

ကရင်

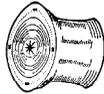
THE KAREN

ကရင်လူမျိုးနှင့်ယင်းတို့၏ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအချက်အလက်များ

ကရင်

THE KAREN

Drum Publication Group

ကျိပ်တင်ရ၊လီ၊လံင်လံင်တင်မ၊ကရင်

The Karen (Burmese Version)

ကရင်

Drum Publication Group

P.O Box 66

Kanchanaburi 71000

Thailand

drum@drumpublications.org

www.drumpublications.org

January, 2010

ISBN 978-616-7225-14-2

မျက်နှာဖုံးဆီဆေးပန်းချီ- ဆရာစောအယ်အယ် (ကရင်မိသားစုတစ်စုလက်ချည်ပွဲ)

ဖိုးစည်ပုံ - ကွဲ၁ကလုပ်

မာတိကာ

•	ထီးဆွဲမက်ရွာ	၁
•	ကရင်လူမျိုးတို့အကြောင်းအဆိုပြုချက်များ	၉
•	ကရင်လူမျိုး၏သမိုင်းစဉ်	၁၆
•	ကွေ့ကရင်မင်းအကြောင်း	၂၀
•	ပဒေသရာဇ်ခေတ်နှင့်ကရင်	၂၄
•	ကရင်အမျိုးသားအလံတော်နှင့်သီချင်း	၂၆
•	ဘလော်	၃၁
•	ကရင်ရိုးရာဖြတ်ထုံးများ	၃၅
•	ကရင်ရိုးရာပြက္ခဒိန်	၅၃
•	ရာသီအလိုက်ပွဲတော်များ	၅၈
•	ရိုးရာကောက်သစ်စားပွဲ	၆၅
•	ကရင်ရိုးရာဩပွဲ (ဆအိုင်လောင်)	၆၈
•	‘တူဝေ’ အနွယ်ဝင်ပိုးကရင်တို့၏ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း	၇၇
•	တောင်ပေါ်ဒေသရိုးရာလက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း	၈၃

- ပိုးကရင်တို့၏လိပ်ပြာခေါ်လက်ချည်ခြင်း ၉၁
- ကရင်လူမျိုးနှင့်ဘာသာရေး ၁၀၁
- ပိုးကရင်တို့၏ရိုးရာပူဇော်ပွဲ ၁၁၆
- စကောကရင်တို့၏ရိုးရာပူဇော်ပွဲ ၁၂၂
- စကောကရင်အချို့၏အသုဘကိစ္စ ၁၂၈
- ပိုးကရင်တို့၏အသုဘဆိုင်ရာခလေ့ထုံးစံ ၁၃၅
- အရိုးကောက်ပွဲမူလစတင်ခဲ့ပုံ ၁၄၁
- ပိုးကရင်တို့၏အရိုးကောက်ပွဲ ၁၄၅
- ရှောင်ကြဉ်ရသောကရင်ရိုးရာခလေ့များ ၁၅၀
- အတိတ်နိမိတ်နှင့်ယုံကြည်ယူဆချက်များ ၁၅၄
- တောခြောက်ခြင်းနှင့်ယုံကြည်မှုများ ၁၅၉
- ကရင်ရိုးရာဗေဒင်များ ၁၆၆

မှီငြမ်းကိုးကားထားသောစာအုပ်များ

- တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအကြောင်း
- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှုရိုးရာ ခလေ့ထုံးစံများ (ကရင်)

- ကရင်ရာဇဝင် (ရာဇဝင်ဆရာကြီးဦးပညာ) ၁၉၆၅
- လီကစယ်ဒိုအဘောလီ (ကစယ်ဒိုစာအုပ် အမှတ်စဉ် ၄)
- ကရင်ဖားစည် (Karen Bronze Drum)
- ကရင်ပြည်နယ်သတင်းစဉ် ကရင်ဘာသာဖြင့်ရေးသားထားသော
ရိုးရာဓလေ့ဆောင်းပါးများမှကောက်နုတ်ချက်များ
- တက္ကသိုလ်များ ကရင်ယဉ်ကျေးမှုမဂ္ဂဇင်း ဆောင်းပါးများမှ
ကောက်နုတ်ချက်များ (၁၉၇၀ မှ ၁၉၇၉)

နိဒါန်း

Drum Publication Group မှကရင့်ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းသမိုင်းနှင့်ပါတ်သက်သောစာအုပ်များ ထုတ်ဝေနိုင်ရန် အမြဲကြိုးစားနေပါသည်။ ဤစာအုပ်တွင်ပါ ရှိသောအကြောင်းအရာများမှာ ၂၀၀၆ - ၂၀၀၇ ခုနှစ် အတွင်း **Drum** မှထုတ်ဝေခဲ့ပြီးသော မန်းလင်းမြတ်ကျော်၏ *ကရင့်သမိုင်းနှင့်ရိုးရာဖြတ်ထုံးများ*၊ *ကရင့်လူမျိုးတို့၏ရိုးရာပွဲတော်များ* နှင့် *ကရင့်လူမျိုးတို့၏ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုများ* စာအုပ်များမှအကြောင်းအရာများအားလုံးကို ပေါင်းချုပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဤစာအုပ်တွင် ကရင့်လူမျိုးတို့၏ဖာတ်မြစ်၊ ကရင့်သမိုင်းတစ်စိတ်တစ်ဒေသနှင့် ရိုးရာဖြတ်ထုံးများကိုဖော်ပြထားပါသည်။ ဤအကြောင်းအရာများကို စာရေးသူကိုယ်တိုင်ထောင့်စုံအောင် သုတေသနပြု စုဆောင်းထားကြောင်းတွေ့ရသည်။ ဤစာအုပ်မှပါရှိသော အကြောင်းအရာများအားလုံးသည် ကရင့်လူမျိုးနှင့်စပ်ဆိုင်သဖြင့် ဤစာအုပ်၏အမည်ကို “ကရင့်” ဟုခေါ်ဆိုထားပါသည်။ အချက်အလက်များခိုင်လုံသည်ထက်ခိုင်လုံအောင် ခေတ်ဟောင်းခေတ်သစ်ကျမ်းများ၊ ကဗျာလင်္ကာများနှင့် ရှေးသမိုင်းသုတေသီများ၏ရေးသားချက်အပေါ်ကိုးကား၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

ဤစာအုပ်သည် စာအုပ်စင်တိုင်းနှင့်စာကြည့်တိုက်တိုင်းတွင် ထားရှိသင့်သော စာအုပ်ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာအုပ်ထုတ်ဝေရန် ခွင့်ပြုချက်ပေးသောဆရာကြီး မန်းလင်းမြတ်ကျော်အား အထူးကျေးဇူးတင်ပါသည်။ ဆရာစောကနေ ဒီဇိုင်းအစ်ကိုစောအဲအယ်ရေးဆွဲသော ရုပ်ပုံကိုစာအုပ်ဖုံးတွင်ထည့်သွင်း ရန်ခွင့်ပြုချက်ပေးသည့်ဆရာစောကနေဒီအားလည်း အထူးကျေးဇူးတင်ပါသည်။ ဤစာအုပ်သည်ကျောင်းသူကျောင်းသားများနှင့် သမိုင်းကြောင်းများ လေ့လာသုတေသနပြုသော သုတေသီများအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းအထောက်အကူပြုနိုင်မည်ဟုလည်း **Drum Publication Group** မှမျှော်လင့်ပါသည်။

ထီးဆွဲမက်ရွာ

တိုင်းရင်းသား ကရင်လူမျိုးအားလုံးတို့သည် ‘ထီးဆွဲမက်ရွာ’ သို့မဟုတ် ‘ထီဆေမေရွာ’ အကြောင်းကို မကြားဖူးသူ မရှိသလောက်ပင်ဖြစ်၏။ ရှေးအချိန်က မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြောက်ဘက်ဒေသ (မဲခေါင်မြစ်ဖျား) ဖြစ်သော ထီးဆွဲမက်ရွာမှ ဆင်းသက်လာကြကြောင်း ပြောဆိုကြပါသည်။ ရှေးမဝေသဏီအချိန်ကတည်းကပင် ကရင်လူမျိုးတို့သည် ‘ထား’ ကဗျာလင်္ကာများကို ဝါသနာထုံခဲ့ကြသည်။ မိမိတို့၏စာပေအရေးအသား မပေါ်ပေါက်သေးမီအချိန်၌ ကဗျာလင်္ကာအားဖြင့် သာသက်ကြီးစကား သက်ငယ်ကြားဆိုသည့်အတိုင်း သားစဉ်မြေးဆက်တို့အား ကရင်လူမျိုးတို့၏ ရှေးဟောင်းအဖြစ်အပျက်တို့ကို နှုတ်တိုက်အာဂုံဆောင် မှတ်သားစေခဲ့ကြသည်။ ထိုကဗျာလင်္ကာများအားဖြင့် ကရင်လူမျိုးတို့၏ ရှေးဟောင်းအဖြစ်အပျက်များကို သိရှိရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ကဗျာလင်္ကာများတွင် ကရင်လူမျိုးတို့သည် တချိန်ကနေထိုင်ခဲ့ကြသော ဒေသသည် ထီးဆွဲမက်ရွာဖြစ်ကြောင်းပါရှိပါသည်။ ထီးဆွဲမက်ရွာ၏အဓိပ္ပါယ်မှာ သဲစီးသောချောင်း သို့မဟုတ် ရေထိုးသဲစီးဟူသော အဓိပ္ပါယ်ရှိပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ခေါ်ဆိုခြင်းသည် အလွန်ကျယ်ပြန့်သော သဲကန္တာရကြီးအား မြစ်ချောင်းများဖြတ်ကျော်စီးဆင်းရာတွင် ရေနှင့်သဲများ ရောပါစီးဆင်းသွားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

ကရင်

ရှေးလူကြီးတို့၏ ထားခဲ့သော ကဗျာလင်္ကာများအရ ထီးဆွဲမက်ရွာဒေသသို့ သွားလျှင် ရှေးဦးစွာ ‘ထီးဆွဲမက်ဘော’ အရပ်ဒေသကို ရောက်ရှိမည်ဖြစ်ပြီး ခုနစ်စဉ်ကြယ်၏ အောက်တည့်တည့်သို့ရောက်လျှင် ထီးဆွဲမက်ရွာ ဟုခေါ်သော သာယာဝပြောသည့် ဒေသသို့ရောက်မည်ဖြစ်ကြောင်း ပါရှိ၏။ ထီးဆွဲမက်ဘော ၏အဓိပ္ပါယ်မှာ ‘ရေထိုးသဲဝါ’ ဟူ၍ဖြစ်ပေရာ တရုတ်ပြည် မြောက်ဘက်ရှိ ဝှမ်ဟို မြစ် (ဝါ) မြစ်ဝါမြစ် တည်ရှိရာဒေသတနေရာရာတွင် ဖြစ်ချေမည်။ မြစ်ဝါမြစ်မှ သဲနန်းများသည် အဝါရောင်ရှိသဖြင့် ထီးဆွဲမက်ဘော ဟုခေါ်ဝေါ်ထားခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

ထီးဆွဲမက်ရွာ အဆိုနှင့်ပတ်သက်၍ ရှေးယခင်က သုတေသီအချို့တို့သည် စူးစမ်းရှာဖွေမှု ပြုခဲ့ကြပါသည်။ သုတေသီများက ထီးဆွဲမက်ရွာဒေသသည် တရုတ် ပြည်မြောက်ဘက်ရှိ ‘ဝိုဘီ’ သဲကန္တာရရှိရာဒေသများ၌ ဖြစ်တန်ရာသည်ဟု တင်ပြအဆိုပြုကြ၏။ ယန်စီမြစ်သည် ထီးဆွဲမက်ရွာနှင့် တိဗက်ကုန်းပြင်မြင့်ဒေသ မှ မြစ်ဖျားခံလျက် တရုတ်ပြည်ကြီးကို ဖြတ်ကျော်စီးဆင်းကာ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာ တွင်းသို့ စီးဝင်၏။ တရုတ်လူမျိုးတို့က ယန်စီမြစ်သည် ကရင်လူမျိုးနေထိုင်ရာ ဒေသမှ မြစ်ဖျားခံစီးဆင်းလာကြောင်း သိရှိကြသဖြင့် ယန်စီမြစ် သို့မဟုတ် ကရင် မြစ်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုကြခြင်း ဖြစ်သည်ဟူ၏။

ကရင်လူမျိုးတို့၏ ရှေးဟောင်း ‘ထား’ ကဗျာလင်္ကာများအရသော်လည်းကောင်း၊ ရှေးကရင်လူကြီးတို့၏ ပြောဆိုခဲ့သော အကြောင်းအရာများအရသော်လည်းကောင်း ထီးဆွဲမက်ရွာနှင့် ပတ်သက်သောအကြောင်းအရာများသည် ဒဏ္ဍာရီဆန်သည်ဟုဆိုစေကာမူ ကျိုးကြောင်းဆက်သွယ်မှုများရှိနေကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ရှေးကဗျာလင်္ကာများနှင့် ရှေးဟောင်းပုံပြင်များအရ တစ်ချိန်က ထီးဆွဲမက်ရွာ ဟူသော ရေထိုးသဲစီးဒေသသည် သာယာဝပြောသော နိုင်ငံတစ် ခုဖြစ်၍ အုပ်ချုပ်သူခေါင်းဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ‘ထော့မဲပါ’ ဖြစ်ကြောင်းပါရှိပါသည်။

ကမ္ဘာမြေပထဝီ၏ ပြောင်းလဲဖြစ်တည်မှုကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ လူမျိုးများ အုပ်စုလိုက် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ကြခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း နှစ်ပေါင်း မြောက်များစွာ လွန်လာခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ ထီးဆွဲမက်ရွာသည် မည်သည့်နေရာဒေသ ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုရာမလွယ်ကူတော့ချေ။ ထီးဆွဲမက်ရွာဒေသတွင် ယခုကရင် လူမျိုးများ ရှိကြပါသေးသလား ဟူသောမေးခွန်းကိုမေးလျှင် တိတိကျကျ ဖြေဆိုနိုင်မည့်သူများမှာ ယူနန်နိုင်ငံ၌ နေထိုင်ကြသော တရုတ်လူမျိုးများနှင့် တရုတ် ပြည်မြောက်ပိုင်းဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသူများသာ ဖြစ်ချေမည်။ တရုတ်ပြည် တောင်ပိုင်းတွင် နေထိုင်သောတရုတ်လူမျိုးများသည် ဤမေးခွန်းကို ဖြေဆိုနိုင် ကြမည်မဟုတ်ပေ။ ယခုတိုင် ကရင်လူမျိုးအနွယ်ဝင်အချို့တို့သည် တရုတ်ပြည် မြောက်ပိုင်းတွင် ရှိလိမ့်ဦးမည်ဟု ယူဆရ၏။

မြန်မာစွယ်စုံကျမ်းကြီးတွင် ကရင်တို့၏အကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ရေးသားဖော် ပြချက်အရ ကရင်လူမျိုးများ ပေါ်ပေါက်လာပုံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိလာ ပုံတို့ကို ကရင်တို့၏ရှေးဟောင်းဒဏ္ဍာရီကလွဲ၍ အခြားတိကျသောအထောက် အထားများ မရှိသေးကြောင်း၊ ကရင်တို့၏ ရှေးမူရင်းဒေသမှာ တိဗက်မြန်မာ အစုဝင်တို့၏ မူရင်းဒေသပင် ဖြစ်ဟန်တူကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့မြောက်ဒေသမှနေ၍ သံလွင်မြစ်ကြောင်းအတိုင်း အောက်အ ရပ်သို့ တရွေ့ရွေ့ တဖြည်းဖြည်းဝင်ရောက်ခဲ့ကြဟန်တူကြောင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင်း သို့ အချိန်များစွာပို၍ မစောစောကမူ ကရင်တို့သည် မြန်မာတို့ထက် ဦးစွာ ရောက်ရှိသူများဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြချက်များကို တွေ့ရှိရပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ ကရင်လူမျိုးတို့သည် ထီးဆွဲမက်ရွာအကြောင်းကို ‘ထား’ ကဗျာလင်္ကာအားဖြင့် ဖွဲ့ဆိုသီကုံးလာခဲ့ကြသည့်အတိုင်း မိမိတို့၏နှလုံးသား စိတ်အာရုံထဲမှ အရိပ်ပမာ အမြဲထင်ဟပ်နေမည်သာဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏

ကရင်

မြောက်ဘက်အရပ်ဒေသများမှနေ၍ စီးဆင်းလာခဲ့ကြသည့်အလျောက် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ရောက်ရှိပျံ့နှံ့ပုံကို လေ့လာကြည့်မည်ဆိုပါက ပိုးကရင်အန္တယ်ဝင်အုပ်စုတို့သည် စကောကရင်အန္တယ်ဝင်အုပ်စုထက် စော၍ ဝင်ရောက်လာသူများဖြစ်လိမ့်မည်ဟု မှန်းဆရပါသည်။

ထီးဆွဲမက်ရွာနှင့် ဆက်စပ်၍လေ့လာရမည့် အချက်တစ်ချက်မှာ ကရင်လူမျိုးတို့သည် မြန်မာပြည်တွင်းသို့ မပြောင်းရွှေ့လာမီအချိန်က မြောက်ဘက်အရပ်ရှိ နိုင်ငံများသည် ကရင်လူမျိုးကို သိရှိခဲ့ခြင်းရှိမရှိ၊ သိရှိခဲ့ပါမူ ကရင်လူမျိုးကို မည်ကဲ့သို့ ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြပုံများကို ဆက်လက်လေ့လာရဦးမည် ဖြစ်ပါသည်။ ရှေးသမိုင်း သုတေသီများသည် တရုတ်သမိုင်းဆိုင်ရာ စာအုပ်များကို ကိုးကား၍ ထီးဆွဲမက်ရွာသည် တရုတ်ပြည် မြောက်ဘက်ဒေသရှိ ‘ဂိုဘိ’ သဲကန္တာရ တစ်နေရာရာတွင် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ရော်ရမ်းတွက်ဆခဲ့ကြသည်။ ယန်စီမြစ်သည်လည်း ဖော်ပြပါ ထီးဆွဲမက်ရွာနှင့် တိဗက်ကုန်းပြင်မြင့်ဒေသမှ မြစ်ဖျားခံလျက် တရုတ်ပြည်ကြီးကို ဖြတ်စီးသဖြင့် တရုတ်တို့က ၎င်းမြစ်သည် ကရင်လူမျိုးတို့၏ နေရာဒေသမှ မြစ်ဖျားခံ၍ စီးဆင်းကြောင်း သိရှိကြသဖြင့် ယန်စီမြစ် (ဝါ) ကရင်မြစ်ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်ဟု အဆိုတရပ်ရှိ၏။

‘ယမ်’ သို့မဟုတ် ‘ယံ’ သို့မဟုတ် ‘ယန်’ ဟူသောအမည်နာမသည် ၁၉၁၆ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံရှေးဟောင်း ကမ္ဘာ့ကျောက်စာ သုတေသန အစီရင်ခံစာတွင် ကရင်လူမျိုးများအား မြန်မာ့သမိုင်း၌ ဖော်ပြခဲ့သော ‘ကမ်းယံ’ လူမျိုးနှင့်လည်းကောင်း၊ ယူနန်နယ်ရှိ ‘ယောဝ်’ နှင့် ‘မြောင်’ လူမျိုးများနှင့်လည်းကောင်း မျိုးနွယ်ဆက်သွယ်ကြောင်း ဖော်ပြပါရှိသည်။

ယနေ့တိဗက်မြန်မာအန္တယ်များနှင့် မွန်ခမာအန္တယ်ဝင်များတွင် ‘ယမ်’ ဟူသော အမည်နာမကို ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲထားခြင်း မရှိကြောင်းတွေ့ရှိရ၏။ ထိုင်းတရုတ်အန္တယ်ဝင်များတွင်မူကား ‘ယမ်’ ဟူသောအမည်နာမကို ယနေ့တိုင်အောင် ခေါ်

ဝေါ်သုံးစွဲလျက်ရှိကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့်ဖော်ပြရလျှင် မြန်မာတိုင်းရင်းသား များအနက် ပဒေါင်ကို ‘ကယန်’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ယင်းဘော်ကို ‘ယမ်ဘော်’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ယင်းတလဲမှ ‘ယမ်တလဲ’ ဟူ၍လည်းကောင်း အသီးသီး ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ ‘ယမ်’ ဟူသောဝေါဟာရသည် တရုတ်လူမျိုးတို့၏ အခေါ်အ ဝေါ်မှ ဆင်းသက်လာခဲ့သော ဝေါဟာရပင်ဖြစ်သည်။

မြောက်ဘက်အရပ်ဒေသ၌ နေထိုင်ခဲ့ကြသော ကရင်နွယ်ဝင်များသည် ရေကြည် ရာမြက်နုရာသို့ သံလွင်မြစ်နှင့်မဲခေါင်မြစ်တို့၏ စီးဆင်းရာလမ်းကြောင်းအတိုင်း တောင်ဘက်သို့ရောက်လာခဲ့ခြင်းသာဖြစ်သည်။ ရှေးအချိန်က ကရင်အနွယ် စုများ၏ ဘိုးဘွားများသည် မြောက်ဘက်အရပ်ရှိ တိဗက်ကုန်းပြင်မြင့်ဒေသများ၌ နေထိုင်ခဲ့ကြကြောင်း ပေါ်လွင်လျက်ရှိပေသည်။ ရှေးကရင်လူမျိုးတို့၏ ‘ထား’ ကဗျာလင်္ကာများသည်လည်း ထိုကဲ့သို့ဖော်ညွှန်းနေပါသည်။ ဖော်ပြခဲ့သော ‘ယန်’ အနွယ်စုသည် ကရင်တို့၏ဘိုးဘွားများပင်ဖြစ်ကြသည်။ ‘ယန်’ အနွယ် စုမှ ယနေ့မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကမ်းယံ၊ ကယန်း၊ ကယား၊ ကရင်၊ ယမ်ဘော်၊ ယမ် တလဲ စသည်ဖြင့် တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ယံစီမြစ်၊ မဲခေါင်မြစ်နှင့် သံလွင်မြစ်သုံးသွယ်၏ မြစ်ဖျားခံရာဒေသသည် ကရင်အနွယ် (ဝါ) ယံအနွယ် များ၏မူရင်းဒေသဖြစ်သော ‘ထီးဆွဲမက်ရွာ’ (ဝါ) ‘ထီးဆွဲမေရွာ’ ပင် ဖြစ်ပါ တော့သည်။

ကရင်လူမျိုးတို့နေထိုင်ခဲ့ကြသော ဒေသအကြောင်းကို အောက်ဖော်ပြပါ ကရင် ရှေးဟောင်း ‘ထား’ ကဗျာလင်္ကာ နှစ်ပိုဒ်ကို လေ့လာနိုင်ကြစေရန် ရေးသား ဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။

- ၁။ ပမ္မိအိုလဲခိုအခီး၊ ပပွါအိုလဲခိုအခီး
- ခူးအထူးခူးတဘာဒိ၊ ခူးအယွာခူးတဘာဒိ
- လူခူးထူးလဲသေခေါ်ထိ၊ လူခူးယွာလဲသေခေါ်ထိ
- နာဒေါယာပယွာအိုဒိ၊ လူခူးကေလဲယူကော်ခီး

ကရင်

ထီးမုဒိုလဲယူကော်ခီး၊ ကော်မုဒိုလဲယူကော်ခီး
ဖိုးဒီးဒိုဖိုးဒီးတညို၊ ဖိုးသာဒိုဖိုးသာတညို
ဖိုးဒီးလိုကွဲခေရိရို၊ နာဒေါ်ယာဒိုဒိုဆိဆိ
သ့သယူဆဲထီဘာဒိ

“သံလွင်မြစ်ဖျားနေ ဘိုးဘွားမိဘတို့သည် မိမိတို့၏ ဇာစ်မြစ်နှင့် ဘုရားကိုရှာဖွေ
မတွေ့ရှိကြသေးပေ။ ဇာစ်မြစ်နှင့် ဘုရားကို သစ်ပင်ရင်းများ၌ လိုက်လံရှာဖွေနေ
ကြဆဲပေ။ သင်နှင့်ကျွန်ုပ်မှာ ဘုရားရှိပါသေးသည်။ မဲခေါင်မြစ်ဖျားဒေသသို့
ပြန်လည်ရှာဖွေကြပါစို့။”

“သာယာဝပြောသော နိုင်ငံသည် မဲခေါင်မြစ်ဖျားခံရာ ဒေသတွင်ရှိပါသည်။
ထိုဒေသ၌ ကလေးသူငယ်များ ညှိုးနွမ်းခြင်းမရှိပဲ လှည့်ပတ်ပြေးကစားလျက်
ရှိကြပါသည်။ သင်ရော ကျွန်ုပ်ပါ ကြီးသူငယ်သူအားလုံး ပြန်လည်ဆုံဆည်း မြင်
တွေ့ကြရလိမ့်ဦးမည်ဟု မျှော်လင့်လွှမ်းဆွတ်တသမိပါသည်။”

၂။ မိုဒိုယူယာလဲလာလာ၊ ပါဒိုယူယာလဲလာလာ
မိုဒိုမိုသီးသဒါယာ၊ ပါဒိုပါသီးသဒါယာ
ယသ့ထော်ယစီလော်ဟတ်၊ ယသ့ဖလော့ယစီလော်ဟတ်
ယဟတ်ပယ်လဲထီးအဝါး၊ ယဟတ်ပယ်လဲကော်အဝါး
ထီးအဝါးတမုဒိုယာ၊ မုနေယာလဲနော်ခိုလား။

သူလော်ကေပခူးလဲထ၊ သူလော်ကေပဝဲလဲထ
ဟီဆဲခိုတာမူခါဝါး၊ ဟီဆဲလတာမူခါဝါး
အော်ကူဖိုးဆီအားဆီအား၊ အော်ပွဲဖိုးဆီအားဆီအား
အော်ကူဖိုးဆီယယ်ကယား၊ အော်ပွဲဖိုးဆီယယ်ကယား
ယသ့ထော်ယစီလော်ဟတ်၊ ယသ့ဖလော့ယစီလော်ဟတ်။

“မိဘနှစ်ပါးသည် ရှေးအချိန်က ‘လာလာ’ ဒေသ (လာဆာမြို့) ၌ ကျွန်ုပ်နှင့်အတူ နေထိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ ယခုအချိန်တွင် မိဘနှစ်ပါးတို့သည် သေလွန်သွားကြပါပြီ။ မိဘများသေဆုံးသွားခဲ့သဖြင့် ကျွန်ုပ်ဝမ်းနည်းပက်လက်ဖြစ်ကာ စိတ်ဆိုးမာန်ဆိုးဖြင့် ခြေဦးတည့်ရာသို့ ထွက်သွားခဲ့ပါသည်။ ကျွန်ုပ်သည် ရေဖြူဖြူ ဖွေးဖွေး (တရုတ်ပြည်) မြင်တွေ့ရသော တိုင်းပြည်နိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိခဲ့ပါသည်။ သို့သော်ကျွန်ုပ် နေမပျော်ခဲ့ပါ။ စိမ်းလန်းစိုပြေသော မြက်ခင်းရှိရာဒေသ (မဲခေါင်မြစ်ဖျား) ၌သာ ကျွန်ုပ်ပျော်ပိုက်ပါသည်။”

“ကျွန်ုပ်တို့သည် အထက်ဒေသ (မဲခေါင်မြစ်ဖျား) တွင် တိုင်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ကြပါသည်။ သို့သော် အိမ်ပေါ်အိမ်အောက်တွင် သရဲဖြူများသည် ကျွန်ုပ်နှင့်ကလေးသူငယ်ငါးရာကို စားပစ်လိုက်သဖြင့် ကျွန်ုပ်သည် စိတ်ဆိုးမာန်ဆိုးဖြင့် ထိုဒေသကိုစွန့်၍ ထွက်ခွာလာခဲ့ပါသည်။”

အထက်ဖော်ပြပါ ‘ထား’ ကဗျာလင်္ကာအရ မည်သူသည် မည်သည့်အချိန်က ဖွဲ့ဆိုခဲ့သည်ဟု မဖော်ပြနိုင်ပေ။ သို့သော်ထိုကဗျာလင်္ကာပါ အကြောင်းအရာကို ထောက်ချင့်၍ ကရင်လူမျိုးတို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်နေထိုင်ခြင်း မပြုမီ၊ မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်း မဲခေါင်မြစ်ဖျားခံရာအရပ်၌ အတန်ကြာ နေထိုင်ခဲ့စဉ်က စပ်ဆိုခဲ့သည်ဟု ခန့်မှန်းရပါသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ သမိုင်းသုတေသီတို့၏ သုတေသနပြုချက်များအရ၊ ကရင်လူမျိုးတို့သည် အာရှတိုက်အလယ်ပိုင်းရှိ မွန်ဂိုပင်မ အမျိုးအနွယ်ကြီးမှ ဆင်းသက်လာသည်ဟု ဖော်ပါထားသည်။ ၎င်းမှတစ်ဆင့် မွန်ဂိုးလီးယား၊ တိဗက်နှင့် ယူနန်တို့ကို ဖြတ်ကျော်၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ရောက်ရှိလာကြကြောင်းကို သမိုင်းသုတေသီများက အခိုင်အမာ ရေးသားဖော်ပြခဲ့ကြ၏။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ကရင်လူမျိုးတို့ ဝင်ရောက်လာခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပထမအသုတ်သည် ဘီစီ ၁၁၂၅ တွင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒုတိယအသုတ်သည် ဘီစီ ၇၃၉ တွင်ဟူ၍လည်း

ကရင်

ကောင်း အသိအမှတ်ပြု မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြ၏။ ထို့ကြောင့်အထက်ဖော်ပြပါ အချက်အလက်များနှင့် ဆက်စပ်ကြည့်လျှင် ကရင်လူမျိုးတို့၏ ပြောဆိုခဲ့ကြသော ထီးဆွဲမက်ရွာ (၀) ထီးဆွဲမေ့ရွာသည် အမှန်ပင်ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

ကရင်လူမျိုးတို့အကြောင်းအဆိုပြုချက်များ

ကရင်လူမျိုးအကြောင်းကို အနောက်တိုင်း သမိုင်းသုတေသီများ၏ သုတေသန ပြုချက်အရ မိမိတို့တွေ့ရှိချက်များကို အမျိုးမျိုးတင်ပြခဲ့ကြ၏။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သမိုင်းသုတေသီများကလည်း ခိုင်လုံမည်ဟု ယူဆရသော အထောက်အထား များဖြင့် ဆက်စပ်၍ ကရင်လူမျိုးနှင့် ပတ်သက်သည့်အဆိုပြုချက်များလည်း ရေးသားဖော်ပြခဲ့ကြကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ကရင်လူမျိုးများ မည်ကဲ့သို့ ရောက်ရှိလာသည်ကို ကရင် လူမျိုးတို့၏ ‘ထား’ ခေါ် ရှေးကဗျာလင်္ကာများအရသော်လည်းကောင်း၊ မိမိတို့ ယုံကြည်ပြောဆိုကြသော ရှေးဟောင်းဒဏ္ဍာရီအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း ဖော် ညွှန်းထားကြသည်ကိုသာ တွေ့ရှိရ၏။ ခိုင်လုံသော အထောက်အထားဟူ၍ တိတိကျကျ မတွေ့ရှိရသေးပေ။

၁၉ ရာစု အလယ်ပိုင်းမှစ၍ အနောက်နိုင်ငံသား သမိုင်းသုတေသီများနှင့် မြန်မာ တိုင်းရင်းသား သုတေသီ တို့၏ လေ့လာတင်ပြချက်များအရ အောက်ပါအတိုင်း ဆက်လက်ရေးသား ဖော်ပြလိုပါသည်။

ကရင်

အမေရိကန်နှစ်ခြင်းသာသနာပြု ဒေါက်တာဖရန်စစ်မေဆန် (Dr. Francis Mason) ကတိုင်းရင်းသား ကရင်လူမျိုးတို့သည် ဟေဗြဲလူမျိုး (Hebrew) များနှင့် ဆက် သွယ်ပြီး ပျောက်ဆုံးနေသော ဟေဗြဲအနွယ်ဝင်များ ဖြစ်သည်ဟု ၁၈၃၄ ခုနှစ်၊ သာသနာပြု မဂ္ဂဇင်း (Missionary Magazine) တွင် ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဒေါက်တာမေဆင် ရေးသားသော ဘားမား (Burmah) စာအုပ်တွင်မူ ကရင်လူမျိုးတို့အား ပျောက်ဆုံးနေသော ဟေဗြဲအနွယ်ဝင်များ ဖြစ်တန်သည်ဟူသော အယူအဆကို ပယ်ဖျက်ခဲ့ပြန်သည်။ တဖန် ဒေါက်တာမေဆင်ကပင် ကရင်ဘာသာစကားသည် ထိုင်းတရုတ်ဘာသာစကားနှင့် အရေးအမြစ်ချင်း တူညီနီးစပ်မှုအားကောင်းခြင်းကြောင့် ကရင်လူမျိုးများသည် တရုတ်လူမျိုးတို့၏ အကိုင်းအခက် ဖြစ်မည်ဟု ထင်မြင်ကြောင်းဖြင့် မူလအယူအဆကို ပြင်ဆင်တင်ပြခဲ့ပြန်သည်။

တောင်ငူနှစ်ခြင်းအသင်းတော်မှ သာသနာပြုဆရာဖြစ်ခဲ့သူ ဒေါက်တာ ကရော့စ် (Dr. Cross) က ကရင်လူမျိုးများသည် မြန်မာပြည်သို့ ပထမဦးဆုံးရောက်ရှိသော လူမျိုးများဖြစ်ကြောင်း ဆိုခဲ့၏။ မြန်မာတို့က ၎င်းတို့အား ‘ကရင်’ ဟုခေါ်ခြင်းမှာ ‘ယဉ်ကျေး’ ပြီးသားလူမျိုး ဟုအဓိပ္ပါယ်သက်ရောက်ကြောင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ အရင်ရောက်နှင့်သူများ ‘အရင်’ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်သက်ရောက်ကြောင်းယူဆရ၏။ ၎င်းပြင်ကရင်လူမျိုးများသည် မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့တောင်ပိုင်း မုတ္တမပင်လယ်ကွေ့တစ်ဝိုက်တွင် နေထိုင်ခဲ့သော မူလတိုင်းရင်းသားများဖြစ်သည်ဟု အဆိုပြုထား၏။

မဟာရာဇဝင်တွင် ဖော်ပြထားချက်အရ မြန်မာပြည်သို့ မြောက်ဘက်ကုန်းပြင်မြင့်မှ ဆင်းသက်လာကြသော ပျူ၊ ကမ်းယံ၊ သက် (စက်) ဟူသော လူမျိုးကြီးသုံးမျိုးအနက် ကမ်းယံဟုခေါ်သော လူမျိုးအမည်မှ ကရင်ဟူသောအမည်သို့ ပြောင်းလဲခေါ်ဆိုလာကြောင်း ဆာအာသာဖယ်ယာ (Sir Arthur Phayre) က တင်ပြခဲ့သည်။

ဟင်နရီမာတင် အမ်၊ အေ (Henry Martin M. A) ပုဂ္ဂိုလ်သည် တရုတ်ပြည်နှင့် ပတ်သက်သော သမိုင်း သုတေသီတစ်ဦးဖြစ်၏။ သူ၏ရေးသားချက်တွင်ယန်မြစ် (Yang River) မြစ်ဖျားခံရာဒေသ၌တွေ့ရှိရသော လူမျိုးများ၏အမည်ကို ဖော်ပြ ထား၏။ ၎င်းတို့သည်ကယန်း (Ka Yang)၊ ကညောင်း (Ka Nyaung) နှင့် ကယောင်း (Ka Yaung) ဟူ၍ဖြစ်ကြ၏။ ထိုဝေါဟာရများသည် ကရင်ဟူသော ဝေါဟာရအခေါ်အဝေါ်နှင့် အလွန်နီးစပ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။ ကယန်း၊ ကယောင်းမှကယားဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကညောင်းမှကညောဟူ၍လည်း ကောင်း ဆက်စပ်မှုရှိကြောင်းတွေ့ရှိရ၏။

ပါမောက္ခ ဂျီ၊ အိပ်ချ်၊ လွစ် (Prof. G. H Luce) ကမူ ကရင်စကားမှာ မြန်မာ စကားကဲ့သို့ပင် တိဗက်မြန်မာ အစုဝင်ဖြစ်သည်ဟု သတ်မှတ်ခဲ့သည်။

မစ္စတာမာရှယ် (Mr. Mashall) က ကရင်လူမျိုးတို့သည် ထိုင်းတရုတ်အနွယ် ဝင်ဖြစ်သည်ဟု ခံယူထား၏။

ဒေါက်တာဒေါ့ (Dr. Dodd) ၏ လေ့လာချက်အရ အင်ဒိုချိုင်းနားရှိ အချို့သော လူမျိုးအနွယ်တို့သည် မိမိတို့ ကိုယ်ကို ‘လူ’ ဟူသောအမည်နှင့် ဆက်စပ်၍ ခေါ်လေ့ရှိကြောင်း သိရှိရသည်။ လာအို (Lao) ဆိုသော အမည်မှာလည်း ‘လူ’ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ဒေါက်တာဒေါ့ရေးသားသော ထိုင်းလူမျိုးစု (The Thai Race) ဟူသောစာအုပ်တွင် ယိုးဒယားပြည်မြောက်ပိုင်းရှိကီယန်စင် (Kiensen) မြို့သည် ရှေးကရင်မင်းတို့၏ မြို့တော်တစ်ခုဖြစ်ခဲ့ကြောင်း ရေးသား ထားသည်။ ၎င်းမြို့သည် ယိုးဒယားနိုင်ငံတွင် ရှေးအကျဆုံးမြို့တစ် မြို့ဖြစ်သည် ဟုဆိုထား၏။ ယခုအခါတွင် ထိုမြို့သည် ပျက်စီးလျက်ရှိချေပြီ။

ကပ္ပတိန်ဂျေ၊ အိပ်ချ်၊ ဂရင်း (Capt. J. H. Green) ကလည်း တောင်ပေါ်ကရင် တို့သည် ရှေးကျသော မွန်ခမာစကားကို ပြောဆိုသူများဖြစ်သည်ဟူ၍လည်း

ကရင်

ကောင်း၊ လဝ တို့နှင့်အသွင်တူသည်ဟူ၍လည်းကောင်း မှတ်ချက်ချခဲ့၏။ မစ္စတာဂျေ၊ အာရ်၊ လိုဂင် (Mr. J. R Logan) ၏ လေ့လာချက်အရ ကရင်လူမျိုးတို့၏ စကားသည် ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပတ်ဒေသ (Irrawaddo- Brahmaputran) စကားအုပ်စုဝင်ဖြစ်ပြီး တောင်ပိုင်းသို့အရောက်တွင် တရုတ်ဘာသာစကားလွှမ်းမိုးခြင်း ခံရသည်ဟုတင်ပြခဲ့၏။

မစ္စတာကောလ်ကဟောင်း (Mr. Colquhoun) ရေးသည့် ‘အမောင်းသည်ရှမ်း’ (Amongst The Shans) အမည်ရှိစာအုပ်တွင် ပါမောက္ခဒီလက်ကော်ပါရီ (Prof. De Lacouperie) က နိဒါန်းရေးရာ၌ ကရင်လူမျိုးများသည် အာရှတိုက်အလယ်ပိုင်းရှိ ရှေးဟောင်းတက် (၆) (Tek) သို့မဟုတ် တို့ (၆) (Tok) လူမျိုးများမှ ဆင်းသက်လာသည်ဟု တင်ပြထားသည်။

ကာနယ် အေ၊ အာရ်၊ မက်မဟောင်း (Col. A. R McMahon) ရေးသားဖော်ပြချက်အရ ကရင်လူမျိုးတို့သည် တရုတ်ပြည်မြောက်ဘက်တွင် နေထိုင်၍ မိမိတို့၏ခေါင်းဆောင်မှာ ‘ထော့မဲပါ’ ဖြစ်၏။ ၎င်းနောက် တောင်ဘက်သို့ ပြောင်းရွှေ့လာကြရာ၌ ထီးဆွဲမက်ရွာ သို့မဟုတ် ရေထိုးသဲစီးချောင်း (၄၆၅) မြစ်) ကိုဖြတ်ကျော်ခဲ့ပြီးနောက် တရုတ်ပြည်တွင် အတန်ကြာအောင် နေထိုင်ခဲ့ကြ၏။ တရုတ်လူမျိုးတို့ထံမှ ကြက်ရိုးထိုး ဗေဒအတတ်ကို ရရှိခဲ့ကြပြီး ဖားစည်ကိုလည်း အသုံးပြုကြကြောင်း ရေးသားဖော်ပြထား၏။

မေဂျာအင်းရီးဂက် (Major Enrigue) က ကရင်လူမျိုးသည် ထိုင်းတရုတ်အနွယ်မှ ဆင်းသက်လာကြောင်း ဖော်ပြထား၏။

ပါမောက္ခ ဒဿယူအီးစုသ်ဟေးလ် (Prof. W. E Soothill) သည် ၁၉၂၉ ခုနှစ်၌ ရေးသားသောတရုတ် သမိုင်းအရလည်းကောင်း၊ သာသနာပြုဆရာ ချားလ်(စ်) ဂတ်ဇလ် (Rev. Charles Gutzlaff) ရေးခဲ့သော ရှေးခေတ်နှင့် မျက်မှောက်ခေတ်

(Ancient and Modern) တရုတ်သမိုင်းအရလည်းကောင်း၊ ၁၈၃၄ ခုနှစ်၌ တရုတ်ပြည်သည်ဒုက္ခအမျိုးမျိုး ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသော အချိန်ကာလဖြစ်၍ ကရင်လူမျိုး အနှယ်စုသည် တရုတ်ပြည်မှတောင်ဘက်သို့ အေဒီ ၇၃၉ ခုနှစ်မှစ၍ ထွက်လာ ၏။ သုံးနှစ်အတွင်း အေဒီ ၇၄၁ ခုနှစ်တွင် တရုတ်ပြည်မှ အပြီးထွက်ခွါလာခဲ့ကြ ပြီး မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။

မစ္စတာမက်ဒေါင်ဂေါလ် (Mr. Mcdongal) က မြန်မာနိုင်ငံတွင်နေထိုင်ကြသော ကရင်လူမျိုးများနှင့် ဘော်နီယို (Borneo) ၌ရှိသော ကရင်လူမျိုးများနှင့် လူမျိုး တစ်မျိုးတည်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆထားသည်။

စီ၊ စီ၊ လူးစစ်(စ်) (C.C. Louis) ကမူ တရုတ်ပြည်တွင်နေထိုင်ခဲ့သော ကရင် လူမျိုးတို့သည် မဲခေါင်ဖြစ်အတိုင်းတောင်ဘက်သို့ ဆင်းလာပြီး သံလွင်မြစ်မှတစ်ဆင့် ရှမ်းကုန်းပြင်မြင့်နှင့် ကယားပြည်နယ် (ကရင်နီ) သို့ ရောက်ရှိလာသည်ဟု ယုံကြည်ထား၏။

သာသနာပြုဆရာ ဂျန်ဟတ္ကနီ (Rev. John Hackney) သည် ကရင်လူမျိုးသည် ဟေဗြဲ (Hebrew) လူမျိုးမဟုတ်နိုင်ကြောင်း တင်ပြခဲ့၏။ သို့သော်လည်း ဦးအောင်လှရေးထားသော ကရင်ရာဇဝင်အရ ကရင်လူမျိုးတို့သည် ဘာဘုလုံ (Babylon) နိုင်ငံမှလူမျိုးတစ်မျိုးဖြစ်ပြီး တရှေ့ရွှေတဖြည်းဖြည်း အရှေ့ဘက်သို့ ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့ရာ မွန်ဂိုးလီးယားနိုင်ငံ (Mongolia) တာကစ္စတန်နိုင်ငံ (Tarkistan) နှင့်နောက်ဆုံးမြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ အေဒီ ၇၃၉ ခုနှစ် ရောက်ရှိလာ ခဲ့သည်ဟု ရေးသားဖော်ပြထားသည်။

ဦးစောရေးသားသော ကရင်ရာဇဝင်တွင် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား မပေါ်ပေါက်မီ အချိန်ကပင်လျှင် ပဲခူးရိုးမ၊ ရခိုင်ရိုးမနှင့် တနင်္သာရီရိုးမရှိ ပတ်ဝန်းကျင် ဒေသများ ၌ ကရင်နှင့်မွန် (ဝေါထိုင်းနှင့်မွန်) တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ရောက်နှင့်သော

ကရင်

လူမျိုးများဖြစ်ကြောင်းနှင့် ထိုလူမျိုးတို့သည် လူဦးရေ တဖြည်းဖြည်း များလာပြီး မြို့များတည်ထောင်နေထိုင်ခဲ့ကြကြောင်း ဖော်ပြထား၏။

၁၉၁၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံရေးဟောင်းကမ္ဘာကြီးကျောက်စာ (The Archaeological Survey of Burma) တွင် ကရင်လူမျိုးများအား မြန်မာ့သမိုင်းများ၌ ဖော်ပြခဲ့သော ‘ကမ်းယံ’ လူမျိုးများနှင့်လည်းကောင်း၊ ယူနန်နယ်ရှိ ‘ယောင်’ နှင့် ‘မြောင်’ လူမျိုးများနှင့်လည်းကောင်း မျိုးနွယ်ဆက်သွယ်ကြောင်း ဖော်ပြထား၏။

ဟံသာဝတီခရိုင် ကျောက်တန်းမြို့ရှိ ဦးထွန်းရီ၏သုတေသနပြုချက်အရ ကျောက်တန်းမြို့အနီးရှိ ‘ပါဒ’ ရွာကြီးသည် ရှေးနှစ်ပေါင်း ၂၆၀၀ ကျော်လောက်က တည်ရှိခဲ့သော မွန်မင်းတို့၏ နေပြည်တော် ဖြစ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုထား၏။ သူ၏ သုတေသနပြုချက်သည် ရှေးခေတ်နှင့် ယခုခေတ် ထိုင်း၊ မွန်၊ မြန်မာတို့၏သမိုင်း အဆိုပြုချက်များအပြင် ထိုအနီးတဝိုက်ရှိ စေတီပုထိုးများတွင်ရှိသော ကမ္ဘာ့အက္ခရာများ၊ တူးဖော်ရရှိခဲ့သော ရုပ်ထုများနှင့် ကျောက်စာများကိုပါ အကိုးအကားပြု၍ ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ ထိုမွန်တို့၏သမိုင်းတွင် ကရင်လူမျိုးတို့သည် မြန်မာပြည်တွင်းသို့ မွန်လူမျိုးများ မဝင်ရောက်မီကပင် နေထိုင်လျက် ရှိကြောင်း အတိအကျဖော်ပြထားသည်။ သို့သော်ကရင်လူမျိုးတို့တွင် သမိုင်းမှတ်တမ်းများ ရေးသားခြင်းမရှိပဲ မိမိတို့၏ အတိတ်ကာလ ဖြစ်ရပ်များကို ရှေးအခါက ဖွဲ့ဆိုထားသော ‘ထား’ ကဗျာလင်္ကာအားဖြင့်သာ မှတ်သားထားခဲ့ကြ၏။

အထက်ဖော်ပြပါ သမိုင်းသုတေသီများ၏ အဆိုပြုချက်များကို ခြုံငုံကြည့်မည်ဆိုပါက တိုင်းရင်းသားကရင်လူမျိုးတို့သည် သံလွင်မြစ်နှင့် မဲခေါင်မြစ်ကြောင်းအတိုင်း မြောက်ဘက်မှတောင်ဘက်သို့ ဆင်းသက်လာကြပြီး အေဒီခုနှစ်ရာစုနှင့် တောင်ငူခရိုင်များ၏ အရှေ့ဘက်မှနေ၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ တစ်မိုစီမိုဝင်ရောက်

ကရင်လူမျိုးတို့အကြောင်းအဆိုပြုချက်များ

နေထိုင်ခဲ့ကြသော တိဗက်မြန်မာဘာသာစကားအစုဝင် မွန်ဂို (Mongol) လူမျိုးအနွယ်များဖြစ်သည်ဆိုခြင်းက ယနေ့အချိန်တွင်ပို၍ ခိုင်လုံလျက်ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

ကရင်လူမျိုး၏ သမိုင်းစဉ်

ကရင်ဟူသည်။ ။ တိုင်းရင်းသားကရင်လူမျိုးတို့သည် အေဒီခုနှစ်ရာစုခန့် အချိန်ကပင်မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ရောက်ရှိခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။ ၁၀၄၄ ခုနှစ် အနော်ရထာမင်းမတိုင်မီ ပျူနှင့်မွန်တို့ နေထိုင်ရာဒေသသည် အောက်မြန်မာနိုင်ငံဒေသပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ကရင်လူမျိုးတို့သည် မိမိတို့၏ ဦးစီးခေါင်းဆောင်များနှင့် နေထိုင်ကြမည်သာဖြစ်သည်။ ဇမ္ဗူတံဆိပ်ကျမ်းတွင် ကရင်သည် ရှမ်းလူမျိုးသုံးဆယ်၌ ပါဝင်ကြောင်း ဖော်ပြထား၏။

ရှေးလင်္ကာဟောင်းများအရ ‘သက်နှင့်ရခိုင်၊ နှိုင်းပြိုင်တောင်သူ၊ ပျူကမ်းယံယော၊ ထားဝယ်နှောက၊ မျိုးသတ္တ’ ဟုစပ်ဆိုထားသည်တွင် ကမ်းယံလူမျိုးဟူရာ၌ ‘ကမ်းယံဟူသည်ကား သံတွဲမှစ၍ တောင်စဉ် ခုနှစ်ခရိုင်၌နေသောသူတို့ကိုဆိုသတည်း’ ဟုမှန်နန်းရာဇဝင်၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရာဇဝင်ချုပ်ဆရာများက ပြည်မြို့အနောက်ဘက်ဇရာဝတီမြစ်ကမ်းတစ်လျှောက်၌ နေသောသူတို့ ‘ကမ်းယံ’ ဟုဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း ကရင်သည် ကမ်းယံလူမျိုးတို့မှ ပေါက်ဖွားလာသည်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။

သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်းသည် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား မပွင့်မီအခါက ကရုဏ္ဏကတိုင်းဟုတွင်သည်။ ထိုအခါကာလက ကွင်းပြင်မြေညီ၌နေသော ကရုဏ္ဏကတိုင်းသားလူအများကို ‘မွန်’ ဟုခေါ်ဆိုကြသည်။ တောတောင်၌ နေသော ကရုဏ္ဏကတိုင်း

လူအများကို ‘ကရင်’ ဟုခေါ်ရာမှ ကာလရွေ့လျော့၍ ‘ကရင်’ မှ ‘ကရင်’ ဖြစ်လာသည်။ မွန်တို့နှင့်အောက်မြန်မာနိုင်ငံဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသဖြင့် ‘မွန်ကရင်’ (ပိုးကရင်) ဟူ၍ ယနေ့တိုင် ခေါ်ဝေါ်နေကြသည်။

သောဠသရဠဒီပနီကျမ်းတွင် လက်ဖြင့်တောင်ယာခုတ်ခြင်း၊ စူးထိုးခြင်း စသောအမှုကိုပြုတတ်သောကြောင့် ပိဋိဘာသာဖြင့် ‘ကရ’ လူမျိုးဟုခေါ်ကြရာ ကာလရွေ့လျော့လာသဖြင့် ပိဋိပျက်လျက် ‘ကရင်’ ဖြစ်လာ သည်ဆို၏။

ဒုံးရောင်း (ဒုံးရင်း) ဂေါတမ ရှင်တော်ဘုရားမပွင့်မီ အချိန်က ‘အဿကဏိဒီ’ ခေါ်သံလွင်မြစ်၏ အရှေ့ဘက်ကမ်းတွင် ရှိသော ‘ဗန္ဓဝဂီရီ’ ခေါ်ဇွဲကပင်တောင် ခြေတစ်လျှောက်ရှိ တောကြီးမြိုင်ကြီးကိုပအာဝန (ပအာဝန်) တောကြီးဟုခေါ်ဝေါ် သမုတ်ကြ၏။ တစ်ခုသောလှိုင်ဂူ (ဆဒ္ဒန်ဂူ) ကြီး၌ ‘လစွဲ’ အမည်ရှိကရင်မု ဆိုးတစ်ယောက်သည် နာမည်ပေါ်လွင်ထင်ရှားလှ၏။

ထိုအချိန်၌ ကရဏ္ဍကတိုင်းပြည်ရှင် (မွန်ဘုရင်) တိဿသက္ကမင်းကြီးသည် ယွန်း လူမျိုးသူပုန်တို့အား လိုက်လံတိုက်ခိုက်နှိမ်နင်းအောင်မြင်ပြီးနောက် ‘ဒိုဟန’ တောင်တန်းကြီးအနီး တစ်ခုသောတောင်ငယ်ပေါ်၌ တပ်စခန်းချ၍ ခုနှစ်လ တိုင်တိုင်တပ်စွဲခဲ့၏။

လစွဲကရင်မုဆိုးသည် မင်းကြီးအား အသားကင် ကျပ်တင်အမဲသားတို့ကို ဆက် သသော် မင်းကြီးလွန်စွာအားရ ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်တော်မူ၏။ လစွဲအားမင်း မြောက်တန်ဆာ ငါးပါးကိုပေးလျက် လုဒ္ဓယောရော ဇာဘွဲ့ဖြင့် ပအာဝနတော ကြီးတွင် မြို့ပြတည်ထောင် မင်းပြုစေ၏။ ဗန္ဓဝဂီရီတောင် (ဇွဲကပင်)၊ ပအာဝန တောကြီးနှင့်တကွ အနီးအပါးရှိမွန်၊ လဝ၊ တောင်သူ၊ ပအိုဝ်၊ ကရင်လူမျိုးတို့ နေထိုင်ကြသောရွာများပါ အပိုင်စားရန်ပေးသနားတော်မူ၏။

ကရင်

ပအာဝနမြို့နေရာအား ယခုဖွဲ့ကပင်တောင်တန်းတွင် တွေ့ရှိရသော ဆဒ္ဒန်ဂူ၏ အနီး ‘ထန်ကစေ့’ ဟုခေါ်သောကျေးရွာဒေသအနီးတွင် တွေ့မြင်ရသော မြို့ဟောင်းမြို့ပျက်နေရာပင်ဖြစ်သည်။ မွန်ကရင် အများစု နေထိုင်သော ဒေသဖြစ်သဖြင့် မွန်လူမျိုးတို့က မိမိတို့ဘာသာစကားဖြင့် ‘ဒုံကရင်’ (ကရင်မြို့) ဟုခေါ်ရာမှ ကာလရွေ့လျားလာသော် ‘ဒုံရင်း’ ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်လာကြသည်။ ‘ဒုံရင်း’ ဟုခေါ်သောဒေသကို ယနေ့ပိုးကရင်တို့က ‘ဒုံရောင်း’ ဟုခေါ်ပြီး စကောကရင်တို့ကမူ ‘ဒူးရော်’ ဟုခေါ်ကြပါသည်။ ‘မြို့ဟောင်း’ ဟု အဓိပ္ပါယ်ရပါသည်။

ဘိုးတော်မင်းတရားလက်ထက် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၄၄ ခုနှစ်၊ မြန်မာပြန်ဆိုသော မွန်ရာဇဝင်ကျမ်း၌ကား ရှင်ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မမူမီ နှစ်ပေါင်း ၁၄ နှစ်ခန့်ကစ၍ မြတ်စွာဘုရားပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးသည့်နောက် သာသနာသက္ကရာဇ် ၁၆၀၁ နှစ် သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်း သုဓမ္မဝတီသထုံပြည်တွင် ‘မနောဟရီ’ ခေါ် မနူဟာမင်းကြီး၏ လက်ထက်တိုင်အောင် ပအာဝနမြို့ဟုတွင်လျက်တိုင်းပြည်နှင့်တကွ ထိနန်းကို မင်းပြုအုပ်ချုပ်သော ပအာဝနရာဇာမင်း၏ တိုင်းပြည်မြို့ပြ ထင်ရှားရှိကြောင်းကို ဆိုထားသည်။

လစွဲခေါ် လုဒ္ဒယောဓရာဇာ (လုဒ္ဒယုမ်) မင်းသည် ပအာဝနမြို့၌ တိဿသက္ကမင်းကြီး၏ လက်အောက်ခံ ထီးရံနန်းရံမြို့စားမင်းအဖြစ်ဖြင့် ၂၁ နှစ် ရှိသောအခါ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၁၁ ပြည့်နှစ်တွင်သရဏ္ဍကတိုင်းသုဘိန္ဒနဂရမြို့တိဿသက္ကမင်းကြီး နတ်ရွာစံလေ၏။ ထိုအခါသုဘိန္ဒမြို့၌ မင်းပြတ်ခိုက် ပအာဝနမင်းလုဒ္ဒယုမ် နိုင်ငံတော်ခြားနား၍ မင်းပြုလေသည်။ နန်းသက် ၅၁ နှစ်၊ သက်တော် ၈၆ နှစ်တွင် နတ်ရွာစံလေသည်။

သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်း သုဓမ္မပူရသုဓမ္မဝတီ သထုံပြည်တွင် ‘မနောဟရီ’ ခေါ်မနူဟာမင်းသည် အသက် ၁၈ နှစ် ရှိ၍ မင်းပြုသည်တွင် ပအာဝနမြို့ မင်းသမီး ၁၆

နှစ်အရွယ်နှင့် ပေးဆက်ရမည်ဟု ရာဇသံဖြင့် သမီးကညာကို တောင်းလေသည်။
ထိုအခါ မအာဝနမင်းသည် မနုဟာမင်းအား မခုခံနိုင်ကြောင်း သိသဖြင့် မလွဲ
မသာပဲ သမီးကိုပေးဆက်ခဲ့ရသည်ဟု မွန်ရာဇဝင်၌ ဖော်ပြပါရှိပါသည်။

ထို့ကြောင့်ပအာဝနမြို့သည် မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မမူမီကစ၍ တည်ရှိလျက်
မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗံတော်မူပြီးနောက် သာသနာတော် ၁၆၀၁ ခုနှစ် သထုံ
ပြည်ပျက်သောအခါမှာပင် ရှိနေသေးကြောင်းကို သိရှိရသဖြင့် ကရင်မင်းအုပ်စိုး
သော ပအာဝနမြို့သက် အလွန်ရှည်ကြောင်း ထင်ရှားလျက်ရှိပေသည်။

ကျွေးကရင်မင်းအကြောင်း

ကရင်လူမျိုးတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အနှံ့နေထိုင်ကြသည်ဖြစ်ရာ ကျန်တိုင်းရင်းသားများက ကရင်လူမျိုးကို မည်သို့ခွဲခြားခေါ်ဝေါ်ရမည်ကို အခက် အခဲဖြစ်ကြသည်။ ယနေ့ စကောကရင် ဟုခေါ်သော ကရင်အုပ်စုသည် အချို့မှာ တောင်ပေါ်ဒေသများ၌ နေထိုင်သဖြင့် တောင်ပေါ်ကရင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အချို့မှာမြေပြန့် (ကွင်း) ဒေသများ၌ နေထိုင်ကြသဖြင့် ကွင်းကရင်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မြေပြန့်ဒေသများတွင် မြန်မာများနှင့် ရောနှောနေထိုင်ကြသဖြင့်လည်း မြန်မာကရင် ဟူ၍လည်းကောင်း လွယ်လွယ်နှင့်ပင် ခေါ်ဝေါ်တတ်ကြပေသည်။ ပိုးကရင်တို့သည် တောင်ပေါ်ဒေသများ၌ နေထိုင်လေ့မရှိတော့ပဲ မြေပြန့်ဒေသ များ၌ မွန်များနှင့် စောစောပိုင်းကတည်းက ရောနှောနေထိုင်ခဲ့ကြသဖြင့် မွန်ကရင် ဟူ၍ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ကွင်းကရင်ဟူ၍ ခေါ်ဆိုကြသည်လည်း ရှိ၏။

မြန်မာရာဇဝင်သမိုင်းနှင့် မွန်ရာဇဝင်သမိုင်းများတွင် ကျွေးကရင်သည် မြန်မာကရင် (ဝါ) စကောကရင် (ဝါ) ကွင်းကရင်ပင်ဖြစ်သည် ဟုဆိုချင်ပါသည်။ စကောကရင်တွင် ‘ကွင်း’ အသံကို မပီသဖြင့် ‘ကျွေး’ အသံကိုသာ ထွက်ဆိုကြမည်ဖြစ်သည်။ ကွင်းကရင်ကို ကျွေးကရင် ဟုအသံဝဲ၍ ခေါ်ဝေါ်တတ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် မြန်မာမွန်တို့က ‘ကျွေးကရင်’ ဟု ရာဇဝင်သမိုင်းများတွင် ရေးသားလာခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ချေမည်။

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၁၀၂ ခုနှစ် (အေဒီ ၁၇၄၀) အင်းဝနိုင်ငံရှင် လောကသာရဂူ ဒါယကာ ဟံသာဝတီ ရောက်မင်းတရားကြီး လက်ထက်တွင် ဟံသာဝတီ ပဲခူးမြို့ တွင် ထီးနန်းအုပ်ချုပ်၍ မင်းပြုလုပ်သော ‘ဆင်ကျားရှင် သမိန်ထောရာဇာ’ ဘွဲ့ခံ ကျွေးကရင်မင်း၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး စသော မြန်မာ ရာဇဝင်များနှင့်တကွ ပေမူရှိ မွန်ရာဇဝင်မင်းဆက်ကျမ်း၊ သက္ကရာဇ် ၁၁၅၃ ခုနှစ် (အေဒီ ၁၇၉၁) ဘိုးတော်မင်းတရားကြီးလက်ထက် သံတော်ဆင့်မင်းကျော်ထင် သင်္ခယာနှင့် မွန်ဆရာမောင်တက်တိုး မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုသော ရွှေမော်ခေါ သမိုင်းကျမ်း၊ သက္ကရာဇ် ၁၁၇၇ ခုနှစ် (အေဒီ ၁၈၁၅) ယေးမြို့အစဉ် စာရေး ဆရာကြီး ဦးထောခဲ မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုသော မွန်ရာဇဝင်ချုပ်ကျမ်းများတွင် ကရင်မင်း ဟုရေးသားကြသည့်အတိုင်း ထိုဆင်ကျားရှင် ကျွေးကရင်မင်းအ ကြောင်းကို ဆက်လက်ဖော်ပြပါသည်။

ဟံသာဝတီမြို့၌ ကျွေးကရင်မင်း နန်းတက်သောနှစ်ကို မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး သက္ကရာဇ် ၁၁၀၂ ခုနှစ် (အေဒီ ၁၇၄၀) ဟုပါလေသည်။ ပေမူရှိ မွန်ရာဇဝင် မင်းဆက်ကျမ်းတွင် သက္ကရာဇ် ၁၁၀၄ ခုနှစ် (အေဒီ ၁၇၄၂) ဟုပါသည်။ ထိုမင်း၏ ငယ်မည်ကိုလည်း မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီးတွင် ‘သာလှ’ ဟူ၍ တွေ့မြင်ဖတ်ရှုရ လေသည်။ သို့ရာတွင် ရွှေမော်ခေါသမိုင်းကျမ်းတွင် ငယ်မည် ‘မောင်ဖုန်း’ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ‘ဗုဒ္ဓကေသီ ’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ‘ဗုဒ္ဓရာဇာ’ ဟူ၍ လည်း ကောင်း တွေ့မြင်ဖတ်ရှုရလေသည်။ မင်းအဖြစ်သို့ရောက်၍ ဘွဲ့တော်ခံသောအခါ သမိန်ထောရာဇာဟူ၍ ဘွဲ့အမည်ခံကြောင်းကို အစောင့်စောင့်သော ရာဇဝင် သမိုင်းတို့ကပင် တူမျှစွာဆိုကြလေသည်။

ကျွေးကရင်အစစ်တည်းဟု သက္ကရာဇ် ၁၁၇၇ ခုနှစ်၊ (အေဒီ ၁၈၁၅) တွင် ယေးမြို့ အစဉ် စာရေးတော်ကြီး ဦးထောခဲ မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုသည့် မွန်ရာဇဝင်ချုပ် ကျမ်းတွင်ဆိုလေသည်။ ကျွေးကရင်သည် မြန်မာကရင် (စကောကရင်)

ကရင်

ပင်ဖြစ်သဖြင့် တံသာဝတီ ပဲခူးတွင် ကွေ့ကရင်မင်းနန်းစံပူးကြောင်းကို ရေး ရာဇဝင်သမိုင်းတွင် အထင်အရှားရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

တွင်းသင်းဝန် မဟာစည်သူ စီရင်ရေးသားသည့် ရာဇဝင်သစ်တွင်မူကား ကွေ့ ကရင်လူမျိုး၊ မွန်လူမျိုးတို့က စုရုံးတိုင်ပင်၍ ကွေ့ကရင်မင်းဟု အမည်ပေးလျက် မင်းမြှောက်ကြကြောင်း ပါရှိသည်။ မြန်မာ အင်းဝပြည့်ရှင် လောကသရဏုဒါယ ကာမင်း ကြားသိတော်မူသော် အလုံးအရင်းနှင့် စစ်ချီစေသည်။ ထိုအခါ တံသာဝတီ ကွေ့ကရင်မင်းက အမတ်ကြီး စောမြကို ဗိုလ်ချုပ်ပြုစေပြီး မွန်တို့နှင့် အင်းဝတပ်တို့ ရွပ်ရွပ်ခွံ့ခွံ့ မဆုတ်မနစ် တိုက်ခိုက်သဖြင့် အင်းဝတပ်တို့ မရပ်မခံ နိုင်သဖြင့် ပြည်မြို့သို့ သတိုးမင်းခေါင်ရှိရာ ပေါင်းကြလေကုန်၏။

ကွေ့ကရင်နှင့်မွန်တို့ တောင်ငူမှ တောင်တွင်းကြီးမြို့သို့ဆင်း၍ ပဋ္ဌာနဂိုရ်၊ မလွန် စသော အညာတမြင် မြစ်အရှေ့ဘက်၊ အနောက်ဘက်မြို့ရွာများကို သိမ်းရုံး တိုက်ဖျက်၍ ချင်းတွင်းမြစ်ညာ ကနွီမင်းခင်းသို့ တိုင်အောင် ဆန်တက်သိမ်းရုံးပြီး လျှင် တံတားဦး၊ ပင်းယ၊ သင်ပန်းတစ်လျှောက်တပ်နှင့် ချဉ်းနေကြလေ၏။

ယင်းသို့အင်းဝမြို့တိုင်အောင် ကွေ့ကရင်၊ မွန်တို့ပေါက်ရောက်ကြောင်းကို ပြည်မြို့ သတိုးမင်းခေါင်ကြား၍ လှေတက်အများနှင့်ချီလာသည်။ သတိုးမင်းခေါင် ပုဂံသို့ရောက်လျှင် ကွေ့ကရင်၊ မွန်တို့ စစ်နှစ်ဘက်ညှပ်ချိမ့်မည် ဟုဆုတ်ခွာကြ လေသည်။ တပ်ခြေကြွတွင် အင်းဝမြို့တွင်းကထွက်၍ တိုက်လေသည်။ ကွေ့ ကရင်၊ မွန်တို့ မရပ်မဆိုင်း တပ်နှုတ်၍ အပြင်းခွါလေတော့၏။

အထက်အကြောင်းအရာပါနှင့်ပတ်သက်၍ မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီး၌ ‘ကွေ့ကရင်’ ဟုမပါပဲ ‘မွန်တို့မွန်တို့’ ဟူ၍သာပါသည်။ သို့ရာတွင် မွန်ရာဇဝင် ချုပ်ကြီးပေမူ၌ ‘ကွေ့ကရင်၊ မွန်တပ်သားတို့’ ဟူ၍ အသေအချာပါလေသည်။ မြန်မာရာဇဝင်သမိုင်းတို့၌ ဤအရာမပါသော်လည်း ဝစဉ်ကိုင် အရှေ့ဘက်

အုပ်ဘိုတောင်ခြေ၌ ကွေ့ကရင်လူမျိုးတို့ တပ်ကြီးတည်လျက် ကွေ့ကရင်ဗိုလ်ချုပ် ‘သူရိန်စော’ ဘွဲ့ခံ ‘ကုဏ္ဍအိမ်’ စသော ကွေ့ကရင်လူမျိုးတို့သည် သက္ကရာဇ် ၁၁၀၉ ခုနှစ် (အေဒီ ၁၇၄၇) မှစ၍ သက္ကရာဇ် ၁၁၁၃ ခုနှစ် (အေဒီ ၁၇၅၁) အင်းဝပြည်ပျက်သည့်တိုင်အောင်သော်လည်းကောင်း၊ သက္ကရာဇ် ၁၁၁၄ ခုနှစ် (အေဒီ ၁၇၅၂) အလောင်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်သို့တိုင်အောင်သော်လည်းကောင်း အုပ်ဘိုအရပ်တွင် အင်းဝမပျက်မီကပင် ခြားနားထောင်ထား၍ မင်းပြုလေသော် ကွေ့ကုဏ္ဍအိမ်ကလည်း သစ္စာပေးစေလွှတ်၍ မုဆိုးဘိုမြို့သို့ လူနှစ်ဆယ်ကျော်ရောက်လာသည် စသည်ဖြင့် ငစဉ်ကိုင်အရှေ့တောင်ခြေ အုပ်ဘို၌ ကွေ့ကရင်လူမျိုး ကုဏ္ဍအိမ်ဆိုသူ မင်းပြုလျက်ရှိ၍ အလောင်းမင်းတရားကြီးကိုပင် ကွေ့ကရင်တို့၏ သစ္စာတော်ခံရမည်ဟု သံတမန်စေလွှတ် ကြောင်း စသည်တို့၌ကား ကွေ့ဟူ၍ပင် ပါရှိလေသည်။

ပဒေသရာဇ်ခေတ်နှင့်ကရင်

ရှေးဟောင်းသမိုင်းများအရ ကရင်နှင့်မွန်လူမျိုးတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တောင်ဘက်မြေပြန့်ဒေသများတွင် နေထိုင်ခဲ့ကြသည့်အတိုင်း မိမိတို့လူမျိုးချင်းကို မိမိတို့လူမျိုးထဲမှ ဘုန်းပညာပါရမီသမ္ဘာကြီးသူတို့က မင်းပြု၍ အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြ၏။ သို့တည်းမဟုတ် ကရင်၊ မွန်အချင်းချင်း ပေါင်းကာ ထက်မြက်သောခေါင်းဆောင်ကို မင်းမြှောက်ကြ၍ အတူယှဉ်တွဲ နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။

ရှေးအချိန်ကာလက ကရင်စာဟောင်းပေဟောင်းများ ပျောက်ပျက်တိမ်ကော၍ ရှေးအခါက ကရင်ဘာသာစာမရှိသကဲ့သို့လည်း ထင်မှတ်ကြကာ ထိုစာဟောင်းပညာ ရာဇဝင်မသိကြသဖြင့် ‘ကရင်ကြီးက စော်ကဲမျှ’ ဟူ၍မှတ်ထင်ကြပေသည်။ ရှေးသားဖော်ပြခဲ့သော ကရင်မင်းဆက်မျှမက များစွာသော ကရင်လူမျိုးမင်းတို့ ရှိသင့်ပေသေးသည်။

ဇယျာဂမိတိုင်း ဒွါရပူရမြို့ရှင် ၃၃ ဆူဘုရား ဒါယကာ စောဗျည်း ဣန္ဒြေသေနရာ ဇာဘွဲ့ခံ ‘အဇူလာ’ မင်းသည် ကရင်မင်းဖြစ်ကြောင်းကို တောင်သူ (ပဒုဒိပ်) ဘာသာစာဖြင့် ရေးသားလျက်ရှိသော ‘ဗံဒရောဓုံ’ ကရင်ရာဇဝင်ကျမ်း၌ ဖော်ပြထား၏။ ဗံဒရောဓုံသည် ပိုးကရင်ဘာသာစကားဖြစ်၍ ‘ပိုင်တရောင်ဒုံ’ ဟုခေါ်သော ‘တံခါးဝမြို့’ ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်ရှိပါသည်။

သားတော် ‘သမိန်နွတ်ကုမ္မာ’ ဆက်လက်နန်းတက်ခဲ့ပြီး ပါဠိဘာသာဖြင့် ဣန္ဒဒေဝပါလရာဇာ’ ဟု ဘွဲ့ခံတော်မူ၏။ မြန်မာဘာသာဖြင့် သိကြားနတ်တို့ စောင့်ရှောက် မစတော်မူသောမင်း ဟုအဓိပ္ပါယ် ရ၏။ ပိုးကရင်ဘာသာစကား ဖြင့် ‘ဟအိန်တေဝယူထူးဟဒူး’ ဟုခေါ်ကြသည်။ (ဟဒူး အဓိပ္ပါယ်မှာ ‘အစိုးရမင်း’ စကောကရင်တို့က ‘ပဒို’ ဟူ၍ဖြစ်၏။)

အဖမည်းတော် ‘အဒုလာ’ မင်းကြီး၏ ‘ဒွါရပူရ’ ခေါ် ‘ပိုင်တရောင်ဒုံ’ မြို့ တော်သည် တောင်ကြီး ကမ်းကြီးများပေါ်တွင် တည်ရှိ၍ သွားရေးလာရေး ခက်ခဲ သဖြင့် မှူးမတ်တို့နှင့် တိုင်ပင်၍ ‘ပိုင်တရောင်ဒုံ’ မြို့မှပြောင်းရွှေ့ကာ ‘ဇေယျ’ မြို့သစ်ကို တည်ထောင်၏။ ‘ဇေယျ’ မြို့သစ်ကို တည်ထောင်သော ခုနှစ်မှာ မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးနောက် ‘အဇာတသတ်မင်း’ ဖြိုကြွင်း သက္ကရာဇ် ၁ ခုနှစ်၌ဖြစ်၏။

ထို ‘ဇေယျ’ မြို့နေရာသည် ဟောင်းသရောမြစ်၏ အရှေ့မြောက်ဘက်ကမ်း၊ ယခုအခါဆင်ဖြူကျွန်းခေါ်သော ရွာ၏အနီး နောင်တမန်ခေါ်သော ရွာနား၌ရှိ သည့် မြို့ဟောင်းမြို့ပျက် နေရာပင်ဖြစ်သည်။ ‘ဇေယျ’ မြို့သည် ကရင်မင်းဆက် ၂၇ ဆက်မြောက် ‘သီရိပါရီမင်း’ လက်ထက်တွင် မင်းဆက်ပြတ်၍ တပါးသော မင်းတို့၏ နိုင်ငံသို့ပါဝင်လေ၏။

‘ဇေယျ’ (ဇွဲယျ) မြို့စည်ကားစဉ် အခါကာလက ထိုမြို့နှင့်မင်းပြိုင်ပြုကြသောမြို့ တို့မှာ ယခင်လက်အောက်ခံဖြစ်ဘူးသော မြဝတီမြို့၊ လုံပေါင်မြို့၊ ကျိတ်မြို့၊ တောင် ပို့မြို့တို့သည် ကရင်မင်းများအုပ်ချုပ်သော မြို့များဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းပြင် ရမ္မာပူရ ရမ္မဝတီခေါ် ကော့ဖိန်းမြို့ (ရှမ်းမင်း)၊ ပအာဝနမြို့ (ကရင်မင်း)၊ ဂြိုင်းမြို့ (ကရင်မင်း)၊ ထားကြိုင်းမြို့ (ကရင်မင်း)၊ လှိုင်းပွဲမြို့ (လဝမင်း)၊ သောက်ခွက်ပွဲမြို့ (ကရင်မင်း)၊ သဇိုင်းမြို့ (ကရင်မင်း) သုဝဏ္ဏဘူမိ သုဓမ္မဝတီ သထုံပြည် မွန်မင်းများသည် ‘ဇေယျ’ (ဇွဲယျ) မြို့များနှင့် မင်းပြိုင်များဖြစ်ကြကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသတည်း။

ကရင်အမျိုးသားအလံတော်နှင့်သီချင်း

တိုင်းရင်းသားကရင်လူမျိုးတို့၏ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် အလံတော်နှစ်မျိုးကို ယခု မျက်မှောက်ခေတ်အချိန်အခါဝယ် တရားဝင်အသုံးပြုနေကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ တိုင်းရင်းသားကရင်လူမျိုးတစ်ရပ်လုံးကို ကိုယ်စားပြုသော အလံတော် (Karen National Flag) နှင့် ကရင်ပြည်နယ်အလံတော် (Karen State Flag) ဟူ၍ရှိကြပါသည်။

၁၈၈၁ ခုနှစ်တွင် “ဒေါကလု” ခေါ် ကရင်အမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်ကြီး (Karen National Association) ကို တည်ထောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ဤအဖွဲ့ကြီးကို ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်သူ ဒေါက်တာတီသံပြာ (M.A.D.D) က ဦးဆောင်၍ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သည်။ သူသည် ပထမဆုံး ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့သည်။ သူသည် ပထမဆုံး ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့သည်။ ဒေါက်တာတီသံပြာနောက်ပိုင်း ၁၉၃၀ - ၄၀ ခုနှစ်များအတွင်း “ဒေါကလု” ၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်ခဲ့သူ ဆရာစံဘော်သည် ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့၊ ကရင်အမျိုးသားသီချင်းနှင့် ကရင်အမျိုးသားအလံတော် စသည်တို့ကို လွှတ်တော်တွင်းရှိ ကရင်အမတ်များနှင့်အတူ တောင်းဆိုရယူခဲ့ပါသည်။

ထိုအခါ “ဒေါကလု” အသင်းကြီးသည် ကရင်အမျိုးသားအလံတော် ပုံစံရရှိရေးအတွက် ကရင်အမျိုးသားများထံသို့ အလံပုံစံရေးဆွဲပေးပို့ကြရန် မေတ္တာရပ်

ခံခဲ့ရ၏။ ပြိုင်ပွဲတစ်ရပ်အနေဖြင့် ဆုပေးမည်ဟုကြေငြာခဲ့၏။ မကြာမီပင်အနယ်နယ် အရပ်ရပ်ရှိ ကရင်အမျိုးသားများထံမှ အလံပုံစံပေါင်း တစ်ရာကျော် ရောက် ရှိလာ၏။ လက်ရွေးစင်အလံပုံစံ ၁၂ ခုရွေးထုတ်ပြီး၊ ၎င်းအထဲမှ ၃ ခုကို ထပ် မံရွေးချယ်ခဲ့၏။ ပထမ ရရှိသူမှာ ဝန်ကြီးမန်းဘခင် ဖြစ်သည်။ ထိုအလံတွင် ဖားစည်ပုံပါရှိ၏။ ဒုတိယ ရရှိသူမှာ သရာမိုးလိုဖြစ်၏။ အလံတွင် တက်သစ်စ နေဝန်းပါရှိ၏။ ဒေါက်တာဘစောဒွေးရေးဆွဲသော ဆင်ဖြူတော်ပုံပါရှိသည့် အ လံသည် တတိယ ဟူ၍အသီးသီးဆုများရရှိခဲ့၏။ အဆိုပါဆုရ အလံသုံးခုအပေါ် အခြေခံ၍ မန်းဘခင်ကပင်လျှင် ကရင်အမျိုးသားအလံတော် တစ်ခုရေးဆွဲပြီး “ဒေါကလု” အသင်းကြီးက အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းလေသည်။ ဤအလံသည် ယခု တရားဝင်အသုံးပြုနေသော ကရင်အမျိုးသား အလံတော်ပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းအ လံတော်သည် အနီ၊ အဖြူ၊ အပြာ သုံးရောင်ချယ်နှင့် တက်သစ်စနေဝန်းအပေါ် ဖားစည်ပုံပါရှိသော အလံပင်ဖြစ်၏။

ထိုအလံတော်ကို ရေးဆွဲသူ မန်းဘခင်က အလံတော်နှင့် ပတ်သက်သော အဓိပ္ပါယ်ဖော်ညွှန်းချက်များကို တဘက်ပါ အတိုင်းဖော်ပြထားကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

- ၁။ အနီရောင် - ရဲရင့်ခြင်းနှင့် သူရသတ္တိပြည့်စုံခြင်း။
- ၂။ အဖြူရောင် - ဘဝနှင့်စိတ်ထားများဖြူစင်သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်း။
- ၃။ အပြာရောင် - ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်ခြင်းနှင့် သစ္စာရှိခြင်း။
- ၄။ တက်သစ်စနေဝန်း - (ရောင်ခြည် ၉ သွယ်) လူမှုရေးဘဝ တိုးတက် သာရာရေးကို ဖော်ဆောင်ထားခြင်း
- ၅။ ဖားစည် - ယဉ်ကျေးမှုဘဝနှင့် သာယာဝပြောခြင်းကို ဖော်ဆောင်ခြင်း။

ကရင်အမျိုးသားအလံတော်ကို ကရင်အမျိုးသားတစ်ရပ်လုံးက မြန်မာနိုင်ငံလွတ် လပ်ရေးမရမီအချိန်ကပင် စတင်အသုံးပြုခဲ့ကြ၏။ ကရင်အမျိုးသားဆိုရာ လူထု စည်းဝေးပွဲများတွင် ကရင်အမျိုးသားအလံကို နိုင်ငံတော်အလံနှင့် ယှဉ်တွဲ၍ စိုက် ထူကြသည်။ စိုက်ထူပုံမှာ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအလံတော်က လက်ယာ

ကရင်

ဘက်တွင်ဖြစ်ပြီး ကရင်အမျိုးသားအလံက လက်ဝဲဘက်တွင်ဖြစ်သည်။ ကရင်နှစ်သစ်ကူးနေ့တွင်မူ ကရင်အမျိုးသားအလံတော် တစ်ခုတည်းကိုသာ ကရင်အမျိုးသားနေအိမ်များ၌ စိုက်ထူလေ့ရှိကြသည်။

ကရင်ပြည်နယ်အလံတော် (**Karen State Flag**) ကို ၁၉၅၆ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပပြုလုပ်သည့် ကရင်ပြည်နယ်ကောင်စီ စုဒ္ဒသမအကြိမ်မြောက် ညီလာခံတွင် မန်းအောင်ရှိန် ကအတည်ပြု ပြဋ္ဌာန်းပေးရေးအတွက် အဆိုတင်သွင်းခဲ့သည်။ ၎င်းအစည်းအဝေးသို့ ကရင်အမတ် ၂၈ ဦး တက်ရောက်ခဲ့ ကြသည်။

အလံ၏ပုံစံမှာ ထောင့်မှန်စတုဂံဖြစ်သည်။ အရောင်မှာသုံးရောင်ချယ်ဖြစ်ပြီး အလံတော်၏ လက်ဝဲဘက်ထိပ်ထောင့်တွင် အလံသုံးပုံတစ်ပုံနေရာ၌ အဖြူရောင်ကြယ်တစ်လုံးပါရှိပါသည်။ အလံ၏အထက်ပိုင်းမှာ အပြာရောင်၊ အလယ်၌ အဖြူရောင်နှင့် အောက်ပိုင်းတွင် အနီရောင်ဖြစ်၏။ ဤအလံ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖော်ညွှန်းချက်မှာ အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

- ၁။ အဖြူရောင်ကြယ်တစ်လုံးကို တိမ်ပြာထဲတွင် ထည့်ထားခြင်းမှာ ပြည်ထောင်စုအတွင်းတွင် ပါဝင်သောပြည်နယ်တစ်ခုဖြစ်သည်။
- ၂။ အပြာရောင်၏သဘောမှာ ကောင်းကင်၏သဘောနက်နဲသော သဘော၊ စိတ်အေးချမ်းကြည်လင်သော သဘောတို့ကို ထင်ရှားစေသည်။
- ၃။ အဖြူရောင်၏သဘောမှာ စိတ်ဓာတ်ဖြူစင်ခြင်း၊ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်း၊ သစ္စာရှိခြင်း စသည့်အထိမ်းအမှတ်များဖြစ်သည်။
- ၄။ အနီရောင်၏သဘောမှာ ရဲရင့်ခြင်း၊ သတ္တိရှိခြင်း၊ ဇွဲကောင်းခြင်း၊ သွေးစည်းခြင်း၊ ညီညွတ်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။

ဤအလံတော်ကို ကရင်ပြည်နယ်အလံတော်အဖြစ် အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းပေးရန် မန်းအောင်ရှိန်၏ အဆိုတင်သွင်းချက်ကို ကရင်ပြည်နယ်ဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာ

ကရင်အမျိုးသားအလံတော်နှင့်သီချင်း

စောလှထွန်းက ထောက်ခံသည်။ အမတ်တစ်ဦးဖြစ်သူ စောဂျိမ်းတာပက ၎င်း အလံသည် ကရင်ပြည်နယ်အတွက်သာဖြစ်ပြီး ကရင်တစ်မျိုးသားလုံးအတွက် ကား “ဒေါကလု” အသင်းကြီးမှ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့်အလံသာလျှင် ဖြစ်ကြောင်း သတိပေးယင်း ထောက်ခံဆွေးနွေးခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးတွင် ကရင်ပြည်နယ် ကောင်စီ၏ သဘာပတိဖြစ်သူ မန်းတင်အောင်သန်းက “ပူးတွဲပါ ပုံစံတွင်ဖော်ပြ ရှိသည့် အလံတော်ကို ကရင်ပြည်နယ်အလံတော်အဖြစ် အသုံးပြုရန် ဤကောင် စီမှ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်” ဟူ၍ ကရင်ပြည်နယ်အတွက် အလံသက် သက်သာလျှင် အတည်ပြုချမှတ်ခဲ့သည်။ ကရင်ပြည်နယ်အလံတော်ကို ကရင် ပြည်နယ်နှင့် ပတ်သက်သောအခမ်းအနားများတွင် လွှင့်ထူကြလေသည်။

ကရင်အမျိုးသားသီချင်း။ ။ ၁၉၃၀ - ၁၉၄၀ ခုနှစ်များအတွင်း ကရင်နှစ်သစ် ကူးနေ့၊ ကရင်အမျိုးသားသီချင်း၊ ကရင်အမျိုးသားအလံတော် ပေါ်ထွန်းလာ ရေးအတွက် “ဒေါကလု” ၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ ဆရာစံဘော်က အစီအစဉ်ပြု လုပ်၍ တောင်းဆိုရရှိခဲ့သည်။

ထိုသို့တောင်းဆိုရရှိခဲ့ကြသော အခွင့်အရေးများ သုံးခုအနက် ကရင်အမျိုးသား တစ်ရပ်လုံးကို ကိုယ်စားပြုသော ကရင်အမျိုးသား သီချင်းသည်လည်း အရေး ပါလှကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ကရင်အမျိုးသားသီချင်းကို စောစံဘက ရေး သားတင်ပြခဲ့ရာ “ဒေါကလု” အသင်းကြီးမှ ကရင်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး များက လက်ခံအတည်ပြုလိုက်သဖြင့် ကရင်အမျိုးသားသီချင်း (Karen National Anthem) ဟူ၍ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

ဤသီချင်းကို ကရင်အမျိုးသားဆိုင်ရာ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အခမ်းအနားများတွင် အဖွင့်သီချင်းအဖြစ် သီဆိုလေ့ရှိကြပါသည်။ အချို့သော ကရင်အမျိုးသား အနု ပညာအဖွဲ့တို့သည် အဖွဲ့သူအဖွဲ့သားအားလုံး နံနက်တိုင်း ကရင်အမျိုးသား အလံကို လွှင့်ထူကာ ကရင်အမျိုးသားသီချင်းဖြင့် သီဆိုအလေးပြုကြ၏။

ကရင်

ကရင်အမျိုးသားတိုင်း ကရင်အမျိုးသားသီချင်းကို သီဆိုတတ်ကြစေရန်နှင့် တိုင်းရင်းသားညီနောင်ဖွားများ လေ့လာနိုင်ကြပါရန် ရည်ရွယ်၍ ကရင်အမျိုးသားသီချင်းကို စကောကရင်ဘာသာ အသံထွက်ဖြင့် ထည့်သွင်းဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ သီချင်း၏ အဓိပ္ပါယ်ပါ ထည့်သွင်းရေးသားဖော်ပြထားပါသည်။

ယပွာကလုယဲဟား

ပွာလဲအဂေကတယ်

ယအယ်ဒိုနား

နအယ်တာတောတာလို

တမ္ပီနအယ်တူလို

နတာအဂေကိုမျိုး

ယအယ်ဒိုမ့

အဓိပ္ပါယ် – ဒို – ကျွန်ုပ်အမျိုးသားအပေါင်းတို့

အကောင်းဆုံးသူအသင်အား

ကျွန်ုပ်အလွန်ချစ်ခင်မြတ်နိုးပါ၏

အသင်သည်ဖြောင့်မတ်ခြင်းကိုမြတ်နိုးတတ်၏

ဧည့်ဝတ်ကျေပွန်တတ်သူလည်းဖြစ်ပါ၏။

သင်၏ကောင်းခြင်းအဖြာဖြာကို

ကျွန်ုပ်ချစ်ခင်မြတ်နိုးလှပေသည်။

ဘလော်

တောင်ပေါ်ဒေသ၌ နေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသားကရင်လူမျိုးများ၏ ကျေးရွာ အချို့တွင် ယနေ့တိုင် ‘ဘလော်’ ဟုခေါ်သော ဇရပ်တစ်ဆောင်ခွဲသို့ သီးသန့် ဆောက်ထားသော အဆောက်အအုံကို တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ထိုအဆောက်အအုံကို စကောကရင်များက ‘ဘလော်’ ဟုခေါ်ကြပြီး ပိုးကရင်များက ‘ဘလောင်း’ ဟုခေါ်ဆိုကြလေသည်။ ရှေးအချိန်က ပိုးကရင်ကျေးရွာများတွင် ‘ဘလော်’ ရှိခဲ့သော်လည်း ယနေ့လုံးဝ မတွေ့ရှိရတော့ပေ။

ရှေးအချိန်များတွင် မိဘဘိုးဘွားတို့၏ ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံအတိုင်းပင် နောင်လာ နောက်သားများ လိုက်နာကျင့်သုံးလာခဲ့ကြကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ရှေးဘိုးဘွားတို့ ထားခဲ့သော ရိုးရာစည်းကမ်းအရ နေအိမ်များတွင် လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းများကို “ဘလော်” တွင် မလုပ်ဆောင်ရသကဲ့သို့ “ဘလော်” တွင်လုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းများကိုလည်း နေအိမ်တွင်မလုပ်ဆောင်ရပေ။ ထို့ကြောင့် ရပ်ရွာများတွင် သီးသန့်လုပ်ဆောင်ရန် ကိစ္စများအတွက် “ဘလော်” ဟူသော အဆောက်အအုံကို မိမိတို့ ရွာအသီးသီးတွင် တည်ဆောက်ထားကြသည်။

“ဘလော်” ကို ရွာရှိအိမ်တိုင်း သွားလာရန်လွယ်ကူသော နေရာကိုရွေး၍ တည်ဆောက်ထားကြသည်။ စကောကရင်အဆိုအရ “ဘလော်ဒိုနွီးစို၊ ဘလော်

ကရင်

ပူဇော်ဆွဲ” ဟူ၍ဆိုထားသည်။ ထို့ကြောင့် “ဘလော်” အဆောက်အအုံတည်ဆောက်ရာတွင် များသောအားဖြင့် တိုင်သုံးတန်းရှိပြီး၊ တတန်းကိုတိုင်ခုနှစ်တိုင်စီရှိသည်။ မီးဖိုနေရာနှင့်ထင်းထားရန်နေရာ ထားရှိရသည်။ နေအိမ်ကဲ့သို့ပင် အရှေ့ကပြင်ထားရှိသည်။ အမိုးမှာ ဒေသအလိုက် ဝါးကပ် သို့မဟုတ် သက်ကယ်ဖြင့် မိုးကြသည်။ “ဘလော်” တွင် အချို့သောကိစ္စရပ်များ ဆောင်ရွက်ရာတွင် အသုံးပြုကြသည်။

ဧည့်ဂေဟာအဖြစ် အသုံးချသည်လည်းရှိ၏။ တောင်ပေါ်ကျေးရွာရှိအိမ်များသည် နေ့အချိန်တွင် လူကြီးများ တောင်ယာသို့ သွားကြသဖြင့် ရွာတွင်ကလေးများနှင့် သက်ကြီးရွယ်အိုများသာ ကျန်ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် ရပ်ဝေးမှဧည့်သည် တစ်ဦးဦးရောက်လာသော် လူနေအိမ်ပေါ်သို့မတက်ပဲ “ဘလော်” ရှိရာသို့ သွားရောက်တည်းခိုရသည်။ တောင်ယာခင်းမှာ လူကြီးများ ညနေပြန်ရောက်သော် သားသမီးများအား “ဘလော်” တွင် ဧည့်သည်ရောက်သည် မရောက်သည်ကို မေးလေ့ရှိသည်။ ဧည့်သည်ရောက်ခြင်းသိရှိပါက ချက်ချင်းသွားရောက်တွေ့ဆုံပြီး စားဖွယ်သောက်ဖွယ်များကို အချိန်မီစီစဉ်ပေးလိုက်ကြ၏။ ဧည့်သည်အိပ်စက်ရန် အိပ်ရာထိုင်ခင်းများ ယူဆောင်သွားပေးပြီး ဧည့်သည်မပျင်းရလေအောင် အဖော်အဖြစ် အိပ်ပေးလေ့ရှိသည်။

လူပျိုများသွားရောက်စုရုံးအိပ်ရသော နေရာအဖြစ် “ဘလော်” ကို အသုံးပြုကြသည်လည်းရှိသည်။ “ပျေမှုလဲဒွဲ၊ ပျေခွဲလဲဘလော်” ဟူသောစကားအရ “ဘလော်” သည်မိန်းမများအတွက်မဟုတ်ပဲ၊ ယောက်ျားကလေးများ၊ လူပျိုပေါက်အရွယ်ရောက်သော် မိဘနေအိမ်တွင် မအိပ်ရတော့ပဲ “ဘလော်” ဂေဟာသို့ သွားရောက်အိပ်ကြရသည်။ အပျိုဘော်ဝင် မိန်းကလေးများကား မိဘနေအိမ်အိပ်ခန်းတွင်သာ အိပ်ကြရသည်။

“ဘလော်” ဂေဟာကို မင်္ဂလာဆောင်နှင့်ချိန်တွင် အသုံးပြုကြသည်လည်းရှိ၏။ အချို့အစီအစဉ်များကို “ဘလော်” ဂေဟာတွင် ကျင်းပပြုလုပ်လေ့ရှိလေသည်။

ဥပမာ - သတို့သမီး၏ဖားစည်နှင့် “ပေါ်ကူး” ခေါ် ဝါးပတ္တလားကို “ဘလော်” ဂေဟာတွင် ထားနှင့်ကြပြီး “ပေါ်ကူး” အသံတသံကို အစီအစဉ်အတိုင်း မဟုတ်မူပဲ နေရာမှားထားလိုက်သည်။ သတို့သားနှင့်အဖွဲ့သား “ဖေါဝါး” တို့သည် “ဘလော်” သို့ရောက်လာသော် မိမိတို့အား ပညာစမ်းလိုသောအနေဖြင့် သတို့သားအဖော်တစ်ဦးဦးက “ပေါ်ကူး” ကို အသံမှန် မမှန် တီးခတ်ကြည့်ရပြီး ဖားစည်အသံနှင့် လိုက်ဖက်ညီအောင် “ပေါ်ကူး” ၏အသံကို အနေအထားမှန်အောင် စီစဉ်ပေးရသော လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်ရှိလေသည်။ မင်္ဂလာအခမ်းအနားစားသောက်ပွဲကိုလည်း “ဘလော်” ဂေဟာတွင်ပြုလုပ်ကြသည်။ ဝက်ဦးခေါင်းအပေါ်ပိုင်းနှင့် မေးရိုးပိုင်းကို နှစ်ပိုင်းထက်ခြမ်းခွဲလိုက်ပြီး ၎င်းထဲတွင် ထမင်းဟင်းထည့်၍ “စော်တလိုပါ” ခေါ် နှစ်ဘက်သောအောင်သွယ် လူကြီးက တစ်ယောက်ကိုတစ်ယောက် ထမင်းခွံ့ကျွေးရသော အစီအစဉ်သည်လည်း “ဘလော်” ဂေဟာတွင် ပြုလုပ်ကြ ရသည်။

တရားစီရင်ခြင်း၊ လူငယ်များကိုသွန်သင်ဆုံးမခြင်း ကိစ္စများကိုလည်း “ဘလော်” ဂေဟာတွင် ပြုလုပ်ကြသည်။ ရပ်ရွာထဲတွင် လိင်ကိစ္စကျူးလွန်ခြင်း၊ ခိုးမှု၊ ခိုက်ရန်ဒေါသဖြစ်မှု စသည့်အလားတူကိစ္စများ ပေါ်ပေါက်သော် ရပ်ရွာအကြီးအကဲ “စကော်” က “ဘလော်” တွင်စီရင်ရ၏။ ထုံးတမ်းနည်းနာအဖြာဖြာကို သက်ကြီးရွယ်အိုသူများက လူငယ်များကို ပဲ့ပြင်ဆုံးမသောအခါများတွင်လည်း “ဘလော်” ဂေဟာတွင်ပင် စုရုံးကြရသည်။ လူပျိုကလေးများသည် “ဘလော်” ဂေဟာတွင် သွားရောက်အိပ်ကြခြင်းသည်လည်း လိမ္မာရေးခြားရှိလာစေရန်နှင့် အတွေ့အမြင် ဗဟုသုတကြွယ်ဝလာစေရန် ရည်ရွယ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

အသုဘကိစ္စများတွင် “ဘလော်” ဂေဟာကို အသုံးပြုကြသည်လည်းရှိ၏။ လူသေကို သင်္ချိုင်းသို့မပို့မီ “ဘလော်” ဂေဟာတွင်ရိုးရာ ‘ထား’ ကဗျာလင်္ကာများ သီဆိုခြင်း၊ အပျိုလူပျိုများ လူသေအလောင်းကို ဗဟိုပြု၍ ပတ်ချာလည်လှည့်သွားကာ ကဗျာလင်္ကာဖြင့် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ချိတ်ကာစောင်းကာ

ကရင်

သီဆိုကြ၏။ ၎င်းကို “သြပွဲ” ဟုခေါ်ကြသည်။ ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲများ လုပ်ကြယင်း အချိန်ကိုကုန်လိုစေသည်။ အသုတကိစ္စရှိသောအခါများ၌သာ မိန်းမများ “ဘလော်” ဂေဟာသို့ တက်ရောက်ကြရသည်။ အခြားအချိန်များတွင် မိန်းမများ “ဘလော်” ဂေဟာသို့ တက်ရောက်သော ဓလေ့ထုံးစံမရှိချေ။

“ဘလော်” ဂေဟာသည် ရိုးရာနှင့်ပတ်သက်သော အလုပ်အကိုင်များအတွက် ဆောင်ရွက်ရန် နေရာဟူ၍ ဆိုရပါမည်။ ဥပမာအားဖြင့် လိပ်ပြာခေါ်ခြင်း၊ “အော်လားခူ” ဟုခေါ်သော ရိုးရာပူဇော်ပသခြင်းနှင့် တောင်ယာစိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ခြင်းဆိုင်ရာပူဇော်ပသခြင်း စသည့်လုပ်ဆောင်ချက်များကို “ဘလော်” ဂေဟာတွင် လုပ်ဆောင်ကြရလေသည်။

တနည်းအားဖြင့် ဆိုရသော် “ဘလော်” ဂေဟာသည် ပူဇော်ပသရန်၊ ဝတ်ပြု ကိုးကွယ်ရန်၊ ထမင်းဟင်းစားကြရန်၊ အရက်ခေါင်ရည် အစရှိသည့် မိတ်ဖွဲ့စား သောက်ရန် နေရာဟူ၍ဆိုနိုင်ပေသည်။ ထို့ပြင်အထက်ပါ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဧည့်သည်များတည်းခိုရန်၊ လူပျိုများ စုပေါင်းအိပ်စက်ကြရန်၊ မင်္ဂလာကိစ္စ အမင်္ဂလာကိစ္စဆောင်ရွက်ရန်၊ တရားစီရင်ရန်၊ လူငယ်တို့အား သွန်သင်ဆုံးမရန် နှင့် မေတ္တာပို့ဆုမွန်ကောင်းတောင်းရန် နေရာဟူ၍ အသီးသီးသတ်မှတ်နိုင်ပါ သည်။

ကရင်ရိုးရာဗြတ်ထုံးများ

အုပ်ချုပ်ရေး။ ။ကရင်လူမျိုးတို့၏ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် အုပ်ချုပ်လွှမ်းမိုးကြီးစိုးသူများကို စကောကရင်ဘာသာဖြင့် “စကော်” ဟုခေါ်ပြီး ပိုးကရင်ဘာသာဖြင့် “စခေါင်း” ဟုခေါ်ဆိုကြသည်။ “စကော်” သည် ကျေးရွာစုများက ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသော အစဉ်အလာ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည်။ “စကော်” ၏ လက်အောက်တွင် ဆိုင်ရာကျေးရွာများ၌ ရွာသူရွာသားများ၏ အများသဘောတူ ရွာခေါင်း (သူကြီး) ကို တင်မြှောက်ထားကြသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ဆယ်အိမ်၊ ရာအိမ် ခေါင်းဆောင်အဆင့်ဆင့် ထားရှိကြောင်းတွေ့ရှိ ရလေသည်။ သစ္စာသမာဓိရှိသူများကိုသာ ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ကြသည်။

အစဉ်အလာ ခေါင်းဆောင်များ၏ သြဇာကိုသာ တိုင်းရင်းသားကရင်လူမျိုးများက အသိအမှတ်ပြုကြ၏။ သူကြီးများသည် ကျေးရွာ၏ ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံအတိုင်း တရားစီရင်ဆုံးဖြတ်ရ၏။ ရပ်ရေးရွာရေးမှုခင်းများတွင် သက်ကြီးရွယ်ရင့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သြဝါဒနှင့် ဓလေ့ထုံးစံများကို ကျော်လွန်၍မရချေ။

ရပ်ရွာတိုင်းပင် အပျိုလူပျိုများ တင်မြှောက်ထားကြ၏။ အပျိုလူပျိုခေါင်းဆောင်များရှိ၏။ ထိုအပျိုလူပျိုတို့သည် ရပ်ရေးရွာရေးအဝဝတွင် တက်တက်ကြွကြွ ရှိ

ကရင်

သူများ ဖြစ်ရမည့်အပြင် သစ္စာသမာဓိနှင့် ပြည့်စုံသော သူများဖြစ်ရပေမည်။ ကရင်လူမျိုးတို့သည် မိမိတို့ယုံကြည်ကိုးကွယ်သော ဘာသာအယူဝါဒဆိုင်ရာ အကြီး အကဲများ၏ သြဝါဒများကို အကြွင်းမဲ့လက်ခံတတ်ကြသည်။

တရားစီရင်ရေး။ ။ တရားစီရင်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အမြဲတမ်းတရားခုံ၊ တရားသူကြီးဟူ၍ မရှိပေ။ တောင်ပေါ်ဒေသနေ စကောကရင်အနွယ်စုတွင် ရပ်ရွာအကြီးအကဲ၊ နယ်အကြီးအကဲကို “စကော်” ဟုခေါ်ကြသည်။ အမှုအခင်းဖြစ်ပေါ်လာလျှင် ရွာသူကြီး “စကော်” ကဦးဆောင်ကာ ရှေးထုံးစံလေ့များကို ကောင်းစွာသိကျွမ်းသူ၊ ရှေ့မိနောက်မိ သက်ကြီးရွယ်အို ပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင်သောခုံသမာဓိ ဖွဲ့စည်းပြီးတရားစစ်ဆေးကြသည်။

တောင်ပေါ်မြေပြန့်ဒေသများ၌ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုရသည့် ကရင်လူမျိုးတို့သည် ရိုးသားအေးဆေးသူများဖြစ်သဖြင့် ရှုပ်ထွေးမြားမြောင်သော ပြစ်မှုများများစွာ ပေါ်ပေါက်ခြင်းမရှိပေ။ မလွဲသာမရှောင်သာ ပြဿနာတစ်ခုခု ပေါ်ပေါက်လာပါက ရပ်ရွာအကြီးအကဲများထံတွင် အဆုံးအဖြတ်ခံယူလေ့ရှိသည်။ ခုံရုံးဟူ၍ သီးသန့်နေရာသတ်မှတ်ခြင်းမရှိပဲ အဆင်သင့်သည့်နေရာသို့ ခေါ်ယူစစ်ဆေးကြားနာကြသည်။ များသောအားဖြင့် ရွာအကြီးအကဲ အိမ်ရှေ့ခန်းတွင် ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ အမှုစစ်ဆေးဆုံးဖြတ်လျှင် တရားနိုင်သူက ခုံရုံးကို ကွမ်းဖိုးပေးရရိုးထုံးစံရှိသည်။ ကွမ်းဖိုးပေးရသည့် ဓလေ့မှာ မြေပြန့်ပိုးကရင် ကျေးရွာများ၌သာ တွေ့ရလေသည်။

ကရင်လူမျိုးတို့၏ တရားစစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ပုံမှာ ဓလေ့ထုံးစံမှာ တရားလို တရားခံ အပြန်အလှန် သက်သေထူ၍ စွပ်စွဲချေပသော ငြင်းခုံခြင်းမျိုးထက် ခုံသမာဓိအဖွဲ့ဝင် လူကြီးများက ကြားဝင်လျက် ကြီးသောအမှုငယ်အောင်၊ ငယ်သောအမှုပျောက်အောင် ဖြန်ဖြေစစ်စပ်ပေး၍ နောက်ဆုံးနစ်နာသူအား ကျူးလွန်

မိသူက အလျော်ပေးစေခြင်း၊ ကန်တော့စေခြင်းဖြင့် ကျေအေးစေသော ဓလေ့ထုံးစံဖြစ်ပေသည်။

အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားရေးတာဝန်များကို ခွဲခြားထားလေ့မရှိချေ။ တာဝန်နှစ်ရပ်စလုံးကို ရွာအကြီးအကဲကပင် ဆောင်ရွက်သည်။ တဖန်တရားစီရင်ရာတွင် ရာဇဝတ်မှု (ပြစ်မှု) နှင့် တရားမမှု ခွဲခြားခြင်းမရှိပေ။ တရားစစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ရာတွင် တရားလို တရားခံ အပြန်အလှန်သက်သေထူ၍ စွပ်စွဲငြင်းဆိုခြင်းမျိုး မဟုတ်ပဲ လူကြီးများ ကြားဝင်ဖျန်ဖြေစေပေးသောနည်းဖြစ်သည်။ တရားစီရင်ရာတွင် ဓလေ့ထုံးစံများကိုမှီး၍ ဆုံးဖြတ်သည်။

ရာဇဝတ်မှု (ပြစ်မှု) ကို ကျူးလွန်သောလူသတ်မှုကိုပင်လျှင် လျော်ကြေးပေး၍ ကျေအေးစေသော စနစ်ဖြစ်သည်။ သေစားသေစေဟူသော ပြစ်ဒဏ်ချမှတ် လေ့မရှိချေ။ အမြင့်ဆုံးအပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းမှာ ရွာနှင့်ခြင်းဖြစ်သည်။ ခိုက်ရန်ဒေါသဖြစ်ယင်းခြေလက်လွန်ပြီး သေခြင်းကိုလျော်ကြေးပေး၍ ကျေအေးစေသော်လည်း လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှုကိုမူ ပြန်လည်လက်စားချေခြင်းပြုသည်။ အသတ်ခံရသူ၏ မိသားစုများနှင့် ဆွေမျိုးများက လူသတ်သမားနှင့် ယင်းတို့မိသားစုကို မိမိတို့၏ မျိုးနွယ်ရန်သူဟု သတ်မှတ်၍ လက်စားချေခြင်းကို ဓလေ့ထုံးစံများ ခွင့်ပြုသည့်အပြင် ကျေးရွာအကြီးအကဲများနှင့် ရပ်ရွာကပါ ဝိုင်းဝန်းအားပေးကူညီကြသည်။ အဆိပ်ခတ်သတ်ခြင်း၊ ပြုစားခြင်းများကို ရိုးရာဓလေ့ကလုံးဝခွင့်မပြုချေ။ အဆိပ်ရိုအပင်၊ အသီးအရွက်များ သိမ်းဆည်းထားသည်ကိုတွေ့လျှင် ဖောက်ပျက်ကျူးလွန်သူအား ရပ်ရွာသူအား ရပ်ရွာအကြီးအကဲ သတ်မှတ်သည့်ရက်အတိုင်း နေပူလှန်း၍ အပြစ်ပေးလေ့ရှိသည်။ ခိုးမှု၊ လိမ်မှု၊ ခိုက်ရန်ဒေါသဖြစ်မှု၊ မွေးမြူထားသော တိရစ္ဆာန်များနှင့်ပတ်သက်၍ ဖြစ်ပွားသောအမှုအခင်းများတွင် လျော်ကြေး၊ အရှောင်ကြေးများ ပေးစေခြင်းဖြင့် ကျေအေးစေသည်။

ကျေးရွာတစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ၊ တစ်ရွာသားနှင့်တစ်ရွာသား အမှုအခင်း ဖြစ်ပွားပါက ထိုနှစ်ရွာမှ လူကြီးများစုဝေး၍ ဖျန်ဖြေပေးသည်။ သက်ဆိုင်ရာတို့ကလည်း လိုက်

ကရင်

နာကြရသည်။ ထိုသို့ဖျန်ဖြေပေးခြင်းကို မနာခံလျှင် ရွာတွင်ဆက်လက် နေထိုင် ခွင့်မရပဲ ရွာမှထွက်ခွါသွားရသည်။

မလွတ်လပ်သူများ ကျူးလွန်မှားယွင်းခဲ့လျှင် ရွာခေါင်းဆောင်အား ကြက်ဖနီတစ် ကောင်နှင့် အရက်တစ်ပုလင်းပေး၍ ကန်တော့ရ၏။ ဒေသအလိုက်ကန်တော့ သော ပစ္စည်းကွဲပြားမှုရှိသည်။ ထိုသို့ပြစ်မှုကျူးလွန်သူနှစ်ဦးသည် မိမိတို့၏ တရားဝင်ကာမပိုင်များက တောင်းဆိုသည့်အရှောင်ကြေး (လျော်ကြေး) ကို လည်း ပေးဆောင်ရသည်။ ရွာစောင့်နတ်အား ကျွဲတစ်ကောင်ဖြင့် ပူဇော်ပသ ရသည်။ စကောကရင်ဘာသာဖြင့် “အော်ပနာ” ဟုခေါ်သည်။ ရပ်ရွာအေးချမ်း အောင် ကျွဲစားခြင်း ဓလေ့တစ်ရပ်ပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းဓလေ့သည် ရွာကိုဆေး ကြောခြင်း သို့မဟုတ် ရွာကိုသန့်စင်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ အပျိုလူပျိုများ လက်ထပ် ထိမ်းမြားခြင်းမပြုမီ ကျူးလွန်လျှင်လည်း အလားတူ လျော်ကြေးပေးဆောင်ရ သည်။ အပျိုလူပျိုလက်ထပ်ထိမ်းမြားရန် ရက်သတ်မှတ်သည့် နေ့မှစ၍ တစ်စိမ်း အိမ်ပေါ်သို့ တက်မိက အိမ်ကိုအရှောင်ပေးရသည်။

အိမ်ထောင်ရှိယောက်ျားများနှင့် အပျိုမိန်းမကလေးတို့ ပြစ်မှားမိခဲ့သော် ယောက်ျားက မိန်းမပျိုအား လျော်ကြေးငွေပေးဆောင်ရသည်။ ယောက်ျားလူပျို နှင့် အမျိုးသမီးအိမ်ထောင်သည်တို့ မှားယွင်းကျူးလွန်မိလျှင် မှားယွင်းသူ အ မျိုးသမီး၏ ကာမပိုင်လင်ယောက်ျားအား ကျူးလွန်သူယောက်ျားပျိုက လျော် ကြေးပေးရမည်။

မုဆိုးဖိုမ၊ တခုလပ်ဖိုမ အချင်းချင်းကျူးလွန်မိလျှင် ဝက်ထိုး၍ အပျိုလူပျိုများကဲ့ သို့ မင်္ဂလာဆောင်ယူရသည်။ ဝက်ထိုးခြင်းဆိုသည် ဝက်ကိုလှံ သို့မဟုတ် ဆူး ချွန်ဖြင့်ထိုး၍ စီးကျလာသော သွေးဖြင့်ကျူးလွန်ခဲ့သောအပြစ်ကို ဆေးကြောလိုက် ခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ တနည်းအားဖြင့်ဆိုရသော် မိမိတို့ပြုခဲ့သော အပြစ် များကို ဝက်သို့ပုံချလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါဝက်ကို ရွာဦးမှနေ၍ ရွာတွင်းသို့

ဖြတ်သွားစဉ် လှုံဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါးခွန်ဖြင့်လည်းကောင်း ထိုးရ၏။ ရွာပြင်သို့ ရောက်သော် ထိုဝက်ကိုသေအောင်ထိုးသတ်လိုက်ရသည်။ အချို့ဒေသများတွင် ထိုဝက်ကိုမစားပဲ ပစ်ထားလိုက်၏။ အချို့ဒေသဋ္ဌမူ စားကြသည်လည်းရှိသည်။ မောင်နှမချင်း၊ သားအမိ သားအဖချင်း မှားယွင်းသော် ထိုမှားယွင်းသူများအား အကြီးလေးဆုံးအပြစ်ဖြစ်သည့် ရွာနှင့်ခြင်း အပြစ်ကိုပေးသည်။ တဝမ်းကွဲမောင် နှမချင်း၊ တူနှင့်အဒေါ်၊ ဦးလေးနှင့်တူမ အစရှိသည့် သွေးသားတော်စပ်သူများ မှားယွင်းသော် စောင့်စည်းအပ်သော လူ့စည်းကမ်း၊ လူ့ကျင့်ဝတ်ကို ဖောက်ဖျက် ကျူးလွန်သူ၊ တိရစ္ဆာန်တို့၏ အကျင့်ကိုကျင့်သူ (လောင်ထိုးလောင်ထို) ဟု ကရင် လူမျိုးတို့ စွဲမြဲစွာလက်ခံထားကြ၏။ မှားယွင်းသူနှစ်ဦးအား ရေမှုတ်ကိုက်ပြီး အိမ် ပေါ်မှ လေးဖက်ထောက်ဆင်းရ၏။ လှေကားရင်းတွင် ခွေးစားခွက်တစ်ခု ထားရှိ၍ ခွေးစားခွက်တွင် ခွေးကဲ့သို့ လေးဖက်ထောက် စတိစားရ၏။ ထိုသို့ စားခြင်းကို “အောင်းလောင်ထိုးခလိုဖန်” ဟုခေါ်သည်။ ရွာနှင့်ရာတွင်လည်း ရေမှုတ်ကိုက်ပြီး ခွေးကဲ့သို့ လေးဖက်ထောက်၍ ရွာမှထွက်စေသည်။ ရာသက်ပန်နှင့်ခြင်းကား မဟုတ်ပေ။ ဒေသအလိုက်အချို့ကသုံးလ၊ ခြောက်လ၊ တစ်နှစ် စသည်ဖြင့်သတ် မှတ်ကြလေသည်။

လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း။ ။ အပျိုလူပျိုဘဝတွင် ကရင်လူမျိုးများအဖို့ အပျော် ဆုံးဘဝဟုဆိုရပေမည်။ မိဘရှင်များက သားပျိုသမီးပျိုများကို အတော်အတာ လွတ်လပ်ခွင့်ပေးထားသည်။ မိမိတို့အိမ်ထောင်ဘက်ကို လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ် နိုင်သည်။ ဩပွဲသည် ချစ်သူရွေးပွဲ၊ မိတ်ဖွဲ့ပွဲပင်ဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်ခွင့်ရှိသော် လည်း ရိုးရာယုံကြည်မှု အားကောင်းသဖြင့် လက်မထပ်မီကျူးလွန်မှုများကို ရိုးရာဓလေ့က ကြပ်တည်းစွာ တားမြစ်ထားသည်။

ကရင်လူမျိုးတွင် ဆွေမျိုးအုပ်စုစွဲပြင်းထန်၏။ အချင်းချင်းလည်းအုပ်စုအလိုက် သီးခြားနေပြီး၊ အုပ်စုချင်းမတူ သူနှင့်လက်ထပ်ခြင်းပြုခဲသည်။ ကရင်လူမျိုး အချင်းချင်းပင် ဖြစ်လင့်ကစားအုပ်စုစွဲ၊ မျိုးရိုးစွဲများရှိ၏။ အိမ်ထောင်ရေးကိစ္စတွင်

ကရင်

အထူးဂရုစိုက်လေ့ရှိသည်။ ကရင်လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် အိမ်ထောင်ပြုကြတော့ မည်ဆိုလျှင် အပျို သို့မဟုတ် လူပျို၏မျိုးရိုးကို အဓိကထားကြပေရာ မိမိတို့ ရှောင်ရှားရမည့် မျိုးရိုးဖြစ်က မိဘရှင် များကိုယ်တိုင် သားသမီးများအား လက် ထပ်ခြင်းမှ ရှောင်ရှားရန် တားလေ့ရှိသည်။ ရှောင်ရှားကြသောမျိုးရိုးများမှာ ပုံစံအားဖြင့် ကိုယ်ပြေားရောဂါ မျိုးရိုးရှိသူများ၊ အဆုတ်ရောဂါ၊ ပန်းနာရောဂါ မျိုးရိုးရှိသူများအစရှိသည့် အလားတူရောဂါရှိသူ မျိုးရိုးများကို ရှောင်ရှားကြ၏။ လူဆိုး၊ လူမိုက်၊ လူပျင်း၊ လူပါး၊ အရူး၊ ဆွံ့အ အစ ရှိသည့်မျိုးရိုးရှိသူများကိုလည်း ရှောင်ရှားကြသည်။

အထူးသဖြင့် ကျိန်စာသင့်သူမျိုးရိုးကို အထူးအလည်ရှောင်ရှားကြသည်။ ကျိန်စာ သင့်သူ၊ ကျမ်းစူးသူတို့သည် ဆွေစဉ်မျိုးဆက် ခုနှစ်ဆက်တိုင်အောင် တိုက်ရိုက် အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း ဧကန်ပင် ကိုယ် ၏ ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်၏ဆင်းရဲခြင်းကို ခံရမည်ဖြစ်ကြောင်း အကြွင်းမဲ့ယုံကြည် ထားကြသည်။

လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းတွင် ရိုးရာဓလေ့ကို အထူးအလေးပေးဆောင်ရွက်ကြ သည်။ အချို့ဒေသများတွင် ရိုးရာနတ်ကွန်းသို့ လည်းကောင်း၊ ဘိုးဘွားတို့ ကိုး ကွယ်ခဲ့သော ညောင်ပင်ကြီးသို့လည်းကောင်း သွားရောက်ကာ ပြုဖွယ်ရာများ ကို ဆောင်ရွက်ပြီးမှသာလျှင် အကြင်လင်မယားဘဝသို့ ရောက်ရှိသွားမည်ဖြစ် သည်။ သို့သော် အချို့တောင်ပေါ်ဒေသများ၌ နေထိုင်ကြသော ကရင်လူမျိုးများ မှာ ရိုးရာနတ်မပီပဲ ဘာသာရေးမဖက် လူမှုရေးသက်သက်ဖြင့် ထုံးတမ်းဓလေ့အရ လက်ထပ်ထိမ်းမြားကြသည်လည်း ရှိ၏။

အခန်းမအပ်မချင်း လက်ထပ်ခြင်းသည် တရားမဝင်ပေ။ အကြင်လင်မယား မြောက်ရန်အတွက် ရိုးရာဓလေ့အရ ဆောင်ကြဉ်းပြီးမှသာလျှင် လူသိရှင်ကြားဖြစ် ရန် လိုအပ်သည်။ ကရင်လူနေမှုအဖွဲ့ အစည်းတွင် ရပ်ရွာ၌ လူပျိုနှင့်အပျိုနှစ်ဦး

သည် ရိုးရာဓလေ့အတိုင်း လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းမပြုပဲ ပေါင်းသင်းနေထိုင်လျှင် လင်မယားအရာမမြောက်ပေ။ ထိုသို့ ပေါင်းသင်းခြင်းသည် လူ့ကျင့်ဝတ်ကို ဥပေက္ခာပြုရာ ရောက်သဖြင့် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းက လက်မခံချေ။ ရွာကိုခိုက် တတ်သည်။ ရွာထဲကျားဝင်၍ လူကိုဆွဲတတ်သည် စသည့်ယုံကြည်ချက်များ ရှိသည်။ ထို့ကြောင့်ရွာအကြီးအကဲများက ထိုသူနှစ်ဦးကိုခေါ်ယူ၍ ရွာနှင့်သော အပြစ်ကိုသာ ပေးလေ့ရှိသည်။

တောင်ပေါ်ဒေသနေ အချို့စကောကရင်များသည် သမီးအပျိုဘော်ဝင်သော အချိန်မှ စတင်၍သော်လည်းကောင်း၊ “စော်တလိုပါ” ခေါ် အောင်သွယ်လူကြီး က ဦးဆောင်၍ တောင်းရမ်းစေ့စပ်ပြီးသော အချိန်မှစတင်၍သော်လည်းကောင်း ထိုမိန်းကလေးသည် “ထော့ခေါ့ကလဲ” ခေါ်သီးသန့် ဝက်တစ်ကောင်ကို မွေး ထားရသည်။ “ထော့ခေါ့ကလဲ” ကို မွေးထားပြီးဖြစ်သောအပျိုသည် အခြား လူပျိုများက ချစ်ရေးဆိုရရိုးထုံးစံမရှိတော့ချေ။ သီးသန့်ဝက်တစ်ကောင်ကို မွေး ထားပြီးဖြစ်သဖြင့် ထိုအပျိုသည် ချစ်သူ (ဝါ) စေ့စပ်ထားပြီးသူ ရှိကြောင်း လူပျို များက သိရှိထားကြမည်သာဖြစ်သည်။

“ထော့ခေါ့ကလဲ” ကိုအရောင်းအဝယ်မပြုလုပ်ရပေ။ လက်ထပ်ထိမ်းမြားသော နေ့တွင် အသုံးပြုရန် ရည်ရွယ်ပြီးမွေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ စေ့စပ်ထားသူလူပျို သေဆုံးသွားပါက ထိုဝက်ကိုရောင်းစား၊ သတ်စားခြင်းမပြုရပဲ အို၍သေသည် အထိထားရသည်။ ဝက်သေသွားသော်လည်း မစားပဲမြှုပ်လိုက်ကြ၏။ အပျိုဘဝ တွင် သင်တိုင်းရှည်အဖြူကို ဝတ်ဆင်ရသကဲ့သို့ အိမ်ထောင်မပြုပဲ အပျိုကြီးဘဝ ဖြင့် ဆက်လက်နေသွားပါက အသက်ကြီးသည်အထိ သင်တိုင်းရှည်အဖြူကို သာ ဝတ်ဆင်ရမည်ဖြစ်သည်။

စေ့စပ်ကြောင်းလမ်းရာ၌ “စော်တလိုပါ” ခေါ် အောင်သွယ်လူကြီးသည် အဓိက ဖြစ်၏။ “စော်တလိုပါ” သည် သမီးရှင်မိဘထံသို့ သွားရောက်စေ့စပ်ကြောင်း

ကရင်

လမ်းရာတွင် လူပျိုကိုယ်တိုင်ကို ခေါ်မသွားရပဲ လူပျိုအရန်တစ်ယောက်ကိုသာ ခေါ်သွားရ၏။ ကာယကံရှင်ကိုယ်စား လူပျိုအရန်က အာမခံသဘောဖြင့် လိုက်ပါသွားခြင်းဖြစ်သည်။ စေ့စပ်ပြီး၍ ကာယကံရှင်လူပျိုက ပျက်ကွက်လျှင် လူပျိုအရန်က အစားထိုး၍ အပျို ကိုလက်ထပ်ရ၏။ သို့သော် ထိုကဲ့သို့ အဖြစ်မျိုး မရှိသလောက်နည်းပါးပြီး လူပျိုအရန်မှာလည်း အစားထိုး လက်ထပ်ယူရသော အဖြစ်မျိုး မရှိခဲ့ဘူးချေ။

“စော်တလိုပါ” သွားရောက်စေ့စပ်၍ သမီးရှင်ဘက်က သဘောတူညီမှုရရှိပြီဆိုလျှင် “အော်ဆော” ဟုခေါ်သော အသိအမှတ်ပြုပွဲစားခြင်း ပြုလုပ်ရသည်။ ကြက်ဖိုမနှစ်ကောင်ကို ချက်ပြုတ်စားသောက်ပြီး အရက်ခေါင်ရေများ တပျော်တပါးစားသောက်ကြရသည်။ “အော်ဆော” ခေါ်ပွဲစားခြင်းမလုပ်မီ ကန့်ကွက်သူရှိက ကန့်ကွက်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ “အော်ဆော” ပြီးသည့်နောက်တွင် သဘောတူစေ့စပ်ခဲ့ခြင်းကို မည်သူမျှကန့်ကွက်ခွင့် မရှိတော့ပေ။ ကန့်ကွက်ခြင်းသည်လည်း တရားမဝင်တော့ပေ။

လက်ထပ်ထိမ်းမြားရန် နေ့ရက်ရောက်သော် သတို့သားနှင့်အပေါင်းအဖော်များ “ဖေါဝါး” တို့အား အောင်သွယ်လူကြီးဖြစ်သော “စော်တလိုပါ” ကဦးဆောင်၍ သတို့သမီးနှင့် အပေါင်းအဖော် “ဖေါသူး” အိမ်သို့ကဗျာလင်္ကာတေးသီးချင်းများသီဆိုပြီး တပျော်တပါး ပို့ဆောင်ကြသည်။ သတို့သမီးဘက်မှ အပေါင်းအဖော် “ဖေါဝါး” လာမည့်လမ်းမှအရက်၊ ခေါင်ရည်များဖြင့် စောင့်ကြိုညှော်ခံကာ ကဗျာလင်္ကာတေးသီချင်းများ သီဆိုလျက် သတို့သမီးအိမ်သို့ ခေါ်ဆောင်သွားကြလေသည်။

သတို့သမီးအိမ်သို့ရောက်သော် လှေကားပေါ်တွင်သတို့သားတက်နေစဉ် သတို့သား၏ ဦးခေါင်းပေါ်သို့ ရေအပြည့်ထည့်ထားသောရေအိုး သို့မဟုတ် ဝါးကျည်

တောက်ဖြင့် အသက်ကြီးသူတစ်ဦးက လောင်းချရသည်။ ထိုအခါ သတို့သား၏ အပေါင်းအဖော် “ဖေဝါး” တို့က ထိုအိုး သို့မဟုတ် ဝါးကျည်တောက်ကို ကွဲ သွားအောင် သို့မဟုတ် ကြွေမှုသွားအောင် နင်းချေပစ်ရသည်။

သတို့သားသည် အိမ်ပေါ်သို့ရောက်သော် သတို့ သမီးကိုယ်တိုင် ကြိုတင်ရက် လုပ်ပေးထားသော အဝတ်အစားသစ်များကို ဝတ်ဆင်စေပြီးနောက် အုပ်ထိန်း သူလူကြီးက သတို့သားအား သတို့သမီးအခန်းတွင်းသို့ ပို့ပေးပြီး လူကြီးမိဘ များက ဆုံးမဩဝါဒပေးပြီးနောက် အကြင်လင်မယားဘဝသို့ ရောက်ရှိသွားလေ သည်။

လင်မယားကွာရှင်းခြင်း။ ။ကရင်လူမျိုးတို့၏ အိမ်ထောင်ရေးစနစ် မှာ တလင်တမယားစနစ်ပင်ဖြစ်သည်။ လင်မယားကွာရှင်းလိုမှု အလွန်နည်း ပါးသည်။ တောင်ပေါ်ဒေသတွင် မရှိသလောက်ရှားသည်။ အချို့ဒေသများတွင် လင်ကွာမယားကွာမှုကို ကျေးရွားလူကြီးများက ကွာရှင်းခွင့်မပြုချေ။ တဘက် သတ်ကွာရှင်းလိုမှုများကိုလည်း ကျေးရွာလူကြီးများက အားမပေးကြချေ။

လင်မယားကွာရှင်းခြင်းသည် ကရင်လူနေမှုစနစ်တွင် မလိုအပ်သောကိစ္စဟု မှတ် ယူကြ၏။ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် မလွဲမရှောင်သာ အခြေအနေမျိုးနှင့် ကြုံ ကြိုက်လာပါမှ ရပ်ရွာအကြီးအကဲများက ကွာရှင်းရေးကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ပေး လေ့ရှိသည်။ လင်ကွာမယားကွာမှုများတွင် နှစ်ဦးနှစ်ဘက်စလုံး ကွာရှင်းလို ကြောင်း အကြိမ်ကြိမ်တင်ပြလာလျှင် ရပ်ရွာအကြီးအကဲများက ကွာရှင်းပေး သည်။

သို့သော် ရပ်ရွာအကြီးအကဲတို့သည် လင်မယားနှစ်ဦးအား ကွာရှင်းပေးခြင်း မှ ရှောင်ရှားကြသည်။ လင်မယားနှစ်ဦးအား ရွာအကြီးအကဲက ဖျောင်းဖျပြော ဆိုသော်လည်း မရသည့်အခါမျိုးတွင် ကွာရှင်းလိုသူလင်မယားအား မိမိတို့၏

ကရင်

နေအိမ်တွင်ခုနှစ်ရက်ပတ်လုံး တခန်းထဲတွင်အတူနေစေပြီး နေ့စဉ် ထမင်းလက် ဆုံစားစေ၏။ ခုနှစ်ရက်မြောက်သော် ကွာရှင်းလိုကြသေးလျှင် ရွာအကြီးအကဲတို့ က လူသိရှင်ကြား ကွာရှင်းပေးသည်။

ထိုသို့ နှစ်ဦးနှစ်ဘက်စလုံး သဘောတူကွာရှင်းပေးပြီးဖြစ်ပါက ပစ္စည်းများကို အမျိုးအမည် အတန်းအစားခွဲခြားခြင်းမရှိပဲ စုပေါင်း၍ အညီအမျှခွဲဝေပေးသည်။ အိမ်ထောင်ပစ္စည်းများကို ခန်းဝင်ပစ္စည်းနှစ်ပါးစုံ၊ လက်ထက်ပွား၊ ပါရင်းစသည်ဖြင့် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ပြီး ယူသင့်သူအား ယူစေသည့်သဘောမျိုးမရှိချေ။ သားငယ် သမီးငယ်များကို မိခင်နှင့်လိုက်ပါစေ၍ သားကြီးသမီးကြီးများကို ဆန္ဒအလျောက် ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်ပြုသည်။

လင်ဖြစ်သူသည် မယားအား ကွာရှင်းလိုလျှင် အောက်ပါပြစ်မှုများကို ကျူးလွန် ကြောင်း သက်သေပြရသည်။

- (၁) မယားဖြစ်သူသည် စုန်း (တာနား) ဖြစ်သည်ဟု သံသယရှိခြင်း။
- (၂) မယားဖြစ်သူသည် အကျင့်စာရိတ္တမကောင်းခြင်း။
- (၃) မယားဖြစ်သူသည် တစ်ပါးသူနှင့်ကျူးလွန်ခြင်း။

ကရင်လူမျိုးတို့၏ ထုံးတမ်းစလေ့အရ တစ်စုံတစ်ယောက်သည် စုန်း (တာနား) ဖြစ်သည်ဟု ရပ်ရွာကစွပ်စွဲလာလျှင် ထိုသူကို ရွာရှိလူအများကကြောက်ရွံ့ကြ ပြီး ရွာတွင်ဆက်လက်မထားလိုကြပေ။ လင်ယောက်ျားကပါ ကြောက်ရွံ့လာ၍ ဆက်လက်ပေါင်းသင်းခြင်းမပြုလိုလျှင် ကျေးရွာအကြီးအကဲထံတွင် ကွာရှင်းရေး ကိစ္စကို ဆောင်ရွက်ပေးပါရန် ခွင့်တောင်းနိုင်သည်။ ရပ်ရွာအကြီးအကဲများက လည်း ထိုယောက်ျား၏ဆန္ဒကို ဖြည့်ဆည်းပေးကြသည်။

မယားဖြစ်သူသည် သူတစ်ပါး၏ပစ္စည်း ငှားရမ်းပြီးနောက် ပြန်မပေးခြင်း၊ သူတစ်ပါးပစ္စည်းကိုခိုးယူခြင်း၊ အိမ်မှုကိစ္စတာဝန်ဝတ္တရားများ မကျေပွန်ပဲ ပျင်းရိ နေတတ်ခြင်းတို့ကို ယောက်ျားဖြစ်သူက အတန်တန်ဆုံးမသွန်သင်ပါသော်

လည်း ထိုမိန်းမသည် မိမိစာရိတ္တကိုမပြင်ခြင်းကြောင့် လင်ဖြစ်သူက ကဲ့ရဲ့ပြောဆိုခြင်းမှ ကင်းလွတ်ရန် ကျေးရွာအကြီးအကဲထံသို့ တင်ပြ၍ ကွာရှင်းနိုင်သည်။

မလွတ်လပ်သူချင်း ဖောက်ပြားကျူးလွန်ပါက ကြီးလေးသောအပြစ်ကို ပေးလေ့ရှိသည်။ ရွာကိုလျော်ကြေးပေးရသည်။ လင်ရှိမိန်းမက ယောက်ျားလူပျိုနှင့် ကျူးလွန်လျှင် ရပ်ရွာလူကြီးများသည် ဖောက်ပြားသူမိန်းမ၏ လင်ယောက်ျားက မိမိမယားနှင့် ဆက်လက်ပေါင်းသင်းလိုသည့် ဆန္ဒရှိမရှိ ကျူးလွန်သူလူပျိုကိုပါ ခေါ်တွေ့စစ်ဆေးမေးမြန်းလေ့ရှိသည်။ လင်ယောက်ျားက မိမိမယားနှင့် ပေါင်းသင်းလိုပါက ပြစ်မှုကျူးလွန်သူလူပျိုအား အပြစ်ဒဏ်ပေးလေ့ရှိသည်။ အကယ်၍ လင်ယောက်ျားက မိမိမယားကို ကွာရှင်းလိုကြောင်း ပြောပါက ကွာရှင်းခွင့်ပေးမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ယောက်ျားဖြစ်သူသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်သောဇနီးနှင့် အတူအိပ်လျှင်ကား ခွင့်လွတ်သည်ဟု ယူဆပြီး ကွာရှင်းခွင့်ပေးမည်မဟုတ်ချေ။ မယားဖြစ်သူသည် မိမိလင်နှင့်ကွာရှင်းလိုသော်လည်း ၎င်းအနေဖြင့် ကွာရှင်းနိုင်သော အခွင့်အရေးနည်းပါးသည်။ သို့သော် စိတ်၏ချမ်းသာခြင်း၊ ကိုယ်၏ချမ်းသာခြင်းမရှိပဲ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ စိတ်၏ဆင်းရဲခြင်း၊ ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခကို ခံစားနေရကြောင်း ရပ်ရွာအကြီးအကဲများက သိရှိမှသာလျှင် ကွာရှင်းခြင်းပေးမည်ဖြစ်၏။ ယောက်ျားဖြစ်သူသည် အခြားမိန်းမနှင့် ထပ်ခါတလဲလဲ ဖောက်ပြားပြီး အိမ်ထောင်၏ စီးပွားရေးကို ထိခိုက်စေလျှင် သို့မဟုတ် မယားကို ညှဉ်းဆဲလျှင် မယားဖြစ်သူက ကွာရှင်းခွင့်တောင်းနိုင်သည်။

လင်မယားကွာရှင်းခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ နှစ်ဘက်စလုံး ကွာရှင်းလိုကြောင်း အကြိမ်ကြိမ်တင်ပြလာပါက ကျေးရွာအကြီးအကဲများက ကွာရှင်းပေးသည်လည်းရှိသည်။ ပစ္စည်းများကိုနှစ်ဦးနှစ်ဘက် ကျေနပ်အောင် ခွဲဝေပေးရသည်။ လင်ဖြစ်သူက အခြားမိန်းမတစ်ဦးနှင့် အိမ်ထောင်ကျသွားလျှင် လင်ဖြစ်သူသည် အိမ်ထောင်ဟောင်းမှ ပစ္စည်းများကို လုံးဝမရတော့ပဲ မိန်းမကသာလျှင် အားလုံးပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသည်။

သားသမီးမွေးစားခြင်း။ ။ကရင်လူမျိုးများသည် သားသမီးကို မွေးစားနိုင်သည်။ မွေးစားသားသမီးများကို အမျိုးအစားခွဲခြားခြင်းမရှိပဲ သားရင်းသမီးရင်းကဲ့သို့ပင် သဘောထား၍ အမွေခွဲဝေပေးရသည်။

မွေးစားခြင်းမြောက်စေရန် စာချုပ်စာတန်းများဖြင့် ချုပ်ဆိုရန်မလိုအပ်ပေ။ မွေးစားကြောင်း လူသိရှင်ကြားဖြစ်လျှင် လုံလောက်သည်။ မွေးစားမိဘ၏ ပစ္စည်းများကို အမွေခွဲဝေပေးရာတွင် မွေးစားသူမိဘသည် သေတမ်းစာသဘောဖြင့် မိမိတို့ မသေမီ ကြွင်းကျန်ရစ်သည့် မိမိတို့ ပိုင်ပစ္စည်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ဆန္ဒပေးသွားနိုင်သည်။ သေဆုံးသူ၏ ကျေးဇူးခံများကိုလည်း ခွဲဝေပေးလေ့ရှိကြသည်။

အိမ်ထောင်စုတစ်ခုမှ မွေးဖွားလာသော သားသမီးများသည် မိဘဖြစ်သူက ဆင်းရဲသည်ဖြစ်စေ၊ ချမ်းသာသည်ဖြစ်စေ ဥမကွဲသိုက်မပျက် နေထိုင်လေ့ရှိသည်။ မိဘက ဆင်းရဲနေစေကာမူ သားသမီးတို့အား တစ်စိမ်းလက်သို့ မွေးစားရန် ပေးလေ့မရှိပေ။ သို့သော် တစ်စိမ်းဖုန်းမောင်နှံ၌ သားသမီးမထွန်းကား၍ အမွေစားအမွေခံ မွေးစားခြင်းအတွက် ဆင်းရဲသူမိဘရှင်က မိမိတို့ သားသမီးကို မွေးစားရန် ခွင့်ပြုသည်လည်းရှိ၏။

ဆင်းရဲသောမိဘများက သားသမီးများကို သွေးသားတော်စပ်သူ ဆွေမျိုးများထံ သွားရောက်နေထိုင်စေပြီး ကူညီလုပ်ကိုင်စေလေ့ရှိသည်။ မွေးစားသော သဘောဖြင့် သွားရောက်နေထိုင်စေခြင်းကား မဟုတ်ပေ။

သားသမီးမထွန်းကားသဖြင့် နီးစပ်ရာသွေးသား တော်စပ်သူတူ၊ တူမ အစရှိသည်တို့ကို မွေးစားလေ့ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့ မွေးစားခြင်းသည် လူသိရှင်ကြား အမွေစားအမွေခံ မွေးစားခြင်းဖြစ်ပြီး မွေးစားခြင်းမြောက်ရန် စာချုပ်စာတန်း ချုပ်ဆိုရန်မလိုပေ။ မွေးစားသူဦးလေး အဒေါ် သေဆုံးသော် သေတမ်းစာသဘောဖြင့် မွေးစားခံရသူတူ၊ တူမအား အမွေပစ္စည်းအားလုံးကို မသေမီအချိန်ကလူ

သိရှင်ကြားနှုတ်ဖြင့် ဆန္ဒပေးသွားနိုင်သည်။ သေဆုံးသူ၏ သဘောဆန္ဒကို သိရပါက ရပ်ရွာလူကြီးများသည် တိတိကျကျ လိုက်လံဆောင်ရွက်ပေးတတ်ကြသည်။

ကရင်လူမျိုး လူနေမှုအဖွဲ့ အစည်းတွင် မိဘမဲ့ကလေးများကို မွေးစားလေ့မရှိပေ။ မိဘမဲ့ကလေးကိုမွေးစားလျှင် ထိုကလေးတို့ မိဘသေဆုံးသကဲ့သို့ မွေးစားသူ လင်မယားသည်လည်း ဓါတ်ကူး၍ သေဆုံးသွားနိုင်သည်ဟု ယုံကြည်ရင်းစွဲရှိကြသည်။ မိဘမဲ့ကလေးဘဝသည် မျက်နှာငယ်ကြရရှာသည်။ မိဘမဲ့ကလေးနှင့် အိမ်ထောင်ပြုရန်ပင် ရှောင်ရှားကြသည်။ ထိုကြောင့်မိဘမဲ့ကလေးကို တစ်စိမ်းက မွေးစားလေ့မရှိပဲ ဆွေမျိုးရင်းချာထဲမှ အဒေါ် သို့မဟုတ် ဦးလေးတို့က ခေါ်ယူ ကျွေးမွေးထားကြသည်။

မိဘသည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးနေသဖြင့် သားသမီးများကိုတစ်စိမ်းက မွေးစားလျှင် အရွယ်မရောက်သေးသူဖြစ်က မိဘ၏ သဘောတူညီချက် လိုအပ်သည်။ အရွယ်ရောက်ပြီးဖြစ်က ကာယကံရှင်ဆန္ဒအလျောက်သာ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ သားသမီး မွေးစားရာတွင် ပတ်ဝန်းကျင်အိမ်နားနီးချင်းနှင့် ရပ်ရွာအကြီးအကဲတို့က သိရှိမည် ဆိုပါက မွေးစားခြင်း အရာမြောက်သည်။ စာချုပ်စာတမ်းဖြင့် ချုပ်ဆိုသော ဓလေ့ထုံးစံမရှိချေ။

ယေဘုယျအားဖြင့် ဖော်ပြရလျှင် မွေးစားခြင်း ၃ မျိုးရှိ၏။ အမွေဆက်ခံရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ခံစားခွင့်ကွဲပြားမှုရှိသည်။

- (၁) မိဘနှစ်ပါးသေဆုံး၍ ဆွေမျိုးရင်းချာထဲမှ မွေးစားခြင်း
- (၂) သားသမီးမထွန်းကားသဖြင့် တူ၊ တူမကို မွေးစားခြင်း
- (၃) မိဘဆင်းရဲ၍ ဦးလေးအဒေါ်တို့က ခေါ်ယူ မွေးစားခြင်း

မိဘသေဆုံး၍ဆွေမျိုးရင်းချာထဲမှ မွေးစားခြင်းတွင် မွေးစားခြင်းခံရသူသည် မွေး

ကရင်

စားသူထံမှ အမွေရယူပိုင်ခွင့် မရှိချေ။ သေဆုံးခဲ့သော မိမိ မိဘအမွေဆိုင်ထဲမှ အမွေကိုရယူရန်ဖြစ်၏။ မွေးစားသူ ဦးလေးအဒေါ်တို့သည် မွေးစားခံရသူ၏ မိဘအမွေဆိုင်ပစ္စည်းများကို ထိန်းသိမ်းထားခွင့်ရှိ၏။ ထိုအမွေဆိုင်ပစ္စည်းများ အပေါ် လုံ့လဝီရိယဖြင့် ပွားများအောင်ကြိုးစားလုပ်ဆောင်ပါက ရရှိမည့်အကျိုး အမြတ်များကို မွေးစားသူက ရယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ မွေးစားခံရသူ အရွယ်ရောက် သူ သို့မဟုတ် အိမ်ထောင်ပြုသော် ထိုအမွေဆိုင်အားလုံးကို မွေးစားသူက ထိန်း သိမ်းပိုင်ခွင့်မရှိတော့ပဲ မွေးစားခံရသူထံ အားလုံးလွှဲပြောင်းပေးရသည်။ အကယ် ဤမွေးစားခြင်း ခံရသူ အရွယ်မရောက်မီ သေဆုံးပါက ခွဲဝေရယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ မွေးစားသူ ဦးလေးအဒေါ်တို့က ဝေစုတစုအပြင် သီးသန့်အပိုဝေစုတစု ရပိုင် ခွင့်ရှိရဦးမည်ဖြစ်သည်။

ဦးလေးအဒေါ်တော်စပ်သူများ အိမ်ထောင်ကျ၍ သားသမီးမထွန်းကားသော အခါမျိုးတွင် နီးစပ်ရာတူ၊ တူမတစ်ဦးဖြစ်စေ၊ နှစ်ဦးဖြစ်စေ ခေါ်ယူမွေးစားခြင်းလည်း ရှိ၏။ ထိုသို့မွေးစားရာတွင် မွေးစားသူသေဆုံးပြီးနောက် မွေးစားခြင်းခံရသူ တူ သို့တူမက အမွေပစ္စည်းအားလုံး ရယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ဤမွေးစားခြင်းမျိုးတွင် မွေး စားခြင်းခံရသူ၏ မိဘများအား မိဘအရာ၌သာ ထားရ၏။ မိရင်းဘရင်းသေဆုံး လျှင်လည်း အမွေရပိုင်ခွင့်ရှိ၏။ ပစ္စည်းများကို ကျန်ညီကိုမောင်နှမများ နည်း တူရပိုင်ခွင့်ရှိ၏။ ဦးလေးအဒေါ်က မွေးစားခြင်းကို ခံရသော်လည်း ကရင်လူမျိုး တို့၏ ရိုးရာဓလေ့တစ်ခုဖြစ်သော မိသားစုရိုးရာပူဇော်ပွဲ (နတ်စား) ပြုလုပ်လျှင် မိရင်းဘရင်းနှင့်အတူ ပြန်လာပါဝင်ပြုလုပ်ရသည်။ ဤမွေးစားခြင်းမျိုးသည် လူသိရှင်ကြား မွေးစားခြင်းဖြစ်သဖြင့် စာချုပ်စာတမ်းဖြင့် ချုပ်ဆိုလေ့မရှိချေ။

မိဘနှစ်ပါးဆင်းရဲလွန်းသဖြင့် မိမိ၏သားသမီးများကို ဆွေမျိုးတော်စပ်သူများ အား မွေးစားရန် အပိုင်ပေးသည်လည်းရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့ မွေးစားရာတွင် မွေး စားခြင်းခံရသူက မရူးသွတ်ပဲ မွေးစားသူ၏လုပ်ငန်း ဆောင်တာအဝဝကို သား အရင်း သမီးအရင်းနည်းတူ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သူဖြစ်ပါက အမွေကိစ္စတွင်

ကိတ္တိမမွေးစားသားသမီးများ၏ ခံစားခွင့်ရှိသကဲ့သို့ အမွေများကိုသားရင်း သမီးရင်းနည်းတူ ရပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ တခါတရံမွေးစားသားသမီးသည် သားရင်း သမီးရင်းထက် အားကိုးသမှု ပြုနိုင်သည့်အခါမျိုးတွင် အိမ်မှုကိစ္စနှင့်တကွ လုပ်ငန်း အားလုံးကို မွေးစားခြင်းခံရသူအား အပ်နှံတာဝန်ပေးသည်အထိ တွေ့ ရှိရသည်။ အမွေကိစ္စပင်လျှင် မွေးစားမိဘမရှိသည့်နောက်တွင် မွေးစားသားသမီးက အမွေ ခွဲဝေပေးပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

အချို့အားဖြင့် ကရင်လူမျိုးတို့သည် သားသမီးမွေးဖွားခြင်းနည်းပါး၍ မိသားစုတခုတွင် မိဘနှစ်ပါးသေဆုံးက အစ်ကိုအစ်မဖြစ်သူသည် ညီငယ် ညီမငယ် များကို ဆက်လက်တာဝန်ယူလေ့ရှိသည်။ တခါတရံ သားသမီးများအရွယ်မ ရောက်မီ မိဘနှစ်ပါးသေဆုံးလျှင် ဆွေမျိုးတော်စပ်သူက ခေါ်မွေးစားယူလေ့ရှိကြ သည်။ အရွယ်ကြီးငယ်မရွေး မွေးစားနိုင်သည်။

အမွေဆက်ခံခြင်း။ ။ မိခင်နှင့်ဖခင်တန်းတူ အိမ်ထောင်၏တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားများကို ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ဖခင်သေဆုံးလျှင် မိခင်မုဆိုးမသည် အမွေ ကိစ္စအားလုံးကို ဆက်လက်ဦးစီးလုပ်ကိုင်ရ၏။ မိဘနှစ်ပါး မသေဆုံးမီ သားသမီး များအား အမွေပစ္စည်းများကို ကြိုတင်ခွဲဝေ ရာထားသည်လည်းရှိ၏။ မိဘနှစ်ပါး သေဆုံးပြီးနောက် ကြိုတင်ခွဲဝေရာထားသည့်အတိုင်း အတည်ဖြစ်၏။ သို့သော် မိဘနှစ်ဦးစလုံးဖြစ်စေ၊ တစ်ဦးဦးကဖြစ်စေ အသက်ရှင်လျက်ရှိနေစဉ် အတွင်းသား သမီးတို့ အမွေတောင်းခံလေ့မရှိချေ။

ဖခင်ဦးစွာသေဆုံးက မိခင်ကအမွေအားလုံးကို ပိုင်ဆိုင်၏။ ထို့နောက် မိခင်နာ မကျန်းဖြစ်၍သေမည် ဟု၎င်းကသိနေလျှင် မိခင်သည် သားသမီးအားလုံးကို ခေါ်၍ အမွေကိစ္စကို ဆွေးနွေးပြီး အညီအမျှဝေပေးလေ့ရှိသည်။ အကယ်၍ မိခင်က သတိမေ့မြောနေလျှင် ကျန်ရစ်သူမောင်နှမထဲမှ အစ်ကိုအကြီးဆုံး သို့မဟုတ် အစ်မအကြီးဆုံးက (မရှူးသွတ်လျှင်) တာဝန်ယူ၍ အမွေခွဲဝေပေး

ကရင်

ရသည်။ ကျေနပ်မှုမရှိပါက ရပ်ရွာအကြီးအကဲများနှင့် ဆွေးနွေးပြီး အမွေခွဲဝေ ပေးလေ့ရှိသည်။

မိခင်မုဆိုးမ သို့မဟုတ် ဖခင်မုဆိုးဖိုက အိမ်ထောင်သစ်ပြုလျှင် အိမ်ထောင် ဟောင်း၏ ပစ္စည်းများကို သားသမီးများအား ခွဲဝေပေးရမည်ဖြစ်သော်လည်း မည်ရွှေမည်မျှ ခွဲဝေပေးရမည်ဟု အတိအကျသတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိပေ။ မခွဲဝေ လို၍ဖြစ်စေ၊ သားသမီးများငယ်ရွယ်သေးလျှင်ဖြစ်စေ အိမ်ထောင်သစ်နှင့် စီးပွား တူတွဲဖက်နေထိုင်နိုင်သည်။ နောက်အိမ်ထောင်မှရရှိလာသော သားသမီးတို့ သည် အိမ်ထောင်ဟောင်းမှ အမွေပစ္စည်းများနှင့် လုံးဝမပတ်သက်ပဲ အိမ်ထောင် သစ်မှထူထောင်၍ ဖြစ်လာသောစီးပွား (လက်ထက်ပွား) များကိုသာ အမွေအ ဖြစ် ခံစားခွင့်ရှိသည်။

အမွေခွဲရာတွင်သားနှင့်သမီးကို ခွဲခြား၍ အမွေခွဲဝေပေးလေ့ရှိသည်။ ဖာပွန်နယ်ရှိ စကောကရင်အမျိုးသားများသည် အမွေခွဲဝေရာတွင် သားများအား ရွှေပြောင်း နိုင်သော ပစ္စည်းများကိုပေး၍ သမီးများအား မရွှေပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းများကို ပေးလေ့ရှိ၏။ ရွှေပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းဟူသည်မှာ ကျွဲ၊ နွား၊ ဆင် စသည် တို့ ဖြစ်သည်။ မရွှေ မပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်း ဟူသည်မှာ လယ်မြေ၊ ကွမ်းသီးခြံ၊ အုန်းခြံစသည်တို့ဖြစ်၏။ သို့သော်မြေပြန့် ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသော ကရင် လူမျိုးအချို့ကသားများသည်ကာယခွန်အား ရှိသူများဖြစ်သည့်ပြင် မိမိတို့ ရရှိ သောမိန်းမကို လုပ်ကျွေးရမည်ဖြစ်သဖြင့် လယ်မြေ၊ ကျွဲ၊ နွားများကို အမွေပေး ကြသည်လည်းရှိသည်။ သမီးများသည် လင်၏ လုပ်ကျွေးခြင်းကို ခံကြရမည့်သူ ဟူ၍ လယ်မြေ၊ ကျွဲ၊ နွားများကိုမပေးပဲ ဥယျာဉ်ခြံမြေများကိုသာ ပေးလေ့ရှိသည်။ ကြေးငွေနှင့် အတွင်းပစ္စည်းများကို ညီတူညီမျှ ခွဲဝေပေးလေသည်။

အမွေဆက်ခံမည့် သားရင်းသမီးရင်းများ မရှိလျှင် နီးစပ်ရာဆွေမျိုးများက ဆက်ခံ နိုင်သည်။ ဆက်ခံမည့်သူ မရှိလျှင် ရွာသူကြီးများက သိမ်းဆည်း၍ ရပ်ရွာအကျိုး

အတွက်အသုံးပြုသည်။ အမွေပစ္စည်းကို ဆက်ခံမည့် သူဆွေမျိုးမရှိသူများ မကြားဘူးသလောက် နည်းပါးလှပေသည်။

အကြီးဆုံးနှင့်အငယ်ဆုံးသားသမီးသည် အမွေခွဲဝေခြင်းတွင် အထူးအရေးပါလှသည်။ မိဘများသေဆုံးပြီးနောက် အစ်ကိုအစ်မအကြီးဆုံးဖြစ်သူ၏ ခွဲဝေပေးခြင်းတွင် ကျန်အလယ်မောင်နှမများက လက်မခံလျှင် အငယ်ဆုံးဖြစ်သူက အစ်ကိုအစ်မအကြီးဆုံး၏ ခွဲဝေဆုံးဖြတ်ပေးခြင်းအပေါ် ပြင်ဆင်ခွဲဝေပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ အငယ်ဆုံး၏ပြင်ဆင်ခွဲဝေသည့်အတိုင်း ကျန်မောင်နှမအားလုံးက သဘောတူကြမည်ချည်းသာဖြစ်သည်။ တခါတရံမောင်နှမချင်း သဘောကွဲလွဲမှုရှိသည့် အခါမျိုးတွင် သက်ဆိုင်ရာ ဦးကြီး၊ ဦးလေး၊ အဒေါ်တို့ နှင့်တကွ ရပ်ရွာအကြီးအကဲတို့၏ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း အမွေကိုရယူကြရသည်လည်းရှိ၏။ ထိုသို့ အမွေခွဲဝေရာတွင် ကတိစာချုပ်များ ချုပ်ဆိုခြင်း မရှိသော်လည်း တရားဝင်သော ဆုံးဖြတ်ချက်ဟု မှတ်ယူကြလေသည်။

အမွေပေးရာတွင် သားထွေး သမီးထွေးကို အခြားအကြီးမောင်နှမများထက်ပို၍ ပေးလေ့ရှိသည်။ သားထွေး သမီးထွေး အမွေပေးရာတွင် ပိုပေးခြင်း၌ ဒေသတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ပေးပုံပေးနည်း ကွဲပြားမှုရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရလေသည်။ ဒေသအများက သားထွေး သို့မဟုတ် သမီးထွေးကို မိဘနေအိမ်နှင့် အိမ်၏ခြံမြေကို တပေါင်းတည်းရရှိကြ၏။

အချို့သောဒေသများတွင် သမီးကိုသားထွေးထက် ဦးစားပေးကြောင်းတွေ့ ရှိရ၏။ သမီးထွေးဖြစ်က အိမ်ရောခြံပါ တစ်ပေါင်းတည်းရရှိမည်ဖြစ်သော်လည်း သားထွေးဖြစ်က အိမ်ကိုသာပေး၍ သားထွေးအထက် နို့ညှာမိန်းကလေးရှိက အိမ်၏ခြံမြေကို ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်သားထွေးအထက် နို့ညှာသည် မိန်းကလေးမဟုတ်ပဲ ယောက်ျားသာဖြစ်လျှင် သားထွေးကိုသာ အိမ်နှင့်ခြံမြေကို တစ်ပေါင်းတည်း ရရှိမည်ဖြစ်သည်။

ကရင်

မည်သို့ပင်ဆိုစေ သားထွေးသမီးထွေးတို့သည် အိမ်နှင့်အိမ်၏ ခြံမြေကိုရရှိမည့်အပြင် ကျန်ဝေစုများကို အခြားညီအစ်ကို မောင်နှမများနည်းတူ အညီအမျှ ရရှိကြဦးမည်သာဖြစ်သည်။

လယ်မြေ၊ ဥယျာဉ်မြေ အမွေခွဲဝေရာတွင် ကြီးသူသည် မြောက်ဘက်အကွက်ကို ယူရပြီး ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် တောင်ဘက်သို့ တစ်ကွက်စီ ယူရသည်။ အထွေးဆုံး ဖြစ်သူသည် တောင်ဘက်ဆုံးအကွက်ကို ရယူရမည်ဖြစ်သည်။ ငယ်သူကကြီးသူ၏ မြောက်ဘက်မြေနေရာကို မယူရပေ။ အိုးအိမ်တည်ဆောက်နေထိုင်လျှင်လည်း ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် မြောက်မှတောင်သို့ နေရာကိုယူ၍ တည်ဆောက်ကြရမည်ဖြစ်သည်။ ငယ်သူကကြီးသူ၏ မြောက်ဘက်မြေကွက်တွင် အိမ်ဆောက်နေထိုင်ပါက ကြီးသူအားခိုက်သည်ဟူ၍ ယုံကြည်ရင်းစွဲရှိကြရလေသည်။

ကရင်ရိုးရာပြက္ခဒိန်

ရှေးကရင်လူမျိုးများက “ဒဲထူမူဟားသလေလား” ဟူ၍ဆိုထားပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာဖျောက်ဆိတ်ကြယ် (ဝါ) ကြတ္တိက ကြယ်မွန်းတည့် သောလသည် “သလေ” လပင်ဖြစ်၏။ “သလေ” လသည် ပထမလဖြစ်ပြီး “လားပလူ” လသည်နောက်ဆုံးလဖြစ်သည်။

ကရင်ရိုးရာ ပြက္ခဒိန် ရေတွက်ပုံနှင့်ပတ်သက်၍ တစ်နှစ်အတွင်း လပေါင်း ၁၃ လရှိ ကြောင်းတွေ့ရှိရမည် ဖြစ်ပေသည်။ နှစ်၊ လ၊ ရက် ရေတွက်ပုံမှာ ရှေးအချိန်ကာလများ၌ပင် အသုံးပြုရေတွက်နေကြကြောင်း ရှေးဟောင်း “ထား” ကဗျာလင်္ကာများအရ လေ့လာသိရှိရပါသည်။ ရှေးလူကြီးများက “သလေ” လကို တောင်ယာရှာဖွေသောလဟု အဓိပ္ပါယ်ဖော်ဆောင်ထားကြသည်။

ကောင်းကင်ရှိ ကြယ်နက္ခတ်ကိုကြည့်၍လည်းကောင်း၊ လ၏ လည်ပတ်ပုံအပေါ် အခြေခံ၍လည်းကောင်း တစ်နှစ်တာ၏အချိန်ကို သတ်မှတ်ရေတွက်ကြ၏။ ထို့အပြင် သစ်ပင် ပန်းမန်တို့၏ ပွင့်ဖူးချိန်၊ ကြက်ငှက်တို့၏ နေရာပြောင်းရွှေ့ချိန်နှင့်ငှက်သိုက်များပြုလုပ်ချိန်စသည့် သဘာဝ ဖြစ်ရပ်များအပေါ် တွင်အမှတ်အသားပြု၍ တောင်ယာလုပ်ငန်းများကို စတင်လေ့ရှိကြသည်။

ကရင်

ရှေးလူကြီးတို့၏ထားခဲ့သော “ထား” ကဗျာလင်္ကာများအရ ရက်ရေတွက်ရာ တွင် ပထမလသည် ၂၉ ရက်ရှိပြီး ဒုတိယလမှာ ၃၀ ရက်ရှိကြောင်းဖော်ပြ ထား၏။ ကျန်လများသည်လည်း အစဉ်အလိုက် ၂၉ နှင့် ၃၀ တလှည့်စီရေ တွက်သွားရန်ဖြစ်သည်။

ကရင်ပြက္ခဒိန်တွင် ၁၃ လရှိခြင်းသည် ရှေးတရုတ်တို့၏ ပြက္ခဒိန် ရေတွက်ပုံနှင့် ဆက်နွယ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ တရုတ်၊ ဗီယက်နမ်နှင့် မြန်မာပြက္ခဒိန်တို့၏ အခြေခံမူများနှင့်လည်း တူညီကြောင်း တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ကရင်ပြက္ခဒိန် သည် တနှစ်အတွင်း ရက်များရေတွက်ပုံမှာ စန္ဒြမာသ (ဝါ) လူနာ စနစ် (Luna System) ကို အခြေခံသည့် မြန်မာတို့၏ ပြက္ခဒိန်ရေတွက်ပုံနှင့် ရက်ပေါင်းတူ ညီနေသည်။ တစ်နှစ်တွင် ၁၃ လရှိသော်လည်း မြန်မာ ၁၂ လ၏ တစ်နှစ်လုံး ရေတွက်၍ ပြက္ခဒိန်ရေတွက်ပုံနှင့် ရက်ပေါင်း တူညီနေသည်။ တစ်နှစ်တွင် ၁၃ လရှိသော်လည်း မြန်မာ ၁၂ လ၏ တစ်နှစ်လုံး ရေတွက်၍ ရရှိသော ရက်ပေါင်း ၃၅၄ ရက်နှင့် တူညီသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် “ထော်မေခလီး၊ လော်မေဒေညား” ဟူသောရှေးကရင်လူကြီးတို့ အဆိုအရ စတုတ္ထလဖြစ် သော “လားခလီး” နှင့် ပဉ္စမလ ဖြစ်သော “ဒေညား” တို့တွင်နှစ် ငယ်များ၌ ၁၅ ရက်သာ ရေတွက်၍ နှစ်ကြီးများတွင် ရက်ပေါင်း ၃၀ စီရေတွက် ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ တစ်လစီရေတွက်ပုံကို အောက်ပါအတိုင်း လေ့လာနိုင် ပါသည်။

လအမည်	နှစ်ငယ်	နှစ်ကြီး
၁။ သလေ	၂၉	၂၉
၂။ ထေးခု (ထေးကူ)	၃၀	၃၀
၃။ သွေးကော (လားသဲ)	၂၉	၂၉
၄။ လားခလီး	၁၅	၃၀
၅။ ဒေညား	၁၅	၃၀

၆။ လားဃူး (လားခူ)	၂၉	၂၉
၇။ လားနွီး	၃၀	၃၀
၈။ လားဃို	၂၉	၂၉
၉။ လားခွီး	၃၀	၃၀
၁၀။ ဆိုမူ	၂၉	၂၉
၁၁။ ဆိုဆာ	၃၀	၃၀
၁၂။ လားနော	၂၉	၂၉
၁၃။ လားပလူ	၃၀	၃၀
	၃၅၄	၃၅၄

လဆန်း ၁၅ ရက်တိုင်း လပြည့်နေ့ဖြစ်သည်။ ရက်စုံသောလတွင် လဆုတ် ၁၅ ရက်သည် လကွယ်နေ့၊ ရက်မစုံသော လတွင်လဆုတ် ၁၄ ရက်သည် လကွယ်နေ့ဟု မှတ်ယူရမည်။

လူနာစနစ် (Luna System) ကို အခြေခံသည့် ပြက္ခဒိန်ကဲ့သို့ ကရင်တို့၏ ပြက္ခဒိန် ရေတွက်ပုံသည်လည်း လူနာစနစ်အပေါ် အခြေခံသည်ဖြစ်ရာ ကမ္ဘာကြီးနေပတ်သော သူရိယာမာသ သို့မဟုတ် ဆိုလာစနစ် (Sloar System) နှင့် ပြန်ကိုက်ညီအောင် လုပ်ယူမှသာလျှင် ရာသီဥတုအမှန်ကို ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ ကရင်ရိုးရာ ပြက္ခဒိန်သည် ကမ္ဘာက နေကိုပတ်သည့် အချိန်နှင့်ကိုက်ညီရန် သုံးနှစ်ခန့်လျှင် တစ်ကြိမ်ကျ နှစ်ကြီးပြုလုပ်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာက နေကိုပတ်သည့် ဆိုလာစနစ်တွင် တစ်နှစ်မှာ ၃၆၅ နှစ် နှင့် ရက်ဖြစ်၏။ ယနေ့ အသုံးပြုသော ကမ္ဘာပြက္ခဒိန်သည် သာလျှင် ရာသီဥတု အမှန်ကို ဖော်ပြနေသည်ဖြစ်ရာ၊ လူနာစနစ်မှ ရက်ပေါင်း ၃၅၄ ရက်သည် (၃၆၅ နှစ် - ၃၅၄) = ၁၁ နှစ် ရက် လျော့နည်းနေပါသည်။ ထို့ကြောင့် လျော့နည်းနေသောရက်ကို ဖြည့်စွက်ရန် မြန်မာ ပြက္ခဒိန်တွင် ၁၂ လ အစားနှစ်ကြီး (ဝါထပ်နှစ်) လကို ပထမဝါဆို ဒုတိယဝါဆို တလတိုး၍ ၁၃ လ ထားရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ကရင်

ကမ္ဘာ့ပြက္ခဒိန်သည် ၁၂ လပင်ရှိသော်လည်း တလနှင့်တလရက်ခြင်းမတူပေ။
 ယေဘုယျအားဖြင့် တစ်နှစ်လျှင် ၃၆၅ ရက်ရှိသော်လည်း အတိအကျအားဖြင့်
 ၃၆၅ နှင့် ရက်ရှိသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ပုံမှန်အားဖြင့်
 ၂၈ ရက် ရှိသော်လည်း (နှစ်ပြည့်၍ နှစ် \times ၄ = ၁ ရက်) လေးနှစ်တွင်
 တစ်ကြိမ် တရက်တိုး၍ ၂၉ ရက်ရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ဖေဖော်ဝါရီ
 လတွင် ၂၉ ရက်ရှိသော နှစ်ကို ရက်ထပ်နှစ်ဟု ခေါ်ကြပါသည်။

ကရင်ရိုးရာ ပြက္ခဒိန်မှာလည်း လူနာစနစ်နှင့် ဆိုလာစနစ်ပြန်လည်ကိုက်ညီစေ
 ရန်သုံးနှစ်ခန့် တစ်ကြိမ်ကျ ပြုလုပ်ရပါသည်။ တစ်နှစ်တာကွာခြားသော
 $၁၁ \times ၈ = ၉၀$ ရက် ရရှိ၍ နှစ်ကြီးသုံးကြိမ်ပြုလုပ်ပေးသော်၊ ၎င်းစနစ်နှစ်ရပ်ပြန်
 လည်ကိုက်ညီကြောင်း အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။

နှစ်	ကမ္ဘာ့ပြက္ခဒိန်	ကရင်ပြက္ခဒိန်
ပထမ	၃၆၅	၃၅၄
ဒုတိယ	၃၆၅	၃၅၄
တတိယ	၃၆၅	၃၈၄ - နှစ်ကြီး ၃၀ ရက်
စတုတ္ထ	၃၆၆	၃၅၄
ပဉ္စမ	၃၆၅	၃၅၄
ဆဌမ	၃၆၅	၃၈၄ နှစ်ကြီး ၃၀ ရက်
သတ္တမ	၃၆၅	၃၅၄
အဋ္ဌမ	၃၆၆	၃၈၄ နှစ်ကြီး ၃၀ ရက်
	၂၉၂၂	၁၉၂၂ ၉၀ ရက်

ပိုးကရင်တို့သည် အောက်မြန်မာပြည်တွင် နေထိုင်ကြသူများဖြစ်၍ သော်လည်း
 ကောင်း၊ မွန်မြန်မာတို့နှင့်နီးစပ် နေထိုင်ကြ၍လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓဘာသာကို

အများစုက လက်ခံယုံကြည်ကိုးကွယ်ကြ၍လည်းကောင်း လအမည်များကို ကရင် အခေါ်အဝေါ် ဖြင့်ခေါ်ကြသော်လည်း မြန်မာများကို ကရင်အခေါ်ဝေါ် ဖြင့်ခေါ်ကြသော်လည်း မြန်မာပြက္ခဒိန်ကိုသာ အသုံးများသောကြောင့် အစီအစဉ်များကို မြန်မာပြက္ခဒိန်အတိုင်း တန်ခူးလကို ကရင်လဖြစ်သော “လာတာ” မှစ၍ ရေတွက်သည်။

တောင်ပေါ်ဒေသနေ စကောကရင် အမျိုးသားတို့တွင် တစ်နှစ်လျှင် (၁၃) လ ရှိသည်။ လရေတွက်ရာတွင် “သလေ” လမှစ၍ ရေတွက်သည်။

တောင်ပေါ်စကောကရင်

မြန်မာ

၁။ သလေ	တပို့တွဲ
၂။ ထေးခု (ထေးကူ)	တစ်ပေါင်း
၃။ သွေးကော	တန်ခူး
၄။ လားခလီး	ကဆုန်
၅။ ဒေညား	နယုန်
၆။ လားဃူး (လားခု)	ပထမဝါဆို
၇။ လားခွီး	ဒုတိယဝါဆို
၈။ လားဃို	ဝါခေါင်
၉။ လားခွီး (လားခူး)	တော်သလင်း
၁၀။ ဆိမူ	သီတင်းကျွတ်
၁၁။ ဆိဆာ	တန်ဆောင်မုန်း
၁၂။ လားနော	နတ်တော်
၁၃။ လားပလူ	ပြာသို

ရာသီအလိုက်ပွဲတော်များ

မိုးကရင်။ ။ ပြာသိုလဆန်း ၁ ရက်နေ့ကိုနှစ်သစ်ကူးနေ့အဖြစ် နေရာအနှံ့အပြားတွင် ကျင်းပကြသည်။ ကောက်ဦးကောက်သစ်ပေါ်ချိန်ဖြစ်သဖြင့် ကောက်သစ်စားပွဲများလည်း အချို့ကျေးရွာဒေသများ၌ ကျင်းပလေ့ရှိပါသည်။ (ဖီးဘီးယော်၊ ဖီးဘီယော်) ဟုခေါ်သောစပါးကို ကောင်းချီးပေးသော ဖွားဖွားနတ် သမီးကိုလည်း ပူဇော်ပသကြသည်လည်းရှိ၏။

တပို့တွဲလသို့ရောက်သော် လယ်ယာ၊ တောင်ယာလုပ်ငန်းများပြီးဆုံးချိန်ဖြစ်ရာ အိုးအိမ်များပြင်ဆင်ခြင်း၊ အသစ်တည်ဆောက်ခြင်း ပြုလုပ်သောလဖြစ်၏။ ထို့နောက် အိမ်သစ်တက် မင်္ဂလာပွဲကို အကျွေးအမွေးများဖြင့် ကျင်းပပြုလုပ် ကြသည်။

မိုးဦးကျခါနီးကဆုန်လတွင် ရောဂါဘယများ ကျရောက်တတ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည့်အတိုင်း ဘုရားကိုရည်စူး၍ သဲပုံစေတီကိုတည်ကာ ဆွမ်းခွက်တစ်ထောင်၊ သောက်တော်ရေတစ်ထောင်၊ ပန်းပွင့်တစ်ထောင်ဖြင့်ဆွမ်းတော်တင်ကြ၏။

ဘုန်းတော်ကြီးများကို ဆွမ်းကပ်၍ တရားနာ ရေစက်ချခြင်း၊ ပရိတ်ရွတ်ခြင်းနှင့် သမ္မာဒေဝနတ်ကောင်း နတ်မြတ်များအား ပင့်ဖိတ်၍ တရားနာအမှုဝေခြင်း ပြုလုပ်ကြသည်။ သံပုံစေတီပွဲတွင် မြန်မာ့ရိုးရာ လက်တွေ့ပွဲ၊ ဒုံးကပွဲနှင့် ကရင် ရိုးရာသြပွဲကိုလည်း ပြုလုပ်ကြသည်။

ဝါခေါင်လတွင် မိုးများသောလဖြစ်၍ ထမင်းစားမြိန်သော လဖြစ်ရာ မြေဖုတ်ဘီလူး၊ သရဲ၊ တစ္ဆေများ ပူးကပ်စားသောက် တတ်သည်ဟု ယုံကြည်သည့်အတိုင်း မကောင်းဆိုးဝါးများနောက်သို့ မိမိတို့လိပ်ပြာ ပါမသွားစေရန် လက်ချည်လိပ်ပြာခေါ်ခြင်းကိုပြုလုပ်ကြ၏။ ရွာလုံးကျွတ် ခေါစာကျွေးခြင်းများ “ပူပေါ်” (နတ်နန်း) သို့မဟုတ် ဘိုးဘိုးကြီးနတ် ရက္ခစိုးနတ်များကို ပူဇော်ပသကြသည်။ ဘိုးဘိုးနတ် (နတ်နန်း) ကို တစ်နှစ်တစ်ကြိမ်ပူဇော်ပသရာတွင် ကြက်၊ ဝက်၊ အရက်များပါရသည်။ နတ်ကိုစတီမျာသာကျွေးမွေးပြီး ကျန်လူကြီးလူပျိုလူရွယ်များက တပျော်တပါးစားသောက်ကြလေသည်။

ပြာသိုလမှ တန်ခူးလအထိ ရေအိုးစင်တည်၍ ရေအိုးစင်ပွဲတော် အလှူဒါနများကို ကျင်းပပြုလုပ်ကြသည်။ တန်ခူးလတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ပိုးကရင်များသည် နှစ်သစ်ကူး အတာပွဲတော်နှင့် ဘုရားပွဲများကျင်းပကြ၏။ ထူးဆန်းသော သဘာဝဂူများ၌ ဘုရားပွဲများ စည်ကားသိုက်မြိုက်စွာ ကျင်းပကြ၏။ အထူးသဖြင့်ဆဒ္ဒန်ဂူ၊ လွန်းည၊ ရေတံခွန်၊ ကော့ဂွန်းဂူ၊ ရသေ့ပျံဂူ၊ ဘုရားပွဲများစည်ကားထင်ရှားလှသည်။

တော်သလင်းလတွင် သင်္ဘောလွတ်ပွဲတော်ကို ကျင်းပကြသည်လည်းရှိ၏။ အလျား ၁၅ ပေ၊ အနံ ၆ ပေခန့်ရှိ ဝါးရာဇမတ်များဖြင့် သင်္ဘောပြုလုပ်၍ ဆွမ်းတော်တင်ကြသည်။ ဆွမ်းတော်တင် ပြီးစီးသော ဆွမ်းတော်များကို သင်္ဘောပေါ်သို့ စွန့်ရသည်။ ပိန္နဲခွက်ဖြင့် ထည့်ထားသောဆွမ်းတော်တစ်ထောင်၊ ဝါးကျည်

ကရင်

ထောက်ငယ်များဖြင့် ထည့်ထားသော သောက်ရေခွက်တစ်ထောင်၊ ပန်းတစ်ထောင်ပါရပါသည်။ နိဗ္ဗာန်ကို ရည်စူး၍ လှူဒါန်းရာတွင် သံသရာရေလှိုင်းကို မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတည်းဟူသော သင်္ဘောနှင့်ကူး၍ ရည်စူးချက် အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် သင်္ဘောလွှတ်ပွဲကျင်းပခြင်း ဖြစ်သည်။ ရပ်ရွာများစုပေါင်း၍ ပြုလုပ်လေ့ရှိကြ ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ဖော်ပြပါ ရာသီပွဲများအပြင် သာရေးနာရေး အခမ်းအနားများတွင် လူမှုရေးပွဲများအဖြစ်ဒုံးကပွဲ၊ ကရင်ရိုးရာဩပွဲ၊ လက်စေ့ပွဲများကိုလည်း ကျင်းပပြုလုပ်ကြသည်။ အပျော်တမ်းရိုးရာသဘင်အဖွဲ့ အနေဖြင့် ပိုးကရင်အမျိုးသားများတွင် ဒုံးအကများ၊ ဩပွဲများသည် ယနေ့တိုင်အောင် ကရင်ပြည်နယ်ဒေသ အတော်များများ၌ တွေ့ရှိနိုင်လေသည်။

ပိုးကရင်များ၌ ဂျပန်ခေတ် မတိုင်မီအချိန်က သဘင်အဖွဲ့များကို ရုံသွင်းကပြဘူးသည့်အထိရှိခဲ့၏။ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရချိန်မှစ၍ တော်လှန်ရေးအစိုးရလက်ထက်ရောက်သည်အထိ ဇာတ်သဘင်များ တခေတ်ပြန်လည် ဆန်းသစ်လာပြန်သည်။ ထို့ပြင် ခေတ်နှင့်ရင်ဘောင်တန်းနိုင်မည့် ကရင်ခေတ်ပေါ်တေးသီချင်းများ၊ ကရင်စတီရီယို တေးသံများ၊ ကရင်ဇာတ်လမ်းပမာများ ယနေ့မျက်ဝါးထင်ထင် တွေ့ရှိရမည် ဖြစ်ပါသည်။

စကောကရင်။ ။ တောင်ယာနတ် ပူဇော်ပသချိန်တွင် ကြက်၊ ဝက်၊ အရက်ခေါင်ရည်တို့ဖြင့် တောင်ယာစောင့် နတ်ကောင်းနတ်မြတ်တို့အား ပူဇော်ပသကြ၏။ မိမိတို့၏ တောင်ယာမှ လုပ်ငန်းကိုင်ငန်းများ တိုးပွားအောင်မြင်ရေးအတွက် ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်သည်။

တောင်ယာခုတ်ချိန်တွင် အချင်းချင်း ကူညီရိုင်းပင်းမှုရှိကြသည်။ တောင်ယာပိုင်ရှင်ဖြစ်သူက ပါဝင်ကူညီ လုပ်အားပေးသူအပေါင်းတို့အား ဓနအင်အားအ

လျောက်ကြက်၊ ဝက်၊ အရက် ခေါင်ရည်များဖြင့် ဧည့်ခံကျွေးမွေးကြ၏။ အပျို၊ လူပျိုများသည် သီချင်းဆိုခြင်း၊ ကဗျာလင်္ကာများ ရွတ်ဆိုဖွဲ့နွဲ့ကြခြင်း၊ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး၊ ချစ်ရေးဆို ကဗျာလင်္ကာများဖြင့် ချိတ်ကာစောင်းကာ သီဆိုဖွဲ့နွဲ့ကြခြင်း အားဖြင့် အလွန် ပျော်စရာကောင်းလှပေသည်။

တောင်ယာစူးထိုးချိန် ရောက်သော် ခုတ်ထွင်ပြီး၍ မီးရှို့ထားပြီးသား တောင်ယာ ကို သင့်တော်သော အချိန်အခါ၌ စူးထိုးကာ စပါးစိုက်ပျိုးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်တွင် တစ်ရွာလုံးဝိုင်းဝန်းကူညီ လုပ်ကိုင် ပေးလေ့ရှိကြပြီး၊ တောင်ယာပိုင်ရှင်မှာ ကြက်၊ ဝက်၊ အရက် ခေါင်ရည် စသည်များဖြင့် ဧည့်ခံကျွေးမွေး၏။ အပျို၊ လူပျိုများ ထိုအချိန်၌ အဝတ်အစားသစ်များ ဝတ်စားဆင်ယင်ပြီး ကဗျာလင်္ကာ သီချင်းများ သီဆိုခြင်း၊ ချစ်ရေးဆို ကဗျာလင်္ကာများဖြင့် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးစောင်းကာ၊ ချိတ်ကာ ပြောဆိုဖွဲ့နွဲ့ကြခြင်းဖြင့် တပျော်တပါး လုပ်ကိုင်ကြခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်း အမြန်ပြီးစေသည့်အပြင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ရင်းနှီးပျော်ရွှင်မှုလည်း ရရှိစေသော ရာသီပွဲတော်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤတောင်ယာစူးထိုးချိန်ကို တန်ခူးလ လယ်အထိ လုပ်ကိုင်တတ်ကြသည်။

တန်ဆောင်မုန်း၊ နတ်တော်လ အချိန်များတွင် တောင်ယာရှိ စပါးများ ရိတ်သိမ်း ချိန်ပင်ဖြစ်သည်။ စပါး ရိတ်သိမ်းရာတွင် တစ်ရွာလုံးပါဝင်လုပ်ကိုင်ပေးကြ၏။ တောင်ယာခုတ်ချိန်နှင့် တောင်ယာစူးထိုးချိန်များ ကဲ့သို့ပင် အကျွေးအမွေးများ ဖြင့် တပျော်တပါးရှိလှ၏။ ကောက်ရိတ်သိမ်းချိန်မှသည် ရိတ်သိမ်းချိန်ပြီးဆုံး သည်အထိ ကျွဲချို တံပိုးခရာကို အပျော်ထမ်းမှုတ်လေ့ရှိကြသည်။

ကောက်ပင်မှ သီးနှံများ စပေါ်ချိန်တွင် ကောက်သစ်စားပွဲခေါ် “အော်ဘူးသော ခို” ကို ကျင်းပကြ၏။ ကောက်ပင်မှသီးနှံများ ရိတ်သိမ်းချိန်တန်ပြီဖြစ်သော တောင်ယာမှ ကောက်ညှင်းစပါးသီးနှံများကို အနည်းငယ် စတိရိတ်သိမ်းပြီးရွာ တွင်ထမင်းဟင်းလျာများဖြင့် ကျွေးမွေးကြ၏။ ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းသည် ကျန်စပါး

ကရင်

များ ရိတ်သိမ်းရာတွင် အထွက်တိုးရန် ရည်ရွယ်သည်။ တန်ဆောင်မုန်းလတွင် ကောက်သစ်စားပွဲကို ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ မြေပြန့်အချို့ဒေသများ၌ မုန့်ဆန်း ပွဲဟုလည်းခေါ်ကြသည်။

တောင်ယာစပါးများ စိုက်ပျိုး ပေါင်းသင်ပြီးချိန် ဝါဆို၊ ဝါခေါင်လများ၌ “အော်လာခူ” ခေါ် ရွာလုံးကျွတ် လိပ်ပြာခေါ်ပွဲကို ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ ထိုအချိန်တွင် အားလပ်ချိန် ရကြသည်ဖြစ်ရာ တစ်နှစ်ပတ်လုံး လေလွင့်နေသည်ဟုယူဆထားကြသော မိမိတို့၏လိပ်ပြာများကို အိမ်စေ့ ရွာလုံးကျွတ် အကျွေးအမွှေးဖြင့် ပြုလုပ်ကြသော လိပ်ပြာခေါ်ကြသော လိပ်ပြာခေါ်ပွဲပင် ဖြစ်သည်။

ဆောက်လုပ်ပြီးစီးသော အိမ်သစ်များကို တက်ရောက်မနေထိုင်မီ အကျွေးအမွှေးဖြင့် အိမ်သစ်တက် မင်္ဂလာပွဲ “ထော်ဟီသောခို” များကို ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။

တောင်ကြားချိုင့်ဝှမ်း အရပ်များ၌ လယ်ယာများကို ရေမြောင်းသွယ်၍ လုပ်ကိုင်ကြရ၏။ နယုန်လ၌ ရေမြောင်းများ ပြန်လည်တူးဖော်ပြီးသောအခါ ကြက်၊ ဝက်၊ အရက်ခေါင်ရည် စသည်တို့ဖြင့် ရေမြောင်း တာတမံ နတ်ပူဇော်ပွဲပြု လုပ်ကြ၏။ ကြက်သွေး၊ ဝက်သွေးတို့ကို ရေမြောင်းတွင် ဆေးကြောပေးပြီး ရေမြောင်းစောင့်နတ်အား ပူဇော်ကြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

တောင်ယာများတွင် စိုက်ပျိုးထားသော ပျိုးပင်ကလေးများပေါက်လာပြီး တစ်မိုက် တစ်ထွာခန့်ရှိလာသောအခါ ပျိုးပင်များ လိပ်ပြာမလွင့်ရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ ပိုမိုရှင်သန်ကြီးထွားလာနိုင်ရန်အတွက် လည်းကောင်း၊ ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးသော အခါ ရှင်သန်စေရန်အတွက်လည်းကောင်း အစွဲပြုပြီး လိပ်ပြာခေါ်ပေး ခြင်းဖြစ်သည်။

ကောက်ရိတ်ပြီး ကောက်လှိုင်းများ တလင်း၌နယ်ပြီးသော် စုပုံထားသော စပါး ပုံကြီးအားလိပ်ပြာခေါ်ပွဲပြုလုပ်ပေးရ၏။ “ဖီးဘီးယော်” ခေါ် ဖွားဖွားစပါးနတ် သမီးအား စပါးများကို ကောင်းချီးပေးပါရန် ပူဇော်ပသရ၏။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်မှ စပါးကိုချင်တွယ်ပါက စပါးပိုထွက်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စပါးကျည်ထဲသို့ စပါးများသွင်းသောအခါ၌လည်း စပါးလိပ်ပြာမလွင့်နိုင်ဟူ၍လည်းကောင်း ယုံကြည်ထားကြ၏။

စကောကရင်အချို့တို့သည် ပြာသိုလ “လားပလူ” တွင် ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ လက် ထပ်ခြင်း မပြုကြချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် “လားပလူ”၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ လူသေကောင်၊ မကောင်းဆိုးဝါး၊ နာနာဘာဝ၊ ဝိနာဘာဝများ ကမ္ဘာပေါ်တွင် မြူး တူးပျော်ပါးသောလဟု ယုံကြည်ယူဆထားကြခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို ကြောင့်ပင် စကောကရင်အချို့တို့သည် လက်ထပ်မင်္ဂလာမပြုလုပ်အပ် ဟုယူ ဆသည်။ မင်္ဂလာပွဲအတွက်ကောင်းသော ရာသီအချိန်ကာလ နေ့၊ ရက်၊ လ အစရှိသဖြင့် ရွေးချယ်ပြီး ကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။

အရိုးကောက်ပွဲကိုလည်း နေထိုင်ကြသော ဒေသကိုလိုက်၍ ကျင်းပပုံချင်းအ နည်းငယ်သာ ကွာခြားမှုရှိ ကြ၏။ ကျင်းပပြုလုပ်ရန် နေ့၊ ရက်၊ လရာသီအချိန် အခါများ ရွေးချယ်ပြီး လုပ်လေ့လုပ်ထရှိကြ၏။

ကရင်နှစ်သစ်ကူးမင်္ဂလာပွဲကို ကရင်အမျိုးသားအားလုံး ဘာသာမရွေး ကရင် နှစ်ဆန်း တစ်ရက်ဖြစ်သော “သလေ” လဆန်းတစ်ရက်နေ့တွင် ဒေသအလိုက် တပျော်တပါး ကျင်းပကြ၏။ နှစ်သစ်မင်္ဂလာ ကျင်းပ သောအချိန်သည် စိုက်ခင်း များရိတ်သိမ်းပြီးချိန် အထိမ်းအမှတ်တစ်ခု အနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ တစ်နှစ် လုံးလုပ်ငန်းခွင်မှ အလုပ်ပြီးဆုံးသွားခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း တပျော်တပါး နှစ် သစ်မင်္ဂလာပွဲကို စုပေါင်းကျင်းပကြခြင်းဖြစ်သည်။

ကရင်

တောင်ယာလုပ်ငန်းနှင့်ပတ်သက်သည့် ရာသီအလိုက်ပွဲတော်များနှင့် ပြုလုပ်ပုံ ပြုလုပ်နည်းများကို တောင်ပေါ်ဒေသရှိ စကောကရင်နှင့် စကောကရင်အဝင်နွယ် များ ယနေ့အချိန်အခါအထိ ကျင်းပပြုလုပ် လျက်ရှိကြ၏။

မြေပြန့်ဒေသရှိ စကောကရင်များမှာမူကား မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အပျော်တမ်း တူရိယာနှင့် အနောက်တိုင်းဆန်သော တူရိယာအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းထားသည့်အထိ ရှိကြသည်။ ကြေးတန်းစား ရိုးရာဇာတ်သဘင်အဖွဲ့ရှိခဲ့ကြောင်း မြင်ဘူး ကြည့် ဘူးသူတို့၏ ပြောဆိုချက်အရ သိရှိရသည်။

တောင်ပေါ်ဒေသနေ စကောကရင်များနှင့် စကောကရင်အနွယ်ဝင်တို့တွင် အပျော်တမ်းရိုးရာသဘင် အဖွဲ့ငယ်များရှိသည်ဟုဆိုသော်လည်း ၎င်းတို့သည်ရပ်ရွာ၌ ဖားစည်၊ ပတ္တလား၊ ဗုံရှည်၊ ကျွဲချို၊ ဝါးပလွေ၊ လင်းကွင်း (ယကွင်း)၊ စောင်းကောက်၊ တဃီဟုခေါ်သော မိကျောင်းလျှာတို့ဖြင့် ရပ်ရွာသာရေးနာရေးတွင် ဝိုင်းဖွဲ့ကာ ကဗျာလင်္ကာ သီချင်းများနှင့် တီးမှုတ်သီဆိုကြသောအဖွဲ့ငယ် များသာ ဖြစ်ကြသည်။

ရိုးရာကောက်သစ်စားပွဲ

တောင်ပေါ်ဒေသနေ စကောကရင်ကျေးရွာအချို့မှာ ကောက်သစ်စားပွဲကို တန်ဆောင်မုန်းလကွယ်တွင် ကျင်းပပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ ရိတ်သိမ်းရန်အချိန်တန်ပြီဖြစ်သော တောင်ယာများမှ ကောက်ညှင်း စပါးများကို အနည်းငယ်စီ စတိရိတ်သိမ်း၍ ရပ်ရွာရှိလူများကို ဖိတ်ခေါ် ထမင်းဟင်းချက်ပြုတ် ကျွေးမွေးလေ့ရှိ၏။ ထို့နောက် ကျန်ကောက်ညှင်းစပါးများကို ဆက်လက်ရိတ်သိမ်းကြတော့၏။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ခြင်းသည် သီးဦးသီးဖျားများကို ကျွေးမွေးလိုက်ခြင်းအားဖြင့် နောက်ဆက်လက်ရိတ်သိမ်းသော ကောက်ညှင်းစပါးများ အထွက်တိုးလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည် ရင်းစွဲရှိကြသည်။

ကောက်ဦးကောက်ဖျား ကျွေးမွေးကြခြင်းကို စကောကရင်ဘာသာဖြင့် “အော်ဘူးသောခို” ပိုးကရင်ဘာသာဖြင့် “အောင်းဘူးသောင့်ခူး” ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ကြပါသည်။

“ဆီးမူ” နှင့် “ဆီးဆာ” (သီးတင်းကျွတ်နှင့်တန်ဆောင်မုန်း) လနှစ်လသည် တောင်ယာများမှကောက် ညှင်းစပါးများကို ရိတ်သိမ်းချိန်ဖြစ်၏။ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ကောက်ရိတ်ချိန်တွင် ဆွေမျိုးသားချင်း ပြန်ဆုံ ဆည်းကြသော အချိန်လည်းဖြစ်နေ၏။ ထိုကဲ့သို့တစ်နှစ်တာလုံး တစ်ကြိမ်ကျသော ဆွေမျိုးသားချင်းများ ပြန်

ကရင်

လည်ဆုံဆည်းခွင့်ကြေသဖြင့် ဘိုးဘွားတို့ သွန်သင်ဆုံးမခဲ့သော အစဉ်အလာရိုးရာ စကားရပ် များ “ထား” ကဗျာလင်္ကာများ၊ စကားထာ၊ စကားဝှက်များကို ကြီးသူက ငယ်သူများအား သွန်သင် ပေးလေ့ရှိ၏။

တန်ဆောင်မုန်းလဆန်းနှင့် နတ်တော်လများတွင် ကောက်ရိတ်သိမ်းပွဲပြီးဆုံး၍ ကောက်လှိုင်းများကို တလင်းထဲသို့ အစည်းလိုက် ပုံထားလိုက်ကြ၏။ စပါးလျှော့ပြီးနောက် ရရှိသောစပါးများကို တလင်းထဲ၌ပင် ပုံထား၏။ စပါးကို ကျီမသွင်းမီ “ဖီးဘီးယော်” ခေါ် ဖွားဖွားစပါးနတ်သမီးအား ပသရသေးသည်။ ထိုကဲ့သို့ ပသရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ စပါးလိပ်ပြာသည် စပါးပုံသို့ပြန်လာရန် စပါးကိုကောင်းချီးပေးရန်၊ စပါးပိုမိုထွက်ရှိရန်နှင့် စပါးကိုကြာရှည်သဖြင့် အစားခံရန် စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ဖီးဘီးယော်ပသပြီး နောက်တွင် စပါးများ ကျီသွင်းလိုက်ကြတော့သည်။

စပါးကျီသွင်းပြီးနောက် ကျီထဲ၌စပါးကို စတင်ထားရန် “ကျီစပါးသစ်စားပွဲ” (အော်လော်ဘူးဖော) ကို စတင်ပြုလုပ်ရပြန်ပါသည်။ ထိုကျီစပါးသစ်စားပွဲမတိုင်မီနေ့တွင် သားသမီးများသည် တောထဲသို့ ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ၊ ဟင်းလျာများရရှိရန် ထွက်ရှာကြရသည်။ အိမ်တွင်ကျန်ရှိနေကြသော မိဘနှစ်ပါးသည် ဝက်အနေတော်တစ်ကောင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကြက်ဘဲအချို့ကိုသော်လည်းကောင်း နောက်တစ်နေ့နံနက်တွင် စားသောက်ရန်ဆင်သင့် စီစဉ်ချက်ပြုတ်ထား၏။ မိခင်ဖြစ်သူသည် စပါးကျီ ရှိရာသို့သွား၍ ထောင့်လေးထောင့်မှ စပါးများလက်ဖြင့်လိုသလောက် တစ်ကျုံးစီယူရ၏။ ချိုင့်ကျန်ခဲ့သောစပါးကျီထောင့်လေးထောင့်နေရာများကို ကျီအလယ်ရှိစပါးများဖြင့် တစ်ညီတည်းဖြစ်အောင်ပြန် လည်ဖြည့်သွင်းရပါသည်။ လိုသလောက်ယူလောက်သောစပါးများသည် ကျီထဲကျန်ရှိသော စပါးအားလုံးကို ကိုယ်စားပြုထားသော စပါးသစ်များ ဟု ယူဆထားကြ၏။ ထိုစပါးများကို နေတွင်လှမ်းထားလိုက်ရပြန်သည်။

ညနေစောင်းအချိန်သို့ ရောက်သော် သားသမီးများတို့သည် ဟင်းသီးဟင်းရွက်၊ ဟင်းလျာများဖြင့် အိမ်သို့ပြန်လည်ရောက်ရှိလာကြသည်။ ပြုဖွယ် အမှုကိစ္စအလုံးစုံတို့ကို ပျော်ပျော်ပါးပါး လုပ်ကိုင်ကြ၏။ ထိုညတွင်ပင် အပြီးချက်ပြုတ်ထားလိုက်ကြသည်။ မိုးမချုပ်မီ ဆွေမျိုးသားချင်းများကို နံနက်တွင်ကျီစပါးသစ်စားကြွကြရန် အသီးသီးအကြောင်းကြားထားသည်။

နောက်နေ့ နံနက်စောစောအချိန်တွင် အိမ်သူအိမ်သားများအားလုံး အိပ်ရာမှစောစောထကြပြီး စားဖွယ်သောက်ဖွယ်များကို စီစဉ်၍ မီးဖိုခန်းတွင် တခမ်းတနား ခင်းကျင်းထားလိုက်ကြသည်။ ဘိုးဘွားနှင့် တကွဆွေမျိုးသားချင်း စုံစုံညီညီရောက်လာကြသော် ကျီစပါးသစ်စားပွဲမစမီ သားသမီးများကို သွန်သင်ဆုံးမရန် သက်ကြီးဝါကြီးသူ ဘိုးဘိုးကြီးကို သွားရောက်ခေါ်ဆောင်လာရသည်။

ဘိုးဘိုးကြီးရောက်လာသောအခါ မီးဖိုခန်းသို့ ကျီစပါးသစ်ပွဲစားရန် ဆွေမျိုးသားချင်းအားလုံး အသီးသီး နေရာယူကြတော့သည်။ စားသောက်ဖွယ်ရာများကို မစားသောက်မီ ဘိုးဘိုးကြီးဖြစ်သူက ဆွေမျိုးသားချင်းတို့အား “ထား” ကဗျာ လင်္ကာများဖြင့်တစ်မျိုး၊ ထုံးတီးနည်းနာများဖြင့်တဖုံ ဆုံးမစကားများပြောကြားပြီးနောက် ကျီစပါးသစ်စားပွဲကို တပျော်တပါး စားသောက်ကြတော့သည်။

ကရင်ရိုးရာဩပွဲ (ဆအိုင်လောင်)

“ဆအိုင်လောင်” သည် ပိုးကရင်ဘာသာစကားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ တိုက်ရိုက်အဓိပ္ပာယ်မှာ “လက်ငွေ့ရေးပြခြင်း” ဟူ၍ပင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာများက “ဩပွဲ” ဟုခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ရှေးယခင်က ကရင်အပျို၊ လူပျိုများ ဩသံသီဆိုချင်းမပြုမီ လူပျိုကာလသားများက တန်းစီထိုင်နေကြသော အပျို တို့၏ရှေ့တွင် ခါးတောင်းမြှောင်အောင် ကျိုက်လို့ကြပြီး၊ တစ်ယောက်ပြီးတစ်ယောက် လက်ငွေ့ရေးပြ ကြရသည်။

ရှေးအချိန်က လူပျိုများသည် ပေါင်နှစ်ဘက်တွင် ထိုးကွင်းထိုးထားကြပေရာ၊ ကာယဗလကောင်းပြီး ထိုးကွင်းထိုးထားသော လူပျိုက လက်ငွေ့ရေးပြလိုက်လျှင် အပျိုများက မျက်တောင်မခတ်အောင်ပင် ငေးမောနေမိတော့၏။ ကာယဗလရှိသူ၊ ထိုးကွင်းမရှိသူ လူပျိုများသည် လက်ငွေ့ရေးမပြရဲပဲ မျက်နှာငယ်ကြရရှာသည်။

ယနေ့ “ဆအိုင်လောင်” ဟုခေါ်သောလက်ငွေ့ရေးပြသည့် ဓလေ့ထုံးစံကို လုပ်လေ့လုပ်ထမရှိတော့ချေ။ သို့သော် “ဩပွဲ” ကို ပိုးကရင်တို့က “ဆအိုင်လောင်” ဟုပင် ခေါ်ဆိုနေကြသည်။

“ဩပွဲ” သည်အပျိုလူပျိုတို့၏ ပွဲဖြစ်သည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။ တနည်းအားဖြင့် ဆိုရလျှင် ဖူးစာဘက်ရှာ သည့်ပွဲဟု ခေါ်နိုင်ပေသည်။ အချို့က “ဩပွဲ” ခေါ်ဝေါ်ခြင်းနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ “ဆအိုင်လောင်” ခေါ်လက်တွေ့ရေးပြခြင်းဟု ခေါ်ဆိုရမည့်အစား “မာထာနူးပွဲ” ခေါ် သီချင်းဆိုပွဲဟူ၍ ခေါ်ကြသည်လည်း ရှိသည်။

ကရင်လူမျိုးတို့၏ “ဩပွဲ” သည် ရှေးခေတ်ကပင် အစဉ်အလာ တရပ်အနေဖြင့် ကျင်းပပြုလုပ်လာခဲ့ ကြသည်ဖြစ်ရာ ကုန်းဘောင်မင်းတရားကြီး စိုးစံစဉ်ကာလ၌ စာဆိုတစ်ဦးဖြစ်သူ သာယာဝတီဦးဝိုင်း၏ လွမ်းသံ (တောလား) တွင်၊ တကြော မှောင်ပြာ၊ ကေလာတောင်ခိုးဝေ၊ ကန်ခြေဦး၊ အို-လင်းပြာမြူး တယ်လေး၊ သာထူးထွေ၊ ဝေးမြေတာမှာ၊ ကွာလေကော၊ လေးလားဟေ၊ ဩဂြိုဩ နောက် မူးဝေ၊ ခွန်သံချွေ၊ ရှောက်ကိုင်းမှာ၊ ချိုးကဝိုင်းအစရှိသော ကရင်လူမျိုးတို့၏ ဩသံနှင့် ပတ်သက်၍ သီကုံးဖွဲ့ဆို ထားကြောင်းတွေ့ရှိခဲ့ရသည်။

မျက်မှောက်ခေတ်တွင် တွေ့ရှိရသောဩပွဲသည် အရိုးကောက်ပွဲ၊ ကောက်သစ် စားပွဲ၊ ဘာသာရေးဆိုင်ရာပွဲတော်များတွင် သာမကပဲ လူမှုရေးဆိုင်ရာ မိတ် သဟာယဖွဲ့ခြင်း ကိစ္စများတွင်လည်း သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ရွာလူကြီးများက စီစဉ် ကျင်းပြပေးလေ့ရှိသည်။

ကရင်ကျေးရွာတိုင်းတွင် လူပျိုခေါင်းဆောင်တစ်ဦးနှင့် အပျိုခေါင်းဆောင်တစ်ဦး ထားရှိကြ၏။ ရပ်ရေးရွာရေး မည်သည့်အမှုကိစ္စကိုမဆို မိမိတို့ကသာလျှင် သိုက် ဝန်းစွာ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ကြရ၏။ တခါတရံ ရပ်ဝေးရွာများမှ အပျိုလူပျိုများ ဘုရား ဖူးခရီးသွားရာတွင် ရောက်ရှိရာရွာ၌ ဧည့်သည်အဖြစ် တည်းခိုတတ်ကြပေရာ ရွာခံ အပျိုလူပျိုများနှင့် ရင်းနှီးသိကျွမ်းကြစေရန် ဧည့်သည်များအား ခုံးအကဖြင့် ဧည့်ခံပြီးနောက် “ဩပွဲ” ကိုစတင်ကျင်းပပေးလေ့ရှိသည်။

ရှေးခေတ်က ထင်းမီးပုံကို အလင်းရောင်အတွက် အသုံးပြုခဲ့ကြသော်လည်း ယခုခေတ်တွင် စတောင်းကင်းမီး (ဓာတ်မီး) ကို အလင်းရောင်အတွက် အသုံး

ကရင်

ပြုကြသည်။ ညဦးပိုင်းတွင် ခုံးအကဖြင့် ဖျော်ဖြေရာတွင် ရွာအပြင်ရှိလယ် တလင်းပြင်၌ ကောက်ရိုးခင်းကာ၊ ကမည့် အမျိုးသမီး အမျိုးသားနေရာယူ ကြရသည်။ စတင်မကမီ ခုံးဆရာဖြစ်သူက ကန်တော့ပွဲကိုမြှောက်၍ အခန်းအနား ဖွင့်ပေးလေ့ရှိသည်။ ထို့နောက် ခုံးအဖွဲ့ စတင်ကကြတော့၏။ ခုံးအဖွဲ့၏ ဦးရေမှာ ၁၆ ယောက်၊ ၂၄ ယောက်၊ ၃၂ ယောက် စသည်ဖြင့် သတ်မှတ်ကြ၏။ ပြုံးရွှင်သော မျက်နှာထားလေးများဖြင့် မြူးကြွစွာ ကခုန်လေ့ရှိကြသည်။

ခုံးကရာတွင် သီချင်းတစ်ပိုဒ်ပြီးဆုံးတိုင်း ခေတ္တအနားယူလေ့ရှိ၏။ နောက်သီချင်း တစ်ပိုဒ် သီဆိုမကပြမီ စပ်ကြားတွင် “တူချ” ခေါ် “ဆုချ” အစီအစဉ်ကို ကြားညှပ်ထည့်သွင်းလေ့ရှိပါသည်။ “တူချ” ခေါ် “ဆုချ” အစီအစဉ်ဆိုသည်မှာ ခုံးကသူများရပ်နားစဉ် ပရိသတ်ထဲက တစ်စုံတယောက်သောသူသည် ခုံးအဖွဲ့တွင် သီချင်းဆိုတော်သူ၊ အသံကောင်းသူအား မိမိနာမည်ကိုဖော်ပြီး လူဘုံလယ်သို့ လာရောက် ကပြပါရန် ဖိတ်ခေါ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ မိမိနာမည်ဖော်၍ ဖိတ်ခေါ် ပေးသူအား ဆေးလိပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ငွေငါးကျပ် တခယ် စသည်ဖြင့်လည်း ကောင်း ပေးဆောင်ဆုချလေ့ရှိသည်။ ထိုသို့ပေးဆောင် ဆုချပြီးသည်နှင့် ဆု ချခြင်း ခံရသူက လူဘုံလယ်တွင်ထကာ စတင်၍ “တူချလောင်” ခေါ် ဆုချသူကို လူဘုံအလယ်သို့ လာရောက်ကပြပါရန် သီချင်းဖြင့် ဖွဲ့နွဲ့သီဆို ဖိတ်ခေါ်ခြင်းကို ပြုရတော့သည်။ သီဆိုဖိတ် ခေါ်ပုံမှာ-

“ခိုဆွန်နား - ဆွန်နားယမိုးလော် - စဖူးဂီ-ဖူးဂီ အမိန်ထောင်းဖော။ နမိန်ထောင်း - မိန်ထောင်းလေး ပွဲထော်-ဂယ်လောင်လေးယိုဝေယဝဲကျော်”

(နားသောတ ဆင်တော်မူကြပါ။ ကျွန်ုပ်သီဆိုဖော်ပြပါမည်၊ စဖူးဂီ၏အမည် ပေါ်ထွက်လာပြီဖြစ်ပါသည်။ သင်၏အမည်သည် ဤပွဲတွင် ဟိုးလေးတကျော် ပေါ်ထွက်နေပြီးဖြစ်သဖြင့်၊ ကျမရှိရာ လူဘုံလယ်သို့ ကြွခံပါလားရှင့်)

သီဆိုဖိတ်ခေါ်သော “ဆုချ” သီချင်းသံနှင့်အတူ ဗုံသံဆိုင်းသံများတီးမှုတ်ကြရ၏။ “ဆုချ” သီချင်းတစ်ပုဒ်ပြီးတိုင်း ဆိုင်းပိုင်းကလိုက်၍ တီးမှုတ်ကြရသည်ဖြစ်ရာ

သီဆိုသူအတွက် ခေတ္တအနားရရှိမည်ဖြစ်ပါ သည်။ ဆိုင်းပိုင်းအဖွဲ့တီးမှုတ်သံ ရပ်ဆိုင်းသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် နောက်ထပ် “တူချလောင်” ခေါ်သီဆို ဖိတ်ခေါ်သော သီချင်းနောက်တစ်ပိုဒ်ကို ဆက်လက်သီဆိုပြန်ပါသည်။ “စဖူးဂီ” သည် ဖိတ်ခေါ်သူရှိရာ လူတုံ့လယ်သို့ကပြီး ဝင်လာရသည်။ ဖိတ်ခေါ်သူကသီချင်း တစ်ပိုဒ်ပြီး တစ်ပိုဒ်သီဆိုသွားရပါသည်။ ပရိသတ်များကလည်း လေချွန်သံ၊ ဩဘာပေးသံ တို့ဖြင့် ဆူညံ၍နေတော့၏။ ထိုနည်းတူစွာပင် ကျန်ဆုချသူများ လေးငါးယောက် အားအထက်ပါအတိုင်း ဆက်လက်ဖိတ်ခေါ်ကာ တစ်ယောက်ပြီးဆုံးလျှင် နောက်ထပ်တစ်ယောက် ဆက်လက်ကကြရ၏။ ဒုံးတစ်ပိုဒ်ကပြီးတိုင်း ဤကဲ့သို့ဆုချခြင်း အစီအစဉ်ကို ပြုလုပ်လေ့ရှိကြပါသည်။

အရိုးကောက်ပွဲများတွင် ဒုံးအဖွဲ့ပထမသီချင်းတစ်ပိုဒ်သီဆိုကြပြီးသော် ဆုချခြင်း အစီအစဉ် စတင်ရာတွင် ရှေးဦးစွာသေဆုံးသူ၏အမည်ကိုခေါ်၍ ဆုချသီချင်းဖြင့် ဖိတ်ခေါ်သီဆိုရ၏။ ထိုသို့ဖိတ်ခေါ်ခြင်းသည် သေဆုံးသူကို ပြန်လည်သတိရအောက်မေ့သော ရည်ရွယ်ချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဒုံးကပွဲရှိတိုင်းပင် ဒုံးကပြီးသည်နှင့် “ဆအိုင်လောင်” ဟုခေါ်သော “ဩဇာ” အစီအစဉ်ကို အပျိုလူပျို များကစတင်ကြတော့သည်။ ရှေးဦးစွာခင်းထားသော ကောက်ရိုးများပေါ်တွင် အပျိုများတန်းစီထိုင်၍ နေရာယူကြရသည်။ နေရာယူရာတွင် “နေောင်းရွှေပြိုင်း” ဟုခေါ်သောအသက်ငယ်ရွယ်သူနှင့် “နေောင်းရွှေနှား” ဟုခေါ်သော အသက်နှစ်ဆယ်ပတ်ဝန်းကျင်အရွယ် အပျိုဖားဖားကြီးတို့သည် အတူထိုင်လေ့ မရှိပေ။ အပျိုလူပျိုများစွာ လာရောက်သောပွဲများတွင် အပျိုများနှစ်တန်း သို့မဟုတ် သုံးတန်းအထိပင် နေရာယူတန်းစီ ထိုင်ကြရသည်။

လူပျိုများက အပျိုများတန်းစီထိုင်ရာသို့ တန်းစီ၍ နှစ်ပတ်သုံးပတ်လှည့်ပတ်သွားရသည်။ မိမိတို့က မည်သည့်အမျိုးသမီးနှင့် ဝင်ထိုင်စကားပြောရမည်ကို လှည့်ပတ်၍ ကြည့်ရှုမှတ်သား ကြခြင်းဖြစ်သည်။ အပျိုတို့သည်လည်း မူပျိုများလှည့်ပတ် ကြည့်ရှုနေချိန်တွင် မျက်နှာပေးအမျိုးမျိုး၊ ဟန်အမျိုးမျိုးဖြင့် ထိုင်နေကြသည်။

ကရင်

ထိုသို့လူပျိုများ လှည့်ပတ်ကြည့်ရှုပြီးသော် မိမိတို့နှစ်သက်ရာ မိန်းကလေးရှေ့တွင် သွားရောက်ထိုင်ချကာ မိန်းကလေး၏အမည်၊ နေထိုင် သောရွာစသည်ဖြင့် မေးမြန်း၍ မိတ်ဖွဲ့စကား ပြောကြသည်။ အပြန်အလှန်အလွှာပသလွှာပ စကားပြောကြသည့်ပြင် ချစ်ရေးကြိုက်ရေး စကားများလည်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦးအကဲခတ် ပြောဆိုကြလေသည်။ ဤသို့မိတ်ဖွဲ့စကားပြောခြင်းကို “ခလိုင်ကွေ” သို့မဟုတ် “လော်နင်းလော်ကွေ” ဟူ၍ ပိုးကရင်ဘာသာစကားဖြင့် ခေါ်ဆိုပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် မိတ်ဖွဲ့စကား စစ်ထိုးခြင်းဟူလည်းခေါ်ဆိုနိုင်ပါသည်။

အရှေ့ပိုးကရင်တို့အတွက် “ဩပွဲ” ပြုလုပ်ခြင်း ဓလေ့သည် အပျိုလူပျိုများ ဖူးစာဖက်ရှာသော ဓလေ့တစ်ရပ်ပင်ဖြစ်သည်။ လူငယ်လူရွယ်ချင်း လွတ်လပ်စွာ ဆုံတွေ့စကားပြောခွင့်၊ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး လွတ်လပ်စွာအကဲခတ်နိုင်ခွင့်၊ မိမိတို့ စိတ်ကြိုက်ဖူးစာဖက်ရွေးနိုင်ခွင့် အစရှိသောအခွင့်အရေးအတွက် “ဩပွဲ” ရိုးရာဓလေ့တစ်ရပ်ကို ရှေးလူကြီးများက တီထွင်ပေးခဲ့သည့် အစဉ်အလာတစ်ရပ်ဟု ပြောဆိုရမည် ဖြစ်ပေသည်။

“ခလိုင်ကွေ” ခေါ် မိတ်ဖွဲ့စကား ပြောခြင်းကို ညသန်းခေါင် အချိန်အထိသာ ဖြစ်ပြီး သန်ခေါင်အချိန်မှစ၍ မိုးလင်းသည်အထိ “ဆယိုမိုး” ဟုခေါ်သောဩသံသီဆိုခြင်းကို စတင်ရတော့မည့် အချိန်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မိတ်ဖွဲ့စကားပြောကြရာတွင် အရှိန်ရနေသောသူများအား သတိပေးသောအနေဖြင့် လူပျိုများနှစ်ယောက်တစ်တွဲ ခပ်လှမ်းလှမ်းကနေ၍ မျက်နှာကိုစောင့် သို့မဟုတ် မျက်နှာသုတ်ပုဝါဖြင့် ကာထားလျက် အောက်ပါ ဩသံအတိုင်းလှမ်း၍ သတိပေးသီဆိုရလေသည်။

“ဝေး... အခိန်ဘား အခါဘားဝေ - ဘလယ်ဒိုင်ယားလော် နင်းလော်ကွေ”
(ဝေး... အချိန်အခါရောက်နေပါပြီ၊ မိတ်ဖွဲ့စကားပြောကြလို့ မတော်ကြသေးဘူးလား ခင်ဗျား)

အထက်ပါအတိုင်းသတိပေးဩဇာကို လူပျိုနှစ်ဦး သို့မဟုတ် အပျိုနှစ်ဦးကခပ် လှမ်းလှမ်းကနေ၍ နှစ်ခါသုံးခါမျှ သီဆိုသတိပေးလိုက်သော် မိတ်ဖွဲ့စကားပြော ရာတွင် လေရှည်နေကြသော လူပျိုများသည်အလိုက်တသိပင် ထသွားကြတော့ သည်။

စီတန်းထိုင်နေကြသော အပျိုတို့သည်လည်း “ဆယိုမိုး” ခေါ် ဩဇာသီဆိုရန် အချိန်ရောက်ပြီဖြစ်သဖြင့် နှစ်ယောက်တစ်တွဲ သုံးယောက်တစ်တွဲထိုင်၍ ဟန်ပြင် နေကြတော့၏။ လူပျိုတို့သည်လည်း နှစ်ယောက်တစ်တွဲ၊ သုံးယောက်တစ်တွဲ ခပ်လှမ်းလှမ်းကနေပြီး မျက်နှာကို စောင် သို့မဟုတ် မျက်နှာသုတ်ပုဝါဖြင့် ကာ လျက် မိမိတို့ယှဉ်တွဲ ဩဇာသီဆိုလိုသော အပျိုအတွဲကို ဩဇာဖြင့် လှမ်း၍ သီဆို မေးမြန်းရသည်။ အပျိုအတွဲတို့ကလည်း မည်သည့်လူပျိုအတွဲက မိမိတို့ အ တွဲကိုရည်ညွှန်း၍ သီဆိုမေးမြန်းသည်ကို သိရှိနေကြသည်ချည်းပင်ဖြစ်၏။ အပျို တို့က မိမိတို့အတွဲသည် ဩဇာသီဆိုရန် အတွဲရှိနှင့်ပြီးဖြစ်ကာ ရှိပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ မရှိသေးပါက မရှိသေးကြောင်း ဩဇာဖြင့် ပြန်လည်ဖြေကြားမည်သာ ဖြစ်၏။

ဩဇာကို အပျို လူပျိုအတွဲလိုက် မျက်နှာချင်းဆိုင်ထိုင်၍ မသီဆိုမီ ဖော်ပြခဲ့သည့် အတိုင်း လူပျိုများက ထိုင်နေကြသော အပျိုအတွဲများကို ခပ်လှမ်းလှမ်းကနေ၍ ဩဇာယှဉ်တွဲသီဆိုခွင့်ပြုပါရန် ဩဇာဖြင့် သီဆိုမေးမြန်းရသကဲ့သို့ အပျိုအတွဲ များသည်လည်း ဩဇာများဖြင့် အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့် ပြန်လည် သီဆိုဖြေ ကြားကြသည်ဖြစ်ရာ တပြန်စီ သီဆိုကြသော ဩဇာများကြောင့် ဆုဆုညံညံရှိ လှသည်။ ဩဇာဖြင့် အချိတ်အဆက် ရပြီး၍ နှစ်ဦးနှစ်ဘက်ဩဇာကို တွဲဖက် သီဆိုရန် သဘောတူကြသောအခါ လူပျိုအတွဲသည် မိန်းကလေးအတွဲရှိရာသို့ မျက်နှာချင်းဆိုင်သွားရောက် ထိုင်ကြတော့သည်။ ထိုနည်းတူစွာ ကျန်အတွဲများ သည်လည်း သူ့အတွဲနှင့်သူဝင်ရောက်ထိုင်ကြရသည်။ အပျိုလူပျိုအတွဲများ မျက် နှာချင်းဆိုင်ထိုင်ချိန်မှစ၍ ဩဇာဖြင့်သာ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက်သီဆို မေးမြန်းခြင်း၊ ဖြေကြားခြင်းများပြုလုပ်ကြတော့သည်။

ကရင်

ဩသံကို အပြန်အလှန်အဆက်မပြတ် သီဆိုရသည်မဟုတ်ပေ။ အပြန်အလှန် သီဆိုရင်း အလွှာပသလွှာပ စကားများပြောယင်းနှင့်ပင် စခန်းသွားကြ၏။ အချို့ အတွဲများသည် ဩသံမသီဆိုပဲ မိုးလင်းပေါက် စကားနိုင်လှပြောကြသူလည်း ရှိသေးသည်။

အပြန်အလှန် ဩသံသီဆိုခြင်းကို ကရင်ဘာသာစကားဖြင့် “မာဖီးဒိုလို့သာ” ဟုခေါ်ကြသေးသည်။ ဤသို့ဩသံသီဆိုကြသော အပျိုလူပျိုအတွဲမှာ အနည်းဆုံးဆယ်တွဲ ဆယ့်ငါးတွဲမျှ ရှိတတ်၏။ ဩသံ သီဆိုသူများကို ပွဲတာဝန်ခံများက ဆေးလိပ်၊ ကွမ်း၊ ကောက်ညှင်းနှင့် ငါးခြောက်ကင် စသည်များဖြင့် ဧည့်ခံလေ့ ရှိသည်။ ဩသံသီဆိုသူတို့သည် ဆေးလိပ်ဖွာယင်း၊ ကွမ်းစားယင်း၊ စကားပြော ယင်းနှင့် ညလုံးပေါက်သီဆိုသွားကြလေသည်။

တခါတရံ ဩသံသီဆိုကျွမ်းကျင်သော အပျိုလူပျိုအတွဲတစ်တွဲ သို့မဟုတ် နှစ်တွဲ တို့သည် မိုးလင်းပြီဖြစ် သော်လည်း အနိုင်မခံ အရှုံးမပေးဟူသောဇွဲဖြင့် နေထွက် သည်အထိပင် သီဆိုကြသည်လည်းရှိ၏။ ထိုအခါမျိုးတွင် ပွဲတာဝန်ခံများက ငွေ ငါးဆယ်တစ်ရာ စသည်ဖြင့် ဆုပေးတော့မှသာလျှင် ရပ်ဆိုင်းလိုက် ကြ၏။ ဩသံ သီဆိုကြရာတွင် သီဆိုရမည့်အသံနေအသံထား၊ သီဆိုဖွဲ့နွဲ့ရမည့် အကြောင်း အရာ စသည်ဖြင့် သူ့စည်းကမ်းနှင့်သူ သီဆိုကြရသည်။ အနိုင်မခံ အရှုံးမပေး အပြိုင်အဆိုင်သီဆိုကြတော့မည်ဆိုလျှင် စည်းစနစ်တကျ သီဆိုသွားရမည် ဖြစ်သည်။ ဩသံသီချင်း စတင်သီဆိုစ လူငယ်များသည် ဦးတည့်ရာအကြောင်း ကိုဖွဲ့နွဲ့ပြီး အသံမှန်တချက် မမှန်တချက်ဖြင့် သီဆိုလေ့ရှိရာ မိုးမလင်းမီ အချိန်မှာပင် ရပ်နားလိုက်ကြ၏။ ဩသံသီဆိုကျွမ်းကျင်သော အတွဲနှစ်တွဲသုံးတွဲ သာလျှင် နောက်ဆုံးကျန်ရှိမည် ဖြစ်သည်။ ထိုအတွဲများသည် ခက်ခဲသော သီချင်းသွားကို သူတလှည့် ငါတပြန် အမေးအဖြေပြုကာ ဖွဲ့နွဲ့သီဆိုကြရသည်။

ဩသံသီချင်းအပြန်အလှန် သီဆိုကြရာတွင် သီချင်းသွားလေးမျိုး ခွဲခြားထား ကြောင်း တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။

၁။ “ယွေဖူး” ဟုခေါ်သော ဉာဏ်စမ်း သဘောသက်ရောက်သော အမေးအဖြေ သီချင်းများ၊

၂။ “ယွေဖာဒူး” ခေါ်ရေမြေတောတောင်အလှကို ဖွဲ့နွဲ့သီဆိုထားသော သီချင်း များ

၃။ “လုံးခိုင်မေ” ခေါ်ဘာသာရေးဆိုင်ရာ သီချင်းဖွဲ့နွဲ့ထားသော သီချင်းများနှင့်
၄။ ဗုဒ္ဓဝင်ဆိုင်ရာ သီချင်းများပင် ဖြစ်ကြပါသည်။

အထက်ပါသီချင်းလေးမျိုးကို စတင်သီဆိုခြင်းမပြုမီ မည်သည့်အမျိုးအစား ယှဉ်ပြိုင်၍ သီဆိုလိုကြောင်း အပြန်အလှန်ဩသံဖြင့် သီဆိုမေးမြန်းကြရသည်။ နှစ်ဦးနှစ်ဘက် ပိုင်နိုင်မည်ထင်သော သီချင်းသွားတစ်မျိုးမျိုးကိုရွေး၍ စတင် သီဆိုကြရမည်ဖြစ်သည်။ နှစ်ဦးနှစ်ဘက် ပိုင်နိုင်မည်ထင်သော သီချင်းသွားတစ် မျိုးမျိုးကိုရွေး၍ စတင်သီဆိုကြရမည်ဖြစ်သည်။ တစ်ဘက်ကသီဆိုမေးမြန်းသော စကားထာ၊ စကားဝှက် အစချီသော ဩသံသီချင်းကို တစ်ဘက်က စကားထာ၊ စကားဝှက်ဖြင့် ပြန်လည်ဖြေကြားရသည်။ တခါတရံဩသံသီဆိုရာတွင် ဝါရင့်၍ ကျွမ်းကျင်သူက ဝင်္ကံဂုတ္တိအလင်္ကာ မြောက်အောင်ဖွဲ့နွဲ့လှည့်ပတ်သီဆို သော အခါများတွင် တစ်ဖက်ကနားမလည်၊ ပြန်ဖြေ၍ မတတ်အောင်ရှိတတ်၏။ ထို အခါမျိုးတွင်အားနည်းသည့်ဖက်မှ ကျွမ်းကျင်သူအိမ်ထောင်သည် မိန်းမကြီး များက မည်သို့မည်ပုံ ပြန်လည်ဖြေကြားရကြောင်းကို ပြောပြလေ့ရှိပါသည်။ စင် စစ်အားဖြင့် တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် ပညာစမ်းခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။

“ဆအိုင်လောင်” ခေါ် ဩပွဲသည် အပျိုလူပျို ဖူးစားဖက်ရှာသော ရိုးရာဓလေ့ တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။ ဩပွဲတွင်အပျိုလူပျိုများ လွတ်လပ်စွာ ဆုံဆည်းစကားပြောခွင့်ရပြီး စိတ်မဆိုးတမ်း၊ အားမနာတမ်း၊ မရှက်စတမ်း ပွင့် ပွင့်လင်းလင်း ချစ်ရေးကြိုက်ရေးကိစ္စပါ ပြောဆိုနိုင်ကြသော အခွင့်အရေး တစ် ရပ်ပင်ဖြစ်သည်။ သားရှင် သမီးရှင်များကလည်း ဩပွဲတွင် မိမိတို့၏ သားပျို၊ သမီးပျို ပါဝင်ဆင်နွှဲ ကြခြင်းအပေါ် ဂုဏ်ယူကျေနပ်ကြမည်သာဖြစ်၏။ အထူး

ကရင်

သဖြင့်သမီးချောရှိသူ မိဘရှင်များသည် မျက်နှာပွင့်လန်းနေကြမည်သာဖြစ်၏။ ညလုံးပေါက် ဩပွဲကျင်းပပြီး၍ အိမ်သို့ပြန်ရောက်လာသော သမီးပျိုအား မိဘ များက ဘယ်လူပျို၊ ဘယ်သူ့သား၊ ဘယ်နှစ်ဦးစကားလက်ဆုံ ပြောရလဲ၊ အ ဆင်ပြေရဲ့လား ဘာလားညာလား စသည်ဖြင့် ရိုးသားပွင့်လင်းစွာ မေးမြန်း တတ်ကြ၏။

မိုးရာသီကုန်ဆုံး၍ ခြောက်သွေ့သောလများသို့ ရောက်ရှိချိန်တွင် ဩပွဲကို မကြာ ခဏ ကျင်းပပြုလုပ် လေ့ရှိပါသည်။ စပါးရိတ်သိမ်းပြီးချိန်မှစ၍ မိုးဦးကျသည်အထိ အပျိုလူပျိုများအားလပ်ကြသည့် အချိန်ဖြစ်ပေရာ ဩပွဲကျင်းပပြုလုပ်တိုင်း နီးစပ်ရာ ရွာများရှိ အပျိုလူပျိုများ စုံလင်စွာလာရောက်ကြသဖြင့် စည်စည်ကား ကား ရှိလှသည်။

ဩပွဲရိုးရာဓလေ့သည် သူ့ခေတ်နှင့်သူ ဖူးစာဖက်ရွေးသည့် ပွဲပင်ဖြစ်သည် ဟုဆိုရမည်ဖြစ်ပေရာ လွတ်လွတ်လပ်လပ်စိတ်ကြိုက်ရွေးချယ် နိုင်ကြမည်သာ ဖြစ်၏။ အပျိုများမှာ ရုပ်ရည်လှပချောမောလျှင် မျက်နှာစန်းပွင့်ကြသကဲ့သို့ လူပျိုများမှာလည်း ကာယဗလ၊ ဥာဏဗလနှင့် ဓနအင်အားအပေါ် အခြေခံ၍ သူ့နေရာနှင့်သူ မျက်နှာစန်းပွင့်ကြမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ရှေးအချိန်အခါက “ဆအိုင်လောင်” ခေါ် လက်ငှေ့ရေးပြခြင်းဖြင့် ဩပွဲစတင် သော ဓလေ့တစ်ရပ်သည် တိမ်မြုပ်သွားပြီဖြစ်သည်။ ယခုခေတ်တွင် ဒုံးသီချင်း တပိုဒ် သီဆိုကပြပြီးတိုင်း “တူချ” ခေါ် ဆုချသော အစီအစဉ်ကို ကြားညှပ် ထည့်သွင်းလေ့ရှိပြီး၊ ဒုံးသီချင်းကပြခြင်း အစီအစဉ်ပြီးဆုံးလျှင် “ခလိုင်ကွ” သို့မဟုတ် “လော်နင်းလော်ကွ” ခေါ် မိတ်ဖွဲ့စကားပြောခြင်း စကြတော့သည်။ သန်းခေါင်အချိန်နှင့် နောက်ပိုင်းမိုးလင်းသည်အထိ “မာဖီးဒိုလို့သာ” ခေါ်ဩသံ အပြန်အလှန် သီဆိုခြင်း သက်သက်မျှသာ ဆက်လက်ကျင်းပ သွားကြမည် ဖြစ်သည်။

‘တူဝေ’ အနွယ်ဝင်ပိုးကရင်တို့၏ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း

ကရင်လူမျိုး အပျိုလူပျိုများသည် အိမ်ထောင်ဘက် ရွေးချယ်ရာတွင် မိမိတို့ သဘောအလျောက် လွတ်လပ်စွာရွေးချယ်ခွင့်ရှိသည်။ မိဘက ရွေးချယ်ပေးသူကို ကာယကံရှင် သားသမီးများက မနှစ်သက်လျှင် ငြင်းပယ်ခွင့်ရှိ၏။ သားသမီးများသည် မိမိတို့သဘောဆန္ဒအလျောက် လွတ်လပ်စွာ ရွေးချယ်သောချစ်သူနှင့်အိမ်ထောင်မပြုမီ မိဘများ၏သဘောတူ ခွင့်ပေးမှုကို တောင်းခံလေ့ရှိသည်။ ဤတွင် လူငယ်များ၏ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် မိဘတို့၏ အုပ်ထိန်းမှုတည်း ဟူသော ဆန့်ကျင်ဘက် သဘောနှစ်ခုကို မျှတအောင်၊ အကျိုးဖြစ်ထွန်းအောင် ပေါင်းစည်းပေးထားခဲ့သော ရှေးလူကြီးများ၏ ဓလေ့ထုံးစံများသည် တိုးတက်၍ ခေတ်တိုင်းနှင့် ဝင်ဆံ့ပုံကို တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။

အပျိုလူပျိုဘဝတွင် “ဆအိုင်လောင်” (လက်ဝှေ့ရေးပြခြင်း) ဟူသော ရှေးအခေါ်အဝေါ်မှ ယနေ့ “သြပွ” ဟု ကျင်းပပြုလုပ်သော အပျို လူပျို “ခလိုင်ကွေ” စကားစစ်ထိုးခြင်းမှ စတင်ခင်မင်ရင်းနှီးလာ ခဲ့ကြပြီး ထိုမှတစ်ဆင့် သမီးရည်းစားဘဝသို့ ရောက်ရှိသွားကြခြင်းဖြစ်သည်။ နှစ်ဦးနှစ်ဘက် မိဘအုပ်ထိန်းသူများကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပြန်၍ ပြောပြကြပြီး ကန့်ကွက်မှု မရှိပါက ကာယကံရှင်တို့၏ ကြိုက်နှစ်သက်သော မင်္ဂလာနေ့အတွက် သတ်မှတ်ကြတော့၏။ ရှေးယခင် အချိန်က “မူအကျိုက်ခွာသန်းဆီ” ဟူသောစကားအရ၊ မိန်းကလေး အသက်

ကရင်

အစိတ်နှင့် ယောက်ျားကလေး အသက်သုံးဆယ်ပြည့်မှ လက်ထပ်ထိမ်းမြားပေး
လေ့ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ သို့သော် ယခုခေတ်တွင် အချိန်တန်အရွယ်
ရောက်ပြီဆိုလျှင် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခွင့်ပေးကြမည်သာဖြစ်၏။

ရပ်ဝေးရောက်နေသော “တူဝေ” ရိုးရာအနွယ်ဝင်မှန်သမျှ လက်ထပ်ထိမ်းမြားရန်
“တူဝေ” သို့မလာ မရောက်နိုင်သောအခါ “တူဝေ” ဆရာထံလူလွှတ် အကျိုး
အကြောင်း ပြောပြရ၏။ တစ်နေ့သောအခါ တွင် “တူဝေ” သို့ပြန်လာပြီးရိုးရာ
လုပ်ရိုး လုပ်စဉ်များကို လုပ်ကြရမည်သာ ဖြစ်၏။ ထိုသို့မလုပ်ပါက “တူဝေ
အောင်းလို့” ဟုခေါ်သော “တူဝေ” ရိုးရာ ဖြစ်ဒဏ်သင့်မည်ဟူ၍ စွဲစွဲမြဲမြဲယုံ
ကြည့်အတိုင်း အမှန်ပင်မိမိအိမ်ထောင်တွင် တစ်မျိုးတစ်မည် ချွတ်ယွင်းချက်ရှိလာ
မည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ - ဖျားနာခြင်း၊ စီးပွားဆုတ်ယုတ်ခြင်း၊ သားသမီးများ ချူ
ချာခြင်း၊ ဥာဏ်ထိုင်းခြင်း၊ ဆွံ့အခြင်း၊ ရူးသွပ်ခြင်း အစရှိသည့် ဘေးဥပဒ်များ
ရောက်တတ်ကြောင်း ယုံကြည်ကြသည်။

အပျို လူပျို သမီးရည်းစားနှစ်ဦး လက်ထပ်ထိမ်းမြားရန် ရည်ရွယ်ကြပြီဆိုလျှင်
ယောက်ျားလေးက မိမိ အဖော် ကာလသား အနည်းငယ်နှင့် မိန်းကလေးအိမ်သို့
ညဦးအချိန်တွင်သွား၍ “အွားဒိုဖန်” ဟုခေါ်သော အိပ်ခန်းဝင်ခြင်း ဓလေ့ရှိ
ကြောင်း တွေ့ရှိရ၏။ အချို့ယောက်ျားလေးများသည် အရှက်ကြီးသဖြင့် အိပ်ခန်း
ဝင်ရန် အဖော်ကာလသားများက အရက်အနည်းငယ်တိုက်ပြီး ရဲဆေးတင်ပေး
ကာ မိန်းကလေး အိပ်ခန်းထဲသို့ အတင်းဝင်ခိုင်းလေ့ရှိ၏။ အိပ်ခန်းဝင်ပြီးနောက်
သမီးရှင်မိဘရှေ့တွင် မိမိတို့နှစ်ဦး ထိမ်းမြားလိုကြကြောင်း၊ ရာသက်ပန်ပေါင်း
သင်းကြရန် ရည်ရွယ်ပြီးဖြစ်ကြောင်း စသည်ဖြင့် ကတိဝန်ခံချက်များ ပေးကြ
ရသည်။

လက်ထပ်ထိမ်းမြားရန် ရက်မတိုင်မီ ရက်အနည်းငယ်အတွင်း ရွာသူရွာသားအား
လုံး မိသားစုစိတ်ဓာတ် အပြည့်အဝဖြင့် လာရောက်ကူညီကြ၏။ အထူးသဖြင့်

ရပ်ရွာရှိ အပျိုလူပျိုများနှင့် ဝိုင်းဝန်းကူညီ လုပ်ဆောင်ကြ၏။ လုပ်ကိုင်ဖွယ်ရာ များကို သူတမျိုး ငါတဖုံလုပ်ကိုင်ယင်း အပျင်းပြေ ဟာသစကားများလည်းပြော ကြ၊ ရယ်မောကြနှင့် ပျော်စရာကောင်းလှ၏။

လက်ထပ်ထိမ်းမြားသောနေ့တွင် “တူဝေ” ရှိရာအဆောက်အအုံ (နတ်ကွန်း) သို့သွားရန် နံနက်စောစော သုံးနာရီကစပြီး ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများလုပ်ကြရသည်။ ဥပမာ- သတို့သား ကိုင်ဆောင်သွားရန် အုန်းသီးနှစ်လုံး၊ သတို့သမီးကိုင်သွား ရန်ကွမ်း၊ ကွမ်းသီး၊ ကွမ်းရွက်၊ ထုံးအပြည့်အစုံပါသော ကွမ်းအစ်နှင့် ကောက် ညှင်းဆန်၊ နှင်းမှုန့်၊ ပေါက်ပေါက်၊ ခေါပျဉ်၊ ပျားဖယောင်း၊ သပြေခက်တို့ကိုကြို တင်ပြင် ဆင်ထားရသည်။ (ပျားဖယောင်းတိုင်ကို ဈေးမှဝယ်ယူသော ဖယောင်း တိုင်မဟုတ်ပဲ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် လုပ်ယူရသည်။)

နံနက်မိုးလင်းသော် “တူဝေ” ရှိရာသို့ မိတ်ဆွေ အပျို လူပျိုများနှင့်တပျော် တပါးသွားကြ၏။ သတို့ သားသည် အုန်းသီးနှစ်လုံးကို ဆွဲသွားရသကဲ့သို့ သတို့သမီးမှာ အဝတ်ဖြူဖြင့် ထုပ်ထားသောကွမ်းအစ်ကို ဆွဲသွားရသည်။ သွား ရာလမ်းတစ်လျှောက်လုံး တပျော်တပါးရှိလှ၏။ သတို့သားနှင့် သတို့သမီးနှစ်ဦး စလုံးသည် ကရင်ရိုးရာဝတ်စုံကို ဝတ်ဆင်ကြရသည်။ အခြားရွာမှ ကာလသား တစ်စု သည် “တူဝေ” အဆောက်အအုံနှင့် မလှမ်းမကမ်း တစ်နေရာတွင် ဝိုင်းဖွဲ့ ကာ ရောက်လာသမျှ စုံတွဲများအား အပျော်တမ်း သရော်ကြသည်လည်း ရှိ၏။ စုံတွဲ မောင်နှံများက မိမိတို့အတွက် မင်္ဂလာနေ့ရက်ဖြစ်သဖြင့် စိတ်ဆိုးရရိုး ထုံးစံမ ရှိပေ။ သတို့သမီး ရုပ်မလှလျှင် အမျိုးမျိုး သရော်ပြောဆိုကြသကဲ့သို့ သတို့သား အရုပ်ဆိုး အကြည်းတန်လျှင်လည်း ရစရာမရှိအောင် ကြည်စားသရော်ကြမည် သာ ဖြစ်၏။ တစ်ယောက်က သရော်လိုက်တိုင်း ကျန်ကာလသားများက တဝါး ဝါးနှင့် ရယ်မောကြသည်မှာ ပျော်စရာ ကောင်းသော မြင်ကွင်းတစ်ခုပင်ဖြစ်၏။

“တူဝေ” အဆောက်အအုံ (နတ်ကွန်း) အတွင်းသို့ ရောက်သော် လုပ်ဆောင် ရန် ရှိသည်များကို “တူဝေ” ဆရာ (နတ်ဆရာ) နှင့် တိုင်ပင် လုပ်ဆောင်ကြရ၏။

ကရင်

သတို့သား ယူဆောင်လာသော အုန်းသီးနှစ်လုံးအနက် အကောင်းဆုံးတစ်လုံးကို အခွံခွာထိပ်ဖောက်၍ “တူဝေ” ဆရာကအုန်းရေကို သက်ဆိုင်ရာနေရာများတွင် သွန်ချယင်း ဆုတောင်းပေးရ၏။ “တူဝေ” တွင်ရှိနှင့်သော မြေပန်းကန်ထဲတွင် ကွမ်းအစ်ထဲမှ ပါလာသည့်ကွမ်းသီး၊ ကွမ်းရွက်၊ ဆေး၊ ထုံး၊ နနွင်း၊ ပျားဖယောင်းသုံးတိုင်၊ ကောက်ညှင်း ဆန်များဖြင့် စီစဉ်ကာ ကန်တော့ပွဲပြင် ရသည်။ ထိုကန်တော့ပွဲပန်းကန်ကို စုံတွဲမောင်နှံနှစ်ဦး ကိုင်မြှောက်၍ရာသက်ပန်ရိုးမြေကျ ပေါင်းသင်းနေထိုင်ရပါစေကြောင်း “တူဝေ” ဆရာက ဆုတောင်းပေး၏။ ထို့နောက်ပျားဖယောင်းတိုင်သုံးတိုင်ကို မီးညှိ ပူဇော်ရသည်။ စုံတွဲမောင်နှံသည် နနွင်းရေကို သပြေခက်ဖြင့် သုံးကြိမ်စီ “တူဝေ” စေတီကို ပက်ဖျန်းရသည်။

ဆက်လက်၍ “တူဝေ” စေတီရှေ့ရှိ သုန္ဒရီတိုင် (ကတိသစ္စာဆိုရန်တိုင်) တွင် ပျားဖယောင်းတိုင်ဖြင့် မီးညှိပူဇော်ပြီး စုံတွဲမောင်နှံတို့သည် ကတိသစ္စာပြုကြရသည်။ “တူဝေ” ဆရာအားကန်တော့ပွဲနှင့် ငွေငါးမတ်ကိုလှူရသည်။ စုံတွဲမောင်နှံသည် သီးသန့်ငွေတစ်ကျပ်စီကိုလည်း ဆုမွန်ကောင်းတောင်း ပေးသူများအတွက် ထပ်မံလှူကြသည်လည်းရှိ၏။ “တူဝေ” လက်ထပ်ထိမ်းမြားရာတွင် မွန်းမတည့်မီ အချိန်အတွင်း ပြီးအောင်ဆောင်ရွက်ကြရမည်ဖြစ်သည်။

“တူဝေ” စေတီမှပြန်လည်မထွက်ခွာမီ သတို့သားသည် စေတီယင်ပြင်တွင် သုံးပတ် ပတ်ရ၏။ နနွင်းမှုန့် အနည်းငယ် ရောထားသော ကောက်ညှင်းဆန်၊ ပေါက်ပေါက်များဖြင့် “တူဝေ” စေတီကိုပတ်ယင်း စေတီ၏ထီးတော်အထိ ရောက်အောင် ကြရ၏။ “တူဝေ” စေတီသည် ဆယ်ပေကျော်ကျော်သာ မြင့်သဖြင့် ထီးတော်သို့ နနွင်းရောသော ကောက်ညှင်းဆန်နှင့် ပေါက်ပေါက်တို့ကို ရောက်အောင် ကြနိုင်းသည်ဖြစ်ပေရာ ထီးတော်ရှိဆည်းလည်ကလေးများကိုထံ၍ အသံမြည်လျှင်မွေးဖွားလာမည့် သားသမီးများ သီချင်းဆို အသံကောင်းမည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စေတီကိုမြန်မြန်ပတ်လျှင် သားသမီး သွက်သွက်လက်လက်

‘တူဝေ’ အနွယ်ဝင်ပိုးကရင်တို့၏ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း

ရှိမည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ နှေးနှေးပတ်လျှင် သားသမီးနှေးကွေးလေးလံမည်ဟူ၍ လည်းကောင်း အသီးသီးယုံကြည်ရင်းစွဲရှိကြသည်။

ဤမျှနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း ပြီးဆုံးပြီဟု မဆိုနိုင်သေးပေ။ သတို့သားဘက် နှင့် သတို့သမီးဘက် သက်ဆိုင်ရာ အနွယ်သက်စုမိရိုးဖလာ ဓလေ့ထုံးစံတစ်ရပ် ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် ကျန်ရှိနေသေးသည်။ “တူဝေ” ကိစ္စများ ပြီးသည့် နောက် မိဘဘိုးဘွားများအဆက်ဆက်က ကိုးကွယ်လာခဲ့ကြသော တူဝေရိုးရာ စေတီကလေးသို့ ဆက်လက်သွားရပြန်သည်။ (တူဝေစေတီကလေးနှင့် မသက် ဆိုင်သော အနွယ်စုများသွားရန်မလို) ထိုစေတီကလေးမှာလည်း ရွတ်ဖတ်ဆု တောင်းပေးရန် တူဝေဆရာရှိသည်။ တူဝေစေတီကလေးတွင် သစ္စာဆိုပြီးသော် မိဘဘိုးဘွား အဆက်ဆက်က ကိုးကွယ်လာခဲ့ကြသော ညောင်ပင်ကြီးရှိရာသို့ သွားရောက်ကန်တော့ တိုင်တည်ကြရပြန်ပါသည်။ ညောင်ပင်ကြီးသို့ ရောက် သော် ညောင်ပင်ကို ချည်မျှင်ကြီးဖြင့် ခုနစ်ပတ် ရစ်ပတ်ချည်နှောင်ထားပြီး ကန် တော့ပွဲ သုံးပွဲတင်ကာ ပူဇော်ကန်တော့ရသည်။

ဤသို့အဆင့်ဆင့်သွားရောက်ကြရာတွင် ပင်ပန်းသည်ဟုမယူဆပဲ အပျိုလူပျို များ လိုက်ပါသွားကြဖြစ်ရာ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ချိတ်လားစောင်းလားဖြင့် တပျော် တပါး ရှိလှသည်။ လိုက်ပါသူများထဲတွင် ဦးစီးခေါင်းဆောင်မှု ပြုပေးရန် အိမ် ထောင်ရှင် ယောက်ျားမိန်းမကြီးများလည်း ပါရှိရပေသည်။ အပြန်ခရီးတွင် အ ရက်သောက်တတ်သူများက အရက်ကို အနေတော်သောက်သုံးကြပြီး ကကြ ခုန်ကြ သီချင်း များသီဆိုကြနှင့် တပျော်တပါးရှိလှသည်။ သတို့သမီးသည် အပြန် ခရီး၌ ကွမ်းအစ်ကိုပင် ကိုင်ဆောင်သွားရမည်ဖြစ်ရာ လမ်းတွင်မည်သူမဆို ကွမ်း စားလိုက တောင်းယူစားသုံးနိုင်ကြမည်သာဖြစ်သည်။

သတို့သမီးနှင့် သတို့သား ရပ်ရွာနေအိမ်သို့ ပြန်ရောက်သော် လှေကား အ ထက်မှသည် အိမ်ခန်းအထိ အဆင့်ဆင့် ကြိုးဖြင့်တား၍ ခဲဖိုးတောင်းကြ၏။

ကရင်

ကျေနပ်လောက်သော ခဲဖိုးကို ပေးမှသာ တန်းထားသောကြိုးကို ဖြုတ်ပြီး သွား ခွင့်ပြု၏။ ထိုသို့ခဲဖိုးတောင်းခြင်းတွင် စိတ်ဆိုးခြင်းမရှိရပေ။

အိမ်သို့ရောက်သော် သတို့သားနှင့် သတို့သမီးလက်ဆံထမင်းစားရသည်။ မိဖုတ်အပျိုလှူပျိုနှစ်ယောက်စီ မိမိတို့နှင့် အတူထမင်းစားခဲ့တိုင် ထမင်းထိုင် စားရသည်။ ထမင်းစတင်မစားမီ သတို့သားနှင့်သတို့သမီး အပြန်အလှန်သုံး ကြိမ်တိတိ ထမင်းခွံကျွေးကြရသည်။ မိမိတို့ ထမင်းစားပြီးမှသာ ကျန်သူများ အားလုံး ထမင်းစတင်စားရမည်ဖြစ်သည်။

ညဦးအချိန်သို့ရောက်သော် သတို့သားနှင့်သတို့သမီးတို့၏ နှစ်ဦးနှစ်ဘက်မှ မိဘဘိုးဘွားများကို ကန်တော့ကြရပြန်သည်။ အကယ်၍ မိဘများမရှိတော့ပါ ကအရက်၊ ကွမ်းယာနှင့်ရိုးရာပန်းတို့ဖြင့် မိဘများအတွက် အရှေ့အရပ်သို့ လည်း ကောင်း၊ ဘိုးဘွားများအတွက် တောင်ဘက်အရပ်သို့လည်းကောင်း ရည်စူး၍ တိုင်တည်ကန်တော့ကြရသည်။ ဤတွင်သတို့သားနှင့် သတို့သမီးနှစ်ဦး အကြင် လင်မယားဘဝသို့ ရောက်ရှိသွားတော့သတည်း။

တောင်ပေါ်ဒေသရိုးရာလက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း

လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းကို စကောကရင်ဘာသာဖြင့် “တာအော်မှု” ဟုခေါ်ပါသည်။ တောင်ပေါ်ဒေသနေ စကောကရင်အချို့တို့သည်။ ရိုးရာမပျက် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းပြုလုပ်ကြကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ သတို့သားဘက်ဦးစီးဦးဆောင်သူ “စောတလိုပါ” တစ်ဦးရှိသကဲ့သို့ သတို့သမီးဘက်ကလည်း ဦးစီးဦးဆောင်သူ “စောတလိုပါ” တစ်ဦးအသီးသီးရှိကြရသည်။ သတို့သားနှင့် သူ၏အပေါင်းအဖော်များကို “ဖေါဝါး” ဟုခေါ်ကြပြီး သတို့သမီးနှင့် သူ၏အပေါင်းအဖော်များကိုလည်း “ဖေါသူး” ဟူ၍ အသီးသီး ခေါ်ဝေါ်ကြပါသည်။

ဖေါဝါးတို့သည် သတို့သမီးရွာသို့ မသွားမီ သတို့သားနေအိမ်၌ ဝက်တစ်ကောင်သတ်ပြီး သည်းချေ ကောင်းမကောင်းကြည့်ရ၏။ ကောင်းမှသာလျှင်ဝက်ကိုချက်ပြုတ်စားသောက် ရမည်ဖြစ်သည်။ ညနေ စောင်းအချိန်သို့ရောက်သော် ဖေါဝါးတို့အား လူပျိုဂေဟာ “ဘလော်” သို့သွားကြ၍အဆင်သင့်ပြင်ဆင်ထားသော စားသောက်ဖွယ်ရာများကို တပျော်တပါးစားသောက်ကြလေသည်။ စားသောက်ပြီး သောအခါ “ဘလော်” မှာပင် ရိုးရာတူရိယာပစ္စည်းများဖြင့် တပျော်တပါး သီဆိုတီးမှုတ် ကခုန်ကြတော့၏။

ကရင်

နံနက်မိုးလင်းသော် မေဝါးတို့သည် ကရင်ရိုးရာ ဝတ်စုံများကို ဝတ်ဆင်ကြကာ သတို့သမီးရှိရာရွာသို့ တပျော်တပါး သွားကြ၏။ သွားရာ လမ်းတစ်လျှောက်လုံး ရိုးရာ တူရိယာများဖြင့် တီးမှုတ်ကြပြီး ကလိုက် ခုန်လိုက်နှင့် တပျော်တပါး ရှိ လှသည်။

သတို့သမီးရွာသို့ ရောက်လုနီး သုံးလေးဖါလုံလောက်အကွာတွင် စော်တလိုပါ က အားလုံးရပ်နားခိုင်း လိုက်၏။ မေဝါးတို့အား သစ်ကိုင်းငယ်တစ်ချောင်းစီ ချိုးယူစေ၏။ စော်တလိုပါဆီသို့ သစ်ကိုင်းငယ်တစ် ချောင်းစီယူလာကြ၍ မောင်း ခွက်ထဲတွင် အသီးသီးထည့်ထားရ၏။ သစ်ကိုင်းငယ်ကလေးများကို စော်တလို ပါက ရေတွက်ပြီးသောအခါ မေဝါးတို့၏ဦးရေကို တိတိကျကျသိရှိရ မည်ဖြစ် သည်။

ထိုအခါစော်တလိုပါက မေဝါးတို့အား သတို့သမီးရွာသို့ ရောက်သွားသောအခါ မည်ကဲ့သို့နေထိုင်ရမည်၊ ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေးသိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ နေတတ်ထိုင်တတ် ရန် စသည်ဖြင့် “ထား” ကဗျာလင်္ကာဖြင့် ကြိုတင် ဆုံးမ စကားများ ပြောကြား ၏။

ထိုသို့ ပြောဆိုပြီးနောက် “အားလုံးကြားကြရဲ့လား” ဟူ၍ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် မေးမြန်းရာ “ကြားပါတယ်” ဟူ၍ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ပြန်လည်ဖြေကြားကြရ၏။ တဆက်တည်းပင် သတို့သမီးရှိရာရွာသို့ ဆက်လက် သွားကြပြန်သည်။ သွား ရာလမ်းတစ်လျှောက်လုံး၌ ကျွဲချိုမှုတ်ယင်း အိုးစည် ပုံမောင်းနှင့် တကွတပျော် တပါး တီးမှုတ်ကခုန် သွားကြရာတွင် သတို့သမီးရွာအနီးသို့ ရောက်သည်အ ထိပင်ဖြစ်၏။

သတို့သမီးဘက်မှ ကြိုဆိုရေးအဖွဲ့ကလည်း မေဝါးတို့အား ဝမ်းပန်းတသာ ကြို ဆိုကြ၏။ သောက်ရေများ၊ အရက်ခေါင်ရည်များဖြင့် ဧည့်ခံကြ၏။ ဆက်လက်၍

တဘက်နှင့်တဘက် “ထား” ကဗျာလင်္ကာ များဖြင့် အပြန်အလှန်အမေးအဖြေ လုပ်ကြ၏။

ရွာထဲသို့ရောက်သွားသော် “ထား” ကဗျာလင်္ကာအဆို ကျွမ်းကျင်သူ ကာလ သားများ နှစ်ယောက်တတွဲ “ဘလော်” ပေါ်သို့ တက်သွားကြရ၏။ တစ်ရွာနှင့် တစ်ရွာ “ထား” ကဗျာလင်္ကာ အမေးအဖြေ စကားစစ်ထိုးရန်အတွက် “ဘလော်” ပေါ်သို့ တက်သွားကြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

“ဘလော်” တွင်သတို့သမီး၏ ဖားစည်တစ်လုံးနှင့် “ပေါ်ကူး” ခေါ်ဝါးပတ္တလား တစ်ခုကို ထားရှိနှင့်ကြ၏။ ပေါ်ကူးအသံခုနှစ်သံအနက် တစ်သံကိုဖားစည် အ သံနှင့် ညှိမထားချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဖေါ်ဝါးများအနက် ပေါ်ကူးတီး ခတ်ကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦးဦးက ကိုအသံကိုက်ညီအောင် ညှိပေးရမည် ဖြစ်သည်။ သတို့သားမှာမူကာ သတို့သမီးနေအိမ်သို့ မသွားရသေးပဲ သတို့သမီး၏ စော်တ လိုပါ နေအိမ်သို့သာ သွားရောက်နေနှင့် ရလေသည်။

လက်ထပ်ထိမ်းမြားရန်အတွက် လိုအပ်သော ပစ္စည်းများကို သတို့သမီးထံသို့ ပထမဦးစွာ ယူဆောင် သွားရ၏။ ထိုပစ္စည်းတို့မှာ ငွေသားဖြစ်စေ၊ လက်ကောက်၊ ဦးပေါင်း၊ ဖေါလူဝါး (အနီနှင့်အဖြူကျစ်ထား သောချည်မျှင်)၊ ထဘီလေးထည်၊ သင်တိုင်းအင်္ကျီနှစ်ထည်၊ ပုတီးလုံးအနီဖြင့် ပုတီးတကုံးနှင့်ဆားတထုပ်အသီး သီးဖြစ်ကြသည်။ ဤပစ္စည်းများကို ပလောင်းတလုံးထဲတွင် ထည့်ထားရ၏။ မိစုံ ဘစုံမိန်းကလေးအပျိုတစ်ဦးအား ထိုပလောင်းကို လွယ်စေပြီး၊ စော်တလိုပါဦးစီး ဦးဆောင်မှုဖြင့် သက်ဆိုင်သူများနှင့်အတူ သတို့သမီးနေအိမ်ပေါ်သို့ တက်သွား ကြလေသည်။

အိမ်ပေါ်ရောက်သော် ပလောင်းထဲမှ ပစ္စည်းများကို စကောထဲတွင်ထည့်ရန် “ထား” ကဗျာလင်္ကာဖြင့်ဆို၍ စကောကိုတောင်းရ၏။ စကောကြီးကြီး တချပ်ကိုရသော

ကရင်

အခါ၊ သတို့သမီးဘက်မှ “ထား” ကဗျာ လင်္ကာဖြင့်ဆိုကာ ပလောင်းထဲမှ ပစ္စည်းများကို စကောထဲထည့်ရန် တောင်းဆိုရ၏။ အဓိကအားဖြင့် ပလောင်းထဲမှ ငွေသားသို့မဟုတ် ငွေတုံးကို ပထမဦးစွာ တောင်းရပါသည်။ ဆက်လက်၍ “ထား” ကဗျာလင်္ကာဖြင့်ပင် ဖေါလူဝါးဟုခေါ်သောချည်မျှင်ကို တောင်းပြန်သည်။ ဖေါလူဝါး ရရှိသောအခါ စော်တလိုပါခေါင်းတွင် တစ်ခုချည်ရသကဲ့သို့ သတို့သမီးခေါင်းတွင်လည်း တခုချည်ထားလိုက်ရသည်။

အဆိုပါကိစ္စများ ဆောင်ရွက်ပြီးကြသောအခါ စော်တလိုပါသည် “ဘလော်” သို့သွားရောက်ကာ တောင်ပေါ်ဒေသ၏ ဓလေ့ထုံးစံအတိုင်း ရွာရှိအိမ်တိုင်းမှ ထမင်းတပန်းကန်နှင့် ဟင်းတခွက်စီ အသီးသီး ယူလာကြရန် ဆော်ဩလိုက်သည်။ ထမင်းနှင့်ဟင်းအားလုံးယူဆောင်လာကြပြီးနောက် စော်တလိုပါက ထမင်းနှင့်ဟင်းခွက်များကို ပြည့်မပြည့်ရေတွက်ကြည့်ရ၏။ ပြည့်ပြီဆိုပါကစားသောက်စေတော့၏။

ပရိသတ်များ ထမင်းစားသောက်နေချိန်တွင်နှစ်ဦးနှစ်ဘက်သော စော်တလိုပါတို့သည် ဝက်ခေါင်းတစ်လုံးကို နှစ်ပိုင်းခွဲခြမ်းလိုက်ကာ (ခေါင်းအပေါ်ပိုင်းနှင့် အောက်မေးရိုးပိုင်း) အလယ်တွင် ထမင်းအနည်းငယ်ထည့်ပြီးသော် စော်တလိုပါနှစ်ဦးတို့သည် အပြန်အလှန် ထမင်းခွံကျွေးရ၏။ ကျန်လူများသည်လည်း ထိုနည်းတူလုပ်ဆောင်ကြသည်။

“ဘလော်” ၌ ပရိသတ်များ စားပြီးသောက်ပြီး ကြသောအခါ နောက်ထပ်ဝက်တစ်ကောင်ကို သတ်ရ ပြန်သည်။ ဝက်၏သည်းချေကောင်းသည် မကောင်းသည်ကို ဂရုတစိုက် ကြည့်ရသည်။ ကောင်းပါက “အောင်ပြီ၊ အောင်ပြီ” ဟူ၍ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် အော်ပြောရသည်။ တစ်ချိန်ထဲမှာပင် စော်တလိုပါ နှစ်ဦးသည် တစ်ဦးမျက်နှာတစ်ဦး ဝက်သွေးဖြင့်သုတ်လိမ်းကြရ၏။ ဝက်ကို အလယ်တွင် ထက်ပိုင်းခုတ်ပိုင်း လိုက်ပြီး ဝက်၏လက်နှစ်ဘက်ကိုချန်လှုပ်ကာ သတို့သမီးနေအိမ်၏ ဆင့်ပေါ်သို့နီးဖြင့် သေချာချည်၍ တင်ထားခဲ့၏။

ဝက်သတ်ပြီးနောက် ပရိသတ်တို့သည် သတို့သမီးနေအိမ်သို့ သွား၍အရက်၊ ခေါင်ရည်များသောက်ကြပြန်သည်။ ပထမဦးစွာ သတို့သားသည် အရက်တစ် ခွက်ကိုငဲ့ပြီး သူ့ကိုယ်တိုင်အနည်းငယ်သောက်ပြီးမှ သတို့သမီးအား အရက်ခွက် ကမ်းပေးလိုက်၏။ နောက်တစ်ကြိမ်ငဲ့သော် သူ့ကိုယ်တိုင်များများ သောက်ပြီး သတို့သမီးကို အနည်းငယ်သာ ကမ်းပေးတော့၏။ အရက်သောက်ချိန်အထိ သတို့သမီး ကိုယ်ရောင်မပြသေးပေ။ အိမ်ခန်း၌ပင်နေ၍ အရက်ကိုကမ်းပေးရ သည်။ အရက်ကုန်လုနီး နောက်ဆုံးငဲ့သောအခါတွင် ခွက်အပြည့်ဖြစ်နေရန် အရေးကြီးသည်။ အရက်သောက်ပြီးချိန်တွင် စောတလိုပါသည် သတို့သားနှင့် သတို့သမီးအား ကောင်းချီးပေး ဆုတောင်းမေတ္တာပို့ရသည်။

အရက်ခေါင်ရည် သောက်သုံးပြီးချိန်သည် နေဝင်မိုးချုပ်သည်အထိဖြစ်ပေရာ စော တလိုပါသည် “ဘလော်” သို့ပြန်၍ ကာလသားများကို “ထား” ကဗျာလင်္ကာ ဖြင့် ဤသို့ပြော၏။ “ဟဲကေထော်မီးလဲ ဘလော်၊ ဟဲကေထော်မီးလဲစို၊ ပေါ့မူလဲဒဲ၊ ပေါ့ခွားလဲဘလော်၊ ထော်မီးပွါဖိုးတဂေ၊ ထော်မီးပွာမားတဂေ၊ ဟဲကေထော်ခဲ လက်ခဲဆေးတကေ”

အဓိပ္ပါယ်မှာ - တည်းခိုရာဖြစ်သော လူပျိုဂေဟာသို့ ပြန်လာ၍အိပ်ကြပါ။ မိန်းကလေးများ အိမ်ခန်း၌လည်းကောင်း၊ ယောက်ျားကလေးများ လူပျိုဂေဟာ ၌လည်းကောင်း အသီးသီးအိပ်ကြပါ။ သူများသားမသားများကို မပြစ်မှားကြ ပါနှင့်၊ လူပျိုဂေဟာသို့ တစုတရုံးတည်းပြန်လာ၍ အိပ်ကြပါဟု ၍ပင်ဖြစ်ပါသည်။ စော်တလိုပါ၏ ဆော်ဩသံကို ကြားရသောအခါ ယောက်ျားလေးများသည် “ဘလော်” သို့ပြန်အိပ်ကြသကဲ့သို့ မိန်းကလေးများသည်လည်း အိမ်ရှိရာ အိမ် ခန်းသို့အသီးသီးပြန် အိပ်ကြတော့၏။

သန်းခေါင်ကျော် ကြက်မတွန်မီအချိန်တွင် သတို့သမီးအိမ်၌ ကြက်အဖိုအမနှစ် ကောင်ကို အမွှေးနှုတ်ချီးထုတ်ပြီးနောက်အကောင်လိုက်ပြုတ်ထားလိုက်၏။

ကရင်

ပထမ ကြက်တွန်ချိန်တွင် သတို့သမီးသည် ပြုတ်ထားသော ကြက်သားနှင့် ထမင်းကို စတင်စားရ၏။ တလုတ်စားပြီးသည်နှင့် စားစရာများကို တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူက သိမ်းယူလိုက်ရ၏။ သတို့သမီးသည် ကြက်ပြုတ်နှင့် ထမင်းစားပြီးချိန်မှစ၍ သူမသည် အိမ်ရှင်မတစ်ဦးအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားတော့၏။ ကရင်ရိုးရာပူဇော်ခြင်းကိစ္စ (နတ်စား) ကို အိမ်ရှင်မကသာ ဦးစီးဦးဆောင်ရမည်ဖြစ်ရာ သူမသည် မိမိ၏ မိသားစုတွင် ရိုးရာပူဇော်ပွဲကို ဦးဆောင် မှုပြုရတော့မည်ဖြစ်ပါသည်။

မိုးလင်းသော် “ဖောဝါး” တို့အဖွဲ့ မိမိတို့ရွာသို့ ပြန်ကြတော့မည်ဖြစ်သည်။ လမ်းခရီး၌စားရန် နောက်ထပ်ကြက်နှစ်ကောင်ကို ပြုတ်ပေးရသည်။ ၎င်းပြင် ဆားတထုပ်၊ အရက်တကျည်ထောက်၊ ခေါင်ရည်တကျည်ထောက်နှင့် ထမင်းထုပ်ကြီးတထုပ်အသီးသီး ပလိုင်းသစ်ကြီး တလုံးထဲတွင် ထည့်ပေးထားသည်။ “ဖောဝါး” တို့ စတင်မထွက်ခွာမီ ရွာဦးသို့သွား၍ အရက်ခေါင်ရည်များကို ရွာခံမိတ်ဆွေများနှင့် နှုတ်ဆက်ပွဲ တပျော်တပါး သောက်ကြပြန်သည်။ မနေ့က သတ်ခဲ့သော ဝက်ခေါင်းတစ်လုံးနှင့် သတို့သမီး နေအိမ်ဆင့်ပေါ်၌ တင်ထားခဲ့ကြသော ဝက်လက်နှစ်ဘက်ကို ထမ်း၍ ပြန်သွားကြသည်။ လမ်းတစ်ဝက် ရောက်သော် ချောင်းငယ်ရှိရာ နေရာတွင် အမောပြေနားကြယင်း ပလိုင်းသစ်ကြီးထဲမှ စားစရာများကို ထုတ်ယူစားသောက်ကြသည်။ မစားမသောက်မီ သစ်ရွက်နှစ်ရွက်ကိုယူပြီး စားစရာအနည်းငယ်စီထည့်၍ ရွတ်ဖတ်ဆုတောင်းပေးရသည်။ သစ်ရွက်တစ်ရွက်ကို သတို့သမီးအိမ်ဘက် ပြန်ရာလမ်းပေါ်တွင် ချထားရ၏။ ၎င်းနောက် “ဖောဝါး” တို့ရွာသို့ ခရီးဆက်ကြပြန်သည်။

“ဖေါဝါး” တို့သည် မိမိတို့ရွာသို့ ပြန်ရောက်ရောက်ချင်း ပထမဦးစွာ “ဘလော်” သို့ သွားရောက်ကြ၏။ သတို့သမီးဘက်မှ အပေါင်းအဖော်များ “ဖေါသူး” မိမိတို့ရွာကို လာရဦးမည်ဖြစ်ရာ ဧည့်ခံရန်အတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုများလုပ်ကြရသည်။ “ဖေါဝါး” တို့ရွာသို့ ပြန်သွားချိန်၌ သတို့သားမပါတော့ပဲ သတို့သမီး

ရွာတွင် နေရစ်ခဲ့ရသည်။ သတို့သားနှင့် ရွာသားအချို့တို့သည် တောထဲသွား၍ ဟင်းသီးဟင်းရွက် သွားခုးယင်း သင့်တော်မည့်နေရာတစ်ခုကို ရွေး၍တပျော် တပါး စားသောက်ကြပြန်သည်။ ထို့နောက် သတို့သမီးအိမ်သို့ အတူတကွ ပြန်လာကြ၏။

မကြာမီပင် စော်တလိုပါသည် သတို့သားရွာသို့ သွားရန်သတို့သမီးဘက်မှ အပေါင်းအပေါ် “ဖေါသူး” များကို စုစည်းလိုက်ကြ၏။ သတို့သားသည် “ဖေါသူး” တို့နှင့်အတူ လိုက်ပါရမည်ဖြစ်သော်လည်း သတို့သမီးမှာ နေရစ်ခဲ့ရသည်။

သတို့သားရွာမှ “ဖေါဝါး” အဖွဲ့ “ဖေါသူး” အဖွဲ့အလာကို ဆီးကြိုရန် အဆင်သင့် ပြင်ထားကြ၏။ “ဖေါသူး” ရောက်လာသော် တစ်ဘက်နှင့်တစ်ဘက် အပြန်အလှန် “ထား” ကဗျာလင်္ကာများဖြင့် အမေးအဖြေလုပ်ကြပြန်သည်။ ခရီးရောက်မဆိုက်ပင် အရက်ခေါင်ရည်များဖြင့် တပျော်တပါး သောက်ကြ၏။ ရွာရောက်သော် ဧည့်ဝတ်ကျောပြန်စွာ ပြုစုကြပြီး “ဖေါသူး” တို့သည် “ဘလော်” တွင် တစ်ညအိပ်ကြရသည်။

“ဖေါသူး” တို့သည် နံနက်အချိန်ရောက်သော် မိမိတို့ရွာသို့ပြန်ကြရဦးမည်ဖြစ်သည်။ မပြန်မီ သတို့သားအပေါင်းအဖော် “ဖေါဝါး” တို့နှင့်အတူ ရွာဦးသို့သွားကာ တပျော်တပါး အရက်ခေါင်ရည်များ သောက်ကြပြန်သည်။ ၎င်းနောက်မခွဲခွာမီ တစ်ဘက်နှင့်တစ်ဘက် “ထား” ကဗျာလင်္ကာအားဖြင့် အပြန်အလှန်အမှာစကားများ ပြောဆိုကြပြန်သည်။ ဥပမာ - “ဖေါဝါး” တို့က “နမေးကေတူနလော်မီး၊ သူးတတေအဲနလော်ခီး၊ နမေးကေတူနလော်ဒါး၊ သူးတသားပေနော်ဘာယား” ဟူ၍ပြောသောအခါ “ဖေါသူး” တို့ကလည်း “ယမေးကေတူယလော်မီး၊ ဒါလော်ခလော်ပွေးဘာနေမီး၊ ယမေးကေတူယလော်ဒါး၊ ဒါလော်ခလော်ယယ်ထော်ဘာနား” ဟူ၍ ပြန်ဖြေကြားပါသည်။

ကရင်

“ထား” ကဗျာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အနီးစပ်ဆုံးစကားပြေ ပြန်ဆိုရသော် “ဖေဝါး” တို့က “အဆွေတို့အိပ်ရာကို ပြန်ရောက်ကြလျှင် ကျန်ရစ်ခဲ့သော ငါတို့ကို အတင်းမပြောကြပါနှင့်၊ ငါတို့ကိုလည်း မမေ့ပစ်ကြပါနဲ့” ဟူ၍ပြောသောအခါ “ဖေသူး” တို့ကလည်း “ငါတို့အိပ်ရာကို ပြန်ရောက်၍ အိပ်ရာခင်းတိုင်း အဆွေ တို့ကို အစဉ်သတိရအောက်မေ့နေမှာပါ” ဟူ၍ပြန်လည်ပြောကြားလေသည်။

“ဖောသူး” တို့ပြန်လမ်းတွင် စားသောက်ရန်ယခင် “ဖေဝါး” တို့အား ပလိုင်း အသစ်ကြီး တစ်လုံးထဲသို့ ထည့်ပေးလိုက်သော စားဖွယ်သောက်ဖွယ်ကဲ့သို့ “ဖေသူး” တို့အား ပလိုင်းသစ်ကြီး တလုံးထဲတွင် စားဖွယ်သောက်ဖွယ်များကို ထည့်ပေးလိုက်လေသည်။ လမ်းခွတ်လတ်တွင် အမောဖြေနေစဉ် ပလိုင်းထဲမှ စားစရာ သောက်စရာများကိုထုတ်၍ တပျော်တပါး စားသောက်ကြ၏။

မိမိတို့ရွာသို့ ပြန်ရောက်သော် အရက်ခေါင်ရည်သောက်ကြပြီးနောက် ထမင်း စားလိုက်ကြ၏။ ညနေအချိန်သို့ ရောက်သော် သတို့သားကို သတို့သမီးအိမ် သို့ သွားရောက်ပို့ဆောင်ကြတော့၏။ ဤအချိန်တွင် သတို့သမီးသည် အပျိုများ ဝတ်ဆင်သော သင်တိုင်းရှည် အဖြူကို ချွတ်ကာ အိမ်ရှင်မဝတ်ဆင်ရသော ကရင် ရိုးရာထဘီနှင့် အင်္ကျီကိုဝတ်ဆင်ပြီး ပရိသတ်ရှေ့တွင် ထင်ထင်ရှားရှား ကိုယ်ရောင် ပြုပြီဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ သတို့သားနှင့် သတို့သမီးတို့သည် အကြင်လင် မယားဘဝသို့ ရောက်သွားကြ လေတော့သည်။

ပိုးကရင်တို့၏ လိပ်ပြာခေါ်လက်ချည်ခြင်း

ပိုးကရင်တို့၏ လက်ချည်သောခလေ့ (လိပ်ပြာခေါ်သောခလေ့) သည် အကြမ်းအားဖြင့် သုံးမျိုးခွဲခြား၍ ဖော်ပြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ လိပ်ပြာပျံလွှင့်၍ လက်ချည်ခြင်း၊ ဝါခေါင်လ လက်ချည်ခြင်းနှင့် မင်္ဂလာဆောင် လက်ချည်ခြင်းတို့ဖြစ်လေသည်။ လက်ချည်ခြင်းကို လိပ်ပြာခေါ်ခြင်းဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသော်လည်း စင်စစ်အားဖြင့် လိပ်ပြာခေါ်ခြင်းဟူသော စကား၌ အဓိပ္ပါယ်မပြည့်စုံပေ။ လိပ်ပြာခေါ်ခြင်းဟူသော စကား၌ အဓိပ္ပါယ်မပြည့်စုံပေ။ လိပ်ပြာပျံလွှင့်သော လူတစ်ဦးအား လိပ်ပြာခေါ်ပေးသည့်အခါတိုင်း လက်ချည်ပေးရသော်လည်း၊ လက်ချည်သည့်အခါတိုင်း လိပ်ပြာခေါ်သည်မဟုတ်ပေ။ လက်ချည်ခြင်းသုံးမျိုးကို ကွဲပြားခြားနားစွာသိရန် အောက်ပါအတိုင်း ခွဲခြားဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

လိပ်ပြာပျံလွှင့်၍ လက်ချည်ခြင်း

ပိုးကရင်တို့၏ ယုံကြည်မှုတရပ်မှာ ဝိညာဉ်ခေါ်လိပ်ပြာပင်ဖြစ်သည်။ လူတို့တွင် ရုပ်နှင့်ဒွန်တွဲလျက် ဝိညာဉ်ခေါ်သော လိပ်ပြာသည် အမြဲရှိနေသည်။ ကြောက်မက်ဖွယ်မြင်ကွင်း၊ ထိတ်လန့်ဖွယ် အသံဗလံတို့နှင့် တွေ့ကြုံရသောအခါ စိတ်အားငယ်တတ်သည့် လူအချို့သည် ထိတ်လန့်သွားကာ ကြောက်စိတ်ဝင်လာတတ်သည်။ ထိုအခါ ထိုသူသည် စိတ်ချောက်ချား၍ ကိုယ်လက်မအိမသာဖြစ်ကာ တဖြည်းဖြည်းပိန်ချိုးလာပြီး ရောဂါစွဲကပ်လာတတ်သည်။

ကရင်

သို့ဖြစ်၍ ထိုသူသည် မူလအတိုင်း ပြန်လည် ကောင်းမွန်လာစေရန် ဘိုးစဉ်ဘောင် ဆက် ရှေးလွန်ခဲ့သော ပိုးကရင်တို့၏ ရိုးရာဓလေ့တစ်ခုဖြစ်သည့် လိပ်ပြာ ပြန် ခေါ်သော လက်ချည်ခြင်းကို ပြုလုပ်ပေးရသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ထိတ်လန့်၍ ကယောင်ချောက်ချားဖြစ်နေသောသူ၏စိတ်ကို နဂိုစိတ်ကောင်းနှင့် ပြန်၍လဲပေး ရန်ဖြစ်သည်။

ပျံလွင့်သွားသော လိပ်ပြာကို ပြန်လည်ခေါ်ပေးရာတွင် အဝေးသို့ ပျံလွင့်သွား သော ဝိညာဉ် (ဝါ) လိပ်ပြာပြန်လာရန်ညနေ အိပ်ရာဝင်ခါနီးအချိန်၌ အိမ်ပေါ်မှာရှိ သော လှေကားဘောင်ကို ယောက်မ ဖြင့် ဖြည်းညှင်းစွာ ရိုးခေါက်၍ ခေါ်ယူလေ သည်။ ဤသို့ပြုလုပ်စဉ်တွင် ပါးစပ်မှလည်း အောက်ပါအတိုင်းရွတ်ဖတ်ပြော ဆိုရသည်။

“အို - အသင်လိပ်ပြာ၊ ပြန်လာပါ-ပြန်လာပါ။ အိမ်ကိုပြန်လာပါ။ အိမ်ကိုပြန် လာပါ။ မိခင်နှင့်အတူပြန် လာနေပါ။ ဖခင်နှင့်အတူပြန်လာနေပါ။ ညီအစ်ကိုမောင် နှမများနှင့်အတူ တစုတရုံးတည်းပြန်လာနေပါ။ အိမ်ကို အကုန်ပြန်လာပါ။ သုဿန် မှာ မနေပါနှင့် ‘နောင်းလော့၊ နောင်းခလော့’ ဟုခေါ်သော နတ်မိစ္ဆာတို့၏ စကားကို မယုံပါနှင့်။ အိမ်မှာပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် ချမ်းချမ်းသာသာနှင့် ကောင်းမွန်စွာ ပြန်နေပါ။ အို- အသင်လိပ်ပြာ၊ ပြန်လာပါ။ ပြန်လာပါ။”

ဤသို့ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုပြီးလျှင် မီးဖိုခန်းအဝင်ဝ တံခါးပေါက်အပေါ်ဘက်ဘောင် ကို ယောက်မဖြင့်တဖန် ဖြည်းညှင်းစွာရိုက်၍ ယခင်အတိုင်း ရွတ်ဖတ်ပြောဆို ရပြန်သည်။ ထိုနောက် သားသမီးတို့ဘက်သို့ လှည့်မေးရသည်။ “ဝိညာဉ် (လိပ်ပြာ) ခုနစ်ပါး အကုန်ပြန်လာပြီလား” မေးသောအခါ သားသမီးတို့ က “ဝိညာဉ် (လိပ်ပြာ) ခုနစ်ပါး အကုန်အစင်ပြန်ရောက်လာကြပါပြီ” ဟူ၍ ပြန် ဖြေကြားရသည်။

ဝိညာဉ် (လိပ်ပြာ) ပြန်လာရန် သုံးညတိုင်တိုင်ခေါ်ယူရသည်။ နောက်နေ့နံနက် သို့ရောက်သော် ရိုးရာပူဇော်ခြင်း (နတ်စားအတွက် အသုံးပြုသော သစ်သား ဗျပ်ထဲတွင် ထမင်းခုနစ်ဆုပ်၊ ပန်းခုနစ်ခက်၊ ကောက်ညှင်းခုနစ်ထုပ်ကို ပြင်ဆင် ထားရသည်။ ထိုနောက် ကော်မတင် အရောင်မဆိုးထားသော ချည်မျှင်အဖြူ များနှင့် ရေတခွက်ကိုလည်း ထိုဗျပ်ထဲတွင် ထည့်ထားရသည်။

လိပ်ပြာပျံလွင့် ထွက်ခွာသွားသောသူ၏ လိပ်ပြာကိုခေါ်ရန် လက်ချည်ခြင်းကို စတင်ကြတော့သည်။ လက်နှစ်ဘက်ထဲတွင် ထမင်းဆုပ်၊ ကောက်ညှင်းထုပ်နှင့် ပန်းသုံးခက်ကို ဆုပ်ကိုင်ကာ လက်မောင်းကို ပက်လက်ထားပြီး ဆန့်ထားရ သည်။ လက်ချည်ပေးရန် သက်ကြီးရွယ်အိုနှစ်ဦးက ချည်မျှင်အဖြူကိုတစ် ယောက် တစ်မျှင်စီယူရသည်။ ၎င်းနောက် ချည်မျှင်စကို ရေဖြင့်ဆွတ်၍ လိပ်ပြာ ပျံလွင့်သောသူတွင် စွဲကပ်သည့်အနာရောဂါတို့ကို ခြစ်ချဆွဲနှုတ်လေဟန်ဖြင့် လုပ် ဆောင်ရသည်။ ထိုနောက် လက်ကို စတင်ချည်တော့သည်။ လက်ချည်နေစဉ် အောက်ပါ အတိုင်း လက်ချည်ပေးသူက ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုရ၏။

“အို အသင်လိပ်ပြာ၊ ပြန်လာပါ - ပြန်လာပါ။ မိဘနှင့်အတူပြန်လာနေပါ။ မောင် နှမနှင့်အတူပြန်လာနေပါ။ သင်ချိုင်းတွင်မနေပါနှင့်၊ အရိုးတောင်တွင်မနေပါနှင့် ‘ နောင်းလော့၊ နောင်းခလော၊ ခလုံးချိုင်းကျာမောင် ’ ဟုခေါ်သော နတ်မိစ္ဆာတို့ ၏ စကားကိုမယုံစားပါနှင့်၊ သူတပါးကို ဖြားယောင်းသွေးဆောင် တတ်သော ညောင်စောင့်နတ်၏ စကားကိုလည်း မယုံပါနှင့်၊ အိမ်တွင်ပြန်လာနေပါ။ ကျောက် တောင်ကဲ့သို့ သန်မာပါ၊ မြားပျံကဲ့သို့ လျင်မြန်ဖျတ်လတ်ပါ၊ ကျောက်ကို အစိပ်စိပ်အမွှာမွှာ ကွဲအောင်ကိုက်၍ သံကိုလည်း အပိုင်းပိုင်းအစစ ဖြတ်အောင် ကိုက်ဖြတ်ပါ၊ ကျန်းကျန်းမာမာ သန်သန်စွမ်းစွမ်းဖြင့် အိမ်တွင်အတည်တကျပြန် နေပါ။ ”

လက်ကြိုးချည်ပေးသူ သက်ကြီးရွယ်အို နှစ်ဦးက မိမိတို့လက်ထဲတွင်ကိုင်ထား သော ချည်မျှင်ဖြူဖြင့် လိပ်ပြာပျံလွင့်သူ၏ လက်ကောက်ဝတ်ကို တစ်ယောက်

ကရင်

တစ်ဘက်စီ လက်ျာရစ်သုံးပတ်တိတ်ပတ်ပေးရ သည်။ ထို့နောက်ကြိုးစနစ်ခုကို အသေချည်လိုက်ရသည်။ ပိုနေသောကြိုးစနစ်ခုကိုဖြတ်၍ ထမင်းဆုပ်၊ ကောက်ညှင်းထုပ်နှင့် ပန်းတို့ကို အနည်းငယ်စီ ဖွဲ့ယူကာ ကြိုးစနစ်စနှင့်အတူ ခေါင်းပေါ်သို့ တင်ပေးရသည်။

“အို ... အသင်လိပ်ပြာ၊ ပြန်လာပါ - ပြန်လာပါ။ ခေါင်းပေါ်မှဆံပင်များ ဤကြိုးစဖြူကဲ့သို့ အကုန်ဖြူသည့်တိုင်အောင် ပြန်လာနေပါ” ဟူ၍ ရွတ်ဖတ်ပြော ဆိုပေးရပြန်သည်။

လိပ်ပြာခေါ်သောစလေ့သည် ဒေသအလိုက်ကွဲပြားခြားနားခြင်း အနည်းငယ်စီရှိကြ၏။ အချို့ဒေသတွင် သစ်သားဗျပ်ထဲ၌ ထမင်းဆုပ်၊ ပန်း၊ ကောင်းညှင်းထုပ်နှင့်အတူ ချည်မျှင်ရှည် တစ်ချောင်းကို ကန့်လန့်ဖြတ်၍ ချထား၏။ ချည်စတောက်မှာ ဗျပ်၏အပြင်ဘက်သို့ ရောက်သည့်အထိ ရှည်ထားရသည်။ ထို့နောက်သစ်သားဗျပ်ကို လိပ်ပြာလွင့်သော သူ၏ ထိတ်လန့်ခဲ့သော နေရာ၊ လဲကျခဲ့သော နေရာသို့ ယူသွားရ၏။ ဗျပ်အပြင်သို့ ထွက်နေသော ချည်စကို အလယ်မှ မီး ဖြင့်ရှို့ကာ ဖြတ်လိုက်၏။ လိပ်ပြာကို လည်း နှုတ်မှရွတ်ဖတ်ခေါ်ပေးရသေး၏။ ထိုအခါ သစ်သားဗျပ်ထဲတွင်ရှိသော ချည်စဘက်သို့ မီးကူးလာသော် လိပ်ပြာပြန်လာပြီဟု မှတ်ယူကြ၏။ သစ်သားဗျပ်ထဲတွင်ရှိသောချည်စဘက်သို့ မီးမကူးပါက လိပ်ပြာမလာသေးဟူ၍ ယူဆကြသည်။ လိပ်ပြာပြန်မလာမချင်း ထိုသို့ ဆက်လက် လုပ်နေရမည်သာ ဖြစ်သည်။

အချို့ဒေသတွင်မူ လိပ်ပြာပျံလွင့်ခဲ့သောသူ၏ ထိတ်လန့်သောနေရာ၊ လဲကျခဲ့သော နေရာသို့သွား၍ ငွေဒင်္ဂါးပြားကို ဒေါင်လိုက်ထောင်ထားရသည်။ ငွေဒင်္ဂါးသည် လဲကျပါက လိပ်ပြာပြန်လာပြီဟု မှတ်ယူကြသည်။ အချို့ဒေသများမှာလည်း အဆိုပါနေရာသို့သွား၍ ကြက်ဥကို ထောင်ထားရသည်။ ကြက်ဥသည် မတ်မတ်အနေအထားအတိုင်းရှိပါမူ လိပ်ပြာပြန်လာပြီဟု မှတ်ယူလျက် ကြက်ဥလဲကျနေပါက လိပ်ပြာပြန်မလာသေးဟူ၍ ယူဆမည်သာဖြစ်ပေသည်။

ဤသည်တွင်ပိုးကရင်တို့၏ ရိုးရာဓလေ့မှ လိပ်ပြာပျံလွင့်သည်ဟု မိမိတို့ ယုံကြည် ယူဆထားသောသူအား မိမိနှင့်လိပ်ပြာအတူ ပြန်လာနေထိုင်ရန် လိပ်ပြာခေါ် ပေးခြင်း ဓလေ့တရပ်ပင်ဖြစ်သည်။

ဝါခေါင်လလက်ချည်ခြင်း

နှစ်စဉ် ဝါခေါင်လရောက်တိုင်း ပိုးကရင်တို့သည် ရွာလုံးကျွတ် လင်ကြီးချည်ခြင်း သို့မဟုတ် ရွာလုံးကျွတ်လိပ်ပြာခေါ်ခြင်းကို ပြုလုပ်ကြ၏။ တစ်ရွာလုံးစုပေါင်း လုပ်ဆောင်ခြင်းကား မဟုတ်ပေ။ နေ့ကောင်းကို ရွေးချယ်၍ မိမိနှစ်သက်ရာနေ့၌ မိမိအိမ်တွင် မိသားစုတစ်စုလုံး စုပေါင်းလုပ်ဆောင်ကြခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ပိုးကရင်တို့သည် ဝါခေါင်လတွင် မြေဖုတ်ဘီလူး၊ သရဲတစ္ဆေများသည် လူနှင့် ပူးကပ်စားသောက်တတ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ဝါခေါင်လတွင် အခြားလများထက် ထမင်းပို စားနိုင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထို သို့ကပ်စားခြင်းကို ခံရသဖြင့် မိမိတို့၏ သားသမီးများ၏ လိပ်ပြာသည် အဝေး သို့တိမ်းရှောင်ပျံလွင့် ထွက်ပြေးသွားလျှင် သားသမီးများသည် ဖျားနာတတ် သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

ထို့ကြောင့်ပင် ထွက်သွားပြီး ထွက်သွားဆဲ ထွက်သွားလတ္တံ့သော လိပ်ပြာများ မိမိတို့သားသမီးများနှင့် မကင်းမကွာ ရလေအောင် ပိုးကရင်တို့က ဝါခေါင်လ လက်ချည်ခြင်း ဓလေ့တစ်ရပ်ကို လုပ်ဆောင်ကြရသည်။ ဤသို့လိပ်ပြာကို ခေါ်ပေးသဖြင့် လိပ်ပြာပျံလွင့်ခြင်းမရှိပါက သားသမီးတို့အပေါ် အနာ ရောဂါများ မစွဲကပ် မကျရောက်နိုင်တော့ပဲ ကျန်းကျန်းမာမာရှိကြမည်ဟု အကြွင်းမဲ့လက် ခံယုံကြည် ထားကြလေသည်။

ဝါခေါင်လသည် မိုးများသောလဖြစ်၍ အညစ်အကြေးပေါများခြင်း၊ ခြင်ပေါခြင်း စသော အကြောင်းများကြောင့် ရောဂါဘယ ထူပြောသောလဖြစ်ပေရာ ခေတ်

ကရင်

အမြင်ဖြင့် ကြည့်မည်ဆိုပါလျှင် ပိုးကရင်တို့သည် သားသမီးတို့အား ကျန်းမာရေးကို ဂရုစိုက်ကြရန် ပညာပေးခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ မိုးအေးသော လဖြစ်သဖြင့် နှာစေး ချောင်းဆိုး ဖျားနာတတ်သောလဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရောဂါဘယ အလွယ်တကူ မစွဲကပ်နိုင်ရန် သတိပီရိယဖြင့် နေထိုင်စားသောက်ရန် တပ်လှန်နှိုးဆော်သောအားဖြင့် ဝါခေါင်လ လက်ချည်ခြင်းကို လုပ်ဆောင်ခြင်းပင်ဖြစ်ပေသည်။

ထိုကြောင့် ဝါခေါင်လလက်ချည်ခြင်း သို့မဟုတ် ဝါခေါင်လ လိပ်ပြာခေါ်ခြင်း ဓလေ့သည် ပိုးကရင်တို့၏ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း ဓလေ့တစ်ရပ်ပင်ဖြစ်သည်။ “တူဝေ” အနွယ်ဝင် ပိုးကရင်တို့၏ လက်ထပ်ထိမ်း မြားခြင်းဓလေ့နှင့် အတော်အတန်ကွာခြားခြင်းရှိကြောင်း သတိပြုသင့်ပေသည်။

သားသမီးချင်း မေတ္တာမျှကြပြီဆိုလျှင် သားရှင်ဖြစ်သူမိဘက သမီးရှင်မိဘထံသို့ သွားရောက်စေ့စပ် တောင်းရမ်းပေးလေ့ရှိသည်။ တောင်းရမ်းပေးပြီးနောက် နှစ်ဦးနှစ်ဘက် သဘောတူညီပြီဖြစ်သော် လည်း လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းကိစ္စကို ချက်ချင်းဆောင်ရွက်ပေးလေ့မရှိချေ။ ခုချစ်၊ ခုညား၊ ခုကွာသော ဓလေ့ကိုကရင်လူမျိုးများမနှစ်သက်ကြချေ။ ထိုကြောင့်ဖခင်ကတောင်းရမ်းပေးပြီးသည့် တိုင်အောင်အိမ် ထောင်ရှင်လောင်းနှစ်ဦးတို့သည် အတူတကွနီးစပ်ခွင့် မရကြသေးပေ။ နှစ်ဦးနှစ်ဘက် သောမိဘတို့က သမက်လောင်း၊ ချွေးမလောင်းကို အနေအထိုင်သင့်မသင့် အပြောအဆို လိမ်မာရေးခြားရှိမရှိ၊ အသွားအလာတော်မတော်၊ သစ္စာရှိမရှိ စသည်ဖြင့် အကဲခတ်ကြသေး၏။

သားရှင်နှင့်သမီးရှင် နှစ်ဦးနှစ်ဘက်စလုံး သုံးနှစ်တိုင်တိုင် လေ့လာအကဲခတ်ပြီး သဘောကျမှသာလျှင် လက်ထပ်ထိမ်းမြား ပေးကြမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအခါမှပင် ချစ်သူနှစ်ဦးမှာ နီးစပ်ခွင့်ရရှိတော့သည်။ ဤကဲ့သို့အိမ်ထောင်ရှင်နှစ်ဦး၏ တစ်ဦးအပေါ်တစ်ဦး သစ္စာရှိမရှိကို မိဘတို့လေ့လာအကဲဖြတ်ပေးခြင်းဖြင့် အခုချစ်၊ အခုယူအခုစကားများ၊ အခုကွဲဟူသော မစစ်မှန်သည့်အိမ်ထောင်တည်ဆောက်

ရေးကို ကြိုတင်ပိတ်ပင်တားဆီးပေးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ တနည်းအားဖြင့် ဆိုရလျှင် သစ္စာနှင့်ရင်း၍ အသက်ထက်ဆုံး ရိုးမြေကျ ပေါင်းသင်းသွားကြမည့် ရာသက်ပန် အိမ်ထောင်ရေးကို မိမိတို့က ဝိုင်းဝန်းထူထောင်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ လက်ချည်ခြင်းခလေ့သည်လည်း ဒေသတစ်ခုနှင့်တစ်ခု တစ်ပုံစံ တည်း ပြုလုပ်ကြမည် မဟုတ်ပေ။ နေရာဒေသကိုလိုက်၍ အနည်းငယ်ကွဲပြား ခြားနားခြင်း ရှိကြသည်။

အိမ်ထောင်ရှင်လောင်းနှစ်ဦးသည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးချစ်ချစ်ခင်ခင် ကြည်ကြည် ဖြူဖြူ ရှိကြသည့်အပြင် နှစ်ဘက်သောမိဘတို့ကလည်း သဘောတူညီကြပြီဆို လျှင် နေ့ကောင်းရက်ကောင်းကို ရွေးကာ လက်ထပ်ထိမ်းမြားကြတော့၏။ လက် ထပ်ထိမ်းမြားသောနေ့တွင် သတို့သားဘက်မှအပေါင်းအဖော် လူပျိုအသင်း အ ဖွဲ့တို့နှင့် သတို့သမီးအိမ်သို့ သွားရောက်ကြရ၏။ သီချင်းဆိုသူဆို လက်ခုပ်တီး သူတီး၊ ပျော်စရာ ပျော်စရာကြီးပင် ဖြစ်၏။ မိမိတို့ကိုယ်ကိုလည်း ဆင်ပြောင်ကြီး ဟူ၍ တင်စားခေါ်ဝေါ်ကြ၏။

“ဆင်ပြောင်ကြီးလောက် အားကောင်းတဲ့ ငါတို့အဖွဲ့လာကြပါပြီ၊ ဝေးဝေးသာ လမ်းဖယ်ပေးကြပါ။ ဖယ်သာမပေးယင် မင်းတို့ရဲ့အဆောက်အအုံအသီးအပင် တွေအကုန်ဖျက်ဆီးပစ်မယ်၊ တို့ဆင်ပြောင်အဖွဲ့ဟာ သိပ်ကိုအားကောင်းတယ်။”

ဤသို့ဟစ်အော်ပြောဆိုယင်း အချို့ကလည်း လမ်းတွင်ရှိသမျှ အသီးအပင်များ ကိုတမင် နှုတ်ပစ်လိုက် ကြသည်။ လမ်းဘေးသစ်ပင်ဝါးပင် တို့ကိုလည်း ချိုးဖက် ဖျက်ဆီး ပစ်ကြသည်။ အော်သူအော်၊ ဟောက်သူဟောက်၊ သီချင်းဆိုသူဆိုနှင့် အလွန်ပျော်စရာကောင်းလှသည်။

သတို့သမီးအိမ်သို့ရောက်သော် သတို့သမီး၏ အခြေအရံမိန်းမပျိုအဖွဲ့နှင့် အိမ်ရှင် တို့ကလှေကားကို ပတ်ပတ်လည်ဝိုင်းထားကာ သတို့သားကို အိမ်ပေါ်သို့တက်

ကရင်

ခွင့်မပြုသေးပေ။ မိန်းမဖော်အဖွဲ့က အိမ်ပေါ်မှနေ၍ ဝါးဘိုး၏ အရင်းတပိုင်းကို ပစ်ချကာ သတို့သားအားပေါက်ဆိန်ဖြင့်ခွဲခိုင်းသည်။ သတို့သား၏ ခွန်အားစွမ်းရည်ကို စမ်းခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

သစ်သားတစ်တုံးကို နှစ်ခြမ်းကွဲအောင် ခွဲနိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း အထဲတွင် ဟောင်းလောင်းပေါက် လည်းဖြစ်၊ အဆစ်လည်းပါ၊ အရင်းပိုင်းလည်းဖြစ်သော ဝါးဘိုးကို တချက်တည်းနှင့် နှစ်ခြမ်းကွဲအောင် ခွဲရသော အလုပ်သည် မလွယ်လှပေ။ ပရိသတ်ကလည်း ဝိုင်းဝိုင်းလည်အောင် လာရောက်ကြည့်ရှုသဖြင့် အချို့သော သတို့သား တို့မှာ ခြေမ ကိုင်မိလက်မကိုင်မိ ဘာလုပ်ရမှန်းမသိ ဖြစ်တတ်သည်။ ထိုအခါတွင် ပရိသတ်နှင့်တကွ သတို့သမီး၏ အခြေအရံအဖွဲ့တို့မှာ တရုံးရုံး တဝါးဝါးနှင့် ရယ်မောကြသည်မှာ ပျော်စရာကောင်းလှ၏။

အချို့ကလည်း ဝါးဘိုးတစ်ပိုင်းကို ဆီဖြင့် လိမ်းကျံ၍ အဖျားပိုင်းကို သတို့သားအားရအောင်ဆွဲစေ သည်။ ဝါးဘိုးကိုဆွဲ၍ မရမချင်း ဝါးဘိုးအရင်းပိုင်းကို ပေါက်၍ မကွဲမချင်း အိမ်ပေါ်သို့ သတို့သားအား တက်ခွင့်မပေးချေ။

သတို့သားအိမ်ပေါ်သို့တက်သော် သတို့သမီးက ကင်ပွန်း၊ နနွင်းရည်တို့ဖြင့် စီရင်ထားသော ရေစင်ဖြင့် သတို့သားကို တကိုယ်လုံး စိုရွှဲသွားအောင် လောင်းချယင်း နှုတ်မှလည်း “ကောင်းသောလာခြင်း ဖြစ်ပါစေ” ဟူ၍ ဆုတောင်းပြောဆိုရသည်။ ထို့နောက် မိမိကိုယ်တိုင် ရက်လုပ်ထားသော လုံချည် (ပုဆိုး) နှင့် အင်္ကျီကို သတို့သားအား အဝတ်လဲပေးပြီး အိမ်ခန်းထဲသို့ ခေါ်ဆောင်သွားလေသည်။

သတို့သမီးနှင့် သတို့သားဘက်မှ မိဘနှင့် လူကြီးများက သတို့သမီးနှင့် သတို့သားတို့အား လက်ချည်ပေးရလေသည်။ ဤအကြိမ်လက်ချည်ခြင်းသည် လိပ်ပြာပျံလွင့်၍ လိပ်ပြာပြန်ခေါ်သော လက်ချည်ခြင်း မျိုးမဟုတ်တော့ပေ။ ချည်မျှင်တို့ဖြင့် ဇနီးမောင်နှံလောင်းတို့၏ လက်ကို ရစ်ပတ်ကာ လက်ထပ်ထိမ်းမြားပေးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ လက်ကြီးချည်ပြီးသော် သတို့သမီးနှင့် သတို့သားတို့သည် အတူတကွ ထမင်းစား ကြရပြန်သည်။ နှစ်ဦးနှစ်ဘက်မှ ဆွေမျိုးသားချင်းနှင့်တကွ သတို့သမီး သတို့သား၏ အခြေအရံ တို့ကလည်း ပြောင်သူပြောင် လှောင်သူ လှောင်၊ ကောင်းချီးပေးသူပေးနှင့်ပျော်စရာကောင်းလှသည်။ သတို့သမီးသတို့ သားနှစ်ဦးမှာလည်း ယောင်ချာချာနှင့် ဘာလုပ်ရမှန်းမသိ ရယ်ဖွယ်ရာလည်း ကောင်း၊ ပျော်စရာလည်းကောင်းဖြစ်တော့၏။ ထမင်းစားပြီးသော် သတို့သမီးနှင့် သတို့သားတို့သည် အကြင်လင်မယားဘဝသို့ ရောက်သွားကြတော့သည်။ သတို့သား၏အခြေအရံ လူပျိုကာလသား (ဆင်ပြောင်) တစ်စုတို့က သတို့သမီး အိမ်သို့လာရာ လမ်း၌အောက်ပါသီချင်းဖြင့်ဟစ်ကြွေးသီဆို၍ လာကြလေသည်။

- ၁။ ယဂိုဖေါင်းခွါလေအော့နောင်းဂါ၊ အော့လဂါထိုင်ကဲနောင်းဝါ-လာလာဝေ။
(ငဲ့မိတ်ဆွေ တစ်ယောက်မှမရှိတော့ပါ။ ရှိတဲ့တစ်ယောက်ကလဲ သတို့ သမီးရဲ့လင်ဖြစ်သွားရပြီ - လာလာဝေ)
- ၂။ ယဂိုဖေါင်းခွါထိုင်ကဲနောင်းဝါ၊ ယအောလဂါလေမောက်ယသာ - လာလာဝေ။
(ငဲ့မိတ်ဆွေကလည်း သတို့သမီးရဲ့ လင်ဖြစ်သွားလို့ ငါတစ်ယောက်ထဲ ဘယ်ပျော်နိုင်ပါတော့မလဲ - လာလာဝေ)
- ၃။ ယမူးမာဒွန်ထူးချိုခွန်၊ ဖီးအော်လား ယသိုက်နောင်းကွန် - လာလာဝေ။
(ငှက်တော်လို သာယာသောစကားကို ငါပြောပုံမယ်၊ ငဲ့ကိုအရက် တပုလင်း လောက် ပေးသောက်ပါ။ လာလာဝေ။)
- ၄။ ယမူးမာဒွန်ထူးချိုခွေ၊ ဖီးအော်လားယသိုက်နောင်းထွေ - လာလာဝေ။
(အမြီးနှစ်ခွ ငှက်တော်လို သာယာသောစကားကို ငါပြောပုံမယ်၊ ငဲ့ကို အရက်တပန်းကန်လောက် ထည့်တိုက်ကြပါ - လာလာဝေ။)
- ၅။ ယဂယ်ကိုယဂိုဖေါင်းခွါ၊ ဘားအောကစ်ထောက်နောင်းဝါ - လာလာဝေ
(ငဲ့မိတ်ဆွေကို ငါခေါ်လာခဲ့ပေမယ့် သတို့သမီးရဲ့ လင်အဖြစ်ထားခဲ့ရပါပြီ - လာလာဝေ။)
- ၆။ အောင်းယာဂေါက်ထီထုံးဖွန်ကောက်၊ နီးလန်အော့ယ ထိုင်လေမောက် - လာလာဝေ။

ကရင်

(ချောမွေ့တဲ့ဝါးဘိုးပိုင်းကို ဆွဲယူလို့မရတဲ့အတွက်၊ ငါမပြန်နိုင်တော့ပြီ -
လာလာဝေ။)

၇။ အောင်းယာဂေါက်ထီထုံးလခေါ်၊ နီးလန်အော့ယဘားထိုင်ပလော် -
လာလာဝေ။

(ချောမွေ့တဲ့ဝါးဘိုးပိုင်းကို ဆွဲယူလို့မရတော့တဲ့အတွက်ငါလက်မဲ့
ပြန်ရပါတော့မယ် - လာလာဝေ)

၈။ ယဂိုဖေါင်းမူးအဂေါင်ဃီ၊ ဒါးဘားသာအမေးနောင်းထီး - လာလာဝေ။

(ချောမောလှပတဲ့ ငှဲမိတ်ဆွေရုံမိန်းမကို မျက်နှာလေးတချက်လောက်
မြင်စမ်းချင်ပါတယ် လာလာဝေ)

၉။ ယဂိုဖေါင်းမူးကဲပဝေ၊ လေဒါးဘားယထိုင် မောက်အော့ - လာလာဝေ။

(သတို့သမီးက ငါတို့မိတ်ဆွေဖြစ်နေပါပြီ၊ သူ့ကိုမတွေ့ရယင် မပြန်နိုင်ပါဘူး-
လာလာဝေ)

၁၀။ မိသေမီအိုင်အောင်းအွီးအော့၊ မူးအော်ဘားသာသိုက်နောင်းထွေ -
လာလာဝေ။

(ခေါပျဉ်၊ ကောက်ညှင်း မစားချင်ပါဘူး၊ အရက်တပန်းကန်လောက်ယောက်
ချင်ပါတယ် - လာလာဝေ။)

၁၁။ အခါဘားယမူးထိုင်လော့၊ ဖီးအော်လားယသိုက်ဘလယ်ဘလယ်အော် -
လာလာဝေ။

(ပြန်ချိန်တန်လို့ ငါပြန်ပါတော့မည်၊ မပြန်ခင်အရက်ကို ဝအောင်ပေးသောက်
ကြပါအုံး - လာလာဝေ)

၁၂။ ယအော်ဘားသိုက်ဘလယ်ဘလယ်အော်၊ ထောင်းဖူးဒါးဝေအေးဂီဝေါ် -
လာလာဝေ။

(အရက်ကိုတဝသောက်ခဲ့ရပါပြီ၊ သားကောင်းရတနာ မွေးဖွားပါစေ - လာ
လာဝေ)

“လာလာဝေ” သည် “ဟော့လာမောင်ရိုဝါး” ဟူ၍အဆုံး သတ်သီဆိုသကဲ့
သို့ ဖြစ်သည်။

ကရင်လူမျိုးနှင့်ဘာသာရေး

ရှေးအချိန်ကာလက ကရင်လူမျိုးတို့သည် သဘာဝဓမ္မကို ကိုးကွယ်ခြင်းနှင့် နတ်အမျိုးမျိုးတို့ကို ကိုးကွယ်ခြင်း၊ ပူဇော်ပသခြင်း အလေ့အထရှိကြသည်။ နတ်များသည် လူတို့၏မျက်မှောက်ဘဝတွင် ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးများကို ပေးစွမ်းနိုင်သည် ဟုအယူရှိကြသည်။

အတ္တဟူသော ဝိညာဉ်၊ အသက်၊ လိပ်ပြာ စသောအိန္ဒြိယ အဘိဓမ္မာဆရာတို့ လက်ခံသော (အတ္တမာန်) တည်မြဲသောအင်အားစု ရှိသည်ဟူသော အဆိုဝါဒ (သီဝရီ) နှင့် ဆင်တူသော အတ္တ၊ လိပ်ပြာကောင် ယုံကြည်ချက်များ ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ကွယ်လွန်ပြီးသော မိဘတို့၏ ဝိညာဉ်ကိုပသခြင်း၊ ကန်တော့ခြင်းကို “ရိုးရာပူဇော်ပွဲ” (နတ်စား) ဟုခေါ်ဆိုပေသည်။

ကရင်လူမျိုးတွင် ရိုးရာနတ်အမျိုးမျိုးရှိသည်။ တူဝေရိုးရာ ပန်းနတ်ရိုးရာ၊ ဘိုးဘိုးကြီးနတ်ရိုးရာ၊ လိပ်ပြာခေါ်ရိုးရာ စသည်ဖြင့်ရှိကြ၏။ ဘာသာအယူဝါဒအမျိုးမျိုးကိုလည်း ကိုးကွယ်ကြသည်။ ရှေးအချိန်က ကရင်လူမျိုးတို့၏ လူမှုရေးနိမ့်ကျခဲ့သဖြင့်လည်းကောင်း၊ သဘာဝအင်အားစုများ၏ ဖိစီးမှုအောက်မှ မလွတ်မြောက်နိုင်သေးသဖြင့် ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်တတ်သော စိတ်ရှိခဲ့ကြသဖြင့် လည်းကောင်း အားကိုးအားထားကိုရှာဖွေလိုကြသည်။ ရိုးသားသူများဖြစ်ကြသည့်

ကရင်

အတိုင်း အပြောကောင်းလျှင် အလွယ်တကူယုံကြည်တတ်သဖြင့် ဘာသာအယူဝါဒအမျိုးမျိုး ရှိလာခဲ့ကြသည်။

ထို့ကြောင့်ပင် အနောက်နိုင်ငံသား သမိုင်းသုတေသီတစ်ဦးဖြစ်သူ အိပ်ချ်၊ အန်၊ စီ၊ စတီဗင်ဆင် (H.N C Stevenson) ရေးသားသော မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပေါ်ဒေသနေသူများ (The Hill People of Burma) ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ကရင်လူမျိုးများသည် ဘာသာစုံကိုးကွယ်သည့် အယူဝါဒဘက်သို့ ယိမ်းယိုင်လိုက်ပါလျက်ရှိသည်ဟု ဆိုထားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ဘာသာအယူဝါဒအမျိုးမျိုးကို ကရင်လူမျိုးတို့ကိုးကွယ်ကြသည်ဖြစ်ရာ ထင်ရှားသောဘာသာအယူဝါဒများမှာ တလားကူရသေ့ဗုဒ္ဓဘာသာ (တလားခုန်း) အယူဝါဒနှင့် မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ် (ဖိုးဝယ်ကိုး) ဘာသာအယူဝါဒအသီးသီး ဖြစ်ကြပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာ။ ။ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူဝါဒကို မည်သည့်အခါကစတင်၍ လက်ခံကိုးကွယ်လာကြသည်ကို တိတိကျကျ မပြောနိုင်သေးသော်လည်း သုဝဏ္ဏဘူမိသထုံပြည် ကောင်းစားစဉ်ကပင် ကရင်လူမျိုးတို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူဝါဒကို မွန်တို့နည်းတူ သက်ဝင်ယုံကြည်ခဲ့ကြပြီး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေလိမ့်မည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သထုံခေတ်တွင် မွန်တို့နှင့် ခေတ်ပြိုင်ရေးသားခဲ့သော ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ရှေးဟောင်းပေမူများ၊ သီဆိုလာကြသော ပါးစပ်ရာဇဝင်၊ ရှေးလင်္ကာ အထောက်အထားများ ရှိခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

သထုံပျက်စီးသည့်နှစ်မှာ သက္ကရာဇ် ၄၁၉ ခုနှစ် (အေဒီ ၁၀၅၇) ဖြစ်၍ ယင်းသက္ကရာဇ်များကို ကြည့်ရှုထောက်ထားမည်ဆိုလျှင် နှစ်ပေါင်း ကိုးရာကျော်ကာလကပင် ကရင်လူမျိုးအချို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည်နေကြပြီးဖြစ်သည်။ သထုံပျက်သောနှစ်တွင်ပင် ကရင်အမတ် “မောင်ဒုံး” က တပည့်လက်သား၊ သားမယားတို့နှင့်အတူ “ထောင်ဝမြို့” ယိုးဒယားနယ်စပ်သို့

ထွက်ပြေးခဲ့ကြောင်း၊ ကရင်ဘာသာဖြင့် “မောင်ခုံး” ကိုယ်တိုင် ရေးသားပြန်ဆို ထားပြီးဖြစ်သော ပိဋကတ်စာပေ (ပေထုပ်) များကို လူပေါင်းလေးဆယ်ဖြင့် ထမ်းစေခဲ့ကြောင်း၊ ၎င်းတို့ယူဆောင်လာသော ပိဋကတ် ကျမ်းစာများကို ကရင်ဘာသာဖြင့် အဆက်ဆက်သင်အံလာခဲ့ကြောင်း၊ ရှေးကဗျာလင်္ကာအရ တွေ့ရှိရပါသည်။

ထိုပြင် သက္ကရာဇ် ၁၀၁၀ ခုနှစ် (အေဒီ ၁၇၄၉) ဒုတိယ အင်းဝခေတ် ကုန်ဆုံးခါနီး ချိန်တွင် ဦးနန္ဒမာလာဘွဲ့အမည်ရှိ “ဖူတာမိုက်” ဘုန်းတော်ကြီးသည် ပိုးကရင်များအနက် ဗုဒ္ဓသာသနာကို ဖြန့်ချိပြုစုသူအဖြစ် ထင်ရှားကျော်စောသော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဖြစ်သည်။ အင်းဝမြို့သို့ သွားရောက်ခဲ့၍ ပိဋကတ်တော်များကို သင်ကြားပေါက်မြောက်ခဲ့ပြီး အင်းဝရှိ သာသနာပိုင်ထံမှ ဘွဲ့တံဆိပ်များကို ရရှိခဲ့သည်။

အင်းဝမှ အပြန်တွင် ကော့ကရိတ်ခရိုင် ဟောင်သရောချောင်း (ဇေယျချောင်း) နှင့်ဂျိုင်းမြစ်ဆုံရာ ဂျိုင်းရွာတွင် ကျောင်းဆောက်သီးတင်းသုံး၍ ဖါးအံနှင့် ကော့ကရိတ်ခရိုင်များရှိ ကရင်လူမျိုးတို့အား ဗုဒ္ဓဘာသာအယူဝါဒများကို ဟောကြား သွန်သင်ပေးခဲ့သည်။ “ဖူတာမိုက်” သည် ကရင်ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအနက် ပထမဆုံး ရဟန်းဘောင်ဝင်ခဲ့သူဟု အဆိုရှိသည်။

“ဖူတာမိုက်” နှင့်ပတ်သက်သော အဆိုပြုချက်သည် နှစ်ပေါင်း နှစ်ရာကျော် ကာလကိုသာ ဖော်ပြနေသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ မြေပြန့်ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသော ကရင်လူမျိုးများသည် ဗုဒ္ဓဘာသာအယူဝါဒနှင့် ရတနာသုံးပါးပူဇော် ဆည်းကပ်ခြင်းကို လက်ခံကြပြီးဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ သံလွင်မြစ်ဝှမ်း၊ မုတ္တမပင်လယ် ကွေ့နှင့် ဇရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသော မွန်လူမျိုးများသည် အေဒီလေးရာစုခန့်ကပင် ဗုဒ္ဓဘာသာအယူဝါဒကို လက်ခံကိုးကွယ်လာကြသူများဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းဒေသများတွင် မွန်လူမျိုးများနှင့်

ကရင်

ရောယှက်နေထိုင်လာခဲ့ကြသော ကရင်လူမျိုးတို့သည်လည်း မွန်နည်းတူ ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူဝါဒကို လက်ခံကိုးကွယ်ကြမည်မှာ ဧကန်မူ၍ ဖြစ်ချေမည်။

ယေဘုယျအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ အောက်ပိုင်းဒေသတွင် နေထိုင်လာခဲ့ကြသည် ဗုဒ္ဓဘာသာအယူဝါဒကို လက်ခံကိုးကွယ်လာခဲ့ကြသည်မှာ အေဒီဆယ်ရာစု ပတ်ဝန်းကျင်ခန့်ကပင် ရှိနေပြီဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

ခရစ်ယာန်ဘာသာ ။ ။ တိုင်းရင်းသားကရင်လူမျိုးများအနက် ပထမဆုံး ခရစ်ယာန်ဘာသာသို့ ကူးပြောင်းခဲ့သူမှာ စကောကရင်လူမျိုး ဦးသာဖြူပင် ဖြစ်သည်။ အမေရိကန်နှစ်ခြင်း သာသနာပြုအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင် ဒေါက်တာဂျပ်ဒ်ဆင် (Dr. Judson) ၏ တပည့်ဖြစ်ပြီး ဦးသာဖြူသည် ၁၈၂၈ ခုနှစ်၊ မေလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာခံယူ၍ နှစ်ခြင်းခရစ်ယာန် ဘာသာဝင် (Baptist) ဖြစ်လာခဲ့သည်။

ဦးသာဖြူသည် ထားဝယ်၊ မော်လမြိုင်၊ ရန်ကုန်နှင့် ရခိုင်တိုင်း သံတွဲနယ်များသို့ သွားရောက်၍ ခရစ်ယာန်ဘာသာအယူဝါဒများကို ဟောပြောသာသနာပြုယင်း ၁၈၄၀ ပြည့်နှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ ဦးသာဖြူသည်နှစ်ခြင်းသာသနာဝင်တို့၏ လက်တင်မင်္ဂလာပေး၍ ရဟန်းခံယူခြင်း မပြုလုပ်ခဲ့ရပဲ ကွယ်လွန်သွားလေသည်။ အမေရိကန်နှစ်ခြင်းသာသနာပြုတို့သည် ခရစ်ယာန်သာသနာပြုရာတွင် ခရစ်ယာန်သမ္မာကျမ်းစာကို ကရင်ဘာသာအားဖြင့် ဘာသာပြန်ရေးသားရန် စကောကရင်စာနှင့် ပိုးကရင်စာပေများကို မြန်မာအက္ခရာကိုမှီး၍ တည်ထွင်ခဲ့သည်။

စကောကရင် စာပေဖြင့် ဓမ္မသစ်ကျမ်းမှ ရှင်မသေ ခရစ်ဝင်ကျမ်းတစ်စောင်ကို ၁၈၃၇ ခုနှစ်တွင် ဘာသာပြန်ဆို ပြီးစီးခဲ့သည်။ ၁၈၄၃ ခုနှစ်တွင် ဓမ္မသစ်ကျမ်းတစ်စောင်လုံးကို အပြီးဘာသာပြန်ဆိုခဲ့သည်။ ဆက်လက်၍ ဓမ္မဟောင်းကျမ်းကို ၁၈၅၃

ခုနှစ်တွင် ဘာသာပြန်ပြီးဆုံးခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ၁၉၅၃ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၁ ရက်မှ ၂၃ ရက်နေ့များတွင် သမ္မာကျမ်းစာ နှစ်တစ်ရာပြည့် အထိမ်းအမှတ်ကို ထားဝယ်မြို့၌ ကရင်နှစ်ခြင်း ကွန်ဗင်းရှင်း (Karen Baptist Convention) ကိုသိုက်မြိုက်စွာကျင်းပခဲ့လေသည်။

၁၈၄၃ ခုနှစ်၊ ဇန္နဝါရီလတွင် ပုသိမ်ခရိုင်မှ ဆရာမြတ်ကျော်နှင့် ထေ့ဖိုးတို့သည် ကရင်လူမျိုးများအနက် ပထမဦးဆုံးအကြိမ် နှစ်ခြင်းသာသနာ လက်တင်မင်္ဂလာ ပေး၍ ရဟန်းခံပေးခြင်းကို ခံယူခဲ့ကြသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦး၏ စွမ်းဆောင်ချက်ကြောင့် နှစ်နှစ်အတွင်း ကရင်လူမျိုးပေါင်း နှစ်ထောင်ကျော်နှစ်ခြင်း မင်္ဂလာခံယူ၍ ခရစ်ယာန်သာသနာဝင်ခဲ့ကြသည်။

၁၈၇၇ ခုနှစ်၊ ဇန္နဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ဖူစံဖော်သည် ပိုးကရင်အမျိုးသားများ အနက် ပထမဈေးဦးစွာ ခရစ်ယာန်ဘာသာသို့ ကူးပြောင်းခဲ့၍ နှစ်ခြင်းမင်္ဂလာ ခံယူခဲ့သည်။ များမကြာမီ ဒုံးရင်းနယ်တွင် ခရစ်ယာန်နှစ်ခြင်း ဘုရားရှိခိုးကျောင်း တစ်ဆောင်ကို တည်ထောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ဆရာခုံလွတ်သည် ဒုံးရင်းနယ် ဘုရားရှိခိုး ကျောင်းတွင် အသင်းအုပ်ဆရာကြီးဖြစ်ပြီး ပိုးကရင်အမျိုးသားများအနက် ပထမဦးဆုံး လက်တင်မင်္ဂလာရဟန်း ခံယူ၍ ရဟန်းဘောင်ဝင်ခဲ့သည်။

ခရစ်ယာန် သမ္မာကျမ်းစာ (Bible) ကို ပိုးကရင်ဘာသာစကားသို့ ပြန်ဆိုရန် ဒေါက်တာမေဆင်၊ ဒေါက် တာဂျိုနာသန်ဝိတ်၊ သာသနာပြုဆရာအီး၊ ဘူးလတ် (Rev. E. Bullard) နှင့် ဒေါက်တာအယ်လ်ဘရေတန်တို့ စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ ကြသည်။ ဒေါက်တာအယ်လ်ဘရေတန်ကပင် ၁၈၇၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် သမ္မာကျမ်းစာကို ပိုးကရင်ဘာသာစကားသို့ ပြန်ဆိုပြီးစီးသည်။ ရန်ကုန်မြို့ အမေရိကန် နှစ်ခြင်းသာသနာပြု ပုံနှိပ်တိုက်တွင် ပိုးကရင် သမ္မာကျမ်း စာအုပ်ကို ၁၈၈၃ ခုနှစ်တွင်ပုံနှိပ်ပြီးစီးသည်။

ကရင်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခရစ်ယာန် သာသနာပြုဂိုဏ်းပေါင်းစုံရှိ၏။ သို့သော် အမေရိကန် နှစ်ခြင်းသာသနာပြုအဖွဲ့သည် အရေးပါသော ဘာသာရေးအဖွဲ့ကြီးတစ်ဖွဲ့ဖြစ် သည်။ နှစ်ခြင်းခရစ်ယာန်ဂိုဏ်းတွင် ကရင်လူမျိုးဂိုဏ်းဝင်ပို၍ များပြားကြောင်း တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ခရစ်ယာန်ဘာသာသို့ ကူးပြောင်းသွားကြသော ကရင် လူမျိုးများသည် ရိုးရာပူဇော်ပွဲ (နတ်စား) နတ်များကို ပူဇော်ပသခြင်းများကို လုံးဝ မပြုလုပ်ကြတော့ချေ။

လဲကယ်ဘာသာ ။ ။ “ကျိုက်အရိယာ” ခေါ်အရိမေတ္တယျဘုရား လောင်းအား အဓိကထား၍ ကိုးကွယ်သောဘာသာဖြစ်သည်။ လဲကယ်ဘာ သာဂိုဏ်းကို နှစ်ခြားရွာ ပိုးကရင်လူမျိုး “ပူထီသောင်းထော်” နှင့် “ဖိမိုက် ကာလီ” တို့က ကောဇာ သတ္တရာဇ် ၁၂၂၂ (အေဒီ ၁၈၆၁ ခုနှစ်) တွင်တည် ထောင်သည်။ စနေနေ့ကို အထွတ်အမြတ်ထား၍ ဥပုသ်သီလစောင့်ကြ၏။ နေ့ကြီးရက်ကြီးပွဲတော် ကြီးများကိုလည်း စနေနေ့တွင်ပင် ကျင်းပပြုလုပ်သည်။ စနေနေ့တွင် အသက်သတ်ခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ပြီး သက်သတ်လွတ်စားကြရ သည်။

လဲကယ်ဘာသာ၌ သီးသန့်စာပေဟူ၍ရှိသည်။ မိမိတို့က “လိုက်ဆောင်စေ့” ကြက်ယက်စာပေဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။ ၎င်းတို့၏ စာရေးသောနည်းမှာ ဒူးဂဏန်းရေးနည်းပင် ဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။

“လိုက်ဆောင်စေ့” ဟုခေါ်သော လဲကယ်ဘာသာ သင်ပုန်းကြီးကို ဖားအံမြို့ နှစ်ခြားကျေးရွာနေ ဦးမောယိုင်ဆိုသူ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးက မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၀၇ ခုနှစ်၊ (အေဒီ ၁၈၄၆) တွင် ဖားအံမြို့နယ် ဇွဲကပင်တောင်ခြေရှိ အထက်ရေတံခွန် ဘုန်း တော်ကြီးကျောင်းတွင် သွားရောက်ပြုစုခဲ့သည်။ လဲကယ်ဘာသာဝင်တို့၏ ကျမ်းဦးအစ “ပါရာကိရိန်” ကျမ်းကို မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၂၂ (အေဒီ ၁၈၆၁) ခုနှစ်တွင် နှစ်ခြားကျေးရွာ၌ လဲကယ်ဘာသာဝင် ခေါင်းဆောင်သူ “ဖိမိုက်ကာလီ”

က လဲကယ်ဘာသာ “လိုက်ဆောင်စေ့” စာရေးနည်းပညာဖြင့် ပုရပိုက်ပေါ်တွင် ပထမဆုံးအကြိမ် စတင်ရေးသားပြုစုခဲ့သည်။

စနေနေ့ကို နေ့ထူးနေ့မြတ် ဥပုသ်တော်နေ့ဟု သတ်မှတ်ကာ ဥပုသ်သီလ ဆောက်တည်ရန်၊ ဘုရားဝတ်တက်ရန်၊ တရားနာရန် ဘုရားကျောင်းရှိ၏။ ယင်း ဘုရားကျောင်းကို ပိုးကရင်ဘာသာဖြင့် “ထမောက်” ဟုခေါ်ဆိုပါသည်။ “ထမောက်” ခေါ် ဘုရားကျောင်းအနီးတွင် စေတီတော်တစ်ဆူ တည်ထား၏။ ပိုးကရင်ဘာသာဖြင့် “ကလွန်ဂုန်းဂုတ်” ဟုခေါ်ပါသည်။

လဲကယ်ဘာသာဝင်တို့၏ စေတီတော်သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ စေတီတော် ကဲ့သို့ အုတ်များဖြင့် တည်ဆောက်ထားခြင်း မဟုတ်ပေ။ ဆယ်ပေပတ်လည် ဆယ်ပေအမြင့်ရှိသော အမိုးအကာမပါသည့် အဆောက်အဦး၏ အလယ်ဗဟို တွင် ဆယ့်ခုနစ်တောင်မြင့်သော သဖန်းသား တိုင်ထိပ်တွင် ထီးတော်တင်၍ စိုက်ထူထားသည်။ ယင်းစေတီတော်တွင် သစ်ကိုးမျိုးဖြင့် ပါဝင်တည်ဆောက် ထား၏။ ထိုသစ်ကိုးမျိုးမှာ ဇီးဖြူ၊ ဖန်ခါး၊ တောမီးကွက်၊ လက်ပံ၊ တောင်သလဲ၊ သင်္ကန်း၊ ကွမ်း၊ အနန်း၊ အနန်းဖိုတို့ဖြစ်သည်။

ဘုရားဒကာများ၊ သာသနာစောင့်ထိန်းသူ ပုဂ္ဂိုလ်များကို ဆရာတော်ဟုခေါ် သည်။ ဆရာတော်မှာ ဆံပင်ရှည်ထားကာ ဆံထုံးထုံး၍ ခေါင်းပေါင်းဖြူပေါင်းပြီး ကရင်ရိုးရာဝတ်စုံဖြစ်သော သင်တိုင်းရှည် ရင်ကွဲနှင့် တောင်ရှည်ပုဆိုး အနီစင်းကို ဝတ်ကြရသည်။

ဆရာတော်များသည် အကျင့်သိက္ခာကောင်းမွန်ခြင်း၊ စာပေကျမ်းဂန်တတ် ကျွမ်းခြင်း၊ သက်သတ်လွတ်စားခြင်း၊ ငါးပါးသီလနှင့် ပါရမီဆယ်ပါးကို စောင့်ထိန်း ရသူများဖြစ်သည်။ ဘုရားဝတ်တက်ခြင်း၊ တရားဟောခြင်း၊ သီလပေးခြင်းများ နှင့် သာရေး၊ နာရေးများတွင် ဦးစီးခေါင်းဆောင်ကြရသည်။

ကရင်

လဲကယ်ဘာသာဝင်များသည် ရုပ်တု၊ ရုပ်ပွား၊ စွယ်တော်နှင့် ပုထိုးတို့ကို ကိုးကွယ်ရှိခိုးခြင်း မပြုချေ။ သာမဏေ၊ ရဟန်း၊ ဘုန်းကြီး၊ မယ်သီလရင်ဟူ၍ မရှိပဲ လဲကယ်စာပေဖြင့် ရေးသားထားသော လဲကယ်ကျမ်းစာများကို ကိုးကွယ်ကြသည်။ ကျမ်းပေါင်း ၂၆ ကျမ်းရှိသည်။

စနေနေ့တွင်စောင့်ထိန်းရသော သီလငါးပါး

- ၁။ အလုပ်မလုပ်ရခြင်း
- ၂။ သည်းခံခြင်း
- ၃။ စကားအဖျင်းမပြောရခြင်း
- ၄။ အပျော်အပါးလိုက်စားခြင်း၊ ကစားခုန်စားခြင်း၊ လောင်းကစားခြင်းများကို မပြုလုပ်ရခြင်း
- ၅။ သူ့အသက်သတ်ခြင်း၊ သူတစ်ပါးအားထိခိုက်နာကျင်အောင်မပြုရခြင်း။

ဝါရမီဆယ်ပါး

- ၁။ မူးယစ်တတ်သောအစားအသောက်များကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။
- ၂။ သူတစ်ပါးပစ္စည်းမခိုးရခြင်း
- ၃။ သူတစ်ပါးအကြောင်းမကောင်းပြောခြင်း၊ ကုန်းချောခြင်းတို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။
- ၄။ ရုန်းရင်းကြမ်းတမ်းသော စကားကိုမပြောဆိုရခြင်း
- ၅။ သူတစ်ပါးအပေါ်မုန်းတီးစိတ်၊ ငြူစူစိတ်မွှေးခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း
- ၆။ သူတစ်ပါး၏သားမယားကိုမပြစ်မှားခြင်း
- ၇။ သူ့အသက်ကို မသတ်ခြင်း
- ၈။ လောင်းတမ်းကစားခြင်းကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း
- ၉။ သေစေတတ်သော လက်နက်အရာဝတ္ထုများကို မပြုလုပ်ရခြင်း၊ မကိုင်တွယ်ရခြင်း

၁၀။ ဆရာသမား၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို မပြတ်အောက်မေ့ရခြင်း၊

လဲကယ်ဘာသာဝင်တို့သည် စနေနေ့တွင် အလှူဒါနများ ပြုလုပ်လေ့ရှိကြပါသည်။ သောကြာနေ့မှစ၍ ဖခင်မိုးအကာတွင်ရှိသော ကြယ်တာရာဂြိုဟ်နက္ခတ်များနှင့် အရိယာရှစ်ပါးဖြစ်သည့် “ဖူထောင်ရွှံ့” နှင့် “ဖီသီရွှံ့” တို့ကိုလည်း ပင့်ဖိတ်ရသည်။ ၎င်းပြင် “ဟအိန်” ဟုခေါ်သော သိကြားမင်း၊ “ဟပရိန်” ဟုခေါ်သော ဗြဟ္မာမင်းတို့ကိုလည်း ပင့်ဖိတ်ရသည်။

မိုးအကာရှိ နတ်များကို ပင့်ဖိတ်ပြီးနောက် မြေပေါ်ရှိ နတ်များကိုလည်း ပင့်ဖိတ်ရသည်။ နေရှင်နတ်၊ မြေရှင်နတ်၊ လေရှင်နတ်၊ မီးရှင်နတ်၊ ဥစ္စာစောင့်နတ်များနှင့် မိုက်လောက်၊ မိုက်ထယ်၊ မိုက်ဝန်း၊ မိုက်သုန်း၊ မိုက်တွဲ၊ မိုက်သလွန်၊ မိုက်ပြေ၊ မိုက်ကြိုက် စသောမြေရှင်များ၊ နတ်များ၊ မိဖူး၊ မိထိ၊ သုတ်ထရီ၊ သုတ်ထရာ (ဝသုန္ဓရာ) စသည်များကို ပွဲတော်တွင် အတူတကွစားသောက်ကြရန်နှင့် တရားတော်နာကြရန် ပင့်ဖိတ်ရသည်။ အလှူရေစက်ချပြီးသည့်အခါ သုတ်ထရီ၊ သုတ်ထရာ (ဝသုန္ဓရာ) ကိုသက်သေထား၍ အမျှအတန်းပေးဝေရသည်။ လဲကယ်ဘာသာဝင်များသည် မိရိုးဖလာရိုးရာပူဇော်ပွဲ (နတ်စား) ကို မပြုလုပ်ကြချေ။

တလာကူရသေ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်း (တလာခုန်း) ။ ။ ပိုးကရင်ဘာသာဖြင့် “တလာခုန်း” ဘာသာဟု ခေါ်ကြ၏။ “တလာကူ” မှာ မွန်စကားဖြစ်၍ “တရားနှင့်ပြည့်စုံသူ” ဟူ၍အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ ကရင်လူမျိုးတို့ကို တောစောင့်နတ်တောင်စောင့်နတ် အစရှိသောနတ်များကို ပူဇော်ပသသည့် ဓလေ့ထုံးစံမှ ပပျောက်စေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် တလာကူရသေ့ဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းကို တည်ထောင်သည် မည်သည့် အချိန်ကာလ ခုနှစ် သက္ကရာဇ်၌ တည်ထောင်ခဲ့သည်ကို တိတိကျကျ မသိရသော်လည်း ကရင်လူထုကြားသို့ ဗုဒ္ဓဘာသာအယူဝါဒ ရောက်ရှိချိန်ကစပြီး မရှေးမနှောင်းကာလများတွင် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ခန့်မှန်းရပါသည်။

ကရင်

မိမိတို့၏ဂိုဏ်းချုပ်ကို ကရင်ပြည်နယ် ကော့ကရိတ်ခရိုင် “ထီးမော်” ရွာ၌ တည်ထောင်ထား၏။ ဖားအံခရိုင်နှင့်ကော့ကရိတ်ခရိုင် အချို့သောကျေးရွာဒေသများတွင် ဂိုဏ်းခွဲများတွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ တလားကူဘာသာဝင်တို့သည် မိမိတို့ဘာသာသည် တရားတော်နှင့်ကိုယ်ကျင့်သိက္ခာကို အခြေခံ၍စောင့်ထိန်းရသော ဂိုဏ်းဖြစ်သည်ဟု ခံယူကြသည်။ ဆရာတော်ရသေ့ကျောင်းတော်သည် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော နေရာအဖြစ် တရိုတသေ ထားကြလေသည်။

“တလအေမို့” ခေါ် ကျောက်ပုံကိုတည်ခြင်း၊ စူဠာမုနိစေတီတည်ခြင်း၊ “တမို့” ခေါ် ဂြိုဟ်ခွင်များပြုလုပ်ခြင်း၊ ဘုရား၊ တရားသံဃာဟုဆိုအပ်သော ရတနာသုံးပါးကိုရည်မှန်း၍ ဘုရားသုံးဆူတည်ခြင်း၊ အန္တရာယ်ကင်း ဆုတောင်းပြည့် ဘုရားတည်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို ပြုလုပ်ကြသည်။

နတ်ကိုးကွယ်သော ကရင်များသည် တလားကူရသေ့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဘဝသို့ ကူးပြောင်းပြီးသည့်အခါ “တလအေမို့” ခေါ် ကျောက်ပုံတည်ရာတွင် “ငါသည် နတ်ကိုးကွယ်သောကရင်မဟုတ်တော့ပါ။ တလားကူရသေ့ ကရင်ဖြစ်သွားပြီ” ဟုပြော၍ အိမ်ရှိလူစေ့ ကျောက်တစ်လုံးကျလာရောက်ပုံ ထားကြရသည်။

ကျောက်များကိုပုံပြီးနောက် တာဝတိံသာ၌ရှိသော စူဠာမုနိစေတီကို ရည်စူး၍ တည်ထားသော စေတီကိုရှိခိုးရသည်။ ထိုနောက် နတ်ကိုးကွယ်သောဘဝက လွတ်ကင်းခဲ့ပြီဖြစ်၍ မကောင်းသော နတ်မိစ္ဆာများ မနှိပ်စက်နိုင်ရန် ဂြိုဟ်စီးဂြိုဟ်နင်းများမှလည်း လွတ်ကင်းသွားစေရန် နတ်ကြီးခြောက်ဆယ်လေး ပါးနှင့်တကွ “တမို့” ခေါ်ဂြိုဟ်ခွင်ဝင်များသို့ဝင်၍ရှိခိုးခြင်း၊ ဘုရားသုံးဆူရှိခိုးခြင်း၊ ဆုတောင်းပြည့်ဘုရားရှိခိုးခြင်း စသည်တို့ကို အစဉ်အလိုက်ရှိခိုးကြပြီးနောက် တလားကူရသေ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရောက်ရှိသွားသည်။

တလားကူဘာသာဝင် ယောက်ျားများသည် ဆံပင်မဖြတ်ရ၊ ရောင်ထုံးထားကာ ခေါင်းပေါင်းကိုပေါင်းရ ၏။ အင်္ကျီကွင်းပိတ်ကို မဝတ်ရပဲ ရင်ကွဲကိုသာဝတ်ရသည်။

လုံချည်အကွက်နှင့် ကျူထရ်ကွက်အဆင်များကို မဝတ်ရပဲ အစင်းများကိုသာ ဝတ်ရသည်။ အမျိုးသမီးများသည် ဘေးကွဲချုပ်ထဘီကိုမဝတ်ရ၊ ကွက်ဆက်ချုပ် ထဘီကိုသာ ဝတ်ရသည်။ အင်္ကျီကိုလည်း ကွင်းပိတ် ခေါင်းစွပ်သင်တိုင်းတို့များ ကိုသာ ဝတ်ဆင်ရသည်။ ရင်ကွဲ၊ ရင်စွေ၊ ရင်ဖုံးများမဝတ်ရချေ။ ယောက်ျားရေး၊ အမျိုးသမီးများပါ ကရင်ရိုးရာ ဝတ်စုံကိုသာ ဝတ်လေ့ရှိကြသည်။

အဖွဲ့ဝင်များသည် ကြက်၊ ဝက်၊ ဘဲများကို မမွေးရ၊ မူးယစ်စေတတ်သော အစား အစာများကို မစားမ သောက်ရ၊ လောင်းကစားခြင်းမပြုရ၊ တရားတော်ကိုသာ လက်ကိုင်ထားကြသောသူများဖြစ်သောကြောင့် သွေးထွက်သံယိုမှုကို ရွံ့မုန်းကြ သည်။ တရားတော်အားဖြင့်သာ မည်သည့်အရာကိုမဆို အောင်မြင်နိုင်ကြောင်း လက်ခံယုံကြည်ကြသည်။

မေတ္တာ ဗြဟ္မစိုရ်ဘာသာ (ဖိုးဝယ်ကိုး)။ ။ မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ် သာသနာ တော်ကို စတင်တည်ထောင်သောပုဂ္ဂိုလ်မှာ “ဘိုးပိုက်ဆံ” ဖြစ်သည်။ ဘိုးပိုက်ဆံ ကို ဗြဟ္မစိုရ်ဘာသာဝင် ကရင်များက “ဖူးဘူးပွယ်မူး” ဟုခေါ်ကြသည်။ စကော ကရင်ဘာသာဖြင့် မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ်ဘာသာကို ဖိုးဝယ်ကိုး သာသနာ (သားဦး သာသနာ) ဟူ၍ခေါ်ဆိုကြ၏။

ဘိုးပိုက်ဆံနေရာဆက်ခံသူ ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ဒေါက်တာဒါမေဖိုးမင်း (ဖူးကဆော ဝါးကစာ)၊ စောတွန်မဆင် ဒီဖိုးမင်း (ဖူးကစာထော့မဲ့ပါ)၊ စောဂျွန်ဆင်ဒီဖိုးမင်း (ဖူးတာမူးကစာ) တို့ဖြစ်ကြသည်။ ဖူးတာမူးကစာ မရှိနေကန် ဇနီးဖြစ်သူ ဖိုးတာ မူးကစာက သာသနာဦးစီးချုပ်နေရာကို ဆက်ခံသည်။

ဘိုးပိုက်ဆံသာသနာ ယုံကြည်ချက်သည် စင်စစ်အားဖြင့် ဗြဟ္မစိုရ် တရားလေး ပါးဖြစ်သော မေတ္တာ (ချစ်ခြင်း)၊ ကရုဏာ (သနားကြင်နာခြင်း)၊ ဥပေက္ခာ (လျစ် လျူရှုခြင်း)၊ မုဒိတာ (သူတစ်ပါးကောင်းကျိုးချမ်းသာရှိသည်ကို ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာရှိခြင်း) တို့ဖြစ်လေသည်။

ကရင်

မေတ္တာပြဟွစိုရိုဏ်းသည် ခရစ်ယာန်တရားတော် ဗုဒ္ဓတရားတော်များမှ ကောင်း နိုးရာရာအချက်အလက်များနှင့် ကရင်ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံများအပေါ် အခြေခံ၍ ပေါင်းစပ်ထားသော အယူဝါဒရိုဏ်းဖြစ်သည်။ မှော်ဘီအနီး ပြည်တော်စံပြကုန်း တွင် ဌာနချုပ်ထားရှိသည်။ သာသနာဘောင်သို့ သွတ်သွင်းရာတွင် ကတိသစ္စာ တော် (၇) ချက်ကို ခံယူရသည်။

ကတိသစ္စာတော် (၇) ချက်

- ၁။ အကျွန်ုပ်သည် အကျွန်ုပ်၏ အိမ်သူအိမ်သားများတို့၏အပေါ် ဖြောင့်မတ် တည်ကြည်သော သစ္စာရှိပါမည်။
- ၂။ အကျွန်ုပ်သည် အကျွန်ုပ်၏ အမျိုးသားများအားလုံးတို့၏အပေါ် ခိုင်မြဲသော သစ္စာရှိပါမည်။
- ၃။ အကျွန်ုပ်သည် အကျွန်ုပ်၏ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်ကြီးအပေါ် အသက် ထက်ဆုံး သစ္စာတော် ထိန်းသိမ်းပါမည်။
- ၄။ အကျွန်ုပ်သည် အကျွန်ုပ်၏ ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတော်အစိုးရအပေါ်အသက် ထက်ဆုံးသစ္စာတော် ထိန်းသိမ်းပါမည်။
- ၅။ အကျွန်ုပ်သည် အကျွန်ုပ်၏ ဦးစီးသာသနာချုပ်ကြီးအပေါ် အသက်ထက်ဆုံး သစ္စာတော်ထိန်းသိမ်းပါမည်။
- ၆။ အကျွန်ုပ်သည် အကျွန်ုပ်၏ ဂိုဏ်းချုပ်ကြီး ချမှတ်ပေးထားခဲ့သော မေတ္တာ လမ်းစဉ်နှင့် စည်းမျဉ်းဥပဒေများကို တသဝေမတိမ်း လိုက်နာဆောင်ရွက် သွားပါမည်။

၇။ အကျွန်ုပ်သည် ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲပြီး အကျိုးယုတ်စေတတ်သောအကြံ ဆိုးဉာဏ်ဆိုးများနှင့် မူးယစ်စေတတ်သော သေရည်သေရက်၊ ဘိန်းဘင်း ကဇော်၊ လောင်းကစားခြင်းဟူသရွေ့တို့ကို ဤနေ့မှစ၍ လုံးဝရှောင်ကြဉ် ပါမည်။

ဤကတိသစ္စာတော် (၇) ချက်ကို ချိုးဖောက်ခဲ့ပါသော် ကြီးလေးသော ဝဋ်အပြစ် ခံရပါစေသား။

မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ် တရားလမ်းစဉ်ကို ခါးဝတ်ပုဆိုးကဲ့သို့ နောက်စဉ်နှင့်အမျှ နေထိုင် ကျင့်သုံးနိုင်စေရေးအတွက် အခါအားလျော်စွာ သတိပေးနှိုးဆော်စာတစ်စောင်မှ ပါရှိသော အဓိကအချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းဖော်ပြလိုပါသည်။

မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ် သာသနာအဖွဲ့ကို အေဒီ ၁၈၆၆ ခုနှစ်တွင် စတင်တီထွင်ခဲ့သည့် အချိန်မှစ၍ သာသနာအဖွဲ့ချုပ်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ်တရားတည်း ဟူသော ချစ်ခြင်းမေတ္တာတရားပြန့်ပွားရန်နှင့် ပျက်ပြားနေသော လူတို့၏ စာရိတ္တ မဏ္ဍိုင်ကို ပြန်လည်ပြုပြင်ထူထောင်ပေးရန် အဓိကရည်မှန်းချက်ပင် ဖြစ်၏။ ကမ္ဘာကြီးတစ်လုံးရှိလူအပေါင်းတို့၏ စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်ကို ပြန်လည်ပြုပြင်ထူထောင် နိုင်ပြီး ချစ်ခြင်းမေတ္တာတရား ပြန့်ပွားမှသာလျှင် ဤကမ္ဘာမြေကြီးသည် ချမ်းသာ ဝပြောပေလိမ့်မည် ဟုယုံကြည်သည်။

ဘိုးပိုက်ဆံအသက်ရှင်ထင်ရှားစဉ်က နောင်လာနောင်သားလူငယ်များအား မေတ္တာတရား လက်ကိုင်ထားရန်နှင့် သည်းခံခြင်း၊ စိတ်နှိမ့်ချခြင်း ဟူသော ဆုံးမ ဩဝါဒစကားကို နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ဟောပြောနှိုးဆော်ခဲ့သည်။ ဆက်ခံသူ စောတွန် မဆင် (ဖူးကစာထော့မဲပါ) လက်ထက်တွင် လူနှင့် သတ္တဝါတို့အား အန္တရာယ် ပြုစေမည့်လက်နက်များကို သာသနာအဖွဲ့ဝင်များ နေအိမ်တွင်မထားရှိခြင်း၊ အသက်သတ်ခြင်းမှ ကင်းရှင်းကြစေရန် သက်သတ်လွတ်ရှောင်စေခြင်း၊ ကျွဲနွား

ကရင်

များကို လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးခြင်း၊ သာသနာအဖွဲ့ဝင်တိုင်း သက်သတ်လွတ်စားစေခဲ့သည်။

ဆက်ခံသူစောရွှန်ဆင်ဒီဖိုးမင်း (ဖူးတာမူးကစာ) လက်ထက်တွင်လည်းလက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်များ ကိုင်ဆောင်ခြင်းမပြုရန်၊ သာသနာအဖွဲ့ဝင်တိုင်း မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ်တရားနှင့်အညီ နေထိုင်ကျင့်သုံးရန်၊ သာသနာစည်းမျဉ်းဥပဒေနှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရချမှတ်ပေးထားသော စည်းကမ်းဥပဒေများကို တသဝေမတိမ်းစောင့်ရှောင့်ထိန်းသိမ်းရန် ဟူသောသတိပေးနှိုးဆော်ချက်တစ်ရပ် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ် သာသနာအဖွဲ့ဝင်များ အားလုံးသည် လက်နက်ကိုင်ဆောင်ခြင်းမှ ရှောင်ရှားရမည်ဖြစ်ပေရာ နိုင်ငံတော်အစိုးရအား လက်နက်ကိုင်ဆောင်ခြင်းမှအပ အခြားသောကူညီဆောင်ရွက်မှုများကို လှိုက်လှဲစွာ ကူညီထမ်းဆောင်ကြမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

တစ်ချိန်က ရိုးရိုးနေ ရိုးရိုးစား အေးအေးစွာ နေလာခဲ့ကြသော ကရင်လူမျိုးတို့သည် အနောက်နိုင်ငံသားများနှင့် ရင်းနှီးဆက်ဆံခဲ့ရခြင်းအားဖြင့် မိမိတို့၏ နဂိုဗီဇယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာဓလေ့ထုံးစံများကို စွန့်လွတ်ပြီး နိုင်ငံခြားဘာသာ အသီးသီးကို သက်ဝင်ယုံကြည်လာခြင်း၊ နိုင်ငံခြားအစေခံဖြစ်ခဲ့ခြင်း၊ နိုင်ငံခြားဩဇာခံခြင်း၊ နိုင်ငံခြားသားတို့၏သွေးဆောင်ချယ်လှယ်မှုများကို အမျိုးမျိုးခံခဲ့ရခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ကရင်လူမျိုးမြောက်မြားစွာတို့သည် အရက်သေစာမူးယစ်သောက်စားခြင်း၊ လောင်းကစားခြင်း၊ လိမ်လည်ကောက်ကျစ်ခြင်း၊ လက်နက်ကိုခိုးဝှက်ခြင်း စာသော အကျင့်စာရိတ္တပျက်ပြားမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ရသည်ဟု ခံယူသည်။

ကရင်လူမျိုးတို့၏ စာရိတ္တကို ပြန်လည်ပြုပြင်ပေးမည့်သူမရှိပါက တိုင်းပြည်အကျိုးပါ ပျက်စီးရာရောက်မည်ကို မြော်မြင်တွေးတောမိသူ ဘိုးပိုက်ဆံသည် လွန်ခဲ့

သော နှစ်တစ်ရာကျော် ကာလကပင် မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ် သာသနာတည်း ဟူသော ဗြဟ္မစိုရ်တရားကို ပြန်လည်ဆောက်တည်ပြီး ကောင်းသောစာရိတ္တနှင့် လမ်းစဉ် ယုံကြည်မှုကို ပြန်လည်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ်သာသနာအဖွဲ့သည် တိုင်းတစ်ပါးမှ ယူဆောင်လာသော သာသနာလည်းမဟုတ်။ နိုင်ငံခြားနှင့်ဆက်ဆံခြင်း၊ နိုင်ငံခြား လက်အောက်ဩဇာခံခြင်းလည်းမရှိပဲ မိမိတို့၏တိုင်းပြည် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာအကျိုးကို ရှေးရှုပြီး ထူထောင်သော သာသနာအဖွဲ့ပင် ဖြစ်သည်။

သာသနာတော်အတွင်း စာရိတ္တပျက်ပြားသည့် မည်သူမဆို တွေ့ရှိပါက ချက်ချင်း သာသနာအဖွဲ့မှ ထုတ်ပယ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ မိမိတို့ သာသနာအဖွဲ့ချုပ်ကြီးမှ ချမှတ်ပေးထားသော စည်းမျဉ်းဥပဒေများကို သာသနာအဖွဲ့ဝင်တိုင်း တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ ချိုးဖောက်သွေဖည်ခြင်း မရှိစေရလေအောင် တာဝန်ပေးတမ်း နေထိုင်ကျင့်သုံးသွားရန် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ တာဝန်ရှိသူများက လိုက်လံဟောပြော နှိုးဆော်မှုများကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။

ပိုးကရင်တို့၏ ရိုးရာပူဇော်ပွဲ

ပိုးကရင်ဘာသာစကားဖြင့် ရိုးရာပူဇော်ပွဲ (နတ်စား) ကို “အောင်းဃယ်” ဟု ခေါ်ပြီး စကောကရင်ဘာသာစကားဖြင့် “အော်ဘွာ” ဟုခေါ်ဆိုကြ၏။ ဤရိုးရာ ဓလေ့သည် နတ်များကိုပသသော ဓလေ့မဟုတ်ပဲ သေဆုံးပြီးသောမိဘ၊ ဘိုးဘွား တို့၏ ဝိညာဉ်ကို ပြန်လည်ပူဇော်ပသခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

သေဆုံးပြီးသော မိဘ၊ ဘိုးဘွားတို့တွင် “ဝိနွေးဂါးလာနွေးဂါ” ဟုခေါ်သော ဝိညာဉ်ခုနှစ်ပါးရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြ၏။ ထိုဝိညာဉ်ခုနှစ်ပါးတို့သည် အကျွတ် တရားရသော ဝိညာဉ်ရှိသကဲ့သို့ အကျွတ်တရားမရပဲ ဝေတလည်လည်ဖြစ်နေ ရသော ဝိညာဉ်လည်းရှိကြောင်း ယုံကြည်ယူဆထားကြ၏။ မည်သို့ပင်ဆိုစဉ် ပိုးကရင်တို့သည် တမလွန်ဘဝတွင် ရောက်ရှိနေကြသော မိဘဘိုးဘွားတို့၏ ဝိညာဉ်ကို တစ်နှစ်တစ်ကြိမ်စားဖွယ်သောက်ဖွယ်များဖြင့် ပူဇော်ပသကြပြီး မိမိ တို့နှင့်အတူတကွ ပြန်လာ၍ စားသောက်ကြပါရန် ရိုးရာပူဇော်ပွဲတစ်ရပ် လုပ် ဆောင်ကြခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

မိဘဘိုးဘွားတို့၏ ဝိညာဉ်ပူဇော်ပသရာတွင် ဦးစီးဦးဆောင်လုပ်ရသူမှာ အိမ်ရှင်မ သာဖြစ်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကရင်တို့သည် ဆွေမျိုးသွေးသားတော် စပ်ခြင်းတွင် မိခင်အနွယ်ဝင်ဘက်မှသာ တွက်ယူကြသောဓလေ့ (Matrilineal)

ကြောင့်ဖြစ်၏။ မိခင်သာလျှင် အိမ်ထောင်ဦးစီးကွပ်ကဲသူအဖြစ်ထားသော ဓလေ့ရှိခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်ပိုးကရင်ကို “မူးထိုက်” (မိထိ) ဟူ၍ ယခုတိုင် ခေါ်ဝေါ်လျက်ရှိကြ၏။ မိန်းကလေးတစ်ယောက် အိမ်ထောင်ကျပြီဆိုလျှင် မိမိသည် အိမ်ထောင်ကျသည့် နေ့မှစ၍ မိမိ၏အိုးအိမ်တွင် ရိုးရာပူဇော်ပွဲကို ဦးဆောင် သွားရောက်မည်ချည်းသာဖြစ်သည်။

ပိုးကရင်တို့သည် မိဘနှစ်ပါးကိုတရိတသေ လေးစား၍ နေ့စဉ်ပြုစုကြ၏။ နှစ်တိုင်း နှစ်တိုင်း နေ့ကောင်းရက်မြတ်တွင် မိဘတို့ထံပြန်လာ၍ စားဖွယ်သောက်ဖွယ် များဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဓန္ဒကူးနံ့သာရည် အမွှေးအကြိုင်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း မိဘတို့ကို ပူဇော်ကန်တော့ကြ၏။ မိဘများအသက်ရှင်ချိန်တွင်သာ ရိုသေလေး စားကြသည်မဟုတ်ပဲ ဘဝတပါးသို့ပြောင်းသွားသောမိဘတို့ကို နှစ်ပေါင်း မည်မျှပင် ကြာညောင်းသွားစေကာမူ မမေ့မလျော့ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းပင် မိဘတို့၏ ဝိညာဉ်ကို ပူဇော်ကန်တော့ကြသည်။ မိဘတို့၏ ဝိညာဉ်ကို စားဖွယ်သောက် ဖွယ်တို့ဖြင့် ပူဇော်ပသလျက် မိမိတို့အသက်ထက်ဆုံး နှစ်တိုင်းပင် ကန်တော့ကာ ပြုစုစောင့်ရှောက်ရလေသည်။

မိဘတို့ကို ရိုသေကြသကဲ့သို့ မိမိတို့သားသမီးများကိုလည်း လွန်စွာ ခင်တွယ် တတ်ကြသည်။ မိမိတို့၏ သားသမီးများ အိမ်ထောင်ခွဲ၍ မိသားစု ကွဲကွာသွား မည်ကို လွန်စွာစိုးရိမ်ကြသည်။ အနှယ်ဝင်အိမ်ထောင်စုများ တကွတပြား သီးခြား ဖြစ်သွားမည်ကို လွန်စွာစိုးရိမ်သည်။ သားသမီးတို့ကလည်း အိမ်ထောင်ပြုကြပြီး တောင်ယာလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်စားသောက်ကာ အိုးသစ်အိမ်သစ်ကို တည် ထောင်ကြ၏။ ဤသို့ဖြင့်တောင်ယာများကို ရွှေ့ပြောင်းလုပ်ကိုင်ယင်း မူရင်းအိမ် ထောင်စုဖြစ်သော မိဘတို့နှင့် တစ်ဖြည်းဖြည်းဝေးကွာလာခဲ့ကြသည်။

ဤသို့သားသမီးများနှင့် ဝေးကွာလာခဲ့သဖြင့် တစ်နှစ်တစ်ကြိမ်သား သမီးများ နှင့်အတူ ပြန်လည်ဆုံ ဆည်းနိုင်ရန် နှစ်စဉ်မိုးဦးကျ နှစ်ပတ်လည်ရောက်၍ ကွယ်

ကရင်

လွန်သွားသော မိမိတို့၏မိဘဝိညာဉ်ကို ပူဇော်ပသရန် အချိန်ရောက်တိုင်း အဝေးသို့ရောက်ရှိနေကြသော သားသမီးများကို ခေါ်ယူ၍ မိမိတို့နှင့်အတူ ဘိုးဘွားဝိညာဉ်ကို ပါဝင်ပူဇော်ပသစေ၏။ ဤသို့ဖြင့်တစ်နှစ်လျှင်တစ်ကြိမ်ကျ မိမိတို့၏ မိသားစုတို့အား မျက်နှာစုံညီဖြင့် ဝမ်းပန်းတသာပြန်လည်ဆုံဆည်းခွင့်ရကြလေသည်။

သားသမီးများနှင့်တကွ မြေးမြစ်တို့ အကုန်စုရုံးရောက်ရှိလာသောအခါ ညနေစောင်းတွင် မိဘတို့၏ ဝိညာဉ် (သားသမီးတို့အနေဖြင့် ဘိုးဘွားတို့၏ဝိညာဉ်) ကို ပူဇော်ပသကြသည်။ မိဘ၏ဝိညာဉ်အတွက် ချက်ထားသော ထမင်းနှင့်ဆားမပါပြုတ်ထားသောဝက်သားကို သစ်သားဖြင့်ပြုလုပ်ထားသောဗျပ်တွင် ရေတစ်ခွက်နှင့်အတူ ထည့်ထားသည်။ ထိုအခါ အရပ်ရပ်မှစုရုံး ရောက်လာကြသော မိသားစုအဖွဲ့ဝင်တို့သည် ဗျပ်ကိုပတ်ပတ်လည်ဝိုင်း၍ ထိုင်ကြ၏။ ထိုနောက် တမလွန်ဘဝသို့ ရောက်ရှိနေသော မိဘ၏ဝိညာဉ်ကို ခေါ်လေသည်။

ခေါ်ပိုမှာ “တမလွန်ဘဝသို့ ရောက်ရှိနေသော မိဝိညာဉ် ဖဝိညာဉ်တို့ ယနေ့ညတွင် သားသမီးတို့ဆီသို့ ပြန်လာ၍ သားသမီးတို့ ပူဇော်ပသသော စားဖွယ်သောက်ဖွယ်ဖြစ်သည့် ဝက်သား၊ ဝက်သည်းတို့ကို လာရောက်သုံးဆောင်တော်မူကြပါ” ဟူ၍အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ ထိုသို့ရွတ်ဖတ်ဖိတ်ခေါ်ပြီးသည်နှင့် မိဘတို့ဝိညာဉ် ရောက်လာပြီဟုယုံကြည်ကြသည့်အတိုင်း ရေထည့်ထားသော ခွက်ကိုယူကာ တမလွန်ဘဝသို့ ရောက်နေသောမိဘတို့ကို ရည်စူး၍စားဖွယ်သောက်ဖွယ် မစားမီလက်ဆေးပါရန် ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုရ၏။ ထို့နောက်တည်ခင်းထားသော စားဖွယ်သောက်ဖွယ်များကို စားပါရန်နှင့် စားသောက်ပြီးလျှင် ရေသောက်ပါရန် ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုရပြန်သည်။

မိဘဝိညာဉ်ကို ကျွေးမွေးပြီးသော် အိမ်ထောင်ဦးစီးဖြစ်သူ (အဖေနှင့်အမေ) နှစ်ဦးက အနည်းငယ်စီ ဝက်သားကိုဖဲ့စားရ၏။ ဆက်လက်၍ ရိုးရာပူဇော်ပွဲတွင်

ပါဝင်သူအားလုံး ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် အနည်းငယ်စီ ဝက်သားကို ဖွဲစားပြီးသော် ခွက်ထဲမှရေကို တစ်ယောက်အနည်းငယ်စီ သောက်ကြပြန်သည်။ မိသားစု ဦးရေများသဖြင့် ဗျပ်ထဲတွင် ထည့်ထားသောထမင်းနှင့် ဝက်သားဟင်းမှာ တလင်း ပြောင်သွားတော့သည်။

မိဘတို့၏ဝိညာဉ် (သားသမီးများအတွက် ဘိုးဘွား၏ဝိညာဉ်ကို) ပူဇော်ပသရာ တွင် စကားမပြောရပဲ တိတ်ဆိတ်စွာနေရသည်။ ကလေးများဆော့ခြင်း၊ လှုပ်ရှားဆူညံခြင်းမပြုရပေ။ စိတ်ချမ်းချမ်းသာသာဖြင့် ပျော်ရွှင်ဆိတ်ငြိမ်စွာနေရလေသည်။

အိမ်ထောင်ဦးစီးဖြစ်သူ မိခင်သည် ရောက်လာသောသားသမီး မြေးမြစ်အားလုံး တို့အား ခိုင်ခံ့စွာကျစ်ထားသောချည်ဖြင့် သီကုံးထားသည့် ရွှေစ ငွေစကို တစ်ယောက်တစ်ကုံးစီ အသီးသီးဆွဲပေးလေသည်။ ဤသို့ရွှေကြိုးငွေကြိုးကို လည်တွင် ကိုယ်စီဆွဲထားပြီးလျှင် ထိုညအဖို့ရိုးရာပူဇော်ခြင်းအစီအစဉ် ပြီးဆုံးသွားပါသည်။ သို့သော်ထိုညတွင် အခြားနေရာသို့ သွားရောက်အိပ်စက်ခြင်းမပြုရပဲ အိမ်တွင်သာ တစုတရုံးတည်း အိပ်ကြရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ဤညအတွက် ဘိုးဘွား၏ဝိညာဉ်ကို ပူဇော်ကန်တော့ခြင်းမှာ အမေဘက်မှ အဘိုးနှင့်အဘွားတို့၏ ဝိညာဉ်ကိုပူဇော်ကန်တော့ခြင်း ဖြစ်၏။

နောက်တစ်နေ့ ညဘက်ရောက်သော် ဖခင်ဘက်ကအဘိုးအဘွားတို့၏ ဝိညာဉ်ကို ယခင်နေ့ညအတိုင်း ပူဇော်ကန်တော့ပြန်သည်။ ပိုးကရင်တို့သည် မိခင်ကို အိမ်ထောင်ဦးစီးကွပ်ကဲသူအဖြစ်ထားသော မိခင်အနွယ် “မူးထိုက်” (မိုထိ) ဖြစ်သောကြောင့် မိခင်ဘက်မှ ဘိုးဘွားတို့၏ ဝိညာဉ်ကို အစဦးဆုံး ပူဇော်ပသခြင်းဖြစ်၏။ ဖခင်ဘက်မှ ဘိုးဘွားတို့၏ ဝိညာဉ်ကို ပူဇော်ပသပြီးသော် ယခင်ညကအတိုင်း အိမ်၌တစ်စုတစ်ရုံးတည်းအိပ်ကြရပြန်သည်။ ထိုညရိုးရာ ပူဇော်ပွဲပြီးသော် ယခင်နေ့ ရိုးရာပူဇော်ပွဲတွင် ပါဝင်သောမိသားစုအားလုံးကို ရွှေကြိုးငွေကြိုးတစ်ကုံးစီ ဆွဲပေးပြန်သည်။

ကရင်

ဤသို့မိခင်ဘက်မှ ဘိုးဘွားတို့၏ဝိညာဉ်အတွက် တစ်ည၊ ဖခင်ဘက်မှဘိုးဘွား တို့၏ ဝိညာဉ်ကိုတစ်ည ထမင်းနှင့်ဝက်သားပြုတ်ကို ကျွေးပြီးပူဇော်ပသသော လုပ်ငန်းပြီးဆုံးသွားသောအခါ ရိုးရာပူဇော်ပွဲ (နတ်စား) ကိစ္စများပြီးစီးသွား တော့သည်။ နောက်နေ့တွင် သားသမီးတို့သည် မိမိတို့နေအိမ်ရှိရာ တောင်ယာ လုပ်ငန်းခွင်အသီးသီးသို့ ပြန်သွားကြရလေသည်။

တစ်နှစ်ကုန်၍ နောက်တစ်မိုးကျပြန်သော် ယခင်အတိုင်းပင်သား သမီးတို့သည် မိဘတို့၏ အိမ်သို့ပြန်လာကာရိုးရာပူဇော်ပွဲကို ပြုလုပ်ကြပြန်ပါသည်။ ဤနည်း အတိုင်းပင် ပိုးကရင်တို့သည် ရိုးရာပူဇော်ပွဲ (နတ်စား) ကို နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း ပြုလုပ် သွားကြ၏။ မိဘနှစ်ပါးသေဆုံးပြန်သော် သားသမီးတို့သည် မိဘတို့လုပ်ခဲ့သော ရိုးရာပူဇော်ခြင်းခလေ့ကို ကိုယ့်အိမ်သို့အသီးသီး ယူဆောင်သွားကြကာ မိမိတို့၏ အိမ်ထောင်စုတွင် မိမိတို့ကိုယ်တိုင်ပြန်လည်ဦးစီး၍ ဘိုးဘွားစဉ်ဆက် ဆက်လက် လုပ်ဆောင်သွားကြရမည် သာဖြစ်သည်။

ဤကဲ့သို့နှစ်ရှည်လများ ရိုးရာပူဇော်ပွဲကို ပိုးကရင်တို့သည် ရှေးပဝေသဏီကပင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ကာ တရိုတသေလုပ်ဆောင်လာခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်း တွင် စီးပွားရေးအရလည်းကောင်း၊ အခြားသောအကြောင်းများကြောင့်သော် လည်းကောင်း ရိုးရာပူဇော်ပွဲ လုပ်ဆောင်ကြရာတွင် ဝက်အစား ကြက်ကိုအ သုံးပြုလာကြသည်။ ကြက်မှတစ်ဖန်လျှော့၍ ငါး၊ ငါးမှတစ်ဖန်လျှော့၍ ထမင်း၊ ကောက်ညှင်း၊ ခေါပျဉ်၊ နောက်ဆုံးအဆင့်မှာ ထမင်းနှင့်နှမ်းလှော်တို့ဖြင့်သာ ပူဇော်ပသကြတော့ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ဓနအင်အားကောင်းသူများက ဝက်၊ ကြက်တို့ဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်ကြသော်လည်း ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများကမူ ငါး၊ ထမင်း၊ ကောက်ညှင်း၊ ခေါပျဉ်၊ ထမင်းနှင့် နှမ်းလှော် တစ်မျိုးမျိုးဖြင့်သာ လုပ်ဆောင်ကြ ရမည်ဖြစ်သည်။

ရှေးယခင်ကာလတွင် ရွှေငွေများပေါသဖြင့် ရိုးရာပူဇော်ပွဲတွင် ပါဝင်သူ မိသား စုအားလုံးကို ရွှေဆွဲကြိုး၊ ငွေဆွဲကြိုးတို့ကို တစ်ကုံးစီဆွဲပေးနိုင်သော်လည်း

နောက်ပိုင်းတွင် ရွှေဆွဲကြိုး၊ ငွေဆွဲကြိုးတို့ကို မဆွဲပေးနိုင်တော့ပေ။ ရွှေအစား မီးသွေးကိုလည်းကောင်း၊ ငွေအစားမို့ကိုလည်းကောင်း အစားထိုးကာ အဝတ်စ ဖြင့်ချည်၍ လည်တွင် တစ်ယောက်တစ်ကုံးစီ ဆွဲပေးကြသည်။

ယနေ့တိုင်အောင် မိဘတို့၏ ဝိညာဉ်ကိုပူဇော်ပသသောရိုးရာပူဇော်ပွဲ လုပ် ဆောင်ရာတွင် ဝက်ဖြင့်ပူဇော်ပသသူ အချို့ရှိသေး၏။ အချို့မှာကြက်ဖြင့်လည်း ကောင်း၊ အချို့မှာကောက်ညှင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ အချို့မှာ ထမင်းဖြူနှမ်းဖြူ ဖြင့်လည်းကောင်း တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာ၊ ဒေသတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ကွဲပြားခြားနား လာကြသည်။

အချို့သောသူတို့မှာ ကရင်လူမျိုးတို့၏ ရိုးရာပူဇော်ပွဲ (နတ်စား) ဓလေ့ကို နတ်တို့အား စားသောက်ဖွယ်ရာတို့ဖြင့် ပူဇော်ပသသည်ဟူ၍ ထင်ယောင် ထင်မှား ဖြစ်နေကြ၏။ စင်စစ်မှာပိုးကရင်ဘာသာ စကားအခေါ်အဝေါ် “အောင်းဃယ်” သည် လူအများယူဆနေကြသော နတ်တစ်မျိုးကို အစားအ သောက်ဖြင့် ပူဇော်ပသခြင်း မဟုတ်ပေ။ အရပ်ရပ်သို့တစ်ကွဲတစ်ပြား ရောက်ရှိ နေကြသော ဆွေမျိုးသားချင်းတို့အား ပြန်လည်ဆုံဆည်းစေလို၍ လည်းကောင်း၊ တမလွန်ဘဝသို့ ရောက်သွားကြသော မိဘတို့၏ ကျေးဇူးကို အောက်မေ့တသ ရည်စူး၍လည်းကောင်း သားသမီး ဆွေမျိုးသားချင်းအားလုံးကို တစ်စုတစ်ရုံး တည်းခေါ်၍ မိဘတို့၏ ဝိညာဉ်ကို ပူဇော်ပသကာ မိဘအား ရည်စူး၍ စား သောက်ဖွယ်တို့ဖြင့် ပူဇော်ပသခြင်းသာဖြစ်သည်။

မိမိတို့၏ ဆွေမျိုးသားချင်းများ တစ်စည်းတစ်လုံး တစ်ညီတစ်ညွတ်တည်း ဖြစ်စေ လိုသော ဆန္ဒဖြင့်လည်းကောင်း၊ မိဘတို့၏ ကြီးမြတ်လှသော ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ရည်စူး၍လည်းကောင်း ထုံးတမ်းဓလေ့တစ်ရပ်အနေဖြင့် လက်ခံကျင့်သုံးကြ သော ပိုးကရင်တို့၏ “အောင်းဃယ်” ခေါ် ရိုးရာပူဇော်ပွဲ ဓလေ့ကို ကမ္ဘာကြီး တည်နေသရွေ့ ဆက်လက်ကျင့်သုံးနေကြမည်သာတည်း။

စကောကရင်တို့၏ ရိုးရာပူဇော်ပွဲ

ဖျားနာချိန်တွင်မိသားစုရိုးရာပူဇော်ခြင်း။ ။ စကောကရင်တို့၏ မိသားစုထဲတွင် တစ်စုံတစ်ယောက်ဖျားနာလျှင် “အော်ဘွဲ့” ခေါ် ရိုးရာပူဇော်ခြင်း (နတ်စား) ကိုပြုလုပ်ကြ၏။ ထိုသို့ပြုလုပ်တိုင်း သားသမီးများအားလုံး အတူတကွ ပြန်လာစုရုံးကြရသည်။ မိသားစုထဲတွင် မကြာခဏ ဖျားနာကြမည်ဆိုလျှင် ရပ်ဝေးရောက် သားသမီးပင်လျှင် မကြာခဏ ပြန်လာကြရမည်သာဖြစ်၏။

ကြက်၊ ဝက်များဖြင့် ရိုးရာပူဇော်ခြင်းခလေ့ကို ပြုလုပ်ကြရသဖြင့် ကြက်၊ ဝက်များကိုအဆင်သင့် မွေးထားကြရသည်။ ရိုးရာပူဇော်ခြင်း မလုပ်မီ ကြက်ရိုးထိုးခြင်း (ကြက်ရိုးဗေဒင်) လည်း ပြုလုပ်ရသေးသည်။ ကြက်ရိုးထိုးရာမှ ရရှိသော ဟောကိန်းအတိုင်း ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သွားကြမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

မိသားစုထဲမှ ကလေးတစ်ယောက် ဖျားနာနေလျှင် ကြက်ရိုးထိုးကြည့်ရ၏။ ကြက်ရိုးထိုးဟောကိန်းအရ ရိုးရာပူဇော်ခြင်းလုပ်ရမည် မလုပ်ရမည်၊ လုပ်လျှင် မည်သို့လုပ်ရမည် အစရှိသဖြင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရ၏။ “အော်ဘွဲ့” ခေါ်ရိုးရာပူဇော်ခြင်း လုပ်ရမည်ဆိုလျှင် ရှေးဦးစွာ ထိုကလေး၏ မိခင်ဘက်မှ အဘိုးအဘွားသည် ကြက်ဖိုမနှစ်ကောင်ကို ညအချိန်တွင် ဖမ်းယူပြီး လည်ကိုလိမ်၍ သတ်ရသည်။ သွေးထွက်ခြင်းမရှိအောင် လုပ်ခြင်းသာဖြစ်သည်။ ကြက်မွေးများကို

မနှုတ်ရပဲ အမွှေးများ လောင်ကျွမ်းသွားသည့် တိုင်အောင် မီးဖြင့်မြိုက်ရသည်။ အမွှေးစင်ပြီးသော် ဝမ်းဗိုက်မှအူများကို ဖောက်ထုတ်ပြီးနောက် ကြက်နှစ်ကောင်ကို ဆားနှင့်ငရုတ်သီးအနည်းငယ်ထည့် ပြုတ်လိုက်ရ၏။

ကြက်ကောင်လုံးပြုတ် ကျက်သွားသော် ရိုးရာပူဇော်ခြင်းပြုလုပ်တိုင်း အသုံးပြုသော ဗျပ်ထဲသို့ ထည့်ထားရ၏။ ထိုအခါဖျားနာသော ဗျပ်ထဲသို့ ထည့်ထားရ၏။ ထိုအခါဖျားနာသော ကလေး၏ အနားတွင် ယူသွားကာ မိသားစုအားလုံး ဗျပ်ကိုဗဟိုပြု၍ ထိုင်ကြရသည်။ ဖခင် သို့မဟုတ် မိခင်က “အိုအရှင် သေခိုမှုဃား (နတ်ကောင်းနတ်မြတ်များ) ကျွန်ုပ်တို့သည် သင့်အား စားသောက်ဖွယ်ရာများဖြင့် ပူဇော်ဆက်ကပ်ပါ၏။ ဖျားနာနေသောကျွန်ုပ်တို့၏ကလေးအား ပျောက်ကင်း စေပါမည့်အကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ လက်အုပ်ချီ၍ ဆုတောင်းကန်တော့ပါ၏။” ဟူ၍ ရွတ်ဖတ်ဆုတောင်းရပါသည်။ ဆုတောင်းပြီးသော် ဗျပ်ထဲတွင်ထည့်ထားသော ကြက်သားကို ဖခင်က စတင်၍ အနည်းငယ်ဖွဲစားရသည်။ ထိုနည်းတူမိခင်ကစ၍ ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် (ဖျားနေသောကလေးအပါအဝင်) အနည်းငယ်ဖွဲစားရသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ပြီးသော် မိသားစုအားလုံး အတူတကွ ထမင်းနှင့်စားသောက်ကြတော့သည်။

ဖခင်ဘက်မှအဘိုးအဘွားနှင့် နောက်နေ့ရိုးရာပူဇော်ခြင်းကို ဆက်လက်လုပ်ရဦးမည် ဖြစ်သည်။ နောက်နေ့တွင် ဝက်ထီးငယ်တစ်ကောင်ကို ခြေလက်များချည်ထားကာ အိမ်ပေါ်စားဖိုချောင်အနီးသို့ ယူဆောင်လာရသည်။ မီးဖိုချောင်အနီးတွင် ဝါးလေးလုံးဖြင့် စတုရန်းပုံ ချထားကာ ငှက်ပျောရွက်များ ခင်းထားပြီး ဝက်ကိုချထားရ၏။ ဝက်သည်အချိန် အနည်းငယ်အတွင်း သေဆုံးနိုင်ရန် ဖခင်ဖြစ်သူက ဝက်၏လည်မျိုကို လက်နှစ်ဘက်ဖြင့်ညှစ်ယင်း ဝက်၏နှာခေါင်းကို ရေထဲနှစ်ထားသည်။ ဝက်လည်မျိုကို ညှစ်နေစဉ် ကျန်မိခင်နှင့် သားသမီးများ အဘိုးအဘွားများ အပါအဝင် အတူတကွ မိမိတို့၏ လက်နှစ်ဘက်လုံး ငှက်ပျောရွက်ပေါ် တင်ထားကြရသည်။

ကရင်

ဝက်သေသွားသော် ဝါးချွန်တစ်ချောင်းကိုယူ၍ ဝက်၏စအိုမှ ပါးစပ်အထိ ထုတ်ချင်းပေါက်လျှိုပြီး အမွှေးများကိုစင်အောင် မီးဖိုတွင် မီးမြိုက်ရသည်။ အမွှေးစင်သွားသော် ဝက်၏ဝမ်းဖိုက်ကို အလယ်တည့်တည့်တွင် ဒေါင်လိုက်ခွဲကာ အူများကို ထုတ်လိုက်ပြီး တောင်းတစ်လုံးတွင် ထည့်ထားလိုက်၏။ သည်းချေမကောင်းလျှင်နောက်ထပ် ဝက်အသစ်တစ်ကောင် ထပ်လုပ်ရဦးမည်ဖြစ်သည်။ သည်ချေကောင်းပါက ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ကာ “အောင်ပြီ၊ အောင်ပြီ” ဟူသော အောင်မြတ်ခြင်း အတိတ်နိမိတ်ဖြင့် ကြွေးကြော်လိုက်ကြ၏။

ဝက်၏အသည်း ကလီစာများနှင့် ခြေလက်များကို ယူ၍ ယခင်ကြက်ပြုတ်သကဲ့သို့ ဆားနှင့်ငရုတ်သီး အနည်းငယ်ထည့်ပြုတ်ပြီးနောက် ရိုးရာပူဇော်ခြင်းအတွက် အသုံးပြုမြဲ ဗျပ်ထဲသို့ထည့်ရပြန်သည်။ ဖခင် သို့မဟုတ် မိခင်က ဆုတောင်းရွတ်ဖတ်ခြင်း ပြုလုပ်ပြီးနောက် မိသားစုအားလုံး ဝက်သားပြုတ်ကို ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် အနည်းငယ်စီ ဖဲ့ယူစားရသည်။ နောက်ဆုံး အဘိုးနှင့်အဘွားက အနည်းငယ်စီဖဲ့စားရသည်။ ထို့နောက် ခါတိုင်းထမင်းစားသကဲ့သို့ အတူတကွစားသောက်လိုက်ကြသည်။ ကျန်ရှိသော ဝက်ကောင်လုံးကို အိမ်နားနီးချင်း ဆွေမျိုးမိတ်ဆွေများအား ပေးကမ်းဝေငှလေ့ရှိပါသည်။

ဖျားနာနေသောကလေး၏ ဖခင်သည် အိမ်နှင့်ခပ်လှမ်းလှမ်းသစ်ပင်တစ်ပင် ခြေရင်း၌ ခြေလေးတိုင် တဲငယ်တစ်လုံးကို တည်ဆောက်ပြီး ကြက်ဖြူတစ်ကောင်ကိုသတ်၍ ကြက်၏ခြေသည်းများ၊ အမွှေးများနှင့်အတွင်းကလီစာအားလုံးကို တဲငယ်တွင်တင်ထားလိုက်သည်။ ထို့နောက်အောက်ပါအတိုင်း ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုရသည်။

“မကောင်းဆိုးဝါးနတ်မိစ္ဆာ (တာတရဲတခတ်) အပေါင်းတို့၊ သင်တို့အတွက် စားဖွယ်သောက်ဖွယ်တွင်ကို ဝလင်အောင်စားလိုက်ကြပါတော့၊ စားသောက်ပြီး ယင် ဝေးဝေးသွားကြပါတော့” စသည်ဖြင့် ရွတ်ဖတ်မောင်းထုတ်ရသည်။

ကျန်ရှိနေသေးသော ကြက်ကောင်လုံးကို အိမ်သို့ပြန်ယူဆောင်လာပြီး မိသားစုနှင့်အတူတကွ ချက်ပြုတ်စားသောက်လိုက်ကြသည်။ ဤသို့ လုပ်ဆောင်ဖွယ်ရာများ ပြီးဆုံးသွားသောအခါ ဖျားနာနေသော ကလေးသည် မကြာမီ သက်သာလာလိမ့်မည်ဟု တထစ်ချ ယုံကြည်ကြသည့်အတိုင်း ကျေကျေနပ်နပ်ပင်ရှိကြတော့၏။

ရွာလုံးကျွတ်ရိုးရာပူဇော်ပွဲ။ ။ တောင်ပေါ်ဒေသများ၌ နေထိုင်ကြသော စကောကရင်လူမျိုးများ သည် မိရိုးဖလာရိုးရာဓလေ့တရပ်အနေဖြင့် ရိုးရာပူဇော်ပွဲ (နတ်စား) ကို လုပ်ဆောင်ကြရ၏။ မိဘဘိုးဘွားတို့၏ ဝိညာဉ်ကိုခေါ်၍ စားဖွယ်သောက်ဖွယ်များဖြင့် ကျွေးမွေးပသကြရသည်။ “သေခိုမှုဃား” ဟု ခေါ်သော တန်ခိုးရှင် နတ်ကောင်းနတ်မြတ်အပေါင်းတို့ကိုလည်း မိမိတို့အားကောင်းချီးပေးစောင်မရန် ရိုးရာပူဇော်ပွဲတစ်ရပ်အနေဖြင့် လုပ်ဆောင်ကြသည်လည်းရှိ၏။ သားသမီး ဖျားနာသောအခါတွင် လည်းကောင်း၊ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် ဖျားနာသောအခါများတွင်လည်းကောင်း ရိုးရာနတ်များအလိုမကျ၍ ဖမ်းစားသည်၊ မကောင်းဆိုးဝါဘေးကျရောက်သည် စသည်ဖြင့် လက်ခံယုံကြည်ကြသဖြင့် ရိုးရာနတ်ပူဇော်ပသခြင်း ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။

ယိုးဒယားဘက်တွင်ရှိသော စကောကရင်အချို့တို့မှာလည်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ စကောကရင်များကဲ့သို့ပင် ရိုးရာပူဇော်ပွဲဓလေ့ကို ရှေးမှုမပျက် ဆက်လက်ကျင့်သုံးလျက်ရှိကြ၏။ နေရာဒေသအလိုက် ရိုးရာပူဇော်ပွဲ လုပ်ဆောင်ချက်များ အနည်းငယ်စီ ကွာခြားမှုရှိကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ရွာလုံးကျွတ်ရိုးရာ ပူဇော်ပွဲကို တစ်နှစ်တစ်ကြိမ်ပြုလုပ်ကြ၏။ မိသားစုရိုးရာပူဇော်ပွဲကိုမူ အိမ်ထောင်ဦးစီး မိန်းမဖြစ်သူက ဦးစီးဆောင်၍ မိဘ ဘိုးဘွား ဝိညာဉ်ကို ပူဇော်ပသခြင်းဖြစ်ပေရာ အိမ်ထောင်စု တစ်ခုတည်းသာ လုပ်ဆောင်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ရွာလုံးကျွတ်ရိုးရာပူဇော်ပွဲသည် တစ်ရွာလုံးရှိ မိသားစုတို့အား

ကရင်

လုံး ပါဝင်လုပ်ဆောင်ကြရသော ရိုးရာဓလေ့တစ်ခုဖြစ်လေသည်။ အနွယ်စု၏ မိခင်သာလျှင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ရ၏။ ယောက်ျားများ လုံးဝဦးဆောင်ခြင်း မပြုရချေ။ အနွယ်စု၏ မိသားစုတစ်ခုစီမှ မိခင်များသာလျှင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ရမည် ဖြစ်ပေရာ ရပ်ရွာတွင်အသက်အကြီးဆုံးသော မိန်းမကြီးသည်သာလျှင် ဦးဆောင် မှုပြုရလေသည်။

ကရင်လူမျိုးတို့သည် မိန်းမကို အိမ်ထောင်ဦးစီးအဖြစ် မှတ်ယူသူတို့၏ အဖွဲ့အစည်း (Martriarchal) ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ရွာလုံးကျွတ်ရိုးရာ ပူဇော်ပွဲတွင် အသက်အကြီးဆုံး အနွယ်စုဝင်မိန်းမကြီးက ဦးစီးလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဆွေမျိုးတော်စပ်ပုံနှင့်ပတ်သက်၍ မွေးဖွားလာသော ကလေးများသည် မိခင်အနွယ်စုနှင့် သွေးသားတော်စပ်သော်လည်း ဖခင်အနွယ်စုနှင့် သွေးသားတော်စပ်ခြင်းကို အလေးပေးထားခြင်းမရှိပေ။ မိန်းမတစ်ဦးသည် မိမိ၏ တအူတုံဆင်းအစ်ကိုမှ မွေးဖွားလာသော သားသမီးများအား သွေးသားတော်စပ် သည်ဟု ခံယူမထားပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အဆိုပါ သားသမီးများသည် မိမိအစ်ကို ဇနီးဘက်အနွယ်စုနှင့်သာ သွေးသားတော်စပ်သည်ဟု ခံယူထားခြင်းကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။

ရွာလုံးကျွတ် ရိုးရာပူဇော်ပွဲ ကျင်းပပြုလုပ်တော့မည်ဆိုလျှင် ရွာ၏ ဝင်ထွက်ရာလမ်းဝေးများကို ပိတ်ထားကြ၏။ ရွာအဝင်ဝတွင် ကြက်မွေးဝက်မွေးများကို ကြိုးနှင့်သီ၍ ချိတ်ဆွဲထားခြင်းအားဖြင့် ရွာအဝင်ဝ ပိတ်ထားကြောင်း အမှတ်အသားများပြုလုပ်ထားကြ၏။ ထိုကဲ့သို့ အမှတ်အသားများကို တွေ့ရှိရသော ကရင်လူမျိုးများသာမက သက်ဆိုင်ရာ လူမျိုးခွဲများ၊ အစိုးရ အမှုထမ်းအရာထမ်း ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများပင်လျှင် ရွာတွင်းသို့ဝင်ခွင့်မရှိပေ။ ရွာသူရွာသားများအားလုံးတို့သည်လည်း ရွာလုံးကျွတ်ရိုးရာပူဇော်ပွဲ မပြီးဆုံးမချင်း ရွာပြင်သို့မထွက်ကြရပေ။

နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းကျင်းပရမည်ဖြစ်သော ရိုးရာပူဇော်ပွဲ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ တစ်ရွာလုံးရှိ အနွယ်စုံများ၏ စည်ပင်သာယာဝပြောရေး၊ ရောဂါကျရောက်ခြင်း ဘေးမှလွတ်ကင်းရေးနှင့် သီးနှံများပျက်စီးခြင်းတို့မှ လွတ်ကင်းရေးစသည်တို့ဖြစ်၏။

မိသားစုရိုးရာနတ်ပူဇော်ပွဲ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်ကဲ့သို့ပင် ကြက်၊ ဝက်များဖြင့် တန်ခိုးကြီးသော မိဘ ဘိုးဘွား ဝိညာဉ်နတ် (သေခိုမှုဃား) များအား ပူဇော်ပသခြင်းဖြင့် တစ်ရွာလုံးရှိ အနွယ်စုံများအားလုံး ရောဂါအမျိုးမျိုးတို့မှ ကင်းဝေးရန် ရည်ရွယ်သည်။ ကြက်၊ ဝက်များကို သတ်ပြီး ပူဇော်ပသစားသောက် ကြသည့် အပြင် နတ်မိစ္ဆာ (တာတရဲတခတ်) များကို ကျွေးမွေးပူဇော်ပသခြင်းသည်လည်း တစ်ရွာလုံးရှိ အနွယ်စုံများအား ဘေးမသိရန်မခစေပဲ မကောင်းဆိုးဝါး ရန်သူများမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးရန်နှင့် အနွယ်စုံအား ဒုက္ခမပေးရန် စသည့်ယုံကြည်ချက်များဖြင့် ပူဇော်ပသခြင်းပင် ဖြစ်လေသည်။ ဤကဲ့သို့ရွာလုံးကျွတ် ရိုးရာပူဇော်ပွဲ ကျင်းပပြုလုပ်ပြီးစီးသွားသဖြင့် တစ်ရွာလုံးရှိ အနွယ်စုံအားလုံးတို့သည် တစ်နှစ်တာအတွက် စိတ်အေးလက်အေး ရှိကြတော့သည်။

စကောကရင်အချို့၏ အသုဘကိစ္စ

တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးသေဆုံးသော် လူသေ၏ မျက်နှာကို စင်ကြယ်စွာ သစ်ပေးပြီး အဝတ်အစားအသစ်ကို ဝတ်ပေးလိုက်ကြသည်။ ခြေမ လက်မများကို ချည်ကြိုး အဖြူအနီဖြင့် အသီးသီးစုချည်ထား၏။ မျက်ကွင်းနှင့်ခြေဆစ်လက်ဆစ်ခွက်များ တွင် ငွေသား (ပိုက်ဆံ) များ ကပ်ထည့်ထားကြသည်။ ငွေသားများသည် တမ လွန်ဘဝသို့ ပြန်လမ်း စရိတ်အတွက် ထည့်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။

လူသေကို “ဘလော်” ဟုခေါ်သော သီးသန့်အဆောက်အအုံသို့ ယူဆောင် သွားရ၏။ “ဘလော်” ထဲတွင်လူသေကို တင်ထားရန် ဝါးဖြင့် စင်ခပ်နိမ့်နိမ့်တစ်ခု ပြုလုပ်ပြီး ဝါးဖြင့် အခင်းလုပ်ထားရသည်။ လူသေကို စင်ပေါ်တင်ပြီး ဖျာနှင့်လိပ်၍ ချည်ကြိုးအဖြူအနီဖြင့် သုံးနေရာ စည်းထားလိုက်ကြသည်။ လူနှစ်ယောက်က အခြားချည်အဖြူအနီကိုယူ၍ မီးညှိကာ လူသေ၏ဘေးနား တဘက်တချက်တွင် တစ်ယောက်ကိုတစ်ယောက် ကျောခိုင်းသော အနေအထားဖြင့် နေလျက်ဗက်လက်ဖြင့် လူသေ၏ ဦးခေါင်းမှသည် ခြေအထိ လက်နောက်ပြန် သုံးကြိမ်တိတိ မီးမြိုက်ပေးရသည်။

အင်္ကျီလုံချည် အသစ်များကို ယူဆောင်လာကြပြီး လူသေအပေါ် ခပ်လှမ်းလှမ်း ချိတ်ဆွဲထားရပြန်သည်။ လူသေပြန်လမ်းဖြောင့်ဖြူးရန် ဝိုကြွေးကြရ၏။ ထိုကဲ့သို့

ငိုကြွေးခြင်းမှာ လူသေပြန်လမ်းတစ်လျှောက်လုံး မိုးရေ နှင်းရည်များ စိုစိုပြေပြေ တွေ့ရှိနိုင်စေရန် ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အမင်္ဂလာ ဖားစည်တစ်လုံးကိုလည်း လူသေအနီးသို့ ယူလာ၍ ထားလိုက်ရသည်။ နေ့အချိန်တွင် ဖားစည်ကို ချိတ်ဆွဲ ထားပြီး ညအချိန်တွင် မှောက်ထားရသည်။

ကြက်တစ်ကောင်ကိုယူ၍ လည်မျိုကို ထုတ်ချင်းပေါက်ဖောက်ပြီး ဝမ်းတွင်းသား အားလုံးကို ထုတ်ပစ်လိုက်ရသည်။ ကြက်ကို ဖောင်းလာအောင် လည်ချောင်းမှ လေမှုတ်သွင်း၍ အတောင်ဆင့်ပေါ်တွင် ချိတ်ဆွဲထားရလေသည်။

ပလိုင်းကြီးတစ်လုံးကိုယူပြီး ဆားနှင့်ငါးပိထုပ်သုံးရာစီ (တထုပ်ကိုလက်ညှိုးထိပ် အရွယ်မျှသာ ထုပ်ထားသည်) ပလိုင်းထဲသို့ ထည့်ထားရ၏။ တမလွန်ခရီးအ တွက် ပေးရန်အဖိုးအခ ဟူ၍ပင်ဖြစ်သည်။ ယောက်ျားဖြစ်ပါက သင်တိုင်းနှစ် ထည်၊ ဝါးကျည်တောက်တစ်လုံး၊ ပုလင်းတစ်လုံး၊ ပန်းကန်တစ်ချပ် ပလိုင်းထဲသို့ ထည့်ပေးရ၏။ ပလိုင်းကြိုးကိုချည် အဖြူအနီဖြင့် ချုပ်ထားသည်။

အထက်ပါအတိုင်း တစ်ခုစီ ပြင်ဆင်လုပ်ကိုင်ပြီးသော် လူသေသွားရမည့် တမလွန် ဘဝလမ်းကြောင်းကို ယောက်ျားများက လူသေ “ထား” ကဗျာလင်္ကာဖြင့် သီဆိုလမ်းပြရ၏။ လမ်းပြရာတွင် ပြောင်းပြန် ပြောဆိုရသည်။ ဥပမာ - အရှေ့ အရပ်ကို အနောက်အရပ်သို့လည်းကောင်း၊ မိုးကောင်းကင်ကို အောက်သို့ လည်းကောင်း ညွှန်ပြပြောဆိုရလေသည်။ ဤသို့ လမ်းကိုပြောင်းပြန် သို့မဟုတ် ဆန့်ကျင်ဘက် ပြန်ရခြင်းမှာ လူသေ၏ဝိညာဉ် (လိပ်ပြာ) ရွာသို့ ပြန်မလာနိုင် ရန်နှင့် မိမိအိမ်ကို ပြန်လည်ခိုကပ် ခြင်းမပြုနိုင်ရန် လူသေသွားရမည့်လမ်းကို တလွဲ ညွှန်ပြပေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ယောက်ျားများကပင် ဆက်လက်၍ “ပေါက်ပေါက်” ကဗျာလင်္ကာကို သီဆို ကြရင်း ပေါက်ပေါက်များကို လူသေအလောင်း၏ ပတ်ပတ်လည်တွင် ကြဲရ၏။

ကရင်

တဆက်တည်းပင် ယောက်ျားရော မိန်းမပါ သေမင်းနှင့်ပတ်သက်သော ကဗျာ လင်္ကာများကို သီဆိုကြသည်။ တဖန် လူသေနှင့်ပတ်သက်သော ကဗျာလင်္ကာ ကို ဆက်လက်၍ သီဆိုကြပြန်သည်။ လူသေကဗျာလင်္ကာသည် သေခြင်းအ ကြောင်းနှင့်သေသူ တမလွန်ဘဝသို့ ဆက်သွားရမည့်ခရီးအတွက် မှာတမ်း စကားများ၊ သွန်သင်ညွှန်ကြားသော စကားများ ပါဝင်လေသည်။

ထိုသို့ကဗျာလင်္ကာ သီဆိုပြီးသော် အပျို၊ လူပျိုများသည် လူသေအလောင်းကို ပတ်ချာလည်လှည့်နေ ကြတော့သည်။ အပျိုများသည် မျက်နှာကို ပဝါနှင့်ကာပြီး တစ်ဦးခါးတောင်စကို တစ်ဦးကကိုင်၍ နှစ်ယောက်တစ်တွဲလှည့်ပတ်ကြ၏။ လက် ဝဲရစ်အနေအထားဖြင့် လူသေအလောင်းကို လှည့်ပတ်နေခြင်းဖြစ်၏။ ဤသို့ အပျို၊ လူပျိုတို့သည် လူသေအလောင်းကို ပတ်ချာလှည့်နေစဉ် ကဗျာလင်္ကာ များကို သီဆိုကြလေသည်။ သီဆိုကြသော ကဗျာလင်္ကာများသည် လူသေနှင့် မသက်ဆိုင်တော့ပဲ အပျို၊ လူပျိုချင်း ချိတ်လားစောင်းလားနှင့် အပြန်အလှန် သီဆိုကြသော ကဗျာလင်္ကာများသာ ဖြစ်တော့သည်။ အပျို၊ လူပျိုများသည် ညလုံးပေါက်ပင် လူသေအလောင်းကိုလှည့်ပတ်ကြ၏။ ညောင်းသူ၊ မောသူ များ က ထိုင်နားပြီး မမောသေးသူများက လှည့်ပတ်မြဲ လှည့်ပတ်နေကြမည်သာ ဖြစ်၏။

လူသေကို သင်္ချိုင်းသို့မပို့မီ လူသေအား ထမင်းကျွေးရ၏။ ဝါးခွက်နှစ်ခုကို လုပ် ယူပြီး ထမင်းတစ်ခွက် ဟင်းတစ်ခွက်ထည့်ကာ လူသေအားစားသောက်ပါရန် ရွတ်ဖတ်ပေးရ၏။ ထိုဝါးခွက်နှစ်ခုကို ချည်ကြိုးဖြင့် ပူးချည်ထားလိုက်ပြီး ဓားမကို ဗယ်လက်ဖြင့်ကိုင်၍ ခုတ်ခွဲပစ်လိုက်ရသည်။ ထို့နောက် စဉ့်အိုး သို့မဟုတ် တွတ် ထဲရှိ အရက်ကို ပြောင်းငယ်ဖြင့် စုပ်ယူပြီး သုံးကြိမ်ထွေးပစ်ရသော လုပ်ရပ်တစ် ခုလည်း လုပ်ဆောင်ရလေသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရပြီးသော် ကဗျာလင်္ကာ များကို ဆက်လက်သီဆိုခြင်းပြု၍ ပြုကြလေသည်။

အသုဘချရန် နေ့ရောက်သော် ထိုနံနက်သည် ကဗျာလင်္ကာကို နောက်ဆုံးသီဆိုကြရတော့မည်ဖြစ်သည်။ ထိုနံနက်တွင်သီဆိုကြရသော ကဗျာလင်္ကာများသည် လူသေကိုမောင်းထုတ် ကျိန်ဆဲခြင်း အဓိပ္ပါယ်ရှိသော ကဗျာလင်္ကာများဖြစ်ကြ၏။ လူသေအားတင်ထားရန် ခင်းထားသောဝါးကွပ်ပျစ်ကိုပါ စည်းထုပ်လိုက်ပြီး သင်္ချိုင်းသို့ မီးသင်္ဂြိုဟ်ရန် ယူဆောင်သွားရသည်။ အဆင်သင့်ပြင်ဆင်ထားသော ထင်းစင်ပေါ်သို့ လူသေကိုတင်ကာ မီးသင်္ဂြိုဟ်လိုက်ကြသည်။

သေသူရှေ့သွားရမည့် လမ်းတစ်လျှောက် ဘေးမသီရန်မခစေရန် သတိပါးလိုက်သော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သေသူ၏ ဆံပင်နည်းနည်း၊ ဦးခေါင်းခွံတစ၊ မီးသွေးတစ်တုံးတို့အား ချောင်းထဲတွင် စိမ်ထားလိုက်ပြီး “နေပူယင် မီးလှုပ်ပါ၊ ချမ်းယင် ရေချိုးပါ” ဟူ၍ ပြောင်းပြန်ရွတ်ဖတ်ပေးရသည်။

လူသေကို မီးသင်္ဂြိုဟ်ပြီးသော် အသုဘပို့သူ လူကြီးများသည် အခြားသို့ မသွားရဲ။ မိမိရွာသို့ ရှေ့တစ်ယောက် နောက်တစ်ယောက် တန်းစီပြန်သွားကြရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ပြန်ကြရာတွင် တစ်ယောက်ခြေဖနှောင့်တစ်ယောက် မနင်းမိရန် အထူးသတိထားရ၏။ အကယ်၍နင်းမိပါက သေဆုံးသူအတွက် နိမိတ်မကောင်းဟူ၍ ယုံကြည်ရင်းစွဲရှိကြသည်။ ရွာသို့ပြန်ရောက်သော် “ဘလော်” အဆောက်အအုံသို့ ဦးစွာပြန်တက်ရပြီး မိမိတို့အဝတ်အစားများကို ချွတ်ထားရသည်။

လူသေကို သင်္ချိုင်းသို့ပို့ရာတွင် ချောင်းငယ်ကို ဖြတ်သွားရမည်ဆိုပါက ချောင်းကို မဖြတ်မီ ချည်မျှင်ကြိုး ဖြင့်ဆွဲ၍ ဟိုဘက်သည်ဘက် တန်းထားရသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သေသူ၏ ဝိညာဉ်လိပ်ပြာသည် တဘက်ကမ်းသို့ တံတားသဖွယ် ဖြတ်သွားနိုင်ရန်အတွက်ဖြစ်လေသည်။

စောစောကင်းပိထုပ်၊ ဆားထုပ်ထည့်ထားသည့် ပလိင်းကြီးကို လူနှစ်ယောက်က “ပွါလိုး” ဟုခေါ်သော အရိုးတောင်သို့ သွားရောက်ပို့ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။

ကရင်

အရိုးတောင်သို့ရောက်သော် ပါလာသောအရက်ကို လောင်းချ၍ လူသေအား ကောင်းရာ သုဂတိသို့ လားပါစေကြောင်းနှင့် ရှေ့သွားရမည့်ခရီးတစ်လျှောက် အနှောင့်အယှက်မရှိပဲ ရှောရှောရှာရှာသွားနိုင်ပါစေ၊ ကျန်ရှိခဲ့သောမိသားစုများ အတွက် အပူအပင်လုံးဝမထားပါရန် စသည်ဖြင့်ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုပြီး ပလိင်းကြီးကို ပစ်ထားခဲ့လေသည်။ အရိုးပို့သူနှစ်ယောက်သည် ရွာသို့ပြန်ရောက်သော် လိပ်ပြာ ပြန်ခေါ်ပေးရသည်။ အရိုးတောင်ရောက်ခဲ့စဉ်က မိမိတို့လိပ်ပြာ ပြန်ပါမလာမည် စိုး၍ လိပ်ပြာပြန်ခေါ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ လိပ်ပြာခေါ်ပုံမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ် ပါသည်။

“ပလူး - ကလာဟဲကေ - ဟဲကေ၊ သူးတလူအော်ပလူမေ၊ သူးတလူအော် ကျယ်မေ၊ ပလူမေဃီ၊ ပလူအထီးဦး၊ နမေဝါးအော်ဒါနဲ၊ နထီးရီးအော်ဒါနဲ၊ ဟဲကေ အိုလဲဒယ်ခိုလော်ပလော၊ ဟဲကေအိုဒေါ့နဖိုးနလီ၊ နဖိုးမူဖိုးခွါး၊ ပလူး - ကလာ ဟဲကေ -ဟဲကေ”

အဓိပ္ပါယ်မှာ “ပလူး - လိပ်ပြာပြန်လာပါ - ပြန်လာပါ လူသေထမ်းကို လိုက် မစားနဲ့၊ အသေကောင် ထမ်းကို လိုက်မစားနဲ့၊ လူသေထမ်းသည် ညစ်ညမ်းပြီး၊ လူသေသုံးသောရေသည်လည်း နောက်ကျိနေပါသည်။ ကြည်လင်သန့်ရှင်း သော သင်္ဃာရေကိုသာ သောက်သုံးပါ၊ ကျယ်ဝန်းသော သင့်အိမ်နေရာ ထိုင်ခင်း ကိုသာ ပြန်လာနေပါ၊ သင်ရဲ့သားသမီး မြေးများနဲ့ အတူပြန်လာနေပါ၊ ပလူး - လိပ်ပြာ ပြန်လာပါ - ပြန်လာပါ” ဟူ၍ပင်ဖြစ်ပါသည်။

သေဆုံးသူသည် အိမ်ထောင်သည်ဖြစ်က “တာတကြူ” ဟုခေါ်သောတဲငယ် ကလေးတစ်လုံး ဆောက်ပေးရ၏။ ရွာပြင်တစ်နေရာရာ သို့မဟုတ် သေသူ၏ တောင်ယာအနီး တစ်နေရာရာ၌ တည်ဆောက်ပေးပြီး မျိုးစပါးအနည်းငယ် မြေ ကြီးပေါ်သို့ ကြဲထားပေးရသည်။ လူသေ၏အဝတ်အစား၊ အသုံးအဆောင် အချို့ ကိုလည်း အနည်းငယ်စီ ဖျက်ဆီးပစ်ပြီး ချိတ်ဆွဲထားပေးရသည်။

ထိုသို့ပြုလုပ်ပေးခြင်းသည် လူသေ၏ဝိညာဉ်မှာ တမလွန်ဘဝ၌ လွယ်လွယ် ကူကူ လုပ်ကိုင်စားသောက် သွားနိုင်ရေးအတွက် ရည်ရွယ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

အပျို၊ လူပျိုသေဆုံးခြင်းဖြစ်ပါက “တလေး” ဟုခေါ်သော အမှတ်အသားတစ်ခု ပြုလုပ်ပေးရသည်။ “တလေး” ဆိုရာတွင် တမတ်လုံးမျှရှိသော နွယ်ပင်တိုတို တစ်ပိုင်းကိုယူ၍ ထိပ်ဖျားပိုင်းတွင် ဓားဖြင့် ရှဉ့်ကလေးပုံ ခုတ်ပေးရသည်။ ကိုယ် ပိုင်းတွင်လည်း လူတစ်ယောက်တက်စီးနေသောပုံကို လုပ်ထားပေးရသည်။ ထို “တလေး” ကို လူသေအသက်ရှင်စဉ်အချိန်က သွားမြဲလာမြဲ တစ်နေရာရာတွင် သွားရောက်ထားပေးရသည်။ “တလေး” ပြုလုပ်ထားပေးခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ လူသေ၏ဝိညာဉ် (လိပ်ပြာ) အား ဆိုးသွမ်းသောအရာတစ်ခုခု လာရောက်အနိုင်အထက် ပြုမည်ဆိုပါက ရှဉ့်ရုပ်ပါသော “တလေး” ကို တက်စီးပြီး အဝေးသို့ ရှောင်ရှားသွားနိုင်ရန်ပင် ဖြစ်လေသည်။

အပျိုဘော်ဝင်စမိန်းကလေးများသည် သင်တိုင်းရှည်အဖြူကို ဝတ်ကြသော်လည်း အိမ်ထောင်ကျသော အခါတွင် “ဆေးမို” ခေါ် ကရင်သင်တိုင်းအင်္ကျီနှင့် ကရင်ထဘီကို ဝတ်ဆင်ရသကဲ့သို့ အပျိုအရွယ်တစ်ဦး သေဆုံးပါက “ဆေးမို” နှင့် ကရင်ထဘီကို ချက်ချင်းလှဲလှယ်ဝတ်ပေးလိုက်ရသော ဓလေ့ထုံးစံတစ်ရပ် ရှိလေသည်။ နို့စို့ကလေးငယ်သေဆုံးပါက မြေအိုး သို့မဟုတ် စဉ့်အိုးကြီးထဲတွင် ထည့်၍ လူသူအရောက်အပေါက်နည်းသော နေရာတစ်နေရာရာတွင်ရှိ ညောင်ပင်ကြီးပေါ်၌ သွားရောက်ချိတ်ဆွဲထား လိုက်ကြသည်။ အချို့ဒေသများတွင် မြေမြှုပ်ကြသည်လည်းရှိ၏။

တောင်ပေါ်ဒေသရှိ ကရင်လူမျိုးတို့၏ အသုဘကိစ္စ လုပ်ဆောင်ချက်များသည် တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာ အနည်းငယ်စီ ကွာခြားမှု ရှိကြမည်ဖြစ်သော်လည်း အဓိက ရည်ရွယ်ချက်ချင်းမှာ တူညီနေမည်သာဖြစ်သည်။ သေဆုံးသူသည် ဝိညာဉ် (လိပ်ပြာ) ထွက်သွားခြင်းကြောင့် သေဆုံးခြင်းဖြစ်၍ ထိုလိပ်ပြာသည်

ကရင်

တမလွန်ဘဝသို့ ရောက်ရှိသွားသည်ဟု ယုံကြည်ယူဆထားကြသည်။ သေမင်း နိုင်ငံတွင် ကြီးစိုးသူ သေမင်း၏ အမည်နာမများကို အမျိုးမျိုးမှည့်ခေါ်ထားကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

အချို့ဒေသများတွင် လူသေကိုမီးသင်္ဂြိုဟ်ပြီးနောက် ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့မှ သာလျှင် လူသေအရိုးထုပ်ကလေး ထည့်ထားသောပလိင်းငယ်ကို အရိုးတောင် သို့ သွားရောက်ပို့လေ့ရှိသည်။ အရိုးမပိုမီရက်များတွင် အရိုးပလိင်းငယ်ကို ဗဟိုထားကာ အပျို လူပျိုများ လှည့်ပတ်၍ ကဗျာလင်္ကာများဖြင့် တစ်ယောက် ကိုတစ်ယောက်ချိတ်ကာ စောင်းကာ ချစ်ရေးဆိုကြသော “ဩပွဲ” ကို ကျင်းပ လေ့ရှိကြပါသည်။ ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲများဖြစ်ကြသော ကျားကွက်ထိုးခြင်း၊ “ထော်သေ သာ” ခေါ် စကောထဲတွင် ကဗျာလင်္ကာရွတ်ဆိုယင်း ကျားရွှေခြင်း၊ “တာစီ ကလီ” ဟုခေါ်သော ဝါးညှပ်ခုန် သိုင်းကွက် အစွမ်းပြခြင်း၊ “အူးမော” ခေါ် ပလွေမှုတ်ခြင်း အပျို လူပျိုများ ဝိုင်းကြီးပတ်ပတ်ကစားခြင်းများအပြင် “တာဖော်ညာ” ခေါ် ငါးဖမ်းကစားခြင်း၊ “တာဟူပွာ” ခေါ်ကွန်ဆွဲခြင်း ဟူ၍ အမျိုးမျိုးရှိလေသည်။

“ဘလော်” အဆောက်အအုံတွင် ဖားစည်နှင့် “ပေါ်ကူး” ခေါ်ရိုးရာဝါးပတ္တလား တို့ကိုလည်း အချို့ဒေသများတွင် တပျော်တပါး တီးခတ်ယင်း သီဆိုကခုန်ကြ သည်လည်း ရှိကြလေသည်။

ပိုးကရင်တို့၏ အသုဘဆိုင်ရာဓလေ့ထုံးစံ

ပိုးကရင်တို့သည် ကိုးဆယ့်ခြောက်ပါးသော ရောဂါဖြင့် သေဆုံးသူ နေအိမ်တွင် သုံးရက်မှ ခုနစ်ရက်အတွင်း ထားရှိပြီးမှ သွားရောက်မီးသင်္ဂြိုဟ်ကြ၏။ မိုးများ သောလများတွင် သေဆုံးပါက မီးသင်္ဂြိုဟ်ရန် မလွယ်ကူသဖြင့် မြေမြှုပ်လိုက်ရပြီး မိုးရသီကုန်ဆုံးသောအခါတွင် ပြန်ဖော်၍ မီးသင်္ဂြိုဟ်ကြ၏။ အစိမ်းသေ သေဆုံး သူများကို ရွာတွင်ကြာကြာမထားပဲ ဖျာနှင့်လိပ်၍ သင်္ချိုင်းသို့ သွားရောက်မြေ မြှုပ်ကြ၏။ ရှေးရိုးရာထုံးတမ်းဓလေ့အရ အနည်းဆုံး ခုနစ်ရက်မြှုပ်ပြီးမှ ပြန်ဖော်၍ မီးသင်္ဂြိုဟ်ခြင်းကိုပြုလုပ်ရ၏။

ကျောက်ရောဂါဖြင့်သေခြင်း၊ ကာလဝမ်းရောဂါဖြင့်သေခြင်း အစရှိသည့်ရောဂါဖြင့် သေဆုံးခြင်းများကို အနည်းဆုံးတစ်နှစ် မြေမြှုပ်ပြီးမှ အရိုးကိုပြန်ဖော် မီးသင်္ဂြိုဟ် လေ့ရှိ၏။ ကလေးမွေးယင်း သွေးတက်သေသော အစိမ်းသေကို အနည်းဆုံး ခုနစ်ရက်မြှုပ်ပြီးမှ ပြန်ဖော် မီးသင်္ဂြိုဟ်ကြ၏။ အချို့ပိုးကရင်ရွာများက ခုနစ်ရက် မစောင့်တော့ပဲ ညမြှုပ်ပြီး နောက်နေ့ပြန်ဖော် မီးသင်္ဂြိုဟ်သည်လည်း ရှိ၏။

ဥပမာ ညအချိန်တွင် မီးဖွားယင်း သွေးတက်သေဆုံးသော မိန်းမကို ရွာတွင် ကြာကြာမထားပဲ ဖျာနှင့်လိပ်၍ ညချင်းပင် သင်္ချိုင်းသို့ မီးခွက်ထွန်းကာ သွား ရောက်မြှုပ်နှံကြ၏။ ထိုအလောင်းကို တစ်ညလုံး အိပ်စောင့်ကြသည်။ နံနက် ပထမကြက်တွန့်ချိန်တွင် တစ်ယောက်ကကြက်ဖကဲ့သို့ လက်နှစ်ဘက်ကို ခတ် လျက် “အောက်အီးအီးအွတ်” ဟူ၍ ပါးစပ်မှတွန့်ရသည်။ နံနက်မိုးမလင်းမီ ခုနစ် ကြိမ်တိုင်တိုင် ထိုကဲ့သို့တွန့်ပြပြီးနောက် “ထကြဟေ့၊ ထကြ ... တို့လူမြှုပ်ထား

ကရင်

တာ ခုနစ်ရက်ပြည့်သွားပြီ၊ ကြက်ဖ ခုနစ်မနက်၊ ခုနစ်ကြိမ်တွန်ပြီးပြီ၊ ဒီနေ့မီး သင်္ဂြိုဟ်ကြရအောင်ဖျို” ဟူ၍ ခပ်ကျယ်ကျယ်ပြောရ၏။ ကျန်သူများကလည်း “ဟုတ်ကဲ့၊ ကောင်းပါပြီ” ဟူ၍ ပြန်ပြောရ၏။ ဤသို့စတိသဘောဖြင့် တညမြုပ်၍ နောက်နေ့အလောင်းကို ပြန်ဖော်ကာ မီးသင်္ဂြိုဟ်ကြသည်လည်းရှိ၏။ ရိုးရာ ဓလေ့ချင်းတူသော်လည်း တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ လုပ်နည်းလုပ်ဟန်များ အနည်း ငယ်သာ ကွာခြားမှုရှိသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

လူသေကို မီးသင်္ဂြိုဟ်ခြင်းသည် အဓိကလုပ်ဆောင်ချက်တစ်ရပ်ပင်ဖြစ်၏။ သေ ဆုံးသူအား မီးသင်္ဂြိုဟ်၍ မပြီးမချင်း သေသူ၏ဆွေမျိုးထဲမှ လက်ထပ်ထိမ်းမြား ခြင်းမပြုရပေ။ ဆွေမျိုးသားချင်းထဲမှ နောက်တစ်ဦး သေဆုံး၍ မီးသင်္ဂြိုဟ်ပြီး သော်လည်း အရိုးကောက်ပွဲကို ပထမလူမီးသင်္ဂြိုဟ်မပြီးလျှင် ကျော်မလုပ်ရပေ။ ထိုကြောင့် ပထမသေသူ၏ အရိုးကိုပြန်ဖော် မီးသင်္ဂြိုဟ်ပြီးမှသာ နောက်လူအရိုး ကောက်ပွဲ ကျင်းပလုပ်ရရိုးထုံးစံရှိ၏။ ပထမနှင့် ဒုတိယသေသူတို့၏ အရိုးကောက် ပွဲကို တစ်ကြိမ်တည်းပေါင်းလုပ်ကြရသည်လည်းရှိ၏။

ရပ်ရွာတွင်လူသေသောအခါ အချက်ပေး တီးခတ်ရန် လူသေမောင်းကြီးတစ်လုံး သီးသန့်ရှိ၏။ အချို့က အမင်္ဂလာမောင်းဟု ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ထားကြသည်။ ထို မောင်းသံကို ကြားရသောအခါ ရွာမိရွာဖများနှင့်အတူ အပျို လူပျိုများ လူသေ အိမ်သို့ သွားရောက်စုရုံးကြပြီး လိုအပ်သည်များကို မိသားစုစိတ်ဓါတ်အပြည့် အဝဖြင့် လုပ်ဆောင်ကြလေသည်။

လူသေကို နေအိမ်တွင် အကြာဆုံး ခုနစ်ရက်အထိသာထားပြီး သင်္ချိုင်းသို့ သွားရောက်မီးသင်္ဂြိုဟ်လေ့ရှိ၏။ လူသေ၏ ရပ်ဝေးဆွေမျိုးများ စုံလင်ပြီဆိုလျှင် အိမ်တွင်အချိန်ဆွဲ၍ ထားလေ့မရှိပေ။ သင်္ချိုင်းသို့ ထမ်းသွားရာတွင် ခြေဘက်သို့ လှည့်ထားရသည်။ ခြေကိုရွာဘက်သို့ လှည့်ထားလျှင် လူသေ၏ဝိညာဉ်သည် ရွာသို့ပြန်လာမည်ဟူ၍ ယုံကြည်ကြသည်။ လူသေခေါင်းထမ်းသွားရာတွင် အချို့ က ခေါင်း၏ခြေ ဘက်မှ ကြိုးရှည်တစ်ချောင်း ချည်ထားကာ အသုဘပို့သူအချို့က

ကြီးကိုကိုင်၍ သင်္ချိုင်းသို့ လမ်းပြဆွဲသွားရသည်လည်းရှိ၏။

သင်္ချိုင်းသို့ရောက်သော် ကြိုတင်ပင့်ဖိတ်ထားသော သံဃာတော်များ၏ ပရိတ်ရွတ်တရားတော်နာပြီးနောက် အလောင်းကို မီးသင်္ဂြိုဟ်ရန် အသင့်ပြင်ထားသော ထင်းပုံပေါ်သို့ တင်လိုက်ရ၏။ သင်္ချိုင်းတွင်ရှိသော သစ်ပင်၊ ဝါးပင်များကို အသုဘအတွက် အနည်းငယ်အသုံးလို၍ ခုတ်ယူမည်ဆိုလျှင် သင်္ချိုင်းစောင့်နတ်ကို တိုင်တည်ပြီးမှ ခုတ်ယူကြရသည်။ အသုဘပို့သူများ၊ မီးသင်္ဂြိုဟ်သူများ ရွာသို့ပြန်သောအခါ တောကျီးကန်းအာသံ ကြားရ၍လည်းကောင်း၊ ရွာထဲသို့ ဝင်သော် ခွေးဟောင်၍လည်းကောင်း နိမိတ်မကောင်းဟုယူဆကြ၏။ ထိုသို့ နိမိတ်မကောင်းခြင်းများ တွေ့ရှိရသောအခါ “ခတ်ကယ်” ဟု ခေါ်သော ခေါစာကျွေး တောထုတ်ခြင်းကို ပြုလုပ်ရ၏။ ရွာနှင့်သင်္ချိုင်းကြားသို့ ယောက်ျားတစ်စုသွား၍ “ခတ်ကယ်” ရ၏။

ပြုလုပ်ပုံမှာ နီးပြားကြီးတစ်ခုကို ခွေလိုက်ပြီး ဝါးခြမ်းငယ်နှစ်ချောင်းစီ အစုံလိုက် ခုနစ်ဆင့်စိုက်ထားရသည်။ ၎င်းရှေ့တွင် တွင်းငယ်တစ်တွင်းတူးကာ ယူဆောင်လာသော ထမင်းထုပ်ငယ်ကို တွင်းထဲအနည်းငယ် သပ်ချပြီး၊ ထမင်းထုပ်ငယ်ကို တွင်းထဲထည့်ထားလိုက်ရ၏။ ထမင်းထုပ်ပေါ်တွင် မီးထွန်းထားသော ဖယောင်းတိုင်ကို တင်ထားရသည်။ ၎င်းအပေါ်သို့ အရက်အနည်းငယ် လောင်းထည့်၍ “အသင်သည် ငါတို့နှင့်မဆိုင်တော့ပါ။ ငါတို့ဆီကိုပြန်မလာနဲ့တော့” စသည်ဖြင့် ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုရ၏။ ဖယောင်းတိုင်မီးသေသွားသောအခါ ကျန်သူများအားလုံး ထမင်းထုပ်ကို အသင့်လုပ်ထားသော ဝါးချွန်များဖြင့် တစ်နှစ်သုံးပြိုင်တူထိုးရ၏။ ခေါင်းဆောင်သူက “သေပြီလား” ဟုမေးရပြီး၊ ကျန်သူအားလုံးက “သေပြီ” ဟုပြန်ပြောရ၏။ ထို့နောက် အသင့် ယူလာသော ကြက်အဖိုအမနှစ်ကောင်ကို သင်္ချိုင်းသို့လွှတ်ကာ “မကောင်းတာအားလုံး ကြက်နောက်ကို လိုက်သွားတော့” ဟူ၍ ပြောရ၏။ ဤတွင် “ခတ်ကယ်” ခြင်း ပြီးဆုံးသွားသည်။

လူသေကို မီးသင်္ဂြိုဟ်တော့မည်ဆိုလျှင် ထင်းပုံပေါ်တွင် တင်ထားပြီး ခေါင်းကို အနောက်အရပ်သို့ လှည့်ထား၍ ခြေကိုအရှေ့ဘက်သို့ လှည့်ထားရသည်။ နှစ်

ကရင်

ယောက်သောသူက မီးညှိထားသော ဖယောင်းတိုင်တစ်တိုင်စီကိုင်၍ လူသေ၏ ဦးခေါင်းဘက်နှင့်ခြေရင်းဘက် တစ်ယောက်စီနေပြီး တစ်ဦးက မေးလေသမျှတစ်ဦး ကပြောင်းပြန်ဖြေကြားရ၏။ ဥပမာ- တစ်ဦးက မိုးကောင်းကင်ကိုမေးလျှင် တစ် ဦးက မြေကြီးကိုပြရသည်။ မြေကြီးကိုမေးလျှင် မိုးကောင်းကင်ကိုပြရသည်။ အရှေ့ အရပ်မေးလျှင် အနောက်အရပ်ကိုပြ၍ တောင်အရပ်ကိုမေးလျှင် မြောက်အရပ် ကိုပြကာ ပြောင်းပြန်ဖြေရ၏။ ထိုနောက် အလောင်းကို စတင်မီးသင်္ဂြိုဟ်တော့၏။

မီးသင်္ဂြိုဟ်ချိန်တွင် စောင့်ဆိုင်းယင်း အရက်များကိုသောက်ကြ၏။ သင်္ချိုင်းတွင် သောက်သုံးသောအရက်များ မကုန်ပါက ရွာသို့ပြန်ယူလာရရိုးထုံးစံမရှိပဲ သင်္ချိုင်း မြေဥပင် လောင်းပစ်ခဲ့ရသည်။ လူသေလောင်းကို ထမ်းလာသောထမ်းစင်မှ ဝါး များကို သင်္ချိုင်းမှာပင် ဖျက်ဆီးပစ်ရသည်။ လူသေအလောင်း မီးလောင်ကျွမ်း ကုန်ဆုံးသော် အဆစ်နှစ်ခုပါသော ဝါးဘိုးပိုင်းဖြင့် ကြိုတင်ပြုလုပ်ထားသော ဝါး ကျည်တောက်ရှည်နှစ်လုံးမှ ရေများဖြင့် မီးအားလုံးငြိမ်းသွားအောင် လောင်း ရသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် သင်္ချိုင်းအေးအောင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြ၏။ မီးအားလုံးသေသွားသော် မီးသွေးစများ၊ အရိုးအပိုင်းအစများနှင့် ပြာ များကို စုပုံလိုက်ပြီး မီးခိုးလုံးဝမထွက်တော့သည့်တိုင်အောင် ရေဖြင့်လောင်းရ၏။ အရိုးမီးသွေးပုံကြီးကို တထွာခန့်အရှည်ရှိသည့် ဝါးခြမ်းငယ်ကလေးများဖြင့် ပတ် လည် ကြက်ခြေခတ် အနေအထားဖြင့်စိုက်၍ ခတ်ထားရ၏။ အရှေ့အနောက် တောင်မြောက်လေးဘက်လေးတန်မှ အပေါက်ငယ်တစ်ပေါက်စီထားရ၏။ သေ သူ၏ ဝိညာဉ်ထွက်ပေါက်ဝင်ပေါက် ဟူ၍ထားရှိခြင်းဖြစ်သည်။

သင်္ချိုင်းမြေမှ ထွက်မခွါမီ မီးသင်္ဂြိုဟ်သူများသည် လက်မအရွယ်မျှရှိသော သစ် ကိုင်းတစ်ချောင်းစီဖြင့် အရိုးမီးသွေးပုံကြီးကို သုံးပတ်ပတ်ပြီးသည်နှင့် တစ်နှစ် သုံးပြိုင်တူ သစ်ကိုင်းကို ထိုးစိုက်လိုက်ကြ၏။ သေသူဝိညာဉ်ကို သတ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ သင်္ချိုင်းအပြင်သို့ထွက်သွားချိန်တွင် သင်္ချိုင်းအဝင်ဝဋ် အဆစ်နှစ်ဘက် ပိတ်ဝါးလုံးတစ်ပိုင်းကို ပါးလွှာအောင် ဓားဖြင့်သပ်ထားပြီး ချထားရာသင်္ချိုင်းမှ ထွက်ခွါလာသူတိုင်း အနည်းငယ်စီခြေဖြင့် ခလုတ်တိုက်သွားရသည်။ နောက်ဆုံး

သူက ကွဲအောင်နှင်းချေလိုက်ရသည်။ မိမိတို့နောက်သို့ လူသေ၏ဝိညာဉ်လိုက် မလာနိုင်အောင် နှင်းသတ်ထားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

မီးသင်္ဂြိုဟ်ကြသူများ သင်္ချိုင်းအပြင်သို့ရောက်ကြသော် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူက တွင်းကလေးတစ်တွင်းကိုတူးကာ အသစ်ယူလာသော ထမင်းထုပ်ငယ်ကိုဖြေ၍ ထည့်ထား၏။ မီးညှိထားသော ဖယောင်းတိုင်တစ်တိုင်ကို ထမင်းထုပ်ပေါ်တွင် တင်ထားရ၏။ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူက တွင်းထဲရှိထမင်းထုပ်အပေါ်သို့ အရက် အနည်းငယ်လောင်းချ၍ လူသေ၏ဝိညာဉ်အား ရွာသို့ပြန်မလာရန် မောင်းထုတ် ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုပြီး၊ ဖယောင်းတိုင်မီးငြိမ်းသော် ဝါးချွန်တစ်ချောင်းစီဖြင့် တွင်းထဲရှိ ထမင်းထုပ်ကို တစ်နှစ်သုံးပြိုင်တူ ထိုးကြရသည်။ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူက “သေပြီ လား” သုံးကြိမ်မေး၍ ကျန်သူများက “သေပြီ” ဟုသုံးကြိမ် ပြန်လည်ဖြေကြားရ သည်။ ဤသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းကို “ဆေသီဆေမန်” ဟုခေါ်၏။ ဝိညာဉ်ကိုသေ အောင် ထိုးသတ်ထားခြင်း ဟုအဓိပ္ပါယ်ရပါသည်။

သတိပြုရန်မှာ “ဆေသီဆေမန်” သည် “ခတ်ကယ်” နှင့်မတူချေ။ လူသေကို မီးသင်္ဂြိုဟ်ပြီးနောက် ထိုသူ၏ဝိညာဉ်ရွာသို့ ပြန်မသွားနိုင်အောင် သတ်ထားခြင်း ပင်ဖြစ်သည်။ “ခတ်ကယ်” မှာ ရွာသို့ပြန်ကြစဉ် နိမိတ်မကောင်းသော အရာ များမြင်ရ၊ တွေ့ရ၊ ကြားရမှသာလျှင် ခေါစာကျွေး တောထုတ်ခြင်းကို လုပ်ဆောင် ရသည်။ နိမိတ်ကောင်းမည်ဆိုပါက “ခတ်ကယ်” လုပ်ရန်မလိုပေ။

သေသူအား မီးသင်္ဂြိုဟ်ပြီး ခုနစ်ရက်လွန်မှသာလျှင် အရိုးအပိုင်းအစသုံးစနှင့် မီးသွေးတုံးကလေးသုံးတုံးကို သွားရောက်ကောက်ယူ၍ ပိတ်စအဖြူဖြင့်ထုပ်ကာ ပလိုင်းထဲထည့်ယူလာပြီး အရိုးကောက်ပွဲ ကျင်းပပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ အရိုး ကောက်ပွဲ၏ သင့်တော်သည့် အချိန်ကာလကိုရွေး၍ လုပ်ဆောင်ကြ၏။ အများ အားဖြင့် ခြောက်သွေ့သောလများဖြစ်သော ကဆုန်လနှင့် တပေါင်းလများတွင် ပြုလုပ်ကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။

အရိုးကောက်ပွဲမူလစတင်ခဲ့ပုံ

ရှေးအခါက အိန္ဒိယအလယ်ပိုင်းဒေသ (မဇ္ဈိမဒေသ) နှင့် အိန္ဒိယတစ်ပြည်လုံး ပြုလုပ်ကြသော မင်္ဂလာ၊ အမင်္ဂလာကိစ္စ၊ သာမူနာမူ ဓလေ့ထုံးစံများမှ မြန်မာ ပြည်သားတို့ နည်းနာယူ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်လည်းရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရ ပါသည်။ ရှေးရိုးအိန္ဒိယတောင်ပိုင်းသားတို့၏ ဓလေ့ထုံးစံဖြစ်သော အရိုးကောက် ပွဲ (အရိုးဆေးပွဲ) ကို ပိုးကရင်တို့က ယနေ့တိုင် ကျင်းပပြုလုပ်လေ့ရှိကြပါသည်။

မဇ္ဈိမဒေသ၏ တောင်ဘက်တိုင်း ဇနပုဒ်သားတို့ ပြုလုပ်ကြသောအရိုးကောက်ပွဲ (အရိုးဆေးပွဲ) အကြောင်းကို ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ထင်ရှားရှိစဉ်ကပင် ရှိခဲ့၏။ ကရင်လူမျိုးတို့ကဲ့သို့ အရိုးကောက်ပွဲတွင် အရိုးကိုဆေး၍ ကျွေးမွေးပေးကမ်း လှူဒါန်းပြီးလျှင် ကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာ ပွဲသဘင်ပြုလုပ်ကြကြောင်းကို ဒသအင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိတော်နှင့် ၎င်းအဋ္ဌကထာတွင် ထင်ရှားစွာ ဖော်ပြထားလေသည်။

ဒသအင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်အရ “အတ္တဘိက္ခဝေဒက္ခိဏောသုဇနပဒေသုခေါဝနံနာမ” အစရှိသော ထိုပါဠိမာဂဓကို မြန်မာပြန်ဆိုရသော် “အိုရဟန်းအပေါင်းတို့ တောင် ပိုင်းဖြစ်သော ဗနပုဒ်တို့၌ အရိုးဆေးခြင်းမည်သော ကိစ္စတစ်ခုသည် ရှိလေ၏။ ထိုအရိုးဆေးပွဲတွင် စားဖွယ်သောက်ဖွယ် အသွယ်သွယ်သော ထမင်းအဖျော် သည်လည်းကောင်း၊ ကိုက်ခဲ၍စားအပ်သောငှက်ပျောသီး စသည်လည်းကောင်း၊ လက်ကော်ရငြား ထမင်းနံများနှင့် လျှာဖျားဖြင့် လျှက်အပ်သောပျား၊ တင်လဲ

စသော အရသာမျိုးသည်လည်းကောင်း၊ ထိုအရိုးကောက်၍ ဆေးသောပွဲ၌ ကခြင်း၊ သီဆိုခြင်း၊ တီးမှုတ်ခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း ဖြစ်လေ့ရှိလေ၏။ ရဟန်းအပေါင်းတို့ ၎င်းအရိုးဆေးပွဲသည် အကယ်ပဲရှိလေ၏။ မရှိဟူ၍ ငါတုရား မပယ်” စသည်ဖြင့် အဓိပ္ပါယ်ရ၏။

အရိုးဆေးပွဲပြုလုပ်သောထုံးစံမှာ အဋ္ဌကထာတွင် ထင်ရှားစွာထင်ရှားပါရာ အဓိပ္ပါယ်ကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။

ထိုအိန္ဒိယတောင်ပိုင်း၌ နေကြကုန်သော လူတို့သည် မိမိတို့၏ ချစ်ခင်လှစွာ သော ဆွေမျိုးညာတိတို့တွင် တစ်စုံတစ်ယောက်အရေး ပြုလုပ်သောသူ သေ ဆုံးခဲ့သော် မီးဖြင့်ဖုတ်ကြည်းသင်္ဂြိုဟ်ခြင်း ဈာပနကို မပြုကြပဲ၊ မြေကြီးထဲတွင် တွင်းကြီးတူးကုန်၍ ထိုသေသူ၏ အလောင်းကို ထိုမြေကြီးတွင်း၌ သွင်းထားမြှုပ် နံ့ကြကုန်၏။

ထိုမှ နောက်ကာလ အသားအသွေးတို့ ပုပ်၍မြေကြီးက စုပ်ယူသဖြင့် အရိုးဖြူ ချည်း ကျန်လတ်သော် ထိုအရိုးတို့ကို ထုတ်ယူ၍ ရေဖြင့်စင်ကြယ်စွာဆေးပြီးလျှင် အစဉ်အတိုင်းခြေရိုးမှစ၍ ဦးခေါင်းရိုးကျအောင် တစ်စုံတစ်ခုကို ကပ်မှီလျက် ထောင်ချည်ပြီးလျှင် နံ့သာပန်းမန်ဖြင့် ပူဇော်၍ အလိုရှိသောနေ့တိုင်အောင် ထောင်လျက်ထားကြကုန်၏။

နွေလအချိန်အခါ ခြေခင်းလက်ခင်း သာယာ၍ တာရာနက္ခတ်သင့်မြတ်ကောင်း မွန်သောနေ့၊ လပွဲလုပ်နိုင်လောက်သော ပစ္စည်းခန ဂျာဗွေစုဆောင်း၍ ရကြသော ကာလ ထိုသမယတွင် ကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာ သောမဏ္ဍပ်ကန္ဓားကြီးဆောက်လုပ် ၍ ယခင်ကထောင်ထားသောအရိုးကို ရွှေပြောင်းလျက် ကောင်းမွန်စွာထောင် ထားပြီးလျှင် များစွာ ဝိုင်းအုံလျက် ဝမ်းနည်းပက်လက် အသက်ထွက်လုခမန်း ဝိုယိုမြည် တမ်းကုန်လျက်နက္ခတ်ပွဲသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပ ကစားကြကုန်၏။

ကရင်

ထိုအဋ္ဌကထာမှာ အဓိပ္ပါယ်လာသည်။ ထိုအိန္ဒိယတိုင်းတောင်ပိုင်းသားတို့တွင်လည်း “ကိရာတ” လူမျိုးတို့သည် ယခုကာလတိုင်အောင် ထိုအရိုးပွဲကို ပြုလုပ်ကြဆဲပင် ဖြစ်လေသည်။

ထိုအရိုးကောက်ပွဲ (အရိုးဆေးပွဲ) ဓလေ့ထုံးစံသည် မြန်မာပြည်သို့ကူးစက်ပြန့်ပွား၍ လူအများပင် ရှေးအချိန်က ပြုလုပ်ခဲ့ကြသော်လည်း ပစ္စုပ္ပန်ကာလ ယနေ့တိုင်အောင် ဆက်လက်၍ အရိုးပွဲပြုလုပ်ကြသည်မှာ တိုင်းရင်းသား ကရင်လူမျိုးများတွင်သာ တွေ့ရှိရတော့သည်။ ကျင်းပပြုလုပ်ပုံမှာ ရှေးရိုးအတိုင်းလည်း မကျ။ ရှေးရိုးဓလေ့ထုံးစံကို လုံးလုံးလည်းမပယ်ကြပဲ ဆက်လက်၍သာ လုပ်ဆောင်ကြ၏။

ယောက်ျား၊ မိန်းမတို့က သေကြေခဲ့သော် ထိုအလောင်းကို ခေါင်းသွင်းကာ သင်္ချိုင်းသို့ပို့၍ မီးသင်္ဂြိုဟ်ပြီး ခုနစ်ရက်လွန်၍ဖြစ်စေ၊ နွေလသီတင်းသို့ ရောက်၍ ကောက်ပဲသီးနှံတို့ရိတ်သိမ်းပြီးသောအခါ၊ ကျန်ရစ်သူသားသမီး ဆွေမျိုးညာတိတို့၏ ဥစ္စာအင်အားအလျောက် ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ မဏ္ဍပ်ကြီး ဆောက်လုပ်၍ အဝေးအနီးရှိ ဆွေမျိုးညာတိ မိတ်ဆွေသင်္ဂဟတို့ကို ဖိတ်ခေါ်၍ ကျွေးမွေးပေးကမ်း လေ့ရှိပါသည်။

အရိုးကောက်ပွဲတွင် အရိုးဆေးရန် ဆောက်ထားသော ခြေလေးချောင်း မဏ္ဍပ်ငယ်ရှေ့သို့ အပျို လူပျိုများ လာရောက်၍အကအခုန် (ဒုံးကပွဲ) ကျင်းပပြုလုပ်ကြသည်။ ညဦးယံမှစ၍ စကားအချိတ်အဆက် တစ်ဘက်ကိုတစ်ဘက် အနိုင်အထက် သာယာစွာသောအသံဖြင့် ချီးကျူးပွဲနွဲ့စောင်းချိတ်ဆိုကြလေသည်။ လူပျို အပျိုတို့တွဲ၍ သြပွဲပြုလုပ်သောဓလေ့ကို အရှေ့ပိုင်းကရင် ကျေးရွာဒေသများတွင် တွေ့ရှိရမည်သာဖြစ်သည်။ ထိုပွဲမျိုးကို “အရိုးကောက်ပွဲ” ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။

“ဩပွဲ” သည်မြန်မာပြည်ရှိ ကရင်လူမျိုးတို့သာ ပြုလုပ်ကြသည်မဟုတ်ပေ။ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း ဒက္ခိဏဇနပုဒ်တိုင်းသား “ကိရတ” ကုလားတို့လည်း ရှေးအချိန်ကာလကစ၍ ယနေ့တိုင်အောင် ကျင်းပပြုလုပ်ကြကြောင်းကို ကောင်းစွာ သိရှိရပေသည်။ ထို့ကြောင့်အရိုးကောက်ပွဲ (အရိုးဆေးပွဲ) ဓလေ့ထုံးစံသည် ရှေးအချိန်က မဇ္ဈိမဒေသ၏ တောင်ဘက်တိုင်း ဇနပုဒ်သားတို့မှ စတင်ခဲ့သည်ဟု ရေးသားဖော်ပြလိုက်ရပါသတည်း။

ပိုးကရင်တို့၏ အရိုးကောက်ပွဲ

အရိုးကောက်ပွဲကို ခြောက်သွေ့သော လများ၌လည်းကောင်း၊ မိမိတို့အားလပ်သော အချိန်များ၌လည်းကောင်း ကျင်းပပြုလုပ်ကြ၏။ အရိုးကောက်ပွဲလုပ်တော့ မည်ဆိုလျှင် သေဆုံးသူ၏ နေအိမ်အနီးရှိ ကွက်လပ်တွင် မဏ္ဍပ်ကြီးတစ်ဆောင်ကို တည်ဆောက်ထားကြသည်။ မဏ္ဍပ်အနီးတွင် ခြေလေးတိုင်တဲငယ်တစ်လုံးကို သက်ကယ်မိုး၍ ဆောက်လုပ်ထားရသည်။ ထိုတဲပေါ်တွင် အရိုးထားရန်နှင့် အရိုးကောက်ပွဲ လုပ်ဆောင်ရန်ဖြစ်သည်။

သင်္ချိုင်းသို့အရိုးကောက်မည့်သူများသည် အရိုးထည့်လာရန် ပလိုင်းငယ်တစ်လုံးကို ယူဆောင်သွားရသည်။ သင်္ချိုင်းသို့မဝင်မီ သေဆုံးသူအမည်ကိုခေါ်၍ အိမ်သို့ ပြန်လာပြီး အလှူလုပ်တရားတော်နာရန် ပြောရ၏။ ထို့နောက်အရိုးနှင့် မီးသွေးပုံ ရှိရာသို့သွား၍ အရိုးစသုံးတုံးနှင့် မီးသွေးစသုံးတုံးကိုယူကာ ယူဆောင်လာသော ပိတ်ဖြူပဝါတွင် ထုပ်လိုက်ပြီး ပလိုင်းငယ်ထဲသို့ထည့်၍ ရွာသို့ပြန်လာခဲ့ကြသည်။

အရိုးကောက်ပြန်လာသူများသည် လမ်း၌ဆုံတွေ့သောသူများနှင့် စကားမပြောရပေ။ အခြားသူများကလည်း မိမိတို့အားစကားမပြောပဲ မသိလိုက်ဘာသာ နေကြမည်သာဖြစ်သည်။ သင်္ချိုင်းမှရွာသို့ ပြန်လာရန်လမ်းခွတ်လတ်တွင် ရွာမှသက်ဆိုင်သူလေးငါးယောက်က အရိုးကောက်ပြန်လာသူ အပြန်လမ်းတွင်

စည်းတားထားရသည်။ အရိုးကောက်ပြန်လာသူများကို စည်းတစ်ဘက်မှနေ၍ မုဆိုးများ သားကောင်ကို ဒူးလေးဖြင့် စောင့်ပစ်လေဟန်၊ လှံဖြင့်ချိန်ရွယ်၍ စောင့်နေလေဟန်၊ ကြိမ်တုတ်ဖြင့်စောင့်ရိုက်လေဟန်၊ ဓားရှည်ဖြင့်စောင့်ခုတ်လေဟန် အနေအထားဖြင့် စောင့်ဆိုင်းကြရ၏။

အရိုးကောက်ပြန်လာကြသောသူများသည် စည်းတားထားသော နေရာသို့ ရောက်သော် အသင့်စောင့်ဆိုင်းသူများက ဒူးလေးဖြင့်ပစ်တော့မည့်ဟန်၊ လှံဖြင့် ထိုးတော့မည့်ဟန် အတည်ပေါက်လုပ်ရ၏။ စောင့်ဆိုင်းသူတစ်ဦးက “မင်းတို့ ဘယ်သူတွေလဲ၊ လူကောင်းလား၊ လူဆိုးလား” ဟူ၍ မေးရ၏။ ထိုသူတို့က လည်း “လူကောင်းတွေပါ။ လူဆိုးတွေမဟုတ်ပါဘူးခင်ဗျား” ဟူ၍ပြန်လည်ဖြေကြားရ၏။ “မင်းတို့ စည်းကိုမကျော်ရသေးဘူး၊ မင်းတို့လူကောင်းလား၊ လူဆိုးလားဆိုတာသိရအောင် သစ္စာရေသောက်ပြီးမှ မင်းတို့လူကောင်းမှန်း ငါတို့ ယုံမယ်” ဟူ၍စောင့်ဆိုင်းသူတစ်ဦးက ပြောရ၏။ သစ္စာရေသောက်ပါမည်ဟု ပြန်ပြောသောအခါ စည်းတစ်ဘက်တစ်ချက်တွင် ထိုင်၍ အသစ်ယူလာသော အရက်နှစ်ပုလင်းကို ကုန်သည်အထိ သောက်ကြပြီးနောက် အတူတကွ အရိုးကောက်ပွဲကျင်းပမည့် နေအိမ်သို့ ပြန်လာကြတော့သည်။

ယူဆောင်လာသောအရိုးထုပ်ကလေးကို ခြေလေးတိုင်တဲငယ်ပေါ်သို့ မတင်ရသေးပေ။ တိုင်ခြေရင်း၌ပင် ချထားရ၏။ တဲငယ်ဘေးနားတွင် မီးအနည်းငယ်ဖိုထားရပြီး ဝါးဘိုးဝါးဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ခွက်တစ်ခုကိုလည်း ရေထည့်ထားရသည်။ အရိုးထုပ်ကိုဖြေ၍ ဝါးညှပ်တုတ်ကလေးဖြင့် အရိုးစကို ညှပ်ယူကာ ရေထည့်ထားသော ဝါးဘိုးခွက်ထဲသို့စိမ်၍ “ချမ်းယင် ရေချိုးပါ” ဟူ၍ပြောရ၏။ တဖန် မီးပုံနားတွင် မီးမြှိုက်ကာ “အိုက်ရင်မီးလှုံပါ” ဟူ၍ ပြောရပြန်သည်။ ဤကဲ့သို့ အရိုးစသုံးခုနှင့် မီးသွေးခဲကလေးသုံးတုံးကို ရေတလှည့် မီးတလှည့်ဖြင့် သုံးကြိမ်စီဖြင့်ပြောင်းပြန် ပြောပြီးနောက် အရိုးစနှင့် မီးသွေးတုံးကလေးတို့အား ပလိုင်ထဲသို့ အဝတ်ဖြူထဲသို့ ပြန်ထည့်လိုက်ကြ၏။

ကရင်

တဆက်တည်းပင် ဖက်ရွက်ကြီးတစ်ရွက်ကိုယူကာ ထမင်းဟင်းများနှင့် အခြား မုန့်နှစ်မျိုးသုံးမျိုးကိုပါ ရောနှောပြီး သစ်ရွက်ပေါ် တင်ထားရသည်။ ထို့နောက် အရိုးထည့်ထားသော ပလိုင်ဇယ်အဝကို ထမင်းဟင်းရှိရာဘက်သို့ စောင်းထား လိုက်ပြီး လူသေ၏ဝိညာဉ်ကို ထမင်းစားပါရန် ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုရ၏။ နောက်ခဏ အကြာတွင် ရေတစ်ခွက်ကိုယူကာ ထမင်း၊ ဟင်း၊ မုန့်များရှိသော ဖက်ရွက်ပေါ်သို့ လက်ပြန်လောင်းချကာ လူသေ၏ဝိညာဉ်ကို ရေသောက်ပါရန် ရွတ်ဖတ်ပြောဆို ရပြန်သည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ပြီးနောက် အရိုးထုပ်ကို တဲငယ်တွင်တင်ထားလိုက် ၏။ ပလိုင်ဇယ်ကို တဲငယ်တိုင်ပေါ်တွင် ချိတ်ထားလိုက်သည်။ အရိုးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်သူများ အသီးသီးအရက်သောက်သော အလေ့ရှိကြောင်း တွေ့ ရှိရပါသည်။

နောက်တစ်နေ့နံနက်စောစောတွင် ပင့်ဖိတ်ထားသော သံဃာတော်များ ကြွ ရောက် ဆွမ်းစားကြပြီးနောက် ပရိသတ်များသည် မဏ္ဍပ်ကြီးထဲတွင် တရား တော်နာကြတော့၏။ တရားမနာမီ တစ်ယောက်သောသူက အရိုးတင်ထား သော တဲငယ်သို့သွားပြီး သေသူဝိညာဉ်အား လာရောက်တရားနာပါရန် ပြော ရ၏။ တရားနာပြီး၍ အရိုးများကို သင်္ချိုင်းသို့ ပြန်မပို့ရပဲ “လွန့်” ဟုခေါ်သော အရိုးတောင်ရှိရာ နေရာသို့သွားရောက်ပို့ဆောင်ကြ၏။

အရိုးကိုစတင်ပို့ဆောင်သော အချိန်တွင် အရိုးထုပ်တင်ထားသော ခြေလေးတိုင် တဲငယ်ကို ဖျက်ပစ်ရသည်။ အရိုးပို့ရာတွင် သေဆုံးသူ၏သား သို့တည်းမဟုတ် သမီးထွေးက အရိုးထည့်ထားသော ပလိုင်ဇယ်ကို လွယ်သွားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် သမီးထွေးသည် အိမ်ထောင်ကျသွား၍ ကိုယ်ဝန်ရှိနေလျှင်ဖြစ်စေ သားထွေးဖြစ်က သားထွေး၏ မိန်းမကိုယ်ဝန်ရှိနေလျှင်ဖြစ်စေ အရိုးထည့်ထား သော ပလိုင်ဇယ်ကိုလွယ်၍ ပို့ဆောင်ခြင်းမပြုရပေ။ မိမိကိုယ်စားသင့်တော်မည့် အ ခြားသူတစ်ဦးဦးအား ပို့စေရ၏။ ထိုသို့ပို့ဆောင်ပေးသူအား ပိုက်ဆံငါးမတ်ပေး ဆောင်ရမည်ဟု စတိသဘောဖြင့် ငှားရမ်းခပေးဆောင်ရရှိ ထုံးစံရှိလေသည်။

အရိုးထည့်သောပုလောင်းထဲသို့ ထမင်းထုပ်တထုပ်နှင့်အခြားဟင်းများ၊ ငါးခြောက်များစသည်ဖြင့် ထည့်သွားရသည်။ အရိုးပို့ချိန်တွင် တစ်ဦးကငို၍ လိုက်ပါသွားရ၏။ အရိုးတောင်နားသို့ ရောက်သွားသောအခါ အရိုးပို့ရာတွင် ဦးဆောင်သူက “ဗျိုလူတို့ တံခါးတွေ ဖွင့်ပေးကြပါအုံး၊ လူသစ်တစ်ယောက် ရောက်နေတယ်၊ ခွေးတွေကိုက်တတ်ယင် ချည်ထားပေးပါဗျို” ဟူ၍အော်ပြောရ၏။

ခြေလေးတိုင် တဲငယ်တစ်ခုကို ယခင်ရွာက တည်ဆောက်သကဲ့သို့ ဆောက်ရပြန်သည်။ ပထမဦးစွာ ပလောင်းထဲတွင်ပါလာသော ထမင်းထုပ် ဟင်းထုပ်ကို ဖြေလိုက်ကာ ထုပ်ထားသောအရိုးထုပ်အား ထမင်းဟင်းစားသောက်ပါရန် ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုပြီးနောက် အရိုးစကလေးများကိုသာ တဲငယ်ပေါ်သို့ တင်ထားလိုက်ကြသည်။ အရိုးတင်ထားသောနေရာမှ မြေကြီးအထိ ချည်မျှင်ကြိုးတစ်ချောင်းကို တွဲလွဲချထား၏။ မြေကြီးပေါ်ရှိချည်မျှင်၏တစ်ဘက်အစွန်းကို မီးဖြင့်တို့လိုက်သော် မီးသည်အောက်မှ သည်အရိုးရှိရာ တဲပေါ်အထိလောင်ကျွမ်းစေသည်။ လူသေ၏ ဝိညာဉ်သည် တဲငယ်ပေါ်သို့ တက်သွားသည့်အနေဖြင့် ချည်မျှင်ကိုအောက်မှသည် အပေါ်အထိ မီးလောင်ကျွမ်းစေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ပြုလုပ်ပြီးစီးသည့်နောက် မိမိတို့နှင့် တပါတည်းယူဆောင်လာသော အရက်များကိုသောက်ကြပြန်သည်။ ထိုအရက်များသောက်၍မကုန်လျှင် အရိုးတောင်မှပင် သွန်ပစ်ခဲ့ရ၏။ ရွာသို့ပြန်လည်ယူဆောင်လာခြင်း မပြုရပေ။ အရိုးပို့သူအားလုံးတို့သည် သွားရာလမ်းအတိုင်း ပြန်လာကြရသည်။ ဟိုရွာဝင် သည်ရွာဝင် မလုပ်ရပေ။ လမ်းတွင်ဆုံတွေ့သော သူများနှင့် စကားမပြောရသကဲ့သို့ မိမိတို့အား အရိုးပို့ပြန်လာသူများဖြစ်သဖြင့် စကားမပြောပဲ နေကြမည်သာဖြစ်သည်။

သေသူ၏နေအိမ်သို့ အရိုးပို့သူများပြန်ရောက်သော် သေဆုံးခဲ့သူ မိသားစုအား လုံးနှင့်အတူ လိပ်ပြာခေါ် လက်ကြိုးချည်ခြင်းကို ပြုလုပ်ရ၏။ လူတိုင်း၏ လက်

ကရင်

ကော်ဝတ်နေရာတွင် သုံးပင်လိမ်ချည်ဖြင့် အသီးသီးချည်ကာ မိမိတို့လိပ်ပြာ မိမိတို့နှင့်ကင်းကွာခဲ့လျှင် ပြန်လာစွဲကပ်နေထိုင်ပါရန် ခေါ်ယူခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ လိပ်ပြာမခေါ်မီ ဗျပ်တစ်ခုကိုယူ၍ ထမင်းခုနစ်ဆုပ်နှင့် အရက်နှစ်ပုလင်း (တပိဿာ) ကို အဓိကထား၍ ထည့်ထားပြီးနောက် လိပ်ပြာကို စတင်ခေါ်လေသည်။ လိပ်ပြာခေါ်ရာတွင် ပိုးကရင်ဘာသာစကားဖြင့် အောက်ပါအတိုင်းရွတ်ဆို၍ ခေါ်ရ၏။

“ပလူး - လာဂယ့်ထိုင် - ဂယ့်ထိုင်၊ နယ်ဘားနောင်းလော့လဂီ၊ နယ်ဘားနောင်းခလောလဂီ၊ နယ်ဘား ခလုံးချိုင်းကြာမော်လဂီ၊ အောဘားသွားခူးလဂီ၊ အောဘားလွန့်ဖန်လဂီ၊ ပလူး-လာဂယ်ထိုင်-ဂယ်ထိုင်”

မြန်မာလို အဓိပ္ပာယ်ပြန်သော် “ပလူး-အသင်လိပ်ပြာ ပြန်လာပါ-ပြန်လာပါ၊ မဟိုဒင်းကိုလဲမယုံနဲ့၊ မဒီ ဒင်းလဲမယုံပါနဲ့၊ ညောင်ချဉ်စောင့်နတ်ကိုလဲမယုံပါနဲ့၊ သင်္ချိုင်းမှာလဲ မနေပါနဲ့၊ အရိုးတောင်မှာလဲမနေပါနဲ့၊ ပလူး-အသင်လိပ်ပြာ ပြန်လာပါ၊ ပြန်လာပါ” ဟူ၍ပင်ဖြစ်ပါသည်။

လိပ်ပြာခေါ်ခြင်း ကိစ္စပြီးဆုံးသော် အရိုးကောက်ပွဲကိစ္စရပ်များ အဆုံးတိုင်သို့ ရောက်ရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။ ယခင်က တည်ဆောက်ခဲ့သော တရားနာရန် မဏ္ဍပ်ကြီးကိုဖျက်၍ မီးတင်ရှို့လိုက်ကြသည်။ ထို့နောက် ပါဝင်ကူညီခဲ့ကြသူများအား ကျေးဇူးတင်ရှိသော အနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှုတ်ဆက်ပွဲအနေဖြင့်လည်းကောင်း တပျော်တပါးအရက်သောက်ကြတော့၏။

အရိုးကောက်ပွဲကိစ္စရပ်အားလုံးပြီးဆုံးသွားသဖြင့် သက်ဆိုင်သူ ဆွေမျိုးစုအားလုံးအတွက် မိမိတို့ရိုးရာ ဓလေ့အရ လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သော တာဝန်ကြီးတစ်ရပ် ပြီးစီးသွားသဖြင့် အထူးပင် ကျေနပ်မှု၊ စိတ်ပေါ့ပါးမှုများ ရကြတော့သည်။

ရှောင်ကြဉ်ရသောကရင်ရိုးရာဓလေ့များ

ပိုးကရင်ဘာသာစကားဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို “ဆဒူး” ဟုခေါ်၍ ရှောင်ကြဉ်ရမည့် ကိစ္စတစ်ရပ်ကို ကျူးလွန်မိက ကျေနပ်မှုပြန်လည်ရရှိရန် စတိအရှောင်ကြေးပေးဆောင်ခြင်းကို “ဆဗ္ဗီး” ဟုခေါ်ပါသည်။ “ဆဒူး” ကို ကျူးလွန်မိက ကျူးလွန်ခြင်းခံရသူအား ချက်ချင်းသွားရောက် တောင်းပန်ပြီး စတိအရှောင်ကြေး “ဆဗ္ဗီး” ပေးဆောင်ရရိုး ထုံးစံရှိသည်။ ပိုက်ဆံတစ်မတ် (ယဲဘွယ်)၊ ကွမ်းတစ်ယာနှင့်ပြီးသည်။ အိမ်၏အရှောင်ကို ကျူးလွန်က အိမ်ရှင်ကရရှိသော အရှောင်ကြေးတစ်မတ်ကို သရော်၊ ကင်ပွန်း၊ နန္ဒင်းအနည်းငယ်စီဝယ်ယူ၍ အိမ်စောင့်နတ်ကို ပြန်လည်ပသ တောင်းပန်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

အိမ်ပေါ်တွင် ဖိနပ်စီးခြင်း၊ လေချွန်ခြင်း၊ တံပိုးမှုတ်ခြင်း၊ လက်ပန်းပေါက်ခတ်ခြင်းများကို ရှောင်ရသည်။ သူတပါးအိမ်ပေါ်သို့ လှေကားမှတက်ရမည်။ ကျော်လွှား၍ မတက်ရ၊ တက်လာသော နေရာတွင်ပင် ပြန်ဆင်းရသည်။ အိမ်ပေါ်မှ ခုန်မချရ၊ လှေကားအတက်၌ လှေကားထစ်ကျိုးပါက တက်သူကို အိမ်ရှင်က အရှောင်ပေးရပြီး၊ အဆင်းတွင်ကျိုးပါက အိမ်ရှင်ကိုပြန်၍ အရှောင်ပေးရရိုးထုံးစံရှိသည်။

အိမ်ပေါ်တွင်မငိုရ၊ ရန်မဖြစ်ရ၊ အိမ်ပေါ်သို့တစ်စုံတစ်ယောက် တက်လာခြင်းဆဲဆိုခြင်းမပြုရ၊ အိမ်တိုင်များကို ရိုက်ပုတ်ထိုးကြိတ်ခြင်းမပြုရ၊ ထိုသို့ပြုသော် အိမ်စောင့်နတ် (မိဘဝိညာဉ်) ကို မထိမဲ့မြင်ရာ ရောက်သည်။

ကရင်

အိမ်ပေါ်တွင် အပျို လူပျို ကျူးကျူးလွန်လွန်မဖြစ်ရ၊ ကျူးကျူးလွန်လွန်ဖြစ်ခဲ့သော အပျိုလူပျိုများ အိမ်ပေါ်သို့မတက်ရ၊ တက်လျှင်အိမ်ခိုက်တတ်သည်။ လူပျိုက အပျို အိမ်ခန်းအတွင်းသို့ အကြောင်းမဲ့မဝင်ရ၊ ရွာတွင် အပျို လူပျို ကျူးလွန်မှု ရှိလျှင် ရွာခိုက်သည်။ ဘေးအန္တရာယ်ဆိုးများ ကြုံရတတ်သည်။ ရွာသားများကို ကျားဝင်ဆွဲတတ်သည်။

ရွာတွင်းသို့ လူသေမဖြစ်ရ၊ အသုဘကိစ္စအတွက် အရိုးကောက်သွားသူများ အားစကားမပြောရ၊ ပြောမိက အသုဘအိမ်နှင့် ရွာကိုခိုက်တတ်သည်။ ဘေးဥပဒ် ကျရောက်တတ်သည်။ ထိုကြောင့် အရှောင်ပေး၍ ကန်တော့ရသည်။

သူတစ်ပါး၏အိမ်ကို တုတ်၊ ခဲများဖြင့် မပေါက်ရ၊ တံစက်မြိတ်အတွင်း ကျင်ကြီး၊ ကျင်ငယ်မစွန့်ရ၊ ပြုမိက အိမ်ရှင်ကို စတိအရှောင်ကြေးပေးရမည်။

ကောက်လှိုင်းများ မသိမ်းရသေးသော လယ်ကွင်းတွင် ကောက်လှိုင်းလှည်း မဖြစ်ရ၊ ဖြတ်ခဲ့လျှင် စပါးသီးနှံအနည်းငယ် ကြဲခဲ့ရသည်။

နွားလှည်း၊ မြင်းလှည်းနှင့် မည်သည့်ယာဉ်မဆို အိမ်ကိုဖြစ်စေ၊ ခြံစည်းရိုးကိုဖြစ်စေ၊ မတိုက်ရ၊ တိုက်မိပါက အရှောင်ပေးရသည်။

ထမင်းစားနေစဉ် ချေခြင်း၊ ဖိတ်စင်ခြင်းများကို ရှောင်ကြဉ်ရသည်။ ထမင်းစားမပြီးမီ အတူစားနေသူများ ခရီးထွက်သွားခြင်းမပြုရ၊ ထွက်ခွာသွားလျှင် ထမင်းစားခုံကို စတိသဘောဖြင့် အနည်းငယ်ရွှေ့ပေးရသည်။

ရိုးရာပူဇော်ပွဲ (နတ်စား) ပြုလုပ်နေစဉ် အိမ်ပေါ်သို့ဧည့်သည်တက်လာပါက ရိုးရာ ပူဇော်ပွဲပြီးမှ ပြန်လည်ထွက်ခွာရသည်။ ထို့ကြောင့် အချို့ဒေသများတွင် ရိုးရာ ပူဇော်ပွဲပြုလုပ်စဉ် ဧည့်သည်များသိသာရန် လှေကားထိပ်တွင် အမှတ်အသား များ ပြုလုပ်ထားသည်။ ရိုးရာပူဇော်ပွဲပြုလုပ်နေစဉ် ပတ်ဝန်းကျင်မှ ဆဲဆိုသံများ၊

ရန်ဖြစ်ခြင်းများ၊ ဧည့်သည်တစ်ဦးဦးက အိမ်ပေါ်ရှိ ရိုးရာပူဇော်နေသူများအား နှုတ်ဆက်စကားပြောခြင်း၊ မေးမြန်းခြင်းများ ပြုလုပ်မိက ရိုးရာပူဇော်ပွဲသည် အထမမြောက်တော့ဟု ယူဆပြီး အသစ်တဖန် စတင်ပြုလုပ်ရပြန်သည်။

ရွာလုံးကျွတ်ရိုးရာပူဇော်ပွဲပြုလုပ်နေစဉ် ရွာအဝင်ဝကို လမ်းပိတ်ဆို့ ထားခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ အမှတ်အသားတစ်ခုခု ထားခြင်းဖြင့်သော်လည်းကောင်း ပြုလုပ် ထားလေ့ရှိသည်။ ရိုးရာပူဇော်ပွဲပြုလုပ်နေစဉ် အိမ်ထောင်ဦးစီးသည် ခေါင်းပေါင်း ဖြူပေါင်းထားရသည်။ အိမ်တွင်ရှိသောပစ္စည်းများကို ရိုးရာပူဇော်ခြင်း ပြု လုပ်နေ စဉ် အတောအတွင်း အိမ်ပြင်သို့ယူဆောင်သွားခြင်းမပြုရချေ။

ဝါတွင်းအချိန်နှင့် တောကြက်မတွန်သောလများ၌ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း မပြု လုပ်ရပေ။ ဩပွဲလုပ်နေစဉ် မျက်နှာချင်းဆိုင်ထိုင်နေကြသော အပျိုလူပျိုတို့၏ ရှေ့တွင်ဖြတ်မသွားရ၊ ဖြတ်မိက မိမိတို့အား စော်ကားရာရောက်သည်။ အပျို လူပျို မဟုတ်လျှင် ဩပွဲတွင် ပါဝင်စကားစစ်ထိုးခြင်း၊ ဩသံသီဆိုခြင်း မပြုရ။

တည်းသီးခူးပြီးပါက တည်းပင်အနီးတွင် တည်းသီးဆယ်လုံးကို ပြန်လည် စိုက်ထားရသည်။ သစ်ပင်ကြီးတစ်ပင်ခုတ်လှဲပြီးနောက် ကျန်အငုတ်ပေါ်တွင် စတိသဘောဖြင့် အကိုင်းငယ်ကလေးတစ်ကိုင်း ပြန်ထိုးစိုက်ထားရသည်။

“ဟီကစာမူအကူး” ခေါ် အိမ်ရှင်မ မဒေါက်ကို အိမ်ရှင်မမှတစ်ပါး မည်သူမျှ ကိုင် တွယ်အသုံးပြုခြင်း မပြုရ၊ ကိုင်တွယ်အသုံးပြုမိပါက နတ်ပွဲပေး၍ ပြန်လည်သန့် စင်ရသည်။

ဖားစည်များကို သက်ဆိုင်သည့်အခါမှအပ အခြားအချိန်တွင် အကြောင်းမဲ့ မတီး ရ၊ အကယ်၍ အကြောင်းမဲ့တီးလျှင် ရွာတွင်နေထိုင်သူများ သေတတ်သည်ဟု အယူရှိသည်။

ကရင်

အိမ်ပေါ်တက်သည့်အခါ လှေကားမှ အိမ်ဘက်သို့ မျက်နှာမူပြီး တက်ရသကဲ့သို့ အိမ်ပေါ်မှပြန်ဆင်းသောအခါတွင်လည်း အိမ်ဘက်သို့ မျက်နှာမူပြီး ပြန်ဆင်းရသည်။ အိမ်ကိုကျောခိုင်းဆင်းခြင်း၊ အိမ်ကို ကြမ်းမြည်အောင်လျှောက်ခြင်း၊ အိမ်ပေါ်တွင်ထိုင်ရာ၌ အိမ်ကိုကျောခိုင်း၍ ထိုင်ခြင်းမပြုရ၊ ပြုလုပ်မိပါက နေအိမ်ကို ယုတ်ညံ့အောင် ပြုလုပ်ရာရောက်သည်ဟု ယူဆ၍ အရှောင်တောင်းခြင်း၊ ရိုးရာပူဇော်ခြင်း (နတ်စား) ပြုလုပ်၍ နေအိမ်ကို ပြန်လည်သန့်စင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ရသည်။

အိမ်တအိမ်၌ လှေကားကိုရွှေ့ထားခြင်း၊ အိမ်ပေါ်သို့ခွဲတင်ထားခြင်း၊ လှေကားထိပ်၌ အမှတ်အသား သစ်ကိုင်းသစ်ရွက်များ ထိုးထားခြင်းများ တွေ့ရှိက အိမ်ပေါ်သို့မတက်ရ၊ တက်မိလျှင်အရှောင်ပေးရသည်။

ကယ်ဘားကရင်များ၌ ကလေးမျက်နှာမြင်သော်အိမ်ပေါ်သို့ သူစိမ်းများမလာရ၊ လာမိသော် အရှောင်ပေးရရိုး ထုံးစံရှိသည်။ အိမ်ပေါ်မှ ခုန်ချခြင်း၊ ခြေချော်ခြင်းများအတွက် အရက်၊ ခေါင်ရည်၊ ကြက်တို့ဖြင့် အရှောင်ပေးရသည်။

တောင်ယာခုတ်နေစဉ် ရွာအဝင်ဝတွင် ကြိုးတန်းထားပါလျက် ဝင်လာခဲ့သော် အရှောင်ပေးရမည်သာ ဖြစ်သည်။

ဒေသတစ်ခုနှင့်တစ်ခု တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ ရှောင်ကြည်ရသောဓလေ့များ အမျိုးမျိုး ရှိပေရာ ကရင်လူမျိုးအချင်းချင်း ခရီးသွားသည့်အခါ သူ့အရပ်ဒေသနှင့်သူ ရှောင်ကြဉ်အပ်သည်များကို မပြုလုပ်မိရန် သတိကြီးစွာ ထားကြရသည်။

အတိတ်နိမိတ်နှင့်ယုံကြည်ယူဆချက်များ

ခရီးသွားမည့်ဆဲဆဲ သားငယ် သမီးငယ်က ငိုယိုသည်ဖြစ်စေ၊ အိမ်သားတစ်ဦးဦးက ချေသည်ဖြစ်စေ၊ နိမိတ်မကောင်း ဟုယူဆ၍ ခရီးမသွားတော့ပဲနေလေ့ရှိ၏။ ခရီးသွားစဉ် မြွေလမ်းကိုဖြတ်သွားလျှင် ခရီးရှည်တတ်သည်။ ချေငယ်စိုင့်ဆတ်တမျိုးမျိုး လမ်းဖြတ်ကူးလျှင် နိမိတ်မကောင်း၊ မည်သို့ပင်အရေးကြီး ကိစ္စပင်ဖြစ်စေကာမူ ခရီးဆက်မသွားတော့ပဲ နောက်သို့သာလှည့်ပြန်မည်ဖြစ်သည်။

ကလေးငယ်များကို နားဖောက်ထားလေ့ရှိ၏။ နားမဖောက်ပါက နောင်ဘဝတွင် မျောက်ဖြစ်တတ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အချို့ဒေသများက ကလေးငယ်များကို နားမဖောက်လျှင်ပြောစကား နားမထောင်ဟူ၍လည်းကောင်း အသီးသီးယုံကြည်ယူဆထားကြ၏။

ငလျင်လှုပ်သောအခါ ခေါင်းလျှော်ပြီး၍ ဆီမထည့်သူများရူးတတ်သည်။ ငလျင်လှုပ်ခြင်းသည် တစ်ခါတစ်ရံ ကောင်းသောနိမိတ်နှင့် တစ်ခါတစ်ရံမကောင်းသောနိမိတ်ဟူ၍ ရှိသည်ဟုယုံကြည်ကြသည်။

အချိန်အခါမဟုတ်ပဲ ပန်းများပွင့်ဖူးက သဘာဝကိုဆန့်ကျင်သည်ဖြစ်ရာ နိမိတ်မကောင်းဟု ယူဆထားကြသည်။

ကရင်

မိုးကောင်းကင်တွင် တိမ်များကွက်ကြားပေါ်လျှင် ကျားတိရစ္ဆာန်များ သောင်းကျန်းမည်ဟု ယူဆကြသည်။ နဂါးငွေ့တန်းရာတွင် နဂါးငွေ့တန်းဖြတ်သန်းသော အရပ်ဒေသများ၌ သီးနှံပျက်စီးခြင်းနှင့် လူတို့ဒုက္ခဆင်းရဲ တွေ့ရမည့်အတိတ် နိမိတ်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

မိုးကြိုးပစ်ခံရပါက အပြစ်ဒုစရိုက် များသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ မိုးခေါင်ခြင်း၊ လေ မုန်တိုင်းကျခြင်း၊ ရေကြီးခြင်း၊ သီးနှံများရှားပါးခြင်း၊ ပိုးပျက်ဆီးခြင်း၊ ဝမ်းရောဂါ၊ ကျောက်ရောဂါ၊ အစရှိသည်တို့ကျရောက်ဖြစ်ပေါ်လျှင် အုပ်ချုပ်သူများ အကျင့် သီလပျက်ခြင်းကြောင့်ဟု ယူဆကြ၏။

ဥပါပုံခြင်းသည် ဥစ္စာစောင့်နတ်များက တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့သည် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တော်လဲခြင်းသည် မိုးကောင်းကင်မှာရှိသော နတ် နဂါးတို့ တစ်ရပ်မှတစ်ရပ်သို့ ပြောင်းရွှေ့မြည်ဟည်းသံများဖြစ်သည် ဟူ၍လည်း ကောင်း ယူဆကြပြီး လက်ထပ်ထိမ်းမြားသူများနှင့် ကလေးမွေးဖွားသူများ အတွက် နိမိတ်မကောင်းဟု ယူဆကြသည်။

မိုးချုန်းခြင်း၊ လျှပ်လက်ခြင်း၊ သက်တန့်ပေါ်ခြင်း၊ နေကြတ်ခြင်း၊ လငပုပ်ဖမ်းခြင်း စသည့်အဖြစ်အပျက်များနှင့် ပတ်သက်၍ အတိတ်နိမိတ်များ အမျိုးမျိုးဖတ်ကြသည်။ လငပုပ်ဖမ်းသည်ကို မကြည့်ရ၊ ကြည့်ပြီးလန့်ဖျပ်ခြင်းဖြစ်ပါက မုဆိုးမ ခုနစ်ယောက်အားခေါ်၍ လိပ်ပြာခေါ်ပေးစေရသည်။

ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိန်းမသည် အော်ခြင်း၊ ငေါက်ခြင်း၊ စိတ်ဆိုးခြင်းများမရှိရ၊ ရှိခဲ့သော် ရရှိလာမည့်ကလေးလည်း စိတ်သဘောမကောင်းသော ကလေးဖြစ်တတ်သည်။ ကိုယ်ဝန်ရှိသူ မျောက်သားမစားရ၊ စားလျှင်ကလေးက မျောက်ကဲ့သို့ ဆော့တတ်သည်။ ဒေါင်းသားကိုစားက မွေးလာမည့်ကလေး ချောမောလှပမည် ဟုယုံကြည်ယူဆကြသည်။

ကိုယ်ဝန်ရှိစဉ် ငှက်ပျောသီးအမွှာပူးစားလျှင် ကလေးအမွှာပူးမွေးတတ်သည်။ ကိုယ်ဝန်ရှိလျှင် မျက်စိစွေသောကလေး၊ အင်္ဂါမစုံသော ကလေးကို ကွဲရဲ့သရော်ခြင်းမပြုရ၊ ပြုမိပါက မွေးလာမည့်ကလေးတွင် ဝဋ်လည်တတ်သည်ဟုယုံကြည်သည်။

ကိုယ်ဝန်သည်များသည် သစ်သီးဝလံများမခူးရ၊ အသက်ကိုမသတ်ရ၊ မိုးချုပ်နေဝင်ရေမချိုး၊ ခြံဝင်ပေါက်ထွက်ပေါက်မပိတ်ဆိုရ။ ၎င်းတို့ကိုပြုမိပါက ကိုယ်ဝန်အတွက် အန္တရာယ်ဖြစ်တတ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

မီးဖွားပြီးသောအခါ ကလေးအချင်းအား ကောင်းစွာမြှုပ်နှံရသည်။ သို့မဟုတ် ကလေးတွင်ရောဂါ ထူတတ်သည်။ အချင်းကို ရေတွင်မျှောမပစ်ရ၊ မျှောလိုက်ပါက ကလေးရေနစ်သေတတ်သည်။

သက်တန်းကို လက်ညှိုးမထိုးကောင်း၊ သက်တန်းတွင်အဖိုအမနှစ်မျိုးရှိသည်ဟု ယုံကြည်ယူဆကြသည်။ သက်တန်းအပိုင်းပိုင်းရှိလျှင် အပူအအေးညီမျှပြီး သက်တန်းတစ်ပိုင်းတည်းရှိလျှင် နေပူပြင်းမည်ဟု ယူဆကြသည်။

ကောင်းကင် ကြယ်နက္ခတ်ကိုကြည့်၍ လုပ်ခင်းကိုင်ခင်းအတွက် နိမိတ်ကောင်းခြင်း၊ မြေကြီး၏အသားအရောင်ကိုကြည့်၍ စပါးကောင်းမကောင်း တွက်ချက်လေ့ရှိသည်။

ကြယ်ကြွေခြင်းကို မြင်ရသူတို့အတွက် နိမိတ်မကောင်းဟု အယူရှိသည်။ ကြယ်ကြွေခြင်းကိုတွေ့လျှင် မည်သူ့ကိုမျှမပြောရ၊ ပြောလျှင် ပြောသူအသက်တိုတတ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

စုန်း၊ နတ်၊ ကဝေ၊ မှော်၊ သရဲသဘက်၊ ပြိတ္တာ၊ မှင်စာအစရှိသည့် နာနာဘာဝ၊ ဝိညာဉ်လောကများကိုလည်း အများအပြား ယုံကြည်စွဲလမ်းတတ်ကြသည်။

ကရင်

ပြုစားခြင်း၊ လူဝင်စားခြင်း၊ ဥစ္စာစောင့်များရှိခြင်း၊ တစ်ပွဲ၊ ပြန်ဆေး၊ ပီယဆေး စသည်ဖြင့် ဂါထာမန္တရား၊ အင်းအိုင်၊ လက်ဖွဲ့နှင့်ရေမန်း၊ ကွမ်းယာနှင့်သစ်ရွက် သစ်ကိုင်းမန်းများကိုလည်း အချို့ယုံကြည်ကြသည်။

မီးသွေးဖြင့်ခြစ်သော ဗေဒင်၊ ကြက်ရိုးထိုးဗေဒင်၊ သစ်ရွက်ဗေဒင်၊ လက်ချောင်းများ ကြည့်၍ ဟောသောဗေဒင်များကို ယုံကြည်ကြသည်။

ခြေသည်းလက်သည်းများနှင့် ဆံပင်ချည်များကို အိမ်အောက်သို့မကျရခြင်း၊ ဇနီး သည် ကိုယ်ဝန်ရှိက လင်ဖြစ်သူ ခါးရိုးတပ်ခြင်း၊ မသာအလောင်းကို ထမ်းခြင်းများ ကို မပြုလုပ်ရပေ။

ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပြုသော သတို့သား သတို့သမီးတို့၏ အိပ်ရာကို လင်စုံမယားစုံ နှင့် မိဘစုံသူများကသာ ပြင်ဆင်ပေးရ၏။ သို့မှသာ သေဆုံးခြင်းနှင့်ကင်းဝေး၍ သားစုံသမီးစုံနှင့် နေထိုင်သွားရမည်ဟု ယုံကြည်သည်။ ရွာအနီး သို့မဟုတ် ရွာ ပေါ်တွင် ငှက်ဆိုးထိုးလျှင် ရွာတွင်အသေအပျောက်ရှိတတ်သည်။ ရွာတွင်မ ကောင်းမှုများ ကျရောက်တတ်သည်ဟု ယုံကြည်သည်။

မိုးခေါင်ခြင်း၊ မိုးရွာသွန်း၍ ရေကြီးခြင်းတို့သည် မကောင်းသောဒုစရိုက်များကြောင့် ကပ်ဆိုက်သည်ဟု ယုံကြည်သည်။ မိုးခေါင်လျှင် ဓားသွေးကျောက်ကို ရေစိမ်ထား ခြင်းဖြင့် မိုးရွာစေသည်။ မိုးများလျှင် ဓားသွေးကျောက်ကို ကျပ်ခိုးဝင်တင်ခြင်းဖြင့် မိုးနည်းစေသည်ဟု ယုံကြည်သည်။

ရွာတွင်းသို့ချေ (ဂျီ) ဖြတ်ဝင်လျှင် ရွာပျက်မည့် နိမိတ်ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြ သည်။ လိပ်ပြာအိမ်ထဲ ဝင်၍ နေရာအနှံ့အပြားသို့ ပျံသန်းသွားပြီး တနေရာတွင် အတန်ကြာနားသော် ဧည့်သည် ရောက်မည့်အတိတ်နိမိတ်ဖြစ်သည် ဟု ယုံကြည်သည်။

နေဝင်ဆည်းဆာတွင် ကြက်ဖတွန်လျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ကြက်မသည် ဥတော့မည်ကဲ့သို့ အော်လျှင်သော်လည်းကောင်း နိမိတ်မကောင်းဟု ယူဆကြသည်။ ကျရောက်မည့်ဥပဒ်ကို ရှောင်ရှားနိုင်ရန် ထိုကြက်ကို သတ်စားလိုက်ရသည်။ မစားမိက အိမ်သားအပေါ် ဘေးဥပဒ်များ ကျရောက်တတ်သည် ဟု ယုံကြည်သည်။

ကြက်၊ ဘဲများကြက်ခြင်းဘဲခြင်းထဲဝင်မိလည်းကောင်း၊ ခြင်းတောင်း၊ ပလောင်း၊ အုပ်ဆောင်းဖြင့် ကြက်၊ ဘဲများကို အလိုအလျောက်အုပ်မိရဲ့သားဖြစ်လျှင်လည်းကောင်း ယင်းကြက် သို့မဟုတ် ဘဲကို သတ်စားပစ်ရသည်။ မစားပစ်ပါက အိမ်တွင် ဥပဒ်ဖြစ်တတ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

အိမ်တွင် ပျားအုံစွဲလျှင် အတိတ်နိမိတ်ကောင်းသည်၊ လာတ်လာဘကောင်းသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

တောထဲ၌ခရီးသွားနေကြစဉ် တစ်ဦးအမည်ကို တစ်ဦးကမခေါ်ရချေ။ နာမည်ခေါ်၍ သင်းခွေချပ်ကြား သောအခါ ယင်းနာမည်ကို လိုက်၍ခေါ်တတ်ပေရာ ထူးမိသူသည် ဘေးဥပဒ် ကျရောက်နိုင်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

တောင်ယာထဲသို့သွား၍ တောင်ယာ၌ စပါးကြီးမြွေတွေ့မည်ဆိုပါက နိမိတ်မကောင်းဟု ယူဆကြသဖြင့် ယာခင်းကို ပစ်ပယ်လေ့ရှိသည်။

အောက်ချင်းငှက်နှင့် အောက်ဖာငှက်တို့ကို မသတ်စားကောင်း၊ အဖိုနှင့်အမသစ္စရှိကြသည်။ အဖိုကို သတ်လျှင် အမပါသေသည်။ သတ်မိပါက သားသမီးများကို ခိုက်တတ်သည် ဟုယူဆထားကြသည်။

တောခြောက်ခြင်းနှင့်ယုံကြည်မှုများ

တောတောင်ဒေသများ၌ ပျော်မွေ့ပြီး နေထိုင်ကြသော ကရင်လူမျိုးတို့သည် တောလိုက်ခြင်း မုဆိုးအလုပ်ကို စီးပွားရေးအရမဟုတ်ပဲ အပျော်ထားသဘောဖြင့် ရံဖန်ရံခါတောထဲသွား၍ အမဲလိုက်လေ့ရှိ၏။ တောကြီးမျက်မည်းကြီး တစ်ခုလုံးကိုစိုးပိုင်သော တောစောင့် တောင်စောင့် တန်ခိုးရှင်များရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ကရင်ဘာသာအားဖြင့် “ပွားသူးပွားပွဲ” ဟူ၍ခေါ်ဆိုကြ၏။ “တာနား၊ တာတရဲတခတ်” ဟုခေါ်သောတောစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်လေ့မရှိပေ။

တောကြီးမျက်မည်းထဲသို့ အမဲလိုက် သွားကြသောအခါတိုင်း ပေါ့ပေါ့တန်တန် မနေကြပဲ၊ တောစောင့် တောင်စောင့် တန်ခိုးရှင်များအား လေးစားကြကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

အမှားတစ်ခုခုလုပ်မိပါက တောစောင့်တန်ခိုးရှင်များက မိမိတို့အားစိတ်ဆိုး၍ မျက်စိလည်လမ်းမှား အောင်လုပ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခတစ်မျိုးမျိုးဖြစ်အောင်လုပ်၍သော်လည်းကောင်း ယုံကြည်ကြောက်ရွံ့ကြ၏။ တစ်ခါတစ်ရံတောစောင့် တန်ခိုးရှင်များက မိမိတို့အချင်းချင်း မျက်စိလည်အောင် ဖန်တီးပြီး အချင်းချင်း သားကောင်ကဲ့သို့မြင်၍ မှားပစ်ကြသည်လည်းရှိကြောင်း ပြောဆိုကြ၏။ ထို့ကြောင့်ပင် တောလိုက်ရန် တောထဲဝင်တော့မည်ဆိုလျှင် ရိုးရာလုပ်ဆောင်ချက်များရှိသည့်အတိုင်း မပျက်မကွက်လုပ်ဆောင်ကြရသည်။

သားကောင်ရရှိရေးအတွက် တောထဲသို့ ဝင်ကြတော့မည်ဆိုလျှင် ပထမဦးစွာ တောစောင့် တောင်စောင့် တန်ခိုးရှင်တို့အား ပူဇော်ပသရသော ဓလေ့ထုံးစံရှိ၏။ အရက်အနည်းငယ်နှင့် ကြက်ဥတစ်လုံး၊ ကွမ်းတစ်ယာကို ပသကာ မိမိတို့အား တောစောင့်တန်ခိုးရှင်များက ဂရုဏာသက်၍ သားကောင်ပေးသနားပါရန် ဆုတောင်းကြရသည်။ မိမိတို့ပစ်လိုသောသားကောင်ကိုသာ တိုင်တည်ပြောဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း တောထဲသို့သွားရောက် ရှာဖွေကြ၏။ ပစ်ရန်မရည်ရွယ်သော သားကောင်များကို တောထဲ၌ တွေ့သော်လည်း မပစ်ပဲနေကြ၏။ သားကောင်များ ဇီးရှိသောလများတွင် အမဲလိုက်ရန်ရှောင်ရှားကြသည်။

အမဲလိုက်၍ရရှိသော သားကောင်ကို ရွာသို့ချက်ချင်းယူမသွားပဲ တောစပ်သို့ ရောက်သည်နှင့် တောစောင့်တန်ခိုးရှင်များအား ပူဇော်ပသကာ မိမိတို့အား သားကောင်ကို ပေးသနားတော်မူသဖြင့် ကျေးဇူး ထောပနာ ပြုကျ၏။ အကယ်၍ သားကောင်မရရှိပါမူ စိတ်ပျက်ခြင်းမရှိပဲ တောစောင့်တန်ခိုးရှင်များအလိုမကျ၍ မိမိတို့အားမပေးသဖြင့် မရခဲ့ကြောင်းယုံကြည်ကြသည့်အတိုင်း တောစောင့်တန်ခိုးရှင်အား ပြန်လည်ပူဇော်ပသတောင်းပန်ကြ၏။ နောက်တစ်ကြိမ် အမဲလိုက်သော် သားကောင်ကြီးကြီးပေးသနားပါရန် ဆုတောင်းခဲ့ကြပြီး ကျေကျေနပ်နပ်ပင် မိမိတို့ရွာသို့ ပြန်သွားကြသည်။

တောကြီးမျက်မည်းတွင်မှီတင်းနေထိုင်ကြသောသားကောင်တို့အား ပိုင်စိုးရသော တန်ခိုးရှင်လည်းရှိကြောင်း ယုံကြည်ကြသည်။ တိရစ္ဆာန်အသီးသီး နေထိုင်စားသောက်နေကြသောနေရာ သီးသန့်ရှိသည်ဟု ယုံကြည်ယူဆကြသည့် အတိုင်း ထိုနေရာကို “ဆာဖိုးကော်ဖိုးအမော” ဟုခေါ်သော တိရစ္ဆာန်များ စားသောက်ရန် အထူးနေရာဟူ၍ရှိကြောင်း ယုံကြည်ထားကြသည်။ ထို “မော” နေရာသို့ ရောက်သွားသောမုဆိုးတိုင်း ထူးဆန်းအံ့ဩဘွယ်ကောင်းသော ဖြစ်ရပ်များကို မကြာခဏ ကြုံတွေ့ရတတ် သည်ဟု ပြောဆိုကြသည်။

ထို့ပြင် တောနက်ထဲရှိ နေရာတစ်နေရာတွင် ထူးဆန်းသောမြေကြီး တစ်နေရာ

ကရင်

ရှိသည်ဟု မုဆိုးများ ပြောဆိုလေ့ရှိ၏။ တစ်ခါတစ်ရံ မုဆိုးတစ်ဦးက သားကောင်ကို ပစ်လိုက်ရာ ချက်မပိုင်သဖြင့် အဝေးသို့ ရောက်ပြီးမှ သေဆုံးတတ်ကြသည်။ ထိုကြောင့် သေလောက်သောဒဏ်ရာရရှိသော သားကောင်သည် အဆိုပါ ထူးဆန်းသော မြေကြီးရှိရာနေရာသို့ မသေသေးပဲ ပြန်ရောက်သွားသော် ထိုမြေကြီးကို စားလိုက်လျှင် မသေပဲ ပကတိအတိုင်း ပြန်ဖြစ်သွားသည်ဟူ၍ ယုံကြည်ကြ၏။ ထိုကြောင့် သားကောင်ကိုပစ်ရာတွင် ချက်မပိုင်ပဲ ဖြစ်သွားလျှင် မုဆိုးတို့က သွေးစက်ကျရာကို ခြေရာခံ၍ လိုက်သွားလေ့ရှိ၏။ သွေးစက်ဆုံးရာနေရာတွင် သားကောင်သေနေသည်ကိုသာ တွေ့ရသည်ချည်းဖြစ်၏။ မသေခဲ့သော် မောဟိုက်၍ အနားယူမည်သာဖြစ်ပေရာ နောက်အချက်ထပ်ပစ်လိုက်လျှင် ကိစ္စပြီးတော့၏။ သို့သော် ထူးဆန်းသောမြေကြီးရှိရာ နေရာသို့ သွေးစက်ဆုံးသွားလျှင် ထိုသားကောင်ကိုရရန် မျှော်လင့်ချက်မရှိတော့သဖြင့် မုဆိုးများ ဆက်လက်မရှာတော့ပဲ ပြန်သွားရန်သာရှိ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုမြေကြီးကို စားလိုက်သည်နှင့် သားကောင်သည် ပကတိအတိုင်း ပြန်ဖြစ်နေပြီးဖြစ်ကြောင်း မုဆိုးတို့ သိရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

“ဆာဖိုးကော်ဖိုးအမော” သို့ရောက်ရှိသွားသော မုဆိုးတို့၏ ပြောပြချက်များ အမျိုးမျိုးရှိ၏။ ကြားဘူး သူတို့၏ ပြောပြချက်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရေးသားဖော်ပြချက်များဖြင့်သော်လည်းကောင်း ထူးဆန်းအံ့ဩဖွယ်ကောင်းလှသည်။ တိရစ္ဆာန်တို့၏ “မော” နေရာသို့ ရောက်ရှိခဲ့ကြသော မုဆိုးနှစ်ဦးအကြောင်းကို ဖော်ပြလိုပါသည်။ မုဆိုးနှစ်ဦးအနက် အသက်ကြီးသူ မုဆိုးသည် တောကျွမ်းသူဖြစ်ပြီး၊ အသက်ငယ်သူမုဆိုးမှာ အတွေ့အကြုံနည်းသေးသူ ဖြစ်၏။ မုဆိုးကြီး၏ ဦးဆောင်မှုဖြင့် တောလိုက်သွားကြရာ တောနက်ထဲသို့ မဝင်မီ တောစပ်၌ ပူဇော်ပသရသော လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်များကို လုပ်ဆောင်ကြရ၏။ ထို့နောက် တောထဲသို့ အတူ ဝင်သွားကြလေသည်။

တောတောင်တို့သည် ကျောစိမ့်လောက်အောင် ကြောက်စရာအသွင်ကို ဆောင်နေကြ၏။ တစ်ပင်နှင့်တစ်ပင် ပင်ချင်းယှက်အောင် ထူထပ်သော တောင်

ကြီးမြိုင်ကြီးသည် နေကွက်ပင် မထိုးနိုင်အောင် ညှိမှိုင်းနေကြသည်။ တောတွင်းရှိ သားကောင်များ၊ တောကြက်များ၊ တောကျီးကန်းများ အော်မြည်သံတို့ကြောင့် တောမကျွမ်းသေးသော မုဆိုးငယ်အဖွဲ့ မိမိတို့အားဆီး၍ လှန့်နေသကဲ့သို့ ဖြစ် ပေရာ ကျောပင်စိမ့်သွားတော့သည်။ တဆက်တည်းပင် တောကြီးတစ်ခုလုံး လေမတိုက်ပဲ တဟီးဟီး တဟဲဟဲ အော်ပြန်သဖြင့် တောတောင်တစ်ခုလုံး ဆူညံ သွားပြန်သည်။ မုဆိုးငယ်မျက်နှာမှာ သွေးပင်မရှိတော့၊ အကြောက်လွန်နေပုံ ရသည်။ ထိုအခါမုဆိုးကြီးက ကြောက်စရာမလိုကြောင်း၊ တောခြောက်ခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းပြ၏။

တောထဲသို့ခရီးသွားယင်း “မော” နေရာသို့ရောက်သော် တိရစ္ဆာန်အမျိုးမျိုး၏ ခြေရာများကို ရှုပ်ယှက်ခတ်နေအောင် တွေ့ရသဖြင့် စောင့်ပစ်ရန် ပစ်ကွင်းပစ် ကွက် ကောင်းမည်ဟု ယူဆရသော သစ်ပင်တစ်ပင်ပေါ်သို့ နေရာတစ်ခုပြင်ဆင် ကာ စောင့်ဆိုင်းနေကြသည်။ သားကောင်စောင့်ပစ်ရန် ပြုလုပ်ထားသော နေရာ ကို ကရင်ဘာသာဖြင့် “ဟော” ဟုခေါ်သည်။

လပြည့်ညဖြစ်သဖြင့် အောက်သို့ထင်ထင်ရှားရှား မြင်တွေ့နိုင်သည်။ မုဆိုးနှစ် ယောက်မှာ “ဟော” ပေါ်၌ အသင့်ရှိနေကြပြီဖြစ်သည်။ ညဦးအချိန်တွင် ပုရစ် အော်သံနှင့် အခြားသေးငယ်သော ပိုးကောင် နံ့ကောင်များ၏ အော်မြည်သံမှ လွဲ၍ အခြားမည်သည့်အသံမျှ မကြားရတော့ချေ။ သန်းခေါင်အချိန်သို့ ရောက် သော် တောတစ်ခုလုံး တိတ်ဆိတ်နေ၏။ မကြာမီပင် တိရစ္ဆာန်အမျိုးမျိုး “မော” နေရာသို့ ရောက်လာကာ ကျွက်ကျက်ညံအောင် ရှိနေတော့သည်။ တိရစ္ဆာန် များအနက် တောဝက်ဖြူကြီးတစ်ကောင်သည် ထွားထွားကြိုင်းကြိုင်း ရှိလှသဖြင့် မုဆိုးနှစ်ယောက်စလုံးပင် သေနတ်ဖြင့်ချိန်၍ ပြိုင်တူပစ်လိုက်သည်။ ထိုအခါ တိရစ္ဆာန်အားလုံး ပြေးလွှားအော်မြည်သံတို့သည် တစ်တောလုံး ဆူညံသွား တော့၏။ ဝက်ဖြူကြီးသည် အပုံသားလဲနေသည်ကို သစ်ပင်ပေါ်မှနေ၍ မုဆိုးတို့ မြင်တွေ့နေရသည်။ ထို့နောက် တောကြီးတစ်ခုလုံး တိတ်ဆိတ်သွားပြန်သည်။

မုဆိုးတို့သည် အခြေအနေကို ဆက်လက်၍ ကြည့်နေကြသည်။

လမင်းကြီးသည် ထိန်ထိန်လင်းနေပါသည်။ မကြာမီပင် လရောင်အောက်၌ ဝတ်ဖြူစင်ကြယ် ဝတ်ဆင်ထားသူ ဘိုးဘိုးကြီးတစ်ယောက် ရောက်ရှိလာ၏။ ဘိုးဘိုးကြီးက လဲနေသောဝက်ဖြူကြီးကို တွေ့သော် “အိုး- ဝဖြူလေးထ၊ ထ၊ မင်းဘာလုပ်နေတုန်း၊ သူများတွေပြန်ကုန်ပြီ၊ ထ၊ ထ သားငယ်လေး လိမ္မာတယ်။ လာ၊ လာလိုက်ခွဲ” ဟူ၍ ပြောကာ ဝက်ဖြူကြီးကို ပြန်ခေါ်သွား၏။ မုဆိုးနှစ်ယောက်သည် ထိုအဖြစ်အပျက်ကို မြင်တွေ့ရသဖြင့် ငေးမောကာ ကြည့်နေမိသည်။ မုဆိုးကြီးက မုဆိုးငယ်အား “ကောင်လေး မကြောက်ပါနဲ့၊ တောကြမ်းတဲ့နေရာတွေမှာ ဒီအတိုင်းပဲ၊ အစက ကြားသာကြားဘူးတယ်။ အခုမျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ပဲ၊ စိတ်ငြိမ်ငြိမ်သာထားပါ” ဟူ၍တိုးတိုးပြောလိုက်သည်။

မကြာမီကာလအတွင်းပင် ကျယ်လောင်သော လူအော်သံ ပေါ်ထွက်လာပြန်ရာ တစ်တောလုံး ဆူညံ သွားပြန်၏။ လကောင်းစွာသာနေသော်လည်း တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူကိုမျှ မတွေ့ရချေ။ ခဏအကြာတွင် လူတစ်စုသည် မီးရှူးမီးတိုင်များဖြင့် သစ်ပင်အောက်သို့ ရောက်လာ၍ မုဆိုးနှစ်ယောက် အား “မိတ်ဆွေတို့ အခုသားကောင်လာပစ်တာ ကျွန်တော်တို့ရွာနားမှာပဲ၊ ရွာထဲဝင်လည်ပြီး ထမင်း စားသွားကြပါအုံးလား၊ ဒီနေရာမှာ တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်မရှိပါဘူး၊ အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်တွေချည်းပဲ ရှိပါတယ်” ဟူ၍ ယဉ်ယဉ်ကျေးကျေးဖိတ်ခေါ်လိုက်သည်။ အကြားအမြင်ရှိထားပြီးသော မုဆိုးကြီးမှာ ထိုသူတို့ကို မယုံကြည်သည့်ပြင် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူကို သေနတ်ဖြင့်ပစ်လိုက်၏။ ထိုအခါအော်သံတစ်ခု ကျယ်လောင်စွာ ပေါ်ထွက်လာပြီးနောက်တွင် မည်သူမျှမတွေ့ရတော့ပဲ တောတစ်ခုလုံးလည်း ဆိတ်ငြိမ်သွားပြန်ပါသည်။

နောက်ထပ်လူတစ်စုသည် မီးရှူးမီးတိုင်များဖြင့် သစ်ပင်အောက်သို့ ရောက်ရှိလာပြန်သည်။ ဤလူစုသည် မုဆိုးတို့၏ ရွာသားများဖြစ်ကြသည်။ ရှေ့ဆုံးတွင် မြင်ရသူမှာ မုဆိုးငယ်၏ မိန်းမပင်ဖြစ်ကြသည်။ မုဆိုးငယ်အား “အကို၊ အိမ်မှာ

သားတစ်ယောက်အသည်းအသန်ဖြစ်လို့ အခုလာခေါ်တာ အခြားသူအခေါ် လွှတ်ယင် အကိုမယုံမှာစိုးလို့ အခုကိုယ်တိုင်လာခေါ်တာပါ။ လာပြန်ကြစို့” ဟူ၍ခေါ်၏။ မုဆိုးငယ်သည် အောက်သို့ဆင်းရန် ဟန်ပြင်လိုက်သော် မုဆိုးကြီးက မဆင်းရန်တားလိုက်ပြီး ထိုမိန်းမကို သေနတ်ဖြင့် ပစ်လိုက်၏။ ထိုအခါမိန်းမသည် ကျယ်လောင်စွာအော်ဟစ်ကာ လဲကျသွားတော့သည်။ သူနှင့်အတူပါလာသူ အားလုံးပျောက်ကွယ်သွားပြန်သည်။

မုဆိုးငယ်သည်မိမိ၏မိန်းမအား မုဆိုးကြီးက ပစ်သတ်လိုက်သဖြင့် အလွန်ဒေါသ ထွက်လျက် မုဆိုးကြီးကိုပစ်သတ်ရန် တကဲကဲဖြစ်နေစဉ် မုဆိုးကြီးသည် သူ၏ သေနတ်ကို လုယူလိုက်ပြီး တောစောင့်တန်ခိုး ရှင်များက မိမိတို့မျက်စိကို လှည့် စားထားကြောင်း သဘောပေါက်အောင် ရှင်းပြလိုက်မှသာလျှင် မုဆိုးငယ်သည် စိတ်သက်သာရာ ရတော့၏။

နံနက်မိုးလင်းသော် အောက်သို့ဆင်းခဲ့ကြပြီး မိန်းမလဲကျသောနေရာသို့ သွား ရောက်ကြည့်ရှုသောအခါ မြေကြီးတွင် သွေးကွက်များသာ တွေ့ရတော့သည်။ အခြားမည်သည့်အရာမျှ မတွေ့ရှိရပေ။ ထို့နောက် မုဆိုးနှစ်ယောက်သည် မိမိ တို့ရွာသို့ပြန်ခဲ့ကြ၏။ ရွာသို့ပြန်ရောက်သော် မုဆိုးငယ်သည် သူ၏မိန်းမရှိနေ ကြောင်း တွေ့ရှိရသဖြင့် အံ့ဩလျက်ရှိနေပါသည်။ ညကတွေ့ရှိခဲ့သော အဖြစ်အ ပျက်များသည် တောစောင့်တန်ခိုးရှင်၏ လှည့်စားခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း သိရ တော့၏။ အကယ်၍ မုဆိုးကြီး၏စကားကို နားမထောင်ခဲ့၍ သစ်ပင်အောက်သို့ ဆင်းမိပါမူ ဒုက္ခနှင့်အမှန်ကြုံတွေ့ရမည်ဖြစ်ကြောင်း တွေးယင်းနှင့် ကြောက်စိတ် ပင်ဝင်မိ၏။ မုဆိုးကြီးကိုလည်း ကျေးဇူးတင်၍မဆုံးအောင် ရှိလေကြသတည်း။

ကရင်ရိုးရာဗေဒင်များ

ကြက်ရိုးထိုးဗေဒင်။ ။ ကရင်လူမျိုးအချို့တို့သည် ယနေ့တိုင် ကြက်ရိုးထိုး ဗေဒင်ကို အရေးတကြီးထားကာ ယုံယုံကြည်ကြည်ဖြင့် ကျင့်သုံး နေကြကြောင်း တွေ့ရှိရ၏။ အိုးသစ်အိမ်သစ်တည်ထောင်ခြင်း၊ အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန် ပျောက်ဆုံးခြင်း၊ ဖျားနာခြင်း၊ အရောင်းအဝယ်လုပ်ခြင်း ကိစ္စရပ်များတွင် ကောင်း သည် မကောင်းသည်၊ သင့်တော်သည် မသင့်တော်သည် စသည်ဖြင့် ကြက်ရိုး ထိုး ဗေဒင်ကို ဦးစွာဆောင်ရွက်ရသည်။

ကြက်ရိုးထိုးသောအခါ ကြက်တစ်ကောင်ကိုသတ်ပြီး ကြက်တောင်နှစ်ဘက်၏ အရင်းပိုင်း အရိုးကိုယူ၍ ကြက်ရိုးထိုးကြည့်ရ၏။ ကြက်တောင်အရင်းပိုင်း အရိုးကို ထိုးခြင်းသည် အမှန်ဆုံး ဟောကိန်းဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ကြက်အ တောင်ရိုးထိုးရာမှ ပေါ်ထွက်လာသော အဖြေမကောင်းပါက ပေါင်အရင်းပိုင်း အရိုးနှစ်ချောင်းကိုယူ၍ ကြက်ရိုးထိုးကြည့်ရပြန်သည်။ မကောင်းသောအဖြေကို တွေ့ရှိပြန်ပါက နောက်ကြက်တစ်ကောင်ကို သတ်ပြီးဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဆက် လက်၍ ကြက်ရိုးထိုး ကြည့်ရပြန်သည်။ ကြက်နှစ်ကောင်စလုံးမှ ကြက်ရိုးထိုး ကြည့်၍ မကောင်းသောအဖြေကို ရရှိပါက အတည်ယူလိုက်ကြသည်။ ထိုအခါ မကောင်းမှု ပပျောက်သွားရန် လိပ်ပြာခေါ် လက်ကြိုးချည်ခြင်း ပြုလုပ်ကြရသည်။ ရိုးရာကြက်ရိုးထိုးဗေဒင် စတင်ခဲ့ပုံနှင့်ပတ်သက်၍ ဒဏ္ဍာရီသဖွယ် ပြောစမှတ်ပြု သော အကြောင်းအရာတစ်ခုရှိ၏။ တစ်ချိန်က ကရင်လူမျိုးတို့သည် နေ့စဉ်နှင့်

အမျှ တောင်ယာ၌သွား၍ အလုပ်ကို ပင်ပန်းစွာ လုပ်ကိုင်တတ်ကြ၏။ တစ်နေ့ သော် အတတ်ပညာဆိုင်ရာ စာအုပ်တစ်အုပ်ကို ဘုရားမှတစ်ဆင့် တစ်ယောက် သောသူက လာရောက်ပေးခဲ့သည်ဆို၏။ မိမိမှာတောင်ယာ လုပ်နေရ၍ မအားမ လပ်ဖြစ်နေသဖြင့် ထိုစာအုပ်ကို ယူဆောင်သွားရန် မေ့လျော့နေသဖြင့် သစ်ငုတ် တို့နှင့် စာအုပ်ကိုပါ ခြစားကာ ကြေမှုသွားတော့၏။

တစ်နေ့တွင် မိမိသားငယ် နေမကောင်းဖြစ်ရာ ကုစားရန် စဉ်းစားလိုက်သော် ဘုရားပေးခဲ့သော စာအုပ်တွင် ဆေးကုနည်း ပါလိမ့်မည်ဟု သတိရလာသဖြင့် သွားရောက်ကြည့်ရှုသောအခါ သစ်ငုတ်တို့ နေရာတွင် ကြက်ယက်ထားသော ခြေရာများသာလျှင် တွေ့ရတော့၏။ ထိုအခါ ခြစားသွားခဲ့သော စာသည် ကြက် ယက်ထားသော ခြေရာကဲ့သို့ ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ယူဆ၍ ကရင်လူမျိုးတွင် ကြက် ယက်စာပေတစ်ရပ်ရှိခဲ့ကြောင်း ပြောစမှတ်ပြုလာခဲ့ကြသည်။

သစ်ငုတ်တို့နှင့်စာအုပ်ကို ခြစားခဲ့စဉ်က ကြက်များသည် ခြများကို စားသောက်၍ ယက်ထားသော ကြက်ခြေရာများကို တွေ့ရသဖြင့် အတတ်ပညာဆိုင်ရာ စာအုပ်အပိုင်းအစများကို ကြက်စားမိလိမ့်မည်ဟု ယူဆကာ ကြက်တွင်ပညာ တစ်ရပ်ရှိလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ခဲ့သည့်အလျောက် ကြက်ရိုးထိုးခြင်း ဗေဒင်လေ့ ထုံးစံတစ်ရပ် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်ဟူ၏။

ဗေဒင်ဟောကိန်းအတွက် ကြက်ရိုးထိုးတော့မည်ဆိုလျှင် ကြက်တစ်ကောင်ကို သတ်ပြီး အမွှေးများကို နှုတ်ပစ်ရသည်။ ဝမ်းတွင်းသားအားလုံးကို ထုတ်ပစ်ပြီး အကောင်လိုက်ပြုတ်လိုက်၏။ ပြုတ်ထားသော ကြက်ကောင်လုံး ကျက်သွား သော် အတောင်နှစ်ဘက်ကိုယူ၍ အသားများအားလုံး ထုတ်ပစ်ကာ အတောင် အရင်းပိုင်း အရိုးနှစ်ချောင်းကို ယူရ၏။ ဗယ်ဘက်အရိုးကို ဗယ်ဘက်လက်တွင် ထား၍ ညာဘက်အရိုးကို ညာဘက်ထားကာ သက်ကယ်ရွက်ဖြင့် စုချည်ထား ပြီး အောက်ပါအတိုင်းဆုတောင်းရသည်။

ကရင်

“ဆော့ဃီးဟား - နမေတာသူးနမေတာပဝို၊ တာလောမာနပျိဖလား၊ ခဲဒီပိ ဖလားထောတာဂေတာအဲ၊ တာကသွီးတာကဖျါ၊ တာဟဲတမ္ပိ ဟဲတပလော်၊ တာကလီတာကလို့၊ တာတတယ်တန့၊ တာကဲဒိုတာကဲထော၊ တာအိုကား အိုခေါ့၊ လဲမူမဆားတနီအီတကေ”

အဓိပ္ပာယ်မှာ “အသင်ကြက်ရိုး၊ အသင်သည် ထူးခြားမြင့်မြတ်လှပါသည်။ ပျောက်သောအရာများကို အသင်သာလျှင် ဖော်ပြနိုင်သောကြောင့် ယခုဖော် ပြလိုက်ပါ။ ကောင်းခြင်း၊ ဆိုးခြင်း၊ လျှို့ဝှက်သောအရာ၊ လူစိမ်းများဝင်လာခြင်း၊ မရိုးသားသောအရာ၊ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်ခြင်း၊ ကြီးမြတ်ခြင်း၊ ချမ်းသာကြွယ် ဝခြင်းနှင့် ယနေ့ပြည့်စုံစေတော်မူပါ”

အထက်ပါအတိုင်း ဆုတောင်းပြီးသော် သက်ကယ်ရွက်ကို ဖြေလိုက်ကာ ကြက် ရိုးနှစ်ချောင်းကို ဗယ်လက်ဖြင့် (လက်မနှင့်လက်ညှိုး) ညီညီကိုင်ထား၏။ ကြက်ရိုး နှစ်ချောင်း၏ အတွင်းအပြင်ကို သေချာစွာကြည့်ပြီး ကြက်ရိုးတွင် အပေါက် ကလေးရှိမည် ဖြစ်ပေရာ ထိုအပေါက်ကလေးတွင် ကြိမ်ပင်မှ ဆူးဖြင့် အရိုးတစ်ခု ကို နှစ်ချောင်းစီ အပေါက်ရှိရာ၌ ထိုးထားရ၏။ ကြက်ရိုးတွင် အပေါက်ကလေး မမြင်ရပါက ဓားဖြင့် အသာခြစ်လျှင် အပေါက်ငယ်ကလေး နှစ်ပေါက် ခပ်လှမ်း လှမ်း နေရာတွင် တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ အရိုးတစ်ချောင်းစီမှ အပေါက်ငယ်နှစ် ပေါက်ကို ဆူးငယ်နှစ်ချောင်းစီ ထိုးထားပြီးနောက် အရိုးနှစ်ချောင်း ယှဉ်ကြည့်ရ၏။ ဆူးငယ် အကွာအဝေးတူပြီး တန်းနေလျှင် “ကဝါခိုထော” ဟုခေါ်သည်။ ကောင်းသော ဟောကိန်းဟု ခေါ်သည်။ ကောင်းသောဟောကိန်းဟု မှတ်ယူ၏။ အကယ်၍ အကွာအဝေးမတူပဲ ဆူးငယ်များ တန်းနေခြင်းမရှိပါက “ဒူလော်ခို လာ့” ဟုခေါ် သည့် မကောင်းသောဟောကိန်းဟု မှတ်ယူကြရသည်။

“ကဝါခိုထော” ဟုခေါ်သော အနေအထားရှိသော် အိမ်ထောင်ပြုလျှင် စားနိုင် သောက်နိုင်မည်၊ စိတ်ချမ်းချမ်းသာသာရှိမည်။ ရောဂါအခြေအနေအတွက်ဆို လျှင် ကုစား၍ ပျောက်ကင်းမည်။ ပစ္စည်းပျောက်ဆုံးပါက ပြန်ရမည်၊ ပြန်တွေ့မည်။

စီးပွားရှာလျှင် စီးပွားဖြစ်မည်။ အမဲလိုက်လျှင် သားကောင် မုချရမည် စသည်ဖြင့် ဟောကိန်းထွက်၏။

“ဒူလော်ခိုလာ” အနေအထားပြုလျှင် အိမ်ထောင်မပြုသင့် ဟူသောဟောကိန်း ထွက်သဖြင့် ဆက်လက်၍ အခြားကြက်တစ်ကောင်ကိုသတ်ပြီး ယခင်အတိုင်း ဒုတိယအကြိမ် ကြက်ရိုးထိုးရပြန်သည်။ ဒုတိယအကြိမ်တွင် “ဒူလော်ခိုလာ” ဟောကိန်းအတိုင်းတွေ့ရလျှင် မကောင်းဟုမှတ်ယူကာ ကြေနပ်သွားကြမည် သာဖြစ်သည်။ ပစ္စည်းပျောက်ဆုံးက ပြန်မရ၊ ဖျားနာလျှင်ကုစား၍မရ ဟူ၍ ဟောကိန်းအတိုင်း ယုံကြည်ထားကြသော်လည်း ဆက်လက်ကုစားရန် နည်း တစ်နည်းမှာ လိပ်ပြာခေါ် လက်ကြိုးချည်ခြင်းဖြင့် လိပ်ပြာကို ပြန်ခေါ်ပေးရလေ သည်။

မီးသွေးဗေဒင် ။ ။ မီးသွေးဖြင့်အသုံးပြု၍ ဗေဒင်ဟောကိန်းတစ်ရပ်ကို ကရင်လူမျိုးအချို့က ယနေ့တိုင်ယုံကြည် နေကြကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ရှေးအ ချိန်က ဘုရားပေးခဲ့သော အတတ်ပညာဆိုင်ရာ စာအုပ်ကို သစ်ငုတ်တိုပေါ်တွင် တင်ပစ်ခဲ့ပြီး တောင်ယာလုပ်ငန်းကိုသာ ကြိုးစားလုပ်ကိုင်ယင်း စာအုပ်ကိုမေ့ နေခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ တောင်ယာလုပ်ချိန် ကုန်ဆုံးပြီးဖြစ်သော်လည်း အခြား အလုပ်များနေပြန်သဖြင့် စာအုပ်ကိုသတိမရပဲရှိနေ၏။

တောင်ယာမီးရှို့ချိန်၌ သစ်ငုတ်တိုနှင့် စာအုပ်ပါ မီးလောင်ကျွမ်းသွားသဖြင့် စာ အုပ်ကို သတိရချိန်၌ သွားရောက်ကြည့်သော် သစ်ငုတ်မီးလောင်ထားပြီးဖြစ်ရာ မီးသွေးတုံးကလေးများသာ တွေ့ရတော့၏။ အတတ်ပညာဆိုင်ရာ စာအုပ်ပါမီး လောင်၍ မီးသွေးဖြစ်သွားသဖြင့် မီးသွေးကိုအဓိကထားကာ မီးသွေးဗေဒင် ဟောခြင်း စတင်ခဲ့သည်ဟူ၏။

မီးသွေးဗေဒင်သည် မှန်သင့်သလောက် မှန်သည်ဟူ၍ ယုံကြည်ကြသည်။ ထို ကြောင့် မီးသွေးဗေဒင်ကို ယနေ့တိုင် အချို့သောဒေသများ၌ ဆက်လက်ကျင့်

ကရင်

သုံးနေကြကြောင်း တွေ့ရှိရလေသည်။ ပစ္စည်းပျောက်ဆုံးခြင်း၊ ရောဂါဘယ ဖြစ်ခြင်း၊ သွားလာရန် ကိစ္စပေါ်ပေါက်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းကိုင်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်း စသည်တို့ကို အောင်မြင်ခြင်းရှိမရှိ၊ ကောင်းမကောင်းမီးသွေးပေးဒင်ဖြင့် တွက်ချက် ကာ ဟောကိန်းထုတ်ကြ၏။

ပေးဒင်တွက်လိုသူသည် ပေးဒင်ဆရာထံသို့သွား၍ ကွမ်းတစ်ယာ သို့မဟုတ် ဆေး တစ်ငုံစာကို ပေးဆောင်ရ၏။ မိမိသည်မည်သည့်ကိစ္စအတွက် ပေးဒင်မေးလို ကြောင်းပြောပြရသည်။ ထိုအခါ ပေးဒင်ဆရာက မီးဖိုရှိ မီးသွေးသန့်သန့်သုံးတုံးကို သွားယူစေ၏။ ထိုမီးသွေးသည် ထမင်းအိုး၊ ဟင်းအိုးချသောဘက်မှ မယူရပေ။ ပေးဒင်ဆရာသည် မီးသွေးသုံးတုံးကိုရသော် ဝါးတစ်ပိုင်းယူ၍ ရွတ်ဖတ်ရ၏။ ထို့နောက် ဝါးပေါ်တွင် မီးသွေးဖြင့်အစဉ်လိုက် ကန့်လန့်ခြစ်သွားရလေသည်။ မီးသွေးဖြင့်ခြစ်သော အမှတ်အသား တုတ်ချောင်းကလေးများ ဝါးအဆုံးသို့ ရောက်သော် ခြစ်ထားသော အမှတ်အသားများကို နှစ်ချောင်းတစ်ခါ ဖျက်ပစ် ရ၏။ ထိုသို့သုံးကြိမ်တိတိ အလားတူ ဝါးပေါ်တွင် မီးသွေးဖြင့်အစမှ ပြန်ခြစ်ပြီး နှစ်ချောင်းတစ်ခါ ပြန်ဖျက်ရ၏။ ထိုသို့ဖျက်ပစ်ရာ၌ ကျန်အစွန်းဆုံး မီးသွေးခြစ်ရာ သည် စုံ၊ မ မရှိဟူ၍ အသီးသီး တွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။

သုံးကြိမ်အနက် မီးသွေးခြစ်ရာ တစ်ချောင်း “မ” သုံးကြိမ်တိတိ ဝါးအစွန်းဆုံး နေရာတွင်ကျန်လျှင် အကောင်းဆုံးဟူသော ဟောကိန်းကိုရ၏။ “မ” နှစ်ကြိမ် “စုံ” တစ်ကြိမ်ကျန်လျှင် သင့်ရုံကောင်း၊ “မ” တစ်ကြိမ် “စုံ” နှစ်ကြိမ်ကျန်လျှင် မကောင်း၊ “စုံ” သုံးကြိမ်တိတိ ကျန်လျှင် အဆိုးဆုံး အညံ့ဆုံးဟူ၍ အသီးသီး ဟောကိန်းထွက်မည်ဖြစ်သည်။

မဂဏန်း	စုံဂဏန်း	
၃	—	အကောင်းဆုံး
၂	၀	သင့်ရုံကောင်း

၁	၂	မကောင်း
-	၃	အဆိုးဆုံး၊ အညံ့ဆုံး

နီးဗေဒင်။ ။ ဗေဒင်တွက်လိုသူသည် ဗေဒင်ဆရာထံသို့ ကွမ်းတစ်ယာ ယူသွားပေးရသည်။ ထိုနောက်မိမိတွက်ချက်လိုသော အကြောင်းအရာကို ပြောပြရ၏။ ဗေဒင်ဆရာသည် နီးရှည်သုံးချောင်းကိုယူပြီး ဗေဒင်လာတွက်သူ၏ လက်ဖြင့်သုံးမိုက် (တစ်ပေခွဲ) တိတိအရှည်ကိုယူ၍ ကျန်အပိုင်းကို ချိုးပြီးပစ်လိုက် ရသည်။

ထိုအခါဗေဒင်ဆရာသည် နီးသုံးချောင်းကိုကိုင်၍ မှန်ကန်သော ဟောကိန်းပေးပါ ရန် ဆုတောင်း၍ဖတ်ရလေသည်။ ပထမနီးတစ်ချောင်းကို အပိုင်းတိုများ တစ်ပိုင်းပြီးတစ်ပိုင်း ကုန်အောင်ချိုးရ၏။ ချိုးထားသော နီးအပိုင်းများကို တစ်စုံစီရေတွက်ဖယ်ရှားပြီး တစ်ပိုင်း သို့မဟုတ် တစ်ပိုင်းမှမကျန် နှစ်မျိုးသောအ ဖြေကို ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ကျန်နီးနှစ်ချောင်းကိုလည်း ထိုနည်းအတိုင်းပင် လုပ်ဆောင်၍ အဖြေကိုကြည့်ရသည်။ နီးသုံးချောင်းစလုံးကို သုံးကြိမ်တိတိလုပ်၍ ပြီးဆုံးသော် ဗေဒင်ဟောကိန်းကို ရမည်ဖြစ်သည်။

သုံးကြိမ်အနက် နီးပိုင်းသုံးကြိမ်ကျန်လျှင် အကောင်းဆုံးဟု မှတ်ယူရမည်။ နှစ် ကြိမ်ကျန် တစ်ကြိမ်မ ကျန်လျှင် သင့်ရုံကောင်း၊ နှစ်ကြိမ်မကျန် တစ်ကြိမ်ကျန်လျှင် မကောင်း၊ သုံးကြိမ်အနက်တစ်ကြိမ်မျှ မကျန်လျှင် အဆိုးဆုံး၊ အညံ့ဆုံး ဟူ၍ အသီးသီး ဟောကိန်းထွက်မည်ဖြစ်သည်။

ကျန်	မကျန်	
၃	-	အကောင်းဆုံး
၂	၁	သင့်ရုံကောင်း
၁	၂	မကောင်း
၃	-	အဆိုးဆုံး၊ အညံ့ဆုံး

ကရင်

နီးဗေဒင်သည် ပျောက်ဆုံးသောပစ္စည်း ပြန်ရမည် မရမည်၊ ဖျားနာသူကု၍ ပျောက်မပျောက်၊ ပျောက်ဆုံးသူ ခရီးလွန်သူ ပြန်လာမည် မလာမည်အစရှိသော အကြောင်းအရာများအပေါ် နီးဗေဒင်ဖြင့်တွက် ချက်ရာတွင် မှန်ကန်သည်ဟု ယုံကြည်ကြလေသည်။

သစ်ရွက်ဗေဒင်။ ။ ဗေဒင်တွက်လိုသူတစ်ဦးသည် ဗေဒင်ဆရာအား ပိန္နဲရွက်တစ်ရွက်ကို သွားခူးပေးရ၏။ ဥပမာ- အပျိုတစ်ဦးက မိမိ၏အနာဂတ် အိမ်ထောင်ရေးအတွက် သိလိုလျှင် ပိန္နဲရွက်တစ်ရွက်ကို သွားရောက်ခူးယူကာ ဗေဒင်ဆရာလက်သို့ပေးရ၏။ ပိန္နဲရွက်ပေးသောအခါ ရွက်ဖျားပိုင်းသည် အရှေ့ အရပ်ဘက်သို့ရှိလျှင် အရှေ့အရပ်နေလူပျိုနှင့်ညားမည်။

ပိန္နဲရွက်ကို အညှာမှကိုင်တွယ်ကာ ထောင်ကြည့်ရ၏။ အရိုးတံကို ဗဟိုထား၍ ဗယ်ဘက်၊ ညာဘက်အပေါ်မှသည် အောက်သို့သုံးဆင့်ပိုင်းခြားထား၏။ အရွက် ၏ အပေါ်ဆင့်၌ ပိုးစားခြင်း၊ အမဲ သို့မဟုတ် အဖြူအဖတ်ကလေးများရှိနေလျှင် မိမိရမည့်ယောက်ျားသည် မျက်နှာတစ်နေရာရာ၌ အမှတ်၊ မှည့်၊ အနာရွတ် တစ်ခုခုရှိမည်။ သစ်ရွက်အရိုး၏ ဗယ်ဘက်၌ရှိလျှင် မျက်နှာဘယ်ဘက်ခြမ်း၊ ညာဘက်၌ရှိလျှင် ညာဘက်ခြမ်း ဟူ၍ပြောမည်။ ပိန္နဲရွက်အဖျားစွန်းသည် ကောက်နေလျှင် ထိုယောက်ျားသည် ဆံပင်ကောက်သည်။ အလယ်အဆင့်နှင့် အောက်ဆုံးအဆင့်များ၌လည်း မြင်တွေ့ရသည့် အနေအထားအတိုင်း ကောင်းမကောင်း ဟောကိန်းထုတ်သွားမည်သာဖြစ်၏။

ပိန္နဲရွက်သည်ရှည်မျောမျောရှိပြီး ချောမွေ့နေလျှင် ထိုလူပျိုသည် ရုပ်ရှည်ချောမောမည်၊ အတော်အသင့် ချောမွေ့နေလျှင် တော်ရုံသင့်ရုံချောမည်။ သစ်ရွက် မျက်နှာပြင် ကြမ်းနေလျှင် ရုပ်ဆိုးမည် စသည်ဖြင့် ဟောကိန်းထုတ်မည် ဖြစ်သည်။ အရွက်ရိုးတံသည် အရင်းမှသည် အဖျားအထိ အနာအဆာမရှိပဲ စိမ်းစိုပြေ ပြစ်မှုရှိလျှင် အသက်ရှည်မည်၊ အရိုးတံပိုးတစ်ပိုင်းစားထားလျှင် ကျန်းမာရေးမကောင်း၊ အရိုးတံဘေးနှစ်ဘက်ရှိရွက်ကြောများ ညီညီညာညာဆိုင်နေလျှင်သ

ဘောကောင်းမည်၊ ရွက်ကြောကလေးများ အနာအဆာကင်းပြီး သန့်ပြန့်လျှင် ချမ်းသာကြွယ်ဝမည်၊ ရာထူးကြီးမည်။ သန့်ပြန့်မှုနည်းပါက ဒုတိတတာမကောင်း ဖြစ်မည်။ သန့်ပြန့်ပြီး အကြောကလေးများစွာ ယှက်နေလျှင် စီးပွားရေးကောင်း မည်ဟူ၍ အသီးသီးအနက်ကောက် ဟောကြားမည်ဖြစ်သည်။

သစ်ရွက်ဗေဒင်တွက်သူ ဗေဒင်ဆရာအား ကွမ်းတစ်ယာ သို့မဟုတ် ဆေးတစ် ငုံကို ပေးဆောင်ရမည် ဖြစ်သည်။ အခြားပစ္စည်းတစ်ခုခုပေးဆောင်ပါက လက်ခံရ ရိုးထုံးစံမရှိချေ။ ဆိုလိုသည်မှာ ဗေဒင်တွက် ကြေးအဖြစ်မယူရပဲ နောင်အချိန်များ၌ ရိုးရိုးမေတ္တာနှင့် ပေးကမ်းသောပစ္စည်းဖြစ်မှသာ လက်ခံရသော ထုံးစံတစ်ရပ်ရှိ လေသည်။

ကျွဲနွားပျောက်ဆုံးသော် ပိန္နဲရွက်ကိုခူးခိုင်းပြီး ယူဆောင်လာစေသောအခါ အ ရွက်၏အဖျားစွန်းဘက်သည် မည်သည့်ဘက်သို့လှည့်နေကြောင်း မှတ်ထားရ သည်။ အနောက်ဘက်သို့ လှည့်နေပါက ကျွဲ သို့မဟုတ် နွားသည် အနောက် ဘက်အရပ်သို့ရောက်နေကြောင်း၊ သစ်ရွက်ပိုးစားနေပါက သတ်စား ခံရပြီးဖြစ် ကြောင်း၊ သစ်ရွက်ချောမွေ့ပြီး အနာအဆာကင်းရှင်းပါက အသက်ရှင်လျက် ရှိနေ သေးကြောင်း၊ အရွက်ကြောရိုးနှင့် မျက်နှာပြင်ကြောများ ကောင်းနေလျှင် အခြား ရွာသို့ကောင်းမွန်စွာ ယူဆောင်သွားခြင်း ခံရကြောင်း၊ ရွက်ထိပ်ဖျားတုံးတိ ဖြစ် နေလျှင် မနီးမဝေးနေရာမှာပင်ရှိကြောင်း၊ ရွက်ကြောကလေးများ ယှက်နေပြီး ထင်ရှားစွာမြင်တွေ့ရလျှင် ပြန်ရမည်။ မထင်မရှားဖြစ်လျှင် ပြန်မရဟူ၍ ဟောကိန်း ထုတ်မည် ဖြစ်ပေသည်။

အရက်ဟောဗေဒင်။ ။ အရက်ဗေဒင်သည် စီးပွားရေးနှင့်ပတ်သက်သော ဟောကိန်းများတွင် အသုံးပြုသည်။ ဗေဒင်တွက်လိုသူက အရက်တစ်ပုလင်းကို သွားဝယ်ယူရ၏။ ဗေဒင်ဆရာသည် ပန်းကန်လုံးငယ်တစ်ခုထဲတွင် အရက်ကို အပြည့်ထည့်ပြီး မျက်နှာပြင်ညီညီညာညာ ရှိစေရ၏။

ကရင်

ခွက်ထဲရှိအရက်၏ မျက်နှာပြင်ပေါ်တွင် အဆီလုံးကလေးများ အနည်းငယ်ရှိမည် ဆိုပါက စီးပွားအသင့်အတင့်ကောင်းမည်။ အဆီလုံးကလေးများ မျက်နှာပြင် တစ်လုံးတွင် ပိတ်ဆို့၍ရှိနေပါမူ စီးပွားရေးမကောင်းဖြစ်မည်။

အရက်ကို သောက်သုံးပြီး နောက်ဆုံးကျန်ရှိနေသေးသော အရက်တစ်ခွက်စာကို ပန်းကန်လုံးငယ်ထဲတွင် အားလုံးလောင်းချလိုက်ရ၏။ ပန်းကန်ထဲတွင် အမှုက် ကလေးများစွာရှိနေလျှင် စီးပွားအောင်မည်။ ငွေကြေးများစွာရရှိမည်။ အမှုက် ကလေးများ အနည်းငယ်သာရှိမည်ဆိုပါက အတော်အသင့်သာ စီးပွားဖြစ်မည်။ အမှုက်လုံးဝမရှိသောအခါမျိုးတွင် စီးပွားလုံးဝမဖြစ်ထွန်းနိုင် ဟူသော ဟောကိန်း များ ထုတ်မည်ဖြစ်ပေသည်။

လက်ချောင်းဟောဗေဒင်။ ။ လက်ချောင်းဗေဒင်တွက်သူသည် ကတိ သစ္စာခံဝန်ချက်ထားရှိရသည်။ ဗေဒင်လာတွက်သူထံမှ ကွမ်းတစ်ယာနှင့် ဆေး တစ်စုံသာ ယူခွင့်ရှိသည်။ ထိုထက်ပို၍မယူရပေ။ ယူခဲ့လျှင် မိမိဗေဒင်တွက်ကိန်း များ နောက်တွင်မမှန်တော့ဟု ယုံကြည်ထားကြသည်။ ဗေဒင်တွက်ပြီးနောက် ပိုင်းတွင် ဗေဒင်မှန်ကန်သဖြင့် ဗေဒင်ဆရာအား ကျေးဇူးဆပ်ပေးကမ်းခြင်းများ ကိုသာ ယူပိုင်ခွင့်ရှိလေသည်။

လက်ချောင်းဖြင့်ဗေဒင်တွက်နည်းသည် ပစ္စည်းပျောက်ဆုံးခြင်း၊ ခရီးသွားခြင်း၊ ကူး သန်းရောင်းဝယ်ခြင်းများတွင် တွက်ချက်ကြကြောင်း တွေ့ရှိရ၏။ လက်ချောင်း ကလေးငါးချောင်းကို သက်ဆိုင်ရာလက်ချောင်းတစ်ချောင်းစီတွင် ဟောကိန်း အသီးသီးမှတ်သားထား၏။ ဗေဒင်တွက်တော့မည်ဆိုလျှင် လက်မ မှသည် လက် သန်းအထိ သက်ဆိုင်ရာဂါထာကို ရွတ်ဆိုပြီး ဂါထာဆုံးသည့်တိုင်အောင် လက် သန်းမှသည် လက်ညှိုး၊ လက်ညှိုးမှသည်လက်သန်းလှည့်ပတ်၍ တစ်ချောင်းစီ ရေတွက်သွားရသည်။ ဂါထာဆုံးသောလက်ချောင်းကလေး ငါးချောင်းအနက် တစ်ချောင်းချောင်းတွင်ဆုံးသော် ထိုလက်ချောင်း၌ မှတ်သားထားသောကိန်း အတိုင်း ဟောကိန်းထုတ်မည်သာဖြစ်သည်။ လက်ငါးချောင်းမှ သတ်မှတ်ထား

သော ဟောကိန်းများသည် အောက်ပါအတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။

ပစ္စည်းပျောက်ဟောဗေဒင်

လက်မ	ပြန်တွေ့၊ ပြန်ရမည်
လက်ညှိုး	ကြားရ၊ ပြန်မရ
လက်ခလယ်	မကြား၊ ပြန်မရ
လက်သူကြွယ်	သတင်းကြား၊ ပြန်ရ
လက်သန်း	အနီးအနားမှာသာရှိ

ခရီးသွားဟောဗေဒင်

လက်မ	မြန်မြန်ပြန်ရောက်မည်
လက်ညှိုး	ခေတ္တကြန့်ကြာမည်
လက်ခလယ်	ဒုက္ခနှင့်ကြုံကြိုက်၊ ကြန့်ကြာ
လက်သူကြွယ်	ပူစရာမလို
လက်သန်း	ကောင်းမွန်စွာ ပြန်ရောက်မည်။

ရောင်းဝယ်ရေးဟောဗေဒင်

လက်မ	အကျိုးရှိမည်
လက်ညှိုး	အလိမ်ခံရမည်
လက်ခလယ်	ရှုံးမည်
လက်သူကြွယ်	အကျိုးအနည်းငယ်ရှိ
လက်သန်း	အကျိုးမရှိ

အထက်ဖော်ပြပါ လက်ချောင်းဗေဒင် ဟောကိန်းသုံးမျိုးအနက် ဟောကိန်းထွက်ရန် လက်ချောင်းကလေးငါးချောင်းကို တစ်ချောင်းပြီးတစ်ချောင်း လက်မမှသည် လက်သန်း၊ လက်သန်းမှသည်လက်မ ဂါထာဖြင့် ရွတ်ဆိုရာတွင် ပစ္စည်းပျောက်ဟောဗေဒင်အတွက် ရွတ်ဆိုပုံကို စကောကရင်ဘာသာဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။

ကရင်

“ ကိုင်း- ဝိုး- ဝိုး- ခွါး- တ- ဂါ- မ- နာ- ကယ်- အ- ကလော်- ဖား- တ- ခူး- လော်- မာ- ဝဲ- လော်။ မေ- ဘာ- က- ထီ- နေ- ကေ- ဟား။ မေး- ထီ- ကေ- ဒေါ- မော- အ- လော်- ဘာ- လဲ- ယ- စူး- လဲ- ယ- ယူ- ထော်- အ- လို- တ- ဘိုး- ဘိုး- အီ- တ- ကေ”

အဓိပ္ပါယ်မှာ- “ ဥုံဖွ - ညကတူကလေးနွားတစ်ကောင် ပျောက်သွားသည်။ ပြန်တွေ့နိုင်ပါမည်လား။ ပြန်တွေ့မည်ဆိုပါက လက်ချောင်းကလေးတစ်ချောင်း အနက် တစ်ချောင်းချောင်းတွင် ကျရောက်ပါစေ” ဟူ၍ပင်ဖြစ်သည်။

ကျန်လက်ချောင်းဗေဒင်ဟောက်နန်းနှစ်မျိုးတွင် အလားတူဂါထာမျိုးကို ရွတ်ဆို တွက်ချက်ရမည် ဖြစ်ပေသည်။ လက်ချောင်းဗေဒင်ကို ယနေ့တိုင် အချို့ဒေသ များ၌ ယုံယုံကြည်ကြည်ဖြင့် တွက်ချက်ကြကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ မှန်သင့်သ လောက် မှန်သည်ဟု တွက်ဖူးသူများက ပြောဆိုကြသည်။

